

Høringssvar fra Naturnationalpark Bidstrupskovene

Dette dokument er en samling af indkomne høringssvar fra den offentlige høring angående projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen for Naturnationalpark Bidstrupskovene. Høringssvarene er indsendt i høringsperioden som var d. 24. august 2026 til d. 26. oktober 2026. I denne periode er der blevet indsendt 103 høringssvar fra privatpersoner, myndigheder, foreninger, virksomheder mv. I denne samling gengives telefonnummer, dato for indsendelse, e-mail og adresse ikke.

Indholdsfortegnelse

Privatpersoner	3
Allan Ørving	3
Anders Funch Jensen	10
Anders Lange Jørgensen	10
Ane-Mette Mariegaard	11
Ane Kirstine Ilsøe	11
Anne Kærsgaard & Jørgen Petersen	14
Anne-Sofie Aalborg	14
Bastian Westphal Helweg	15
Bettina Schmidt	15
Birgitte Kirkhoff Eriksen	17
Børge Nielsen	19
Carsten B. Christensen	20
Charlott Bamford Christensen	20
Christella Bamford	20
Christian Frandsen & Maria Henneke Christoffersen	21
Christian Lang	21
Claus Skovsø Petersen	23
Dorte Tang Møller	26
Elisabeth Nielsen	29
Elisabeth Sthur	29
Bilag 1	32
Bilag 2	33
Finn Nejstgaard	34
Gisla Soltau Faber	34
Hanne Nielsen	36
Hanne Roed	36
Høringssvar afgivet på naturvandringen d. 26/9-26	41
Bilag 1	41
Helle Weiergang	41
Henning Orsholt & Susanne Johannesen	42
Henrik Belsager	43
Ida Marie Winge	44
Ivan Mott	44
Jens Andersen	45
Jonas Thyregod	45
Karolina Lewandowska	46
Klaus Wunsch	46
Lisbet Vadmand	47

Høringssvar afgivet på naturvandringen d. 26/9-26	48
Lise Bækhoj.....	48
Lis Ravnsted-Larsen.....	49
Lotte Bøgedal	51
Louise Liv Holm	60
Louise Mølbak	61
Lykke Elgh Nielsen	61
Majbrit Sólbjörg.....	62
Majbritt Westh.....	64
Marie Brogaard.....	66
Marie Louise M. Pedersen	66
Mathilde Mei Jørgensen	69
Mette Bech-Nielsen	69
Mette Lauridsen	74
Mette Søe Henriksen	74
Mette Thyregod	79
Morten Lyngkær	79
Nora Ellesøe.....	81
Ole og Karin Elmquist	81
Ole Malling, Julie Becher, Ebbe Hermansen, Lars Karlsen, Jette Kongstad ..	84
Palle Jørum.....	85
Pelle Wegeberg	87
Per Rasmussen	88
Per Stadel Nielsen	88
Peter Daugaard	90
Simon Voigt Andersen	92
Steen & Nina Kristensen	95
Steen Mortensen.....	97
Stine og Rasmus Kepp.....	98
Susanne Bertelsen	100
Tanja Lange	100
Tina & Per Krøis Kjærsgaard	101
Tine Heinze Engsted	102
Vibeke Bækgaard Vestergaard	102
Winnie Lyngkær	102
Høringssvar afgivet på naturvandringen d. 26/9-26	106
Foreninger, virksomheder, myndigheder mv.	107
Bestyrelsen for Avnstrup Overdrev Beboerlaug	107
Børne – og Ungdomsforvaltningen – IBØ C.....	107
Danmarks Cykle Union	109
Danmarks Idrætsforbund - DIF	111
Danmarks Jægerforbund	114
Danmarks Naturfredningsforening – DN Lejre	116
Danmarks Naturfredningsforening.....	117
Danmarks Vilde Natur - afd. Midtsjælland.....	125
Dansk Botanisk Forening.....	130
Dansk Naturgræsning	131
Dansk Orienterings-Forbund	131
Dansk Ornitologisk Forening - Roskilde.....	133
Dansk Politihundeforening - Roskilde afdeling.....	134
Det Danske Spejderkorps.....	139

Erhvervsstyrelsen	140
Foreningen Fri Natur	140
Friluftsrådet Roskilde	150
Grundejerforeningen Skovvej 15 A-F	154
Grønne nabofællesskaber	154
Hvalsø Bylav	155
Bilag 1	157
Hvalsø Orienteringsklub	157
Bilag 1	162
Bilag 2	163
Islandshesteforeningen Geysir	164
Islandshesteklubben Jörfi	166
Islandshesteklubben Thor	167
Lejre Dyreklinik	171
Lejre Kommune	172
Lepidopterologisk Forening	174
Nationalpark Skjoldungernes Land	176
Mud'n'Race	177
Bilag 1	178
Ride- og friluftsföreningen Sørvaldlund	179
Bilag 1	181
Rideorganisationerne	184
Sundheds- og Kirkeministeriet	186
Sørvaldlund	186
Vild Med Vilje	187
Vores Natur	190

Privatpersoner

Allan Ørving

Høringssvar til forslag til "Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene"

Hermed fremsendes mit høringssvar til det af Naturstyrelsen fremlagte forslag vedr. Naturnationalpark Bidstrupskovene.

1. Biodiversiteten er rig

Daværende regerings udpegning af Bidstrupskovene til etablering af en naturnationalpark baserer sig i bedste fald på misvisende rådgivning. Hovedformålene med etablering af naturnationalparker er at styrke natur og biodiversitet. På forslaget side 8 konstaterer Naturstyrelsen imidlertid, at Bidstrupskovene er "hjemsted for en rig biodiversitet":

"Området har lang kontinuitet som skovpræget landskab, og de skiftende jordbundsforhold og store topografiske forskelle har naturligt medført en stor variation i skovbilledet. De store åbne arealer på tidligere marker medvirker til en oplevelse af et varieret landskab, og den udbredte forekomst af hasselmus, som netop er knyttet til bryn og unge skovbevoksninger, illustrerer at området er vedblevet at være hjemsted for en rig biodiversitet knyttet til et varieret skovlandskab."

Naturstyrelsen står derfor i den uheldige situation, at et flertal i Folketinget har udpeget et område til, at Naturstyrelsen skal etablere en naturnationalpark, selv om Naturstyrelsen konstaterer, at hovedformålet med udpegningen faktisk allerede er opfyldt i netop det område.

Eftersom loven er vedtaget, foreslår jeg, at Naturstyrelsens etablering af en naturnationalpark i Bidstrupskovene følger en *absolut minimumsimplicitering*, altså med så lille en indsats og så lidt indgribende som overhovedet muligt inden for lovens rammer. Bidstrupskovene har ikke behov for en indgribende omkalfatring af de eksisterende forhold.

2. Mere biodiversitet for pengene

Lov nr. 1177 af 8. juni 2021 har til formål at fremme natur og biodiversitet. Jeg finder derfor anledning til at overveje, om den biodiversitetsmæssige effekt af projektet kan styrkes gennem opkøb af tilstødende lavbundslande og andre naturmæssigt mindre værdifulde arealer med henblik på naturgenopretning og inddragelse under statens naturforvaltning.

Bidstrupskovene beskrives i forvaltningsplanen som værende ”*hjemsted for en rig biodiversitet*”. Det bør derfor undersøges, om en del af de planlagte anlægs- og naturforvaltningsmidler kan skabe større biodiversitetsmæssig gevinst ved at udvide naturarealet omkring skovene frem for primært at ændre forholdene i de eksisterende skovområder.

En sådan tilgang vil kunne skabe nye levesteder, øge den samlede naturmæssige sammenhæng i landskabet og samtidig begrænse omfanget af indgribende ændringer i de dele af Bidstrupskovene, der allerede rummer betydelige naturværdier.

Jeg foreslår, at Naturstyrelsen undersøger muligheden for en sådan løsning og hvis muligt realiserer den.

3. Det er ikke et krav i loven, at der skal udsættes dyr

§61a i loven om etablering af naturnationalparker (nr. 1177 af 8. juni 2021) stiller ikke krav om, at en naturnationalpark skal helårsafgræsses af indhegnede dyr:

”Stk. 4. Miljøministeren **kan** uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, efter stk. 1 tillade, at en naturnationalpark eller et område heri helt eller delvis indhegnes med henblik på helårsgræsning. Offentlighedens adgang til og fra naturnationalparken må dog ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt. Vildtets frie bevægelighed skal endvidere opretholdes i det videst mulige omfang.”

Jævnfør den før konstaterede ”rige biodiversitet” i Bidstrupskovene er der ikke behov for at helårsafgræsse området ved brug af indhegnede dyr.

I øvrigt er der betydelig risiko for, at udsatte dyr i en sådan fold forringer/ødelægger de eksisterende mangfoldige forhold, dels fordi dyrene effektivt nedgræsser alle foretrukne vækster, dels fordi de nedtrampler både foretrukne og andre vækster og komprimerer jorden. Det ville kræve en betydelig og urealistisk indsats for dyreholderen at justere antallet af udsatte dyr i en sådan fold adskillige gange årligt m.h.p. undgå en spolering af skovområdet. Det er bl.a. urealistisk, fordi den påtænkte fold måler 480 ha hvorved man ikke effektivt kan hyrde dyr, der ikke er menneskevenlige.

Jeg foreslår, at som et af flere led i en *absolut minimumsimplicitering*, at Naturstyrelsen undlader at etablere en fold med udsatte græssende dyr i Bidstrupskovene. Det er ikke et lovkrav, og der er for stor risiko for at ødelægge den eksisterende ”rige biodiversitet”, som i dag varetages af den vilde dyrebestand.

Skulle Naturstyrelsen – mod forventningen – alligevel tilsidesætte mit forslag, vil der forekomme en lang række problemer, som forslaget belyser utilstrækkeligt eller slet ikke belyser:

4. Udsatte dyrs røgt

4.1. Tilsyn: Forslagets side 68 beskriver, at tilsyn med dyrene vil foregå på bestandniveau i.h.t. lovfæstede lempelser af tilsyns- og fodringspligten for indhegnede dyr i nationalparker. Tilsyn på bestandniveau er et ringere niveau af tilsyn end individuelt tilsyn. Det øger sandsynligheden for, at skadede dyr ikke konstateres i tide, og at dyrene lider unødigt længe, samt at man ikke kommer tilstrækkeligt tæt på dyrene til at kunne observere skader. Det fremgår f.eks. ikke at forslaget, hvor hyppigt man påtænker at optælle dyrene, f.eks. for at konstatere, hvorvidt et dyr ikke følger flokken pga. en skade.

Tilsyn på bestandniveau garanterer ikke tilstrækkelig hyppig observation af klove/hove, herunder pleje, beskæring og behandling af komplikationer. Forslaget forholder sig ikke til klov/hovpleje.

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen udsætter dyr i en fold, skal de tilses individuelt og hyppigt for at sikre deres velfærd og sundhed. Dvs. Naturstyrelsen skal ikke udnytte lempelserne i dyrevelfærdsloven.

4.2. Fødegrundlag 1: Forslaget opererer med, at udsatte dyr ikke tilskuds fodres/støttefodres. I stedet påtænker forslaget at regulere bestanden, så der er føde nok til alle. Kun i situationer, hvor det ikke er muligt, støttefodres alligevel.

"Målsætningen er, via en proaktiv bestandsregulering, at sikre en dyretæthed der er lav nok til at de store planteædere ikke bliver udfordret på dyrevelfærden på grund af fødemangel."

Det er sundt at have målsætninger i en plan. Men selv om man vedtager en plan med målsætninger, er der ingen garanti for, at den efterleves, eller at den efterleves, når behovene opstår. Der er især i vintermånederne frem til marts/april, hvor planter atter begynder at gro, en risiko for, at dyrene ikke får tilstrækkelig ernæring og følgelig lider under den tilstand. Og der er en risiko for, at tilsynet ikke reagerer hurtigt nok. Forslaget mangler en detaljeret beskrivelse af beredskabet for støttefodring, herunder responstid. Det er ikke tilstrækkeligt at lave frahegninger eller tilbyde i forvejen sultestressede kvæg og heste bark, kviste og knopper; næringsværdien er ringe og fordøjeligheden er specielt for heste lav.

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen udsætter dyr i en fold, skal de konsekvent – og ikke alene undtagelsesvis – støttefodres rigeligt hele vinteren og frem til, at planterne begynder at vokse i foråret. Der er ingen saglig grund til at risikere at sætte dyrenes helbred og velfærd over styr, som forvaltningsplanforslaget de facto beskriver.

4.3. Fødegrundlag 2: Forslaget opererer med etablering af flere lysåbne arealer, end der allerede er i Bidstrupskovene. I sommermånederne trives en række planter netop på lysåbne arealer, herunder planter, der er giftige for køer og heste selv i begrænsede mængder. I Danmark vinder f.eks. engbrandbægeren frem år for år pga. utilstrækkelig håndtering/bekæmpelse, og det er sandsynligt, at den også vil brede sig i folden med udsatte dyr. Så længe der er andre planter, interesserer de fleste køer og heste sig ikke for planten, men på nedgnavede arealer kan de være nødsagede til at æde planten. Det samme gælder f.eks. ørnebregner, der stortrives på lysåbne arealer. Forslaget forholder sig ikke til den risiko.

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen udsætter dyr i en fold, skal de fremlægge en detaljeret plan for, hvordan og hvornår de aktivt vil bekæmpe f.eks. engbrandbæger og ørnebregner i Bidstrupskovene for at minimere risikoen for, at dyrene æder dem og for, at planterne breder sig.

4.4. Fødegrundlag 3: Forslaget beskriver teorier vedr. 'græsningstryk' på side 40-41. Det fremgår hvor at 'græsningstryk' vurderes årligt efter vækstsæsonen eller under ekstreme vejrforhold. Det er en ret lav frekvens i betragtning af, at planterne ikke vokser i vinterhalvåret. Det fremgår ikke hvor hyppigt dyr indsættes eller udtages af folden. Det fremgår ikke, hvordan fødegrundlaget i praksis vurderes i en fold på 480 ha.

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen udsætter dyr i en fold, skal de øge frekvensen for vurderingen af græsningstrykket markant, specielt i vinterhalvåret, beskrive det i forslaget til forvaltningsplanen, hvordan det i praksis vurderes, hvordan vurderingen dækker samtlige 480 ha, og hvorvidt Naturstyrelsen selv løser opgaven eller hvilke erfarne personer, man påtænker at løse opgaven for sig.

4.5. Læ og tørt leje: Forslaget nævner: *"Naternationalparkens størrelse samt områdets heterogenitet sikrer, at kvæg og heste har gode muligheder for at finde vand, læ, ly og tørt leje."* Forslaget nævner ingen konkrete steder, hvor det er tilfældet.

I sommerhalvåret er der sandsynligvis læ under træer i skoven, om end forslaget påtænker at reducere bestanden af træer væsentligt. I vinterhalvåret efter løvfald kan det knibe med at finde læ. På ingen tider af året er udsatte dyr garanteret områder med tørt leje. Ikke mindst set i lyset af omfanget af de påtænkte skovrydninger og grøftelukninger. Selv om der påtænkes udsat "robuste" racer, har de behov for tørt leje til hvile, især i perioder på året, hvor hullet er ringe pga. utilstrækkeligt eller næringsfattigt fødegrundlag.

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen udsætter dyr i en fold, skal Naturstyrelsen etablere faste faciliteter, der sikrer dyrene læ for vind og nedbør samt tørt leje, f.eks. skure.

4.6. Grøftelukninger: Forslaget opererer med grøftelukninger for at tilbageføre områdets "naturlige hydrologi". Dette tiltag kombineret med dyr udsat i en fold skaber en risiko for, at dyr kommer til at sidde ubehjælpelig fast i mudder eventuelt med døden til følge, hvis ikke de hjælpes fri i tide.

Lovens §61 b giver imidlertid mulighed for at dispensere fra forslaget om grøftelukninger, "hvis der foreligger andre væsentlige hensyn":

"§ 61 b. I en naternationalpark skal vandløbskvaliteten afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Vandløbsmyndigheden kan ved udøvelse af beføjelser efter lov om vandløb fravige kravet efter stk. 1 til vandløbskvaliteten, hvis der foreligger andre væsentlige hensyn."

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen udsætter dyr i en fold, skal Naturstyrelsen under henvisning til stk. 2 fravige kravet om grøftelukninger minimum i folden, fordi et væsentligt hensyn er, at minimere risikoen for, at udsatte dyr i en fold kommer til at sidde ubehjælpelig fast i mudder.

4.7. Reproducerende dyr: Forslaget opererer med udsættelse af reproducerende dyr, men forholder sig ikke til en række potentielle problemer som følge heraf.

Det er problem, dels fordi mødre beskytter afkom, hvilket kan føre til farlige situationer med mennesker. Dels fordi unge hhv. tyre eller hingste vil pga. deres hierarkiske struktur udgøre en trussel over for hhv. kvier/køer og hopper og deres kalve/føl, hvis færden/flugt er begrænset af hegnslinjen. Det fremgår ikke af forslaget, hvordan og hvor hyppigt bestanden bliver observeret på et 480 ha areal samt en praksis for udtagning af unge tyre og heste. Der er ingen grund til at genopleve skræmmeeksemplerne fra Molslaboratoriet, hvor dyreholdet betragtes som komplet uansvarligt.

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen udsætter reproducerende dyr i en fold, skal Naturstyrelsen aktivt udtage unge tyre og heste af flokken, inden de vil udgøre en trussel over for kvier/køer/hoppe og deres kalve/føl. Forvaltningsplanen skal beskrive, hvornår og hvordan det udføres.

4.8. Slæt og kratrydning: I stedet for etablering af 19 km hegn og udsættelse af dyr bag hegnet, foreslår jeg, at eventuel slæt og kratrydning foretages maskinelt og alene i små afgrænsede områder, mens krondyr og dådyr gør resten af arbejdet. Dette a.h.t. bevare den eksisterende "rige biodiversitet" og højst gribe yderst skånsomt ind, hvor der kan være eventuelle forbedringspotentialer for biodiversiteten, f.eks. på de i forslaget nævnte eksisterende lysåbne arealer, der er "truede" af selvplantede træer, ørnebregner, engbrandbægere o.l. Insekter kan – som hidtil – benytte den naturlige pattedyrbestands afføring som levesteder.

5. Brugergruppers adgang

Der er en bred mangfoldighed af brugergrupper, som færdes i Bidstrupskovene, m.h.p. rekreation, f.eks.

- o Vandrere
- o Motionsløbere, orienteringsløbere
- o Hundeluftere, hundetræning
- o Cyklister
- o MTB-ryttere
- o Ryttere til hest
- o Hestevognskørsel
- o Slædehundekørsel
- o Børnehavebørn på udflugt, skoleklasser, spejdergrupper
- o Bevægelseshandicappede

De i forslaget påtænkte foranstaltninger griber væsentligt ind i brugergruppernes fortsatte mulighed for udfoldelse i Bidstrupskovene.

Givet Naturstyrelsen følger mit forslag om en *absolut minimumsimplicitering* bortfalder den i planen foreslåede indgriben i brugergruppernes adgang og færden i Bidstrupskovene.

I fald Naturstyrelsen udsætter dyr i en fold, vil det gribe ind i brugergruppernes adgang og færden og de facto udelukke en række heraf fra at benytte skovene. Det skyldes bl.a., at etablering af et 19 km hegn rundt om den centrale del af skovområdet dels udelukker brugergrupper, som ikke kan risikere at møde køer eller hest i en fold, dels afkobler områder på hver side af folden fra hinanden. Som afbødende foranstaltning foreslår Naturstyrelsen etablering af en 16 km 'ringvej', som pågældende brugergrupper i stedet henvises til. Nye muligheder for færden er velset, men brugergruppernes adgang og færden i den indhegnede del af skoven, som udgør omtrent halvdelen af Bidstrupskovene, hindres med Naturstyrelsens forslag.

I forslagens afsnit vedr. "Formidling", side 71, anføres følgende:

"Målet er [...] at give gode råd til besøgende om, hvordan man kan færdes på en sikker måde blandt de store planteædende pattedyr. Desuden er målet at informere bevægelseshæmmede om, hvor man som dårligt gående, brugere med barne- og klapvogne, kørestolsbrugere o.a. kan færdes."

Jeg finder det anførte ubetænksomt. Man kan ikke give meningsfyldte råd til færden blandt dyr, hvis adfærd er uforudsigelig. *Forhåbentlig* sker der ingenting, men ingen kan garantere det. Der er en risiko for konfrontationer mellem gående/løbende/cyklende personer og dyrene. Lige så mellem dyrene og heste, der anvendes til ridning eller hestevognskørsel, eller hunde, der luftes. Den utryghed, som risikoen medfører for brugergrupperne, hindrer dem i at færdes inden for folden. Derved er de – gode råd eller ej – de facto afskåret fra cirka halvdelen af Bidstrupskovene. Jeg finder det problematisk og foreslår, at Naturstyrelsen i forslaget forholder sig til, hvor stor andel af brugergrupperne, man med de foreslåede foranstaltninger udelukker fra ca. halvdelen af skovene, og følgelig overvejer en langt mindre indgribende ordning.

5.1. Reproducerende dyr øger risikoen for konfrontationer mellem brugergrupper og dyr, da mødre beskytter deres afkom. Man kan uforvarende risikere at komme til at færdes mellem en mor og dets afkom.

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen udsætter dyr i en fold, skal Naturstyrelsen afholde sig fra at benytte reproducerende dyr a.h.t. risikoen for møder mellem mennesker og dyr i folden.

5.2. Adgangsveje til folden nævner forslaget forsynet med *"forskellige lågesystemer"* og færste *"som konkret er tilpasset de brugergrupper og det behov, der er tilknyttet hver enkelt indgang"*.

Låger og færste er grundlæggende elementer, der hindrer brugergruppernes frie færden til/fra folden. Klaplåger, stenter og lignende tiltag hindrer stort set alle brugergruppers adgang med undtagelse af vandrere/løbere. Det er f.eks. ikke muligt for en cyklist, en rytter eller en kusk at betjene en klaplåge, og det er umuligt at forcere en stente. Færste umuliggør adgang for ryttere/kuske og besværliggør adgangen for andre brugergrupper.

Eksempler på adgangshindrende låger findes i naboskoven, Lerbjerg Skov, som Naturfonden etablerede efter købet af skoven i 2021. Lerbjerg Skov er siden da blev mindre tilgængelig, end før Naturfonden overtog den, da de etablerede låger og færste de facto hindrer adgang for en række brugergrupper. Et andet eksempel er Allindelille Fredskov, som Naturfonden også bestyrer. Det er stort set umuligt at færdes i skoven for andre end vandrere pga. hyppigheden af klaplåger og enkelte færste over en meget kort strækning samt risikoen for at møde græssende kvæg på det ret begrænsede areal, skoven udgør. Selv ridestier, som ellers skulle sikre ryttere adgang mellem de omkringliggende skove, er afspærret af Naturfondens klaplåger. Naturfonden har dermed effektivt hindret en række brugergrupper adgang til skoven.

Forslaget forholder sig ikke konkret til, hvordan man påtænker at sikre adgang til folden for brugergrupper, der ikke eller kun vanskeligt kan betjene klaplåger eller forcere stenter eller færste.

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen udsætter dyr i en fold, skal Naturstyrelsen sikre alle brugergruppers uhindrede adgang til folden. Det kan f.eks. være etablering af fjernbetjente, motoriserede låger eller lignende; en fjernbetjening, der er mulig at benytte for alle brugergrupper. Så er i det mindste de, der vover sig ind i folden, sikret adgang. Klaplåger, stenter og færste er tiltag, som er uacceptable. Naturstyrelsen skal afholde sig fra etablering af disse.

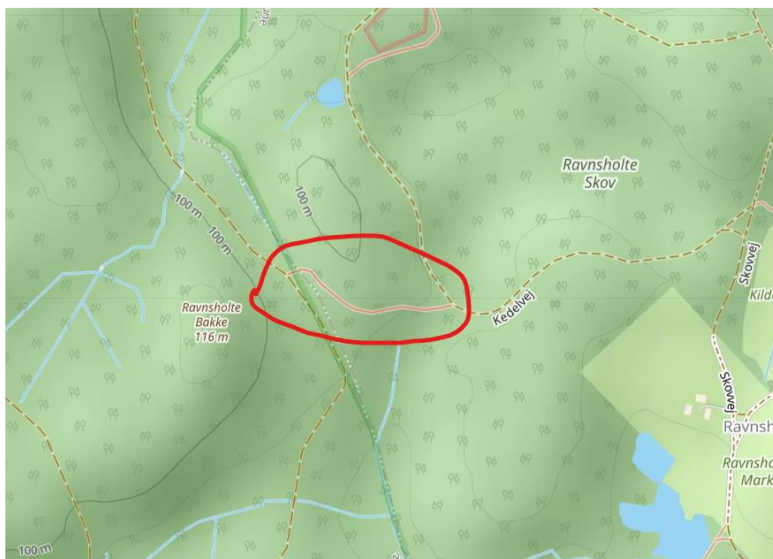
5.3. Adgangsveje, "andet" figurerer på forslagets kort 3.2. på side 43. Forslaget mangler en beskrivelse af, hvad "andet" dækker over.

Jeg foreslår, at Naturstyrelsen præciserer typerne af hindringer i stedet for at kategorisere en eller flere typer som "andet".

5.4. Adgang til/fra Skjoldenæsholm-skovene: En af de få forbindelser til nabo-matriklen, stien fra Kedelvej til stien langs Ravnsholte Bakke (og videre mod Gyldenløveshøj), se figur 1, er i udkastet markeret med "Andet". Hvad er "Andet" på dette sted?

Stien er smal, forløber i kuperet terræn, og kan benyttes af fodgængere, cyklister og ryttere til hest. Jeg forventer fortsat uhindret adgang mellem de to matrikler. Planen burde operere med etablering af en vej mellem de to matrikler, så alle brugergrupper uhindret kan færdes i det – i øvrigt – sammenhængende skovområde uafhængigt af (for dem uvedkommende) matrikelgrænser.

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen udsætter dyr i en fold, skal Naturstyrelsen sikre uhindret adgang fra alle brugergrupper til/fra Skjoldenæsholm-skovene ad stien fra Kedelvej til stien langs Ravnsholte Bakke, gerne ombygget til en vej a.h.t. endnu bedre tilgængelighed end i dag.

Figur 1, Sti, der forbinder Bidstrupskovene med Skjoldenæsholm-skovene.

5.5. Veje påtænkes konverteret til stier i "faunalommerne". Tiltaget ventes at reducere brugergruppernes adgang til dele af Bidstrupskovene.

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen udsætter dyr i en fold, skal Naturstyrelsen sikre uhindret adgang fra alle brugergrupper også i "faunalommer" og dermed undgå at nedlægge eksisterende veje.

5.6. Grøftelukninger: Forslaget opererer, som tidligere nævnt, med grøftelukninger. En konsekvens af grøftelukninger er, at arealer, som i århundreder har været tørlagt, fremover oversvømmes enten permanent eller temporært i.f.m. nedbør og f.eks. vintersæsonen, hvor jorden er mættet.

Forslaget forholder sig ikke til, hvorvidt permanent oversvømmede arealer vil medføre vejlukninger i skovene, eller hvorvidt temporære oversvømmelser vil oversvømme veje og stier i skovene, men blot at det kan ske. I de fald reduceres brugergruppernes adgang til dele af Bidstrupskovene.

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen lukke grøfter, skal Naturstyrelsen sikre uhindret adgang fra alle brugergrupper, herunder at friholde eksisterende veje og stier fra oversvømmelser som følge af grøftelukninger.

5.7. Renholdelse af veje og stier: Forslag forholder sig ikke til, at forekomsten af kokasser og hestepærer fremover breder sig fra afgrænsede folde til hele det indhegnede område, herunder på veje og stier. Forslaget forholder sig ikke til, hvorvidt forekomsten af kokasser og hestepærer vil udgøre et praktisk problem og i grænsetilfælde et trafiksikkerhedsmæssigt problem.

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen udsætter dyr i en fold, skal Naturstyrelsen i forslaget beskrive en plan for vejvedligehold, herunder bl.a. hyppighed for renholdelse af veje og stier for kokasser og hestepærer.

6. Miljøforhold

Forslagets forholder sig ikke til, hvordan Ørnebregnen, som ventes udbredt på de arealer, der omfattes af de påtænkte rydninger og etablering af lysåbninger, tænkes bekæmpet, og konsekvenser for miljøet, hvis det ikke lykkes.

Ørnebregner trives særlig godt i lysåbninger og breder sig hurtigt, medmindre den bekæmpes. Man risikerer derfor i højere grad at opnå monokultur frem for biodiversitet. Desuden udskiller ørnebregner stoffet,

Ptaquilosid, som er kræftfremkaldende. Idet Ptaquilosid er vandopløseligt risikerer man ved koncentration af ørnebregner at udvaske det i grundvandsmagasiner og dermed i borgernes drikkevand. Miljøstyrelsen har registreret sårbare grundvandsdannende områder lige syd for den påtænkte naturnationalpark.

Jeg foreslår, at i fald Naturstyrelsen etablerer flere lysåbninger i Bidstrupskovene, skal Naturstyrelsen sikre, at Ørnebregner ikke breder sig a.h.t. risikoen for udvaskning af kræftfremkaldende stoffer i grundvandet.

7. Klimaforhold

Forslaget beskriver på side 68-69, at de påtænkte tiltag får en negativ effekt på områdets CO₂-optag. Dette bl.a. pga. rydning, manglende gentilplantning, substitutionseffekten, øgede mængder dødt ved osv.

Tiltag, der bidrager med negativt CO₂-optag modarbejder andre indsatser, som begrænser udledning af CO₂-ækvivalenter. Det er imidlertid en politisk prioritering i.h.t. loven (nr. 1177 af 8. juni 2021), at fremme af biodiversitet har en klimamæssig "omkostning".

Der er imidlertid væsentligt for naturen, at CO₂-optaget ikke reduceres, men snarere øges. Da Bidstrupskovene – som før nævnt – er "*hjemsted for en rig biodiversitet*" og i praksis ikke behøver yderligere fremme, underbygger det mit forslag om en *absolut minimumsimplicitering* af den lovbundne naturnationalpark i Bidstrupskovene. Jeg håber, Naturstyrelsen følger dette forslag samt forslaget nævnt under punkt 2.

Venlig hilsen

Allan Ørving

Anders Funch Jensen

En naturnationalpark er en fin tanke, men jeg er bekymret for, om jeg stadig kan cykle frit rundt i skoven. Hvorfor ikke blot lade skoven være naturskov? Vil gerne konkretisere følgende:

- Der bør være fuld adgang for cyklister i hele skoven.
- Hvorfor er det kin måske, der bliver adgang for cyklister på stien, der kommer til at gå rundt den indhegnede del? Adgang for cyklister SKAL tilgodeses.
- Kunne indhegningen rykkes/begrænses, således at det fortsat er cykeladgang nord-syd på både øst- og vestsiden.

Håber, der fortsat er plads til os, der cykler i skoven.

Med venlig hilsen

Anders Funch Jensen

Anders Lange Jørgensen

Jeg vil gerne tilkendegive min meget store tilfredshed med at vi i Danmark gør noget ved den meget ringe stand, som vores natur og biodiversitet er i.

Al menneskelig liv og aktivitet stammer fra naturen i sidste ende, så vi skal sikre at vi har et ordentligt naturgrundlag for, at vi fortsat kan videregive et civiliserede samfund med god livskvalitet til vores børn, børnebørn og oldebørn. Derfor skal vi have store sammenhængende naturområder, hvor biodiversiteten kan udfolde sig og hvor truede arter kan overleve.

Derudover finder jeg personligt stor glæde ved at gå ture i naturen. Det er min ultimative afstresning og jeg tror at mange mennesker kunne opnå en større mental velvære ved at komme ud i naturen og opleve mangfoldigheden og livet der.

Når det er sagt er jeg åben overfor, at man fx kan løbe eller ride en tur, men jeg håber at det man i det endelige projekt respekterer at formålet med naturnationalparkerne er at beskytte naturen.

Så meget stor opbakning fra mig.

Anders Lange Jørgensen

Ane-Mette Mariegaard

Hej!

Vi er en gruppe vinterbadere der mødes hver lørdag i vinterhalvåret ved Avnsø.

Igenom de senere år er der blevet tiltagende flere mennesker der kommer til søen og benytter broen- det er børnefamilier, badere og fiskere. Det hænder vi er i "kø" for at komme til trappen. Avnsø er et meget populært sted.

Derfor vil vi gerne stille forslag om endnu en badebro med trappe på modsatte side af søen- som også er solsidens. Det vil skabe en god fordeling af søens brugere - og give bedre plads til alle.

På vegne af os "bade-glade"

Ane-Mette Mariegaard

Ane Kirstine Ilsøe

Høringssvar vedr. projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Fokus på ridning, sikkerhed og adgang til skoven

Jeg skriver dette høringssvar som privatperson og lokal beboer, aktiv rytter med mere end 20 års indgående kendskab til Bidstrupskovene og medlem af den lokale bestyrelse for Naturnationalpark Bidstrupskovene. Synspunkterne i dette høringssvar er mine egne.

Jeg har bevidst valgt at bosætte mig tæt på skoven, som jeg benytter dagligt til ridning. Derfor ligger det mig meget på sinde, at der også fremover er gode og sikre muligheder for at færdes i området på hesteryg.

Jeg bakker op om ønsket om at skabe bedre forhold for naturen og styrke biodiversiteten. Mit høringssvar handler derfor ikke om at modsætte mig etableringen af naturnationalparken, men om at gøre opmærksom på nogle konkrete forhold vedrørende sikkerhed og adgang, som jeg mener bør indgå i den endelige planlægning.

Ryttere har allerede begrænset adgang til naturen

Ryttere har ikke de samme muligheder for at færdes i naturen som gående, løbere og cyklister. Vi må som udgangspunkt ikke ride i private skove på samme vilkår som disse brugergrupper, og vores adgang til ridning er derfor i høj grad afhængig af de offentligt

tilgængelige arealer, hvor ridning er tilladt.

Bidstrupskovene har derfor en særlig betydning for ryttere i lokalområdet og for de mange ryttere, der kommer langvejs fra for at benytte skoven.

Når der etableres en naturnationalpark med et større indhegnet område, er det afgørende, at der fortsat er reelle og brugbare muligheder for at færdes i skoven til hest. Det er ikke tilstrækkeligt, at ridning principielt er mulig, hvis de praktiske adgangsforhold, passager og alternative ruter i realiteten begrænser mulighederne væsentligt.

1. Heste som græssende dyr – sikkerhed for ryttere

Jeg er særligt bekymret over planerne om at udsætte heste i naturnationalparken med henblik på at etablere en reproducerende bestand. Det er efter min vurdering den største udfordring for rytternes fremtidige adgang til området.

Heste er flokdyr og flugtdyr, og deres reaktioner kan være vanskelige at forudsige i mødet med andre heste. En hingst kan reagere på andre heste og forsøge at beskytte sin flok. Et møde mellem en fritgående hesteflok og en hest med rytter kan derfor udvikle sig til en meget farlig situation – også for erfarne ryttere.

Jeg mener ikke, at det er tilstrækkeligt at betragte heste som endnu en form for græssende dyr og forvente, at ryttere kan vænne sig til at færdes blandt dem. Der er efter min opfattelse væsentlig forskel på at møde kvæg og at ride ind i en flok heste, hvor der kan være en hingst, som reagerer på andre heste.

Når bestanden samtidig skal være reproducerende, opstår der yderligere spørgsmål om, hvordan bestanden udvikler sig over tid, herunder hvordan forekomsten af hingste håndteres. Jeg savner en konkret beskrivelse af, hvordan sikkerheden for ryttere og deres heste skal sikres, hvis fritgående heste med naturlig flokadfærd skal opholde sig i det indhegnede område.

Mit primære ønske er derfor, at **heste ikke** indgår som græssende dyr i projektet.

Hvis dette ikke imødekommes, bør der som minimum stilles klare krav om, at bestanden ikke reproducerer sig, og at der ikke går intakte hingste i området. Der bør desuden foreligge en konkret plan for, hvordan risikoen ved møder mellem fritgående heste og ridende heste forebygges og håndteres.

Uden klare løsninger på disse forhold er jeg alvorligt bekymret for, at ryttere i praksis vil være nødt til at undgå ridning gennem det indhegnede område.

2. Færister og sikre passager gennem hegnet

På kort 3.2 i projektmaterialet er der markeret to færister i den planlagte hegnslinje. Jeg er bekymret for sikkerheden ved disse passager, da færister kan udgøre en alvorlig risiko for heste, der træder ned i eller forsøger at passere dem. Samtidig bør risikoen for vildt som rådyr, dådyr og kronvildt indgå i vurderingen.

Jeg vil derfor opfordre til, at Naturstyrelsen undersøger alternativer til de to planlagte færister.

En mulig løsning er en vippelåge, som åbner ved belastning fra et køretøj og derefter lukker igen. En sådan løsning bør undersøges nærmere som alternativ til traditionelle færiste, herunder om den kan fungere med de forventede køretøjer og samtidig sikre, at de græssende dyr bliver inden for hegnet.

Det er samtidig vigtigt, at alle passager/låger eller andre adgange udformes, så ryttere reelt kan komme gennem hegnet til hest uden at blive henvist til en uhensigtsmæssig eller usikker løsning. Her forventer jeg at rytternes praktiske erfaringer inddrages i udformningen af løsningerne.

Jeg opfordrer til, at både placeringen og udformningen af passagerne vurderes med hensyn til rytternes sikkerhed, vildtets færden og den fortsatte adgang til skoven.

3. Ridentier og praktisk adgang til skoven

Som rytter er jeg afhængig af de offentlige skove, hvor ridning er tilladt. Derfor er det vigtigt, at etableringen af naturnationalparken ikke gør det unødigt vanskeligt at komme ind i og rundt i Bidstrupskovene.

Jeg benytter selv adgangsvejene ved Hjulbækvej og Atterup Huse og er bekymret for, om de planlagte ændringer i hegn, passager og stiforløb vil betyde væsentlige omveje og færre muligheder for sammenhængende rideture.

Jeg opfordrer derfor til, at rytternes adgang tænkes ind i den endelige planlægning, så de eksisterende ridemuligheder så vidt muligt bevares.

4. Rundturstien – en reel mulighed for ryttere

I projektbeskrivelsen (s. 48 og 51) fremgår det, at der skal etableres en 16 km lang rundtursti uden om naturnationalparken samt en ny forbindelsessti.

Det fremgår dog kun, at der »nogle steder« og »eventuelt« kan etableres et separat ridespor langs hegnet.

Hvis rundturstien skal være et reelt alternativ for ryttere, der ikke ønsker at ride blandt de fritgående dyr, er det vigtigt, at der etableres et sammenhængende, separat og **helårsanvendeligt** ridespor langs hele ruten – og ikke blot på udvalgte strækninger.

Som repræsentant for rytterne har jeg blandt andet deltaget i et dialogmøde med Naturstyrelsen, hvor vi sammen har set på mulighederne for at genetablere gamle stier og skabe nye forbindelser til rundturstien. Det har været en meget positiv proces, som jeg håber, bliver fulgt op af konkrete løsninger i den endelige plan.

Jeg opfordrer samtidig til, at et sammenhængende, separat og helårsanvendeligt ridespor langs rundturstien bliver en konkret del af den endelige plan frem for blot en mulighed.

5. Opfølgning på sikkerhed og adgang

Jeg opfordrer desuden til, at der følges op på, hvordan de valgte løsninger fungerer for rytterne, når naturnationalparken er etableret.

Hvis det viser sig, at de græssende dyrs adfærd eller udformningen af hegn, passager og stier medfører sikkerhedsproblemer eller væsentligt forringer adgangen for ryttere, bør der være mulighed for at justere løsningerne.

Afslutning

Bidstrupskovene er et vigtigt naturområde for mange mennesker, herunder ryttere, som er afhængige af sammenhængende og sikre ridemuligheder.

Jeg håber derfor, at der i den videre planlægning vil blive lagt vægt på løsninger, der både tilgodeser naturen og sikrer, at vi også fremover kan færdes trygt i skoven på hesteryg.

Jeg opfordrer til, at de beskrevne forhold indgår konkret i den videre planlægning, og at der findes løsninger, som sikrer både trygge passager gennem hegnet og reel adgang til skoven.

Med venlig hilsen

Ane Kirstine Ilsøe

Rytter, nabo, medlem af bestyrelsen for Dansk Islandshesteforbund i NNP
Bidstrupskovene

Anne Kærsgaard & Jørgen Petersen

Høringssvar til naturnationalparken i Bidstrupskovene.

Vi bakker op om projektet med en naturnationalpark i Bidstrupskovene.

Som brugere af skoven glæder vi os til en mere varieret skov med mulighed for at opleve flere planter, sommerfugle, småfugle, padder, insekter m.fl.

Af hensyn til skovens vilde dyr er det en dårlig ide med høje hegn rundt om naturnationalparken. Det er bedre, hvis de græssende dyr, der udsættes, er så små, at indhegningen kan begrænses til to tråde i lav højde. Det vil nemlig tillade de vilde dyr passage ind og ud af skoven.

Vi har fulgt med i Naturfondens udvikling af Lerbjergskoven, som allerede har haft betydning for en større biodiversitet. Det glæder vi os til også vil ske i Bidstrupskovene.

Venlig hilsen

Anne Kærsgaard og Jørgen Petersen

Anne-Sofie Aalborg

Til rette vedkommende

Som borger i Lejre Kommune, vil jeg gerne svare på høringen om naturnationalpark i halvdelen af Bidstrupskovene, at jeg glæder mig utroligt meget over tiltagene og at der endelig bliver taget hensyn til natur og biodiversitet.

Jeg ved, at tiltag som disse ofte møder modstand fra forskellige brugere, der er bekymret for om deres udendørs aktiviteter bliver begrænset. Jeg er derfor glad for, at man imødekommer disse bekymringer med de gode adgangsforhold ind i parken, så der forhåbentlig ikke er så meget modstand mod projektet.

Jeg glæder mig utrolig meget til at opleve store dyr i deres rette element og er meget taknemmelig for at mine børn og fremtidige børnebørn forhåbentlig får mulighed for at opleve en bedre natur med mere biodiversitet og større naturoplevelser end i dag.

Med venlig hilsen
Anne-Sofie Aalborg

Bastian Westphal Helweg
Høringssvar NNP-Bidstrupskovene.

Hermed mine indlæg til debatten:

Det begrænser meget min lyst til at færdes i skove hvis der vilde hingste, de kan godt være aggressive. Det er ikke særligt trygt at skulle have børn med ind til dyrene.

Jeg er meget i mod at indhegne skove og begrænse adgang, for så sige at den er vild. Det ødelægger den frie tilgængelighed i vores dejlige skov som flittigt af løbere, skolebørn og andre motionister.

Vi ønsker fra motions løberne side ikke at blive begrænsede i de tilladelser der gives til afvikling af løb i Bidstrupskovene. Vi har selv en høj moral for at efterlade skoven uden tegn på vores tilstedeværelse og håber på et fortsat velvilje fra Naturstyrelsens side.

Jeg mener at det ødelægger meget mere end det gavner og vil være en klar forringelse set fra min side.

Med venlig hilsen
Bastian

Bettina Schmidt
Høringssvar – Naturnationalpark Bidstrupskovene – anmodning om udsættelse og fuld oplysning om planlagt skovfældning.

Til Naturstyrelsen

Jeg fremsender hermed mit høringssvar vedrørende den foreslåede Naturnationalpark Bidstrupskovene. Jeg anmoder om, at høringssvaret indgår fuldt ud i Naturstyrelsens høringsnotat og i den videre behandling af projektet.

HØRINGSSVAR – UTILSTRÆKKELIG OPLYSNING OM OMFANGET AF PLANLAGT SKOVFÆLDNING

Jeg finder det afgørende, at projektet ikke færdigbehandles eller sendes videre til endelig politisk godkendelse, før offentligheden har fået et klart, konkret og efterprøvbart billede af et af projektets væsentligste fysiske indgreb:

Hvor meget af den eksisterende skov forventes faktisk fældet eller ryddet?

Dette spørgsmål er efter min opfattelse ikke tilstrækkeligt besvaret i det foreliggende høringsmateriale.

1. 381 hektar af området er skov

Naturstyrelsen oplyser, at den foreslåede naturnationalpark omfatter 512 hektar, hvoraf 381 hektar er skov. Naturstyrelsen oplyser samtidig, at der i størstedelen af skovarealet skal foretages strukturfældninger og andre biodiversitetsfremmende tiltag.

Det betyder, at fældning ikke alene vedrører fremmede træarter.

Der planlægges også indgreb i den eksisterende hjemmehørende skov.

2. Der mangler et samlet hektartal for fældningen

Projektmaterialet anvender følgende fældningsgrader:

- Begrænset: under 25 %
- Høj: 25–75 %
- Meget høj: 75–90 %
- Afdrift: 90–100 %

Naturstyrelsen beskriver selv fældningsgraderne som den andel af det enkelte areal, der forventes fældet i naturgenopretningsperioden.

Men der offentliggøres ikke et samlet tal for, hvor mange hektar de enkelte kategorier udgør.

Dermed mangler offentligheden et helt centralt tal:

Hvor mange hektar af de 381 hektar skov forventes samlet set at blive fældet helt eller delvist?

Det bør efter min opfattelse være en grundlæggende oplysning i en offentlig høring om et projekt, der medfører så omfattende ændringer af et eksisterende skovområde.

3. Kort 3.9 er ikke tilstrækkeligt som eneste oplysning

Naturstyrelsen henviser til kort 3.9, hvor fældningsgraderne er vist.

Et kort med fældningsintervaller kan imidlertid ikke erstatte en samlet arealopgørelse.

Et område med høj fældningsgrad kan eksempelvis indebære 25 % eller 75 % fældning.

Et område med meget høj fældningsgrad kan indebære 75 % eller 90 % fældning.

Derfor kan offentligheden ikke ud fra kortet alene se, hvor mange hektar træer der forventes fjernet.

Hvis Naturstyrelsen allerede har de bagvedliggende GIS-data, bør det være muligt at offentliggøre en samlet hektaropgørelse.

4. Projektet indeholder også egentlig renafdrift

Projektmaterialet beskriver ikke alene selektiv strukturfældning.

Naturstyrelsen skriver, at flere bevoksninger med oversøiske nåletræarter skal renafdrives.

Der beskrives desuden muligheden for afdrift af enkelte rødgranbevoksninger på drænet mosebund.

Der planlægges således steder, hvor den eksisterende træbevoksning i praksis fjernes meget omfattende.

Dette gør det endnu vigtigere, at offentligheden får oplyst det samlede areal, som forventes påvirket.

5. Fældningen omfatter også hjemmehørende træarter

Det er væsentligt, at projektet ikke alene handler om fjernelse af fremmede træarter.

Projektmaterialet beskriver blandt andet strukturfældning af hjemmehørende skov, herunder bøg og ær.

Der er således tale om en ændring af selve strukturen i den eksisterende skov.

Det bør derfor fremgå klart, hvor mange hektar hjemmehørende skov der forventes fældet helt eller delvist.

6. 512 hektar indhegning siger ikke noget om fældningens samlede omfang.

Det er efter min opfattelse vigtigt, at der ikke skabes et misvisende billede af projektets omfang ved alene at fokusere på det samlede indhegnede areal.

512 hektar er projektets geografiske areal.

Det relevante spørgsmål for offentligheden er så også:

Hvor mange hektar eksisterende skov ændres fysisk som følge af fældning, rydning og renafdrift?

Det spørgsmål er ikke klart besvaret.

7. Jeg anmoder om følgende konkrete oplysninger

Inden høringen afsluttes, anmoder jeg derfor Naturstyrelsen om at offentliggøre:

1. Det samlede skovareal inden for naturnationalparken.
2. Antal hektar med ingen strukturfældning.
3. Antal hektar med begrænset fældning.
4. Antal hektar med høj fældning
5. Antal hektar med afdrift.
6. Et samlet beregnet antal hektar, der forventes fældet helt eller delvist.
7. Et estimat for den samlede mængde træ, der forventes fjernet, opgjort i kubikmeter.
8. En opdeling mellem fældning af hjemmehørende og ikke-hjemmehørende træarter.
9. En særskilt opgørelse over arealer, hvor træerne efter fældning fjernes helt.
10. En digital eller anden efterprøvbare arealopgørelse, så offentligheden kan kontrollere tallene.

11. Anmodning om udsættelse og supplerende høring

Jeg anmoder på denne baggrund om, at den videre behandling af projektet udsættes, indtil omfanget af den planlagte skovfældning er fuldt kvantificeret og offentliggjort.

Jeg anmoder samtidig om, at offentligheden herefter får mulighed for at afgive et supplerende høringssvar på baggrund af de nye oplysninger.

Det bør efter min opfattelse ikke være nødvendigt for den enkelte borger selv at foretage komplicerede arealberegninger ud fra farvekoder og brede fældningsintervaller for at kunne forstå et så centralt element i projektet.

9. Jeg anmoder om et konkret svar

Jeg anmoder derfor Naturstyrelsen om i høringsnotatet konkret at besvare følgende spørgsmål:

Hvor mange hektar af de 381 hektar skov forventes samlet set at blive fældet helt eller delvist i naturgenopretningsperioden?

Hvis Naturstyrelsen ikke ønsker at oplyse ét samlet tal, anmoder jeg om en konkret begrundelse for, hvorfor et sådant tal ikke kan beregnes på det foreliggende planlægningsgrundlag.

Jeg anmoder desuden om at få oplyst, om fældningsgraderne på kort 3.9 udgør bindende rammer for projektets gennemførelse, eller om den faktiske fældning senere kan ændres væsentligt.

10. Afslutning

Bidstrupskovene er et betydningsfuldt naturområde og et meget benyttet rekreativt område.

Når projektet samtidig indeholder strukturfældning, renafdrift, rydning og ændring af eksisterende skovstrukturer, er det efter min opfattelse helt afgørende, at offentligheden får et klart svar på:

Hvor meget skov skal faktisk fældes?

Derfor: Projektet bør ikke kunne færdigbehandles på det nuværende oplysningsgrundlag, der bør udarbejdes en supplerende kvantitativ redegørelse, som efterfølgende sendes i supplerende offentlig høring.

Med venlig hilsen

Bettina Schmidt

Birgitte Kirkhoff Eriksen

Kære Naturstyrelse.

Som nærmeste nabo til den kommende Naturnationalpark, bosiddende [REDACTED], sender jeg hermed et høringssvar.

Der er mange årsager til vores klima- og biodiversitetskriser. De åbenlyse er accelereret forbrug og livsstil, som følge af kapitalisme og industrialisering. Filosofiske strømninger, religion og kolonisering har også skubbet på i løbet af århundrederne, helt op til hvor vi står nu. Dertil kommer landbruget, naturligvis, ikke mindst giftlandbruget - og nogle mener endda, at vi skal helt tilbage til før landbrugets indførelse for at finde en form for oprindelig, hvor den naturlige verden ikke har været underlagt menneskelige behov.

For mig at se er den dybereliggende årsag til vores forfærdelige økologiske situation, at vores art har mistet forbindelsen til naturen ved at fjerne og hæve os over alle andre arter. Vi har udnyttet og udbyttet - og også mistet os selv undervejs. Der er mange erfaringer i dag med, hvor helende det er for mennesker at opholde sig i naturen, om end den "natur", vi har, er så uendeligt begrænset (er det 5%, der er 'vild natur'?). Først når vi lærer den naturlige verden at kende ved at observere, nyde, lytte, smage, snuse og lege i den (hvad enten det er at løbe, cykle, sanke, vandre, ride), kan vi åbne vores hjerter for, at det er en katastrofe, at fuglesangen forsvinder, insekternes summen dør hen, og at den lille hasselmus snart sover den evige søvn.

Der er mange mennesker, der nyder og elsker Bidstrup Skovene, og jeg er en af dem. Stilheden er ægte luksus. Mørket er. Mødet med de vilde dyr er. Jeg ønsker, at der bliver mere plads til de vilde dyr, og at de får de bedste livsbetingelser. Det arbejder I jo for, og det er jeg taknemlig for.

Alligevel føler jeg et kæmpe (personligt) tab i dette projekt. Jeg rider i dette område til hverdag, men kan ikke se på kortet, at der kommer nye ridestier i den urørte del af vores ende af skoven, blot en sti rundt om parken. Vi skal ride ganske langt for at komme ind i parken. Vi kan jo ikke ride over kvægriste, og jeg kan ikke se, om der er andre muligheder for at komme ind. Dvs, at det bliver en runde, altid den samme tur, hvor sandsynligheden for at møde mange andre (mennesker) er ganske stor. Den vidunderlige følelse af at være i skoven, alene med alle dyrene, forsvinder. Dertil kommer, at ideen om en hingst blandt de vilde heste gør, at jeg slet ikke vil turde ride ind i parken. Da der ikke er nogen biodiversitetsmæssig fordel i at inkludere en hingst, så vidt jeg kan se, beder jeg jer så mindeligt om at genoverveje den ide. Det er vel ikke exmoor-racen (hvis det er den type, der indføres), der skal have bedre livsbetingelser som sådan? En hingst i parken skaber unødigt modstand mod projektet i mine øjne; det skaber afstand til det. Det er der ikke brug for. En hingst er ikke vigtigere end ro blandt menneskene, som i øvrigt nok kommer til at gå fuldstændigt amok, hvis en rytter kommer til skade pga. hingsten. En flok hopper eller en flok vallakker eller en blanding vil snildt kunne afgræsse som planlagt - og de vil forholde sig mildere til fremmede heste på besøg.

Netop udtrykket, "på besøg", er det, jeg er ked af i dette projekt. Al den natur, som jeg elsker, bliver adskilt fra mig, fra min krop. Vi, brugere af skoven, bliver "gæster på besøg". Det ærgrer mig usigeligt, for jeg mener ikke, at det er det, der er brug for ift. at ændre den manglende menneskelige relation til den dyrebare natur. Vi skal tværtimod synke mere ned i den, tilbringe så meget som mulig tid med den, så en økologisk bevidsthed kan gro.

Men sådan er det: når der er dyr, skal der hegnes, for sådan er reglerne. Det forstår jeg.

Jeg vil dog pege på afprøvelse af et virtuelt hegn, som fx denne producent laver: <https://www.monil.com/us>. Jeg har venner med en større økologisk produktion på Fyn, og de er netop i gang med at gøre sig erfaringer med systemet ift. deres kvæg. Det ville potentielt gøre meget for følelsen af adgang til parken: den ville virke mere tilgængelig for os mennesker, men samtidig beskytte de afgræssende. I ville slippe for hærværk på hegn og den slags, som vi desværre ser opstå som modstand og en form for afmagt.

Mine ønsker er, mao:

- Ingen hingst, for han er ikke nødvendig for projektet og skaber unødigt modstand. Han forhindrer de fleste ryttere (mit gæt) i at bruge parken overhovedet og kan skabe meget farlige situationer.
- Se på erfaringerne med virtuelle hegn og afprøv dem. Det kunne være så spændende:-)
- Flere indgange til parken for ryttere med opstigningsmuligheder på begge sider af indgangene og ingen kvægriste.
- Udvidelse af stisystemet for ryttere i Ravnsholte-enden af skoven.

Når alt dette er sagt, så vil jeg være en stolt og glad nabo til en forhåbentlig endnu mere artsrig og levende skov og vil følge udviklingen med stor interesse.

Med venlig hilsen

Birgitte Kirkhoff Eriksen

Børge Nielsen

Høringssvar vedrørende Naturnationalpark Bidstrupskovene

Til Naturstyrelsen

Jeg er en ældre mand, som finder min indre ro på stille gåture i Bidstrupskovene. Jeg går der året rundt. Jeg holder af forårets lysegrønne blade, sommerens skygge, efterårets farver og de nøgne træer om vinteren. Jeg går ikke for at opleve noget voldsomt eller spændende. Jeg går for at få fred i tankerne. Den smukke skov er et frirum, som betyder mere for mig, end jeg let kan forklare.

Derfor gør planerne om store, fritgående græssende dyr mig både utryg og ked af det. Jeg forstår ganske enkelt ikke, hvad store heste og kvæg skal inde i en skov, hvor mennesker går for at finde ro. For mig hører de hjemme på græsningsarealer, ikke på de skovstier, hvor jeg færdes. Jeg ønsker ikke, at min stille tur skal blive et møde med dyr, som jeg hverken kender eller kan aflæse.

Jeg ved ikke, hvad en hest eller et stort kreatur vil, når det ser på mig eller begynder at gå i min retning. Er det nysgerrigt? Vil det have mig væk? Skal jeg stå stille eller vende om? Jeg vil ikke stå alene på en smal sti og skulle gætte mig til svaret. Tanken om at møde en hingst eller en hoppe med føl gør mig særligt urolig. Jeg kan ikke finde tryghed i, at jeg blot skal holde afstand, hvis dyrene selv kommer tæt på eller står på den vej, jeg skal hjem ad.

Jeg vil gerne kunne gå langsomt og lade tankerne vandre. Jeg vil ikke holde øje med hvert sving og hver bevægelse mellem træerne. Hvis jeg skal gå med frygten for, at en flok store dyr pludselig står foran mig, er den ro, jeg kommer for at finde, allerede væk. At skoven stadig er åben, hjælper mig ikke, hvis jeg ikke længere tør gå der.

Jeg tænker også på de andre, jeg møder på mine ture. En løber eller en mountainbikerytter kan komme rundt om et sving og pludselig stå over for store dyr. Jeg frygter styrt, sammenstød og panik. Og hvad med en rytter, hvis hest bliver forskrækket? Jeg ønsker ikke at opleve, at et menneske kommer alvorligt til skade i den skov, jeg holder så meget af. De, der beslutter at sætte dyrene ud, må tage den bekymring på sig nu. Bagefter vil det være en ringe trøst at sige, at den besøgende burde have været mere forsigtig.

Jeg tror, det er vigtigt, at alle mennesker lærer at forstå og respektere naturen. Det gør vi bedst ved at være i den. Unge og gamle, aktive og rolige, til hest, til fods, på cykel eller med hund skal kunne færdes trygt og sikkert i vores smukke natur. Når vi deler glæden ved skoven og giver den videre til vores børn og børnebørn, giver vi dem også en grund til at passe på den. Jeg ønsker, at de næste generationer skal lære at elske og beskytte naturen ved selv at opleve den, ikke ved at stå udenfor og se ind gennem et hegn.

Derfor siger jeg nej tak til elhegn og tråd, der gør skoven til en indhegning for store græssende dyr. Jeg ønsker ikke, at vores fælles natur skal føles som en zoologisk have. Lad natur være natur, og lad os alle kunne være i den og nyde den uden frygt. Skoven skal samle os om glæden ved naturen, ikke holde os væk fra den.

Jeg er ikke imod at passe på naturen. Tværtimod. Men jeg kan ikke acceptere, at hensynet til naturen bruges som begrundelse for at gøre min skov til et sted, jeg er bange for at færdes. For mig er store græssende dyr i Bidstrupskovene den forkerte løsning. Jeg ønsker ikke heste og kvæg bag hegn omkring de stier, hvor vi går. Jeg ønsker, at skoven fortsat skal være et trygt sted for en almindelig gåtur.

Jeg beder derfor Naturstyrelsen om at ændre projektet og undlade at sætte store græssende dyr ud i skoven. Tag vores utryghed alvorligt, før nogen kommer til skade, og før mennesker som mig opgiver at komme der. Jeg beder ikke om meget. Jeg vil blot kunne gå en rolig tur i den smukke skov og komme hjem med fred i sindet, ikke med frygt i kroppen.

Ser frem til at se ændringer til jeres udlæg - på forhånd tak og de bedste hilsner

Børge Nielsen

Carsten B. Christensen

Jeg støtter etableringen af en Naturnationalpark i Bidstrupskovene.

- Jeg støtter etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene, da projektet skaber bedre levevilkår for dyr, planter, svampe, insekter og fugle.
- Jeg glæder mig til en mere varieret skov med mulighed for at opleve flere blomster, sommerfugle, småfugle, padder og andre hjemmehørende arter.
- Jeg synes, det er en god idé at bruge store planteædere til at holde dele af skoven lysåben og derved skabe en mere varieret natur med levesteder for flere arter.
- Jeg støtter at der sættes reproducerende dyr i parken, da det vil skabe en naturlig flokdynamik med unge og ældre dyr, og naturlig vedligeholdelse af flokstyrrelsen.
- Det er et oplagt sted at give naturen mere plads, samtidig med at skoven fortsat kan danne ramme om gode naturoplevelser og lokale fællesskaber.
- Det er positivt, at skoven får mulighed for at udvikle sig fra produktionsskov til en mere varieret og vild natur med gamle træer, dødt ved, vådområder og lysåbne arealer.
- Jeg bakker op om at genoprette skovens naturlige vandforhold, da vådområder og fugtige skovområder er vigtige levesteder for mange planter og dyr.
- Jeg støtter projektet og håber, at det gennemføres med høj dyrevelfærd, grundigt tilsyn og gode muligheder for, at mennesker fortsat kan færdes i området.

Venlig hilsen

Carsten B. Christensen

Charlott Bamford Christensen

Jeg støtter Naturnationalparken og dens formål om at øge biodiversitet

Venligst

Charlott Bamford Christensen

Christella Bamford

Høringssvar ift. hegning i Bidstrupskoven .

ifb. med Natur Nationalparkens forestående hegning af områder i Bidstrupskoven og udsættelse af store græssere, forstår jeg at planen pt. er at der skal gå stude samt reproducerede heste i området.

Jeg forstår frordelen ved at have de forskellige dyr og mener bestemt det er en god ide, hvis det er det der skal til for at hjælpe naturen og biodiversiteten tilbage i balance.

Jeg har dog en indvending mod de reproducerende heste, da der er risiko for at skovens gæster kommer til skade.

En flok med brunstige heste er ikke ufarlig og slet ikke hvis man kommer ridende. Det betyder at området i realiteten bliver lukket for ryttere. Hvis det er beslutningen mener jeg der ved alle indgange tydeligt skal markeres at "Ridning forbudt" eller "Ridning frarådes pga. fare " - og ikke kun "på eget ansvar " jeg mener dog at det ville være bedre at udsætte reproducerende kvæg og kun vallakker - Da man undgår rivalisering og de voldsomme kampe som kan opstå i en blandet flok heste - og de dermed følgende skader på dyrene. Derud over kan ryttere trygt krydse område gennem de virkelig veltænkte passager og ride på " Rundturen" uden at det provokerer hestene inde i indhegningen.

Fortsat god arbejdslyst med projektet.
Hilsen
Christella Bamford

Christian Frandsen & Maria Henneke Christoffersen

Høringssvar ang NNP-Bidstrupskovene.

Dette er vores bidrag til debatten om Naturnationalparken.

1) Reproducerende heste:

Gennem mange år som ryttere og hesteejere finder vi det ganske bekymrende, at der skal sættes reproducerende heste ud. Hingste kan let finde på at gøre udfald mod fremmede heste, hvis de føler deres flok er truet. Dette vil de potentielt også kunne forsøge at gøre gennem det to-tråede hegn. Dette vil kunne skabe flere farlige situationer, både fordi de vil kunne blive fanget i hegnet, men især også hvis hegnet brister og de pludselig kan bevæge sig frit i skoven.

Hvis et af argumenterne for at holde hingste er, at de producerer møgbunker, må dette kunne løses på anden vis. Vi leverer gerne møg der kan samles i bunker, hvis det måtte have interesse.

2) Vi har et meget stort ønske om, at der etableres flere ridestier i den sydlige ende af skoven.

3) Sidst, men ikke mindst, har vi en bekymring om et markant fald af vores boligs værdi. Vi har en enkelt matrikel imellem vores og skovens nye hegnslinje, og er derfor mere eller mindre matrikuleret berørt.

Vi har brugt mange hundrede tusind kroner på at gøre vores ejendom til en hesteejendom i form af opbygning af ny stald, udlægning af græs til heste, opsætning af hegn osv. Vores frygt er, at skovens forringede ridemuligheder desværre også vil afspejles i vores ejendoms værdi. Dette drejer sig både om kr/øre, men i den grad også herlighedsværdi.

Vi færdes i skoven dagligt både med og uden hest, og i høj grad også med vores barn, og nyder alt det skoven giver os både i den nuværende form, og forhåbentlig også som det vil blive fremover.

Venlig hilsen Christian Frandsen og Maria Henneke Christoffersen

Christian Lang

NATURNATIONALPARK BIDSTRUPSKOVENE – HØRINGSSVAR

Bidstrupskovenes Hjerterum

Høringssvar om et levende mødested på Avnstrupmarken

Afsender:

Christian Lang

Jeg vil gerne indlede med at anerkende det store og grundige arbejde, der ligger bag Naturstyrelsens forslag til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene. Ambitionen om at styrke biodiversiteten, genoprette naturlige processer og samtidig tager hensyn til den meget alsidige brug af skoven i dag, vurderes meget vellykket med forvaltningsplanen.

Bidstrupskovene er en af de helt store kvaliteter for vores egn og der er blevet taget rigtig godt hånd om skovene de sidste mange år, hvor der samtidig er tilkommet en stor og meget alsidige brugergruppe af skolen – lige fra mountainbike kører, spejder, og motionsløber, til hundeslædekører og svampejægere. Når man taler med naboer og andre lokale, bliver skovene igen og igen fremhævet som et sted, der giver ro, livskvalitet og en særlig følelse af at høre til.

Netop fordi Naturnationalparken fortsat skal være et yndet udflugtsmål, mener jeg, at der er en oplagt mulighed for at tænke et menneskeligt og socialt samlingspunkt ind i forvaltningsplanen. Jeg ønsker derfor at bringe idéen om “Bidstrupskovenes Hjerterum” ind i høringen: et naturligt samlingssted for skoven mange bruger, lokalmiljøet og beboerne på Udrejsecenter Avnstrup.

Idéen – Bidstrupskovenes Hjerterum på Avnstrupmarken

Min vision er at skabe et sted, hvor en skovtur kan begynde eller slutte med en kop kaffe, hvor børn kan gå på opdagelse mellem blomster og grøntsager, hvor vandrere og mountainbikere kan holde pause, og hvor mennesker fra lokalområdet kan mødes på tværs af alder, baggrund og hverdag. Et sted med liv – en skøn oase. Et sted, der føles naturligt hjemmehørende i landskabet og inviterer til ophold uden at tage naturens plads.

Hjerterummet kunne bestå af en mindre café omgivet af nyttehaver og blomster bede, der indpasses nænsomt i landskabet på Avnstrupmarken, og med orientering og udsyn ud over Heidesø. Små stier kan forbinde de forskellige haverum og lede besøgende til udvalgte steder, hvor udsigten over søen og det omgivende landskab kan opleves. Det skal ikke være en traditionel kommerciel destination, der konkurrerer med skoven, men et lokalt forankret mødested, som giver besøget i skoven en ekstra dimension.

Avnstrupmarken fremstår som en interessant mulighed, fordi området allerede er et kendt landskabsrum i tilknytning til Udrejsecenter Avnstrup og den planlagte hovedindgang til naturnationalparken. Projektbeskrivelsen fremhæver netop Avnstrup som et sted med eksisterende parkeringsmuligheder, busbetjening og faciliteter for friluftslivet. Det giver et godt udgangspunkt for at undersøge, om et hjerterum kan placeres her, så det understøtter den samlede adgang til skovene og kan blive et naturligt bindeled til Udrejsecenter Avnstrup.

Referanceprojekter

Fra Sct. Hans Have kan man hente inspiration til den menneskelige skala, haveoplevelsen og forbindelsen mellem grønne omgivelser og sociale mødestæder. Fra Slottsträdgårdens Kafé kan man hente inspiration til samspillet mellem café, dyrkningsarealer, blomster, uformelle siddepladser og en afslappet atmosfære, hvor mange forskellige mennesker naturligt deler stedet. Ambitionen er ikke at kopiere disse steder, men at oversætte deres kvaliteter til Bidstrupskovenes landskab og lokale identitet, og for at give jer en ide om hvilken retning og kvaliteter jeg kunne se for Bidstrupskovenes Hjerterum.

Referancer for de to lokationer er anført her:

Sct. Hans Have – <https://www.scthanshave.dk/>

Slottsträdgårdens Kafé – <https://slottstradgardenskafe.se/>

Bidrag

Jeg er uddannet bygningskonstruktør og byggeøkonom, og har i 15 år arbejdet som projekt- og projekteringsleder hos NOVA5 arkitekter på Østerbro. Jeg har stor viden og erfaring med at gennemføre byggeprojekter i alle skaler og jeg vil meget gerne vil stille mig til rådighed for at modne idéen og omsætte den til et realistisk projekt. Dette fordi jeg selv er en fast bruger af skoven og gerne ser den udvikle sig i en positiv retning og give muligheder for at endnu flere kan få glæde af de skønne omgivelser, samt give mulighed for at knytte relation mellem folk og institutioner i lokalområdet.

Med venlige hilsner
Christian Lang

Claus Skovsø Petersen
Høringssvar til:

Offentlig høring af Naturstyrelsens Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark

Bidstrupskovene.

Høringssvar indsendt af Claus Skovsø Petersen

Naturnationalparker

Jeg vil hermed som privatperson fremsende mit høringssvar på Naturstyrelsens Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene.

Grundlæggende er jeg meget optaget af at vores land skal tilføres mere skov og at der udlægges flere ikke dyrkede arealer til bevarelse og forbedring af den danske natur herunder den danske flora og fauna.

Derfor begriber jeg ikke at det danske folkestyre bruger så enorme ressourcer til at oprette Naturnationalparker i allerede etablerede områder med de bedste forhold for den danske natur og den bedste udvikling i f.t. bevarelse og udvidelse af flora og fauna.

Naturstyrelsen har i mange år vist at styrelsen er eminent dygtige til naturnær skovdrift. I Bidstrupskovene er store områder allerede Natura 2000 områder samt urørte skov. Skoven giver plads og videreudvikler mange bilag 3 og 4 arter samt andre sjældne og truede arter af flora og fauna. Uanset grøn trepart samt alle mulige halvøentlige og private naturfonde tager museskridt i den rigtige retning, kunne ressourcerne til Naturnationalparkerne være bedre brugt på opkøb af skove og landskaber omkring vores allerede etablerede statseje skove og landskaber med velfunderede flora og fauna.

Nu har folkestyret talt og vi skal have naturnationalparker i vores bedste skove og landskaber.

Nej til hegn og store græssere

Mit høringssvar handler om at der ikke bør udsættes store græssere og hegnes i Naturnationalpark Bidstrupskovene.

Jeg bifalder loven om Naturnationalparkeres intentioner om en vildere, mere urørt natur med naturlig hydrologi, masser af dødt ved samt flere overdrev til skovsommerfugle og al anden flora og fauna der nyder godt af overdrev og lysninger i skoven.

Loven indeholder en mulighed, men ikke et krav, for udsætning af store græssere og indhegning af selve Naturnationalparken. Jeg forstår ikke at man vælger denne mulighed i Bidstrupskovene, der i dag siges at være blandt de højst scorende skove med hensyn til diversitet i flora og fauna.

Konsekvensen af udsætning af store græssere i Bidstrupskovene kan man delvis se nu i græsningsfolden ved Ravnholte hvor store dele af skovbunden er væk og skoven ligner Jægersborg Dyrehave eller en park i byen. Væk er krat og nye små træer og tilbage står solitære træer og mangel på levesteder for skovens nuværende flora og fauna.

Jeg ved biologerne i Naturstyrelsen sværger til lysåben skov, men det vil ændre den nuværende skov til noget andet og ikke nødvendigvis til noget bedre. Jeg hører biologerne påkalder sig brandmandens lov om at sætte ressourcer ind på at redde hvad reddes kan, men med de store græssere ændrer man på det man har tilbage - uden sikkerhed for at det bliver bedre. Det er ret selvmodsiggende.

Store græssere får en lang række negative konsekvenser for flora og fauna i Bidstrupskovene.

Jeg frygter især blandt andet:

- Sjældne sommerfuglearter, hvis levesteder og forplantningsmuligheder der er dybt forankret i de små skovlysninger, trues nu af et græsningstryk, som de ikke overlever.

- Hasselmusen der lever i tæt krat og har lavt hængende sårbare reder kan ikke tåle græsningstryk af krattet med store græssere, der med deres ”dynamikker og naturlige processer” skader rederne og Hasselmusens habitater.
- Ændring fra nuværende naturnær skov med Natura 2000 områder til dyrehave eller parklignende. Vi er forpligtet til at opretholde i den nuværende skov.

Miljøministeren lovede i svar på spørgsmål 760 (MOF alm. del) vedr. hasselmusen følgende:

”I forbindelsen med etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene vil der forud for en realisering blive gennemført en væsentlighedsvurdering, som vurderer planlagte aktiviteters påvirkning på miljøet, herunder også bilag IV-arter på Habitatdirektivet”.

Jeg kan desuden oplyse, at det ved tilladelse til etablering af en naturnationalpark, jf. lov nr. 1177, vil blive sikret, at EU's naturdirektiver overholdes, og det gælder også efterlevelse af den særlige artsbeskyttelse.”

Hvad bliver der af væsentlighedsvurderingen og den særlige artsbeskyttelse?

Kommentar til hegnet

Når man ser udstrækningen af hegnet i skoven, må man undres. Den udstrækning og form som Naturnationalparken har fået viser med al tydelighed hvor håbløst et projekt det er at etablere en naturnationalpark i Bidstrupskovene. I stedet for den oprindelige plan hvor Naturnationalparken omfattede hele den sydlige del af skoven er udstrækningen nu bredt sig langt op i Valborup og parken er opdelt i små ret dårligt sammenhængende deforme områder.

Den krampagtige udstrækning af hegnet siges at være udtryk for, at Naturstyrelsen skal imødekomme et hav af hensyn til ryttere, naboer med hestefolde, spejderhytter, børnehaver, asylcenteret, skovfogedboligen, Kildeengens høstlaug samt hvad ved jeg.

Resultatet er, at uanset hvordan man bevæger sig i Bidstrupskovene, vil man møde hegn, hegn og atter hegn. Selv inde i Naturnationalparken vil man hurtigt møde et hegn i alle retninger.

Rundstien omkring hegnet er også et håbløst forslag. En rundtur uden om hegnet er en dagsvandring på ca. 16 km. Hvor mange vil benytte det? En normal søndags vandretur for den almindelige borger er maks. 3-5 km. Den smalle skovstrimmel omkring hegnet indbyder ikke ligefrem til en søndagstur hvor man må gå frem og tilbage af samme sti hvis man ikke vil ind i indhegningen.

Man skar oprindeligt ved lovvedtagelsen Naturnationalparken ned til kun at skulle omfatte halvdelen af Bidstrupskovene efter aftale med de lokale politikere der repræsenterer borgere og friluftslivet. Med den foreslået udstrækning bryder Naturstyrelsen den politiske aftale og Naturstyrelsen svigter den forståelse Christiansborg havde med de lokale politikere og borgere og man smadrer hele skoven med et meget omfattende hegn ved kompromisets kunst, så ingen rigtig bliver glade.

Man bemærker at der var lovet ca. kr. 5 mio. til hver naturnationalpark til friluftsfaciliteter. Hvor blev de midler af? Økonomien til det enorme mængde hegn virker til at påvirke budgettet til Naturnationalpark Bidstrupskoven meget negativt. For ikke at tale om tilsyn og driften af det lange hegn i fremtiden! Der udføres ikke nye nævneværdige faciliteter, så alle pengene er vel gået til hegn. Igen er den forslåede udstrækning af hegnet en kæmpe fejl og et stort svigt i forhold til de lovede faciliteter til friluftsliv.

Tilgængelighed for alle

Udsætning af store græssere hindrer den almene borgeres adgang til skoven. Alle der lufter sin hund i Naturnationalparken vil være i risiko for at blive opsøgt af græsserne. En risiko som kan blive fatal. Min familie og jeg har selv oplevet at blive jagtet af en stor flok heste i en fold der skulle krydses på

Skjoldungestien, fordi vi havde vores hund med, naturligvis i snor. Vi slap med skrækken, men i forhold til kvæg og heste vil hund og menneske altid blive den lille.

Kvæg og hest der er reproducerende og har afkom, er endnu farligere, da man i skoven uforvarende kan komme imellem voksen og afkom. Anderledes i åbne græsningsfolde hvor græsserne hører hjemme kan man ikke i skoven se dyreflokkene på afstand og tage sine forhåndsregler om at holde afstand..

De såkaldte sluser hvor man forstiller sig ryttere og hundeluftere m.fl. kan krydse på tværs af naturnationalparken vil give særlig stor risiko for konflikter med de store græssere hvis de vil flytte sig fra nord til syd på tværs af sluserne.

Mange idrætsaktiviteter som fylder skoven året rundt, bliver begrænset eller henvist til erstatningsskove 20-25 km væk. Ryttere kan ikke gå indenfor hegn uden risiko for konfrontation med hingste, slædehundefolket henvises til den meget lille skovpart i Orup Skov og sporhundetræning forbydes. Det er rigtigt at vi borgere må acceptere naturen på naturens vilkår. Vi skal vige fra områder med sart og følsom natur som f.eks. i fuglereservater. Men udsætning af store græssere har intet med natur at gøre. Det er udokumenteret designet natur opfundet af en idehistoriker med et populistiske natursyn.

Brugerlauget har i 2020 i Bidstrupskoven registreret at skoven benyttes af op mod en 1/2 millioner brugere, private og organiserede. Dette meget store brugertryk har ikke været en hindring for Naturstyrelsens udvikling af Bidstrupskovens mangfoldige og rige flora og fauna. Så glem alle argumenterne om at mennesker og særlig god natur ikke kan dele skoven til alle bedste.

Det er udsætning af store græssere der er årsag til konflikt om pladsen i skoven. En konflikt, som tidligere nævnt, er uden sikkerhed for, at vi får en bedre natur - men helt sikkert en anden natur end vi har nu.

Det er en ommer!

Dorte Tang Møller

Høringssvar vedrørende Naturnationalpark Bidstrupskovene

Jeg skal hermed afgive høringssvar til projektforslaget for Naturnationalpark Bidstrupskovene.

Jeg kan ikke støtte projektet og opfordrer klart til, at det ikke gennemføres i den foreliggende form. Jeg er grundlæggende imod naturnationalparker som forvaltningsmodel, og projekt materialet for Bidstrupskovene bestyrker min modstand.

Min indsigelse bygger navnlig på, at projektet indebærer omfattende og delvist irreversible ændringer af et område, der allerede rummer betydelige naturværdier og et omfattende friluftsliv, samtidig med at projekt materialet efter min vurdering ikke dokumenterer tilstrækkeligt, at de forventede biodiversitetsmæssige gevinster står mål med konsekvenserne for eksisterende skov, klima, dyrevelfærd og rekreativ anvendelse.

Når et projekt indebærer omfattende fældninger, mere end 19 km hegn, udsætning af store græssende dyr og væsentlige ændringer i områdets fremtidige forvaltning, bør der foreligge et særdeles solidt og konkret dokumentationsgrundlag for, at netop disse indgreb er nødvendige, og at de samlet set vil forbedre området. Det mener jeg ikke, at det fremlagte materiale godtgør.

Bidstrupskovene har allerede store naturværdier

Naturstyrelsens eget materiale beskriver Bidstrupskovene som et område med betydelige eksisterende naturværdier, herunder Natura 2000-natur, beskyttede naturtyper, sjældne arter og vigtige levesteder for blandt andet hasselmus.

Det er derfor helt afgørende at spørge, hvorfor et allerede værdifuldt naturområde skal udsættes for så omfattende ændringer.

Jeg finder ikke, at projektmaterialet i tilstrækkelig grad dokumenterer, at den foreslåede naturnationalpark vil medføre en så væsentlig forbedring af biodiversiteten, at det retfærdiggør indgrebenes omfang og konsekvenser.

Omfattende fældning og negativ klimaeffekt

Projektet indebærer betydelige fældninger og ændringer af eksisterende skov. Naturstyrelsen beskriver selv strukturfældningerne i etableringsfasen som ganske omfattende.

Det er efter min opfattelse meget problematisk at foretage store indgreb i eksisterende skov for at skabe en ønsket fremtidig naturtilstand, når området allerede rummer betydelige naturværdier.

Samtidig fremgår det direkte af projektmaterialet, at etableringen sammenlignet med fortsat naturnær skovdrift forventes at have en negativ effekt på områdets CO₂-optag både på kort og lang sigt.

Det bør veje tungt i den samlede vurdering af projektets konsekvenser.

Hegn og store dyr ændrer skovens karakter

Projektet indebærer en stor indhegning med kvæg og heste og mere end 19 km hegn.

Bidstrupskovene er samtidig et meget benyttet rekreativt område. Fællesbrugerlauget anslog i 2020 omkring 315.000 besøg om året.

Naturstyrelsen planlægger desuden tre faunalommer, hvor der ikke etableres markerede ruter og friluftsfaciliteter, og hvor eksisterende veje og stier kan nedlægges eller omlægges. Adgangen til områderne vil fortsat være tilladt, men rammerne for den praktiske anvendelse af skoven ændres.

For mig er der en væsentlig forskel på fri færdsel i almindelig skov og færdsel gennem låger, færister og indhegninger med store dyr.

Det er ikke tilstrækkeligt alene at konstatere, at den formelle adgang til skoven opretholdes. Det bør også tillægges betydelig vægt, hvordan ændringerne reelt påvirker brugen af skoven for blandt andre gående, ryttere, familier med børn, ældre og mennesker, som ikke ønsker at færdes blandt store græssende dyr.

Dyrevelfærden giver anledning til alvorlig bekymring

De udsatte dyr skal ifølge planen leve med begrænset menneskelig indgriben, og udgangspunktet er, at der ikke støttestodres.

Naturstyrelsen beskriver selv behovet for særligt tilsyn i risikoperioder som tørke, hård frost og snedække. Planen beskriver desuden bestandsregulering, flytning af dyr og mulighed for støttestodring, hvis det bliver nødvendigt.

Det fremgår også af projektmaterialet, at dele af ordningen forudsætter dispensation fra relevante bestemmelser i dyrevelfærdsloven.

Det giver mig en grundlæggende bekymring for selve modellen.

Når mennesker vælger at sætte husdyr ud i et indhegnet område, har vi efter min opfattelse et klart ansvar for deres trivsel og velfærd. Jeg ønsker ikke en naturforvaltning, hvor dette ansvar reduceres med henvisning til ønsket om mere naturlige processer.

Hvis projektets dyrehold kræver særlige dispensationsordninger, løbende overvågning, beredskab, bestandsregulering og mulighed for indgriben ved utilstrækkeligt fødegrundlag, bør det efter min opfattelse give anledning til betydelig forsigtighed.

De forventede gevinster skal stå mål med de sikre konsekvenser

En væsentlig del af begrundelsen for projektet er forventningen om, at græssende dyr, mere lys, dødt ved og øget dynamik vil forbedre biodiversiteten.

Det kan være relevante naturforvaltningsredskaber, men det ændrer ikke ved, at de konkrete konsekvenser af etableringen er omfattende.

Der skal fældes betydeligt. Der skal opsættes mere end 19 km hegn. Store dyr skal udsættes. De rekreative rammer ændres. Og Naturstyrelsen forventer selv en negativ effekt på områdets CO₂-optag sammenlignet med fortsat naturnær skovdrift.

Når konsekvenserne er så konkrete, bør de forventede gevinster være mindst lige så konkret dokumenteret.

Det finder jeg ikke, at de er.

Jeg mener derfor, at der mangler en tilstrækkeligt overbevisende begrundelse for, hvorfor netop denne omfattende ændring af Bidstrupskovene er nødvendig og bedre end en fortsat målrettet udvikling af naturværdierne gennem mindre indgribende naturpleje.

Konklusion

Jeg er stærkt imod etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene og opfordrer til, at projektet ikke gennemføres.

Bidstrupskovene har allerede betydelige dokumenterede naturværdier og et omfattende friluftsliv. Den foreslåede naturnationalpark indebærer omfattende fældninger, mere end 19 km hegn, udsætning af store dyr, ændringer af stier og rekreative forhold samt en forventet negativ påvirkning af skovens CO₂-optag sammenlignet med fortsat naturnær skovdrift.

Det er meget omfattende indgreb i et eksisterende værdifuldt naturområde.

Jeg mener ikke, at projektet dokumenterer tilstrækkeligt, at fordelene ved at gennemføre projektet står mål med disse konsekvenser.

Naturen i Bidstrupskovene bør efter min opfattelse beskyttes og udvikles gennem målrettet naturpleje og naturgenopretning, hvor konkrete indsatser gennemføres på baggrund af et dokumenteret behov og med respekt for eksisterende naturværdier, klima, dyrevelfærd og friluftsliv – uden at hele området omdannes til naturnationalpark.

Jeg er ikke imod mere natur eller større biodiversitet. Tværtimod.

Jeg er imod, at et eksisterende værdifuldt skovområde ændres så grundlæggende, når det efter min vurdering ikke er tilstrækkeligt dokumenteret, at de forventede gevinster står mål med de omfattende og til dels irreversible indgreb.

Med venlig hilsen

TackShop^{*We love horses*}.dk

v/ Dorte Tang Møller

Elisabeth Nielsen

Høringssvar afgivet på naturvandringen d. 26/9-26:

Tak for NNP dag d. 26/9-26.

Bekymring: Som besøgende med børnebørn og hund.

Som rytter med hest i Østved – adgang via Ebberup Skov:

Reproducerende køer, og heste er en risiko. Særligt er hingste i skoven en stor fare som rytter på en hoppe.

Der mangler adgange for ryttere ved Ebberup Skov til NNP.

Elisabeth Sthur

Høringssvar vedr NNP Bidstrup

nnpbidstrupskovene@nst.dk

Som medlem af NNP-Bidstrupskovene Bestyrelse (DRF), friluftvejleder, rytter, hestekyndig, arkitekt maa, landbo og naturentusiast, har jeg siden 2018 følt mig forpligtet til at bidrage til den fornyede interesse for driften af vores fælles natur.

Fra politisk hold er der udstukket et detaljeret og enøjet program, der helt ignorerer store vigtige dagsordener, fx klima belastning, bæredygtighed (socialt, miljø og økonomisk) herunder selvforsyning og undgåelse af eksport af biodiversitet problemer.

NST fik en bunden opgave med at balancere et utal af praktiske og ideologiske hensyn, i en kontekst hvor biodiversiteten skulle prioriteres. Allerede i NST nye vision kunne man med rette blive bekymret for om der ville blive plads til mennesker, hvilket udfordrer vores i forvejen arealmæssigt pressede naturarealer.

Jeg vil i det kommende kommentere forslaget, med særlig fokus på nogle af de steder hvor dette IKKE lykkes.

Bidstrupskovene på Midtsjælland samler friluftslivet fra hele Sjælland. Rytterne valfarter hertil da der er meget lidt statsejet skov på Sjælland, hvor der er sikret adgang.

Projektet står på mange måder, med et væld af løse ender, der således efterlades til besøgende og ansatte at løse efterfølgende, hvilket er forudseeligt og urimeligt.

Man bør genoverveje om en højere grad af multifunktionel anvendelse kan implementeres

Dilemmaerne længe har stået i kø, mens drøftelser af lokale løsninger blokeres fra centralt hold. Dette gælder i særdeleshed valg af dyr, dyrevelfærdsrelaterede emner, Natura 2000 beskyttelse, reproducerbarhed, friluftsliv og detaljer i den aktuelle drift omkring parken.

Projekt NNP Bidstrup vil profitere stort af udvidede rammer for bestyrelsens mandat.

NNP Bidstrupskovene hegnslinie er planlagt med bestyrelsens input - NST har haft mange hensyn at tage, men er på mange måder lykkedes med at balancere projektet her.

Restarealet omkring parken er ikke vellykket, da det skal huse mange forskellige brugergrupper, hvor der uundgåeligt vil opstå mange konflikter, uanset den endelige planlægning. NST fremstår decideret utroværdige, når dette problem ikke erkendes. Vi forudser børnehaver / barnevogne / hestevogne/sulkyer/ hundeluftere (løse hunde), rullestole, ældre, cyklister, børnehold i spejder og orienteringsløb, løb og arrangementer der afvises i parken, samt ryttere ! Det lykkes IKKE at overholde naturbeskyttelseslovens § 1 stk 3.

Man vil være nødt til at tage nogen ud af ligningen, hvis friluftslivet på restarealet skal have en chance for at trives, herunder rytterne.

Udsætning af kvæg og heste og evt reproduktion, har været et ufravigeligt krav fra centralt hold, som bestyrelsen ikke har haft indflydelse på. Det er dog det kardinalpunkt, der vil give anledning til flest fremtidige konflikter og udelukkelse af brugergrupper.

Udsætning af fritgående og selvforvaltende husdyr kræver at dyrenes habitats krav skal være nøje overholdt – fødegrundlag, arealkrav, biotop, klimakrav mm. Sådan må man forstå bæredygtig proaktiv forvaltning. Alt andet er UANTAGELIGT og UETISK, medmindre man er klar til at kompensere dyrene (dagligt tilsyn på individniveau, foder /næring, hovpleje, neutralisering, for at nævne nogle få)

Projektet giver ikke løsninger på disse dilemmaer.

Det er utroværdigt når myndigheder lover at dyrene ikke vil lide overlast, ikke mindst set i lyset af NST sag på Mols hvor 76 dyr døde af sult, forekommer det som tomme løfter, når man søger dispensation fra den eneste § der kan stoppe det.

På Molslaboratoriet, der ofte angives som forbillede for forvaltningen i NNP, aflivede man 125 dyr på 10 år, pga mistrivsel/underernæring, og en gennemsnitlig levealder på ca 4 år, mod 20 i egnede habitater – det er svært at se succesen. Det er forståeligt at forsøgets afsluttende konklusioner og analyser udeblev efter salget.

SEGES-natur udgav en pjece om heste i naturplejen, Den blev imidlertid fjernet igen af SEGES HESTE, bl.a. med baggrund i de kritikpunkter jeg fremfører her.

I Bidstrup er en vigtig del af naturgenopretningen den frie HYDROLOGI. Imidlertid er Kvæg, og i særdeleshed heste, steppedyr. Det giver yderligere 2 dilemmaer som projektet ikke tager hånd om:

1) Den bløde vandholdige bund er uegnet til hestenes færdsel.

Hestes hove er en sammenhængende flade, der på ingen måde er udviklet til formålet, men tværtimod vil trække hesten dybere ned i mudder, mose, hængesæk mm.

Særligt føllene er ekstra udsatte pga manglende styrke og erfaring. Der er talrige beretninger om disse situationer, der kræver en øjeblikkelig indsats hvis dyret skal reddes - pointen her er, at uden dagligt tilsyn og overblik over det enkelte dyrs placering, må det forudses, at der vil ske ulykker med tab af liv på grusomste vis, til følge.

At lade fastsiddende heste i stikken, i et uegnet miljø man selv har spærret dem inde i, er GRUSOMT !

2) Heste er, som en del af deres krav til habitat, afhængig af at kunne slide deres hove på udstrakte steppelandskaber eller tundra, sker dette naturligt. På blød bund vil hovpleje typisk være nødvendigt for at kompensere - og på INGEN måde svare til det romantiserede billede af heste der lever et frit og naturligt liv, da håndteringen af en utrænede vildhest uundgåeligt vil være et voldsomt overgreb, der på ingen måde modsvarer dyreværnslovens krav i §1

Der er ingen beredskabsplan eller opmærksomhed på hvordan ulykker undgås i projektet – det falder tilbage på manglende opfyldelse af habitats krav – et steppedyr vil ikke trives i en mose.

Reproduktion - Ønsket om at have reproducerende flokke af heste (kvæg) skaber store problemer både med dyrevelfærd og parkens besøgende. Molslaboratoriet har gennem flere år, tydeligt vist ulemperne for dyrevelfærden, når man ignorerer det pladsbehov der opstår når reproducerende flokke skal trives;

-Hopper tilstræbes og skades af flere hingste, der instinktivt alle forsøger at springe på

dem, også eget afkom. Projektet angiver ikke hvordan indavl undgås.

-Føl der går ved siden, skades i de ulige kampe og overgreb på hoppen der skulle forsvare dem.

-kampe mellem hingste bliver hyppigere, manglende plads til unghingstestod medfører Skader

KU har i forskningsprojektet: "Mere bedre og større natur i Danmark", estimeret arealbehovet for fritlevende og selvforvaltende dyreflokke - For heste er trivselsbehovet ca 50.000 ha og min 5.000ha.

For de besøgende, fx ryttere, vil det være forbundet med voldsomt forøget risiko, da hingste ikke tager hensyn til en evt ryttere, når en hoppe skal bedækkes eller indlemmes i flokken Der er derfor ikke reel adgang for rytterne. Der jf aftalepapiret mll. DN FR og ministeriet, burde have kompensation og adgang til andre områder. Imidlertid ønsker man at betragte det allerede benyttede "restområde" som kompensation, hvilket er absurd, da man allerede har adgang til området.

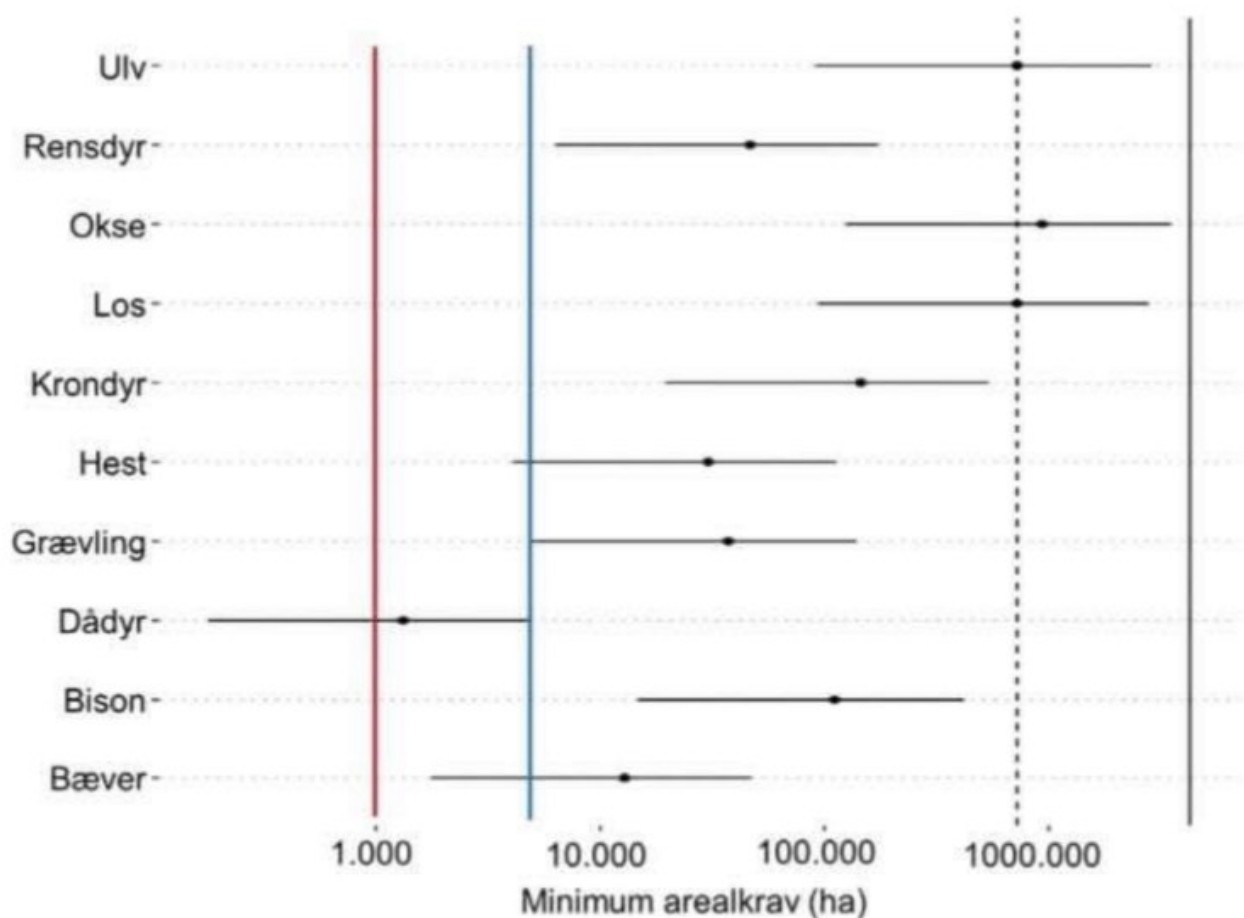
Man skal undgå heste og reproducerende dyr i Bidstrup, hvis man vil postulere en hvis grad af bæredygtighed, og overholdelse af gældende lovgivning.

Venlig hilsen
Elisabeth Sthur

Billedet viser formand for Friluftsrådet Hans Jørgen Levinsen, der frarådede at udnævne Bidstrup til NNP pga det store friluftsliv, under skovvandringen i 2021, hvor ca 200 demonstrerede mod projektet. Miljøminister Lea Wermelin i forgrunden og i baggrunden Skovridder Jens Peter Simonsen og projektleder Jonas Morsing Thomasen – Stemningen har ikke ændret sig

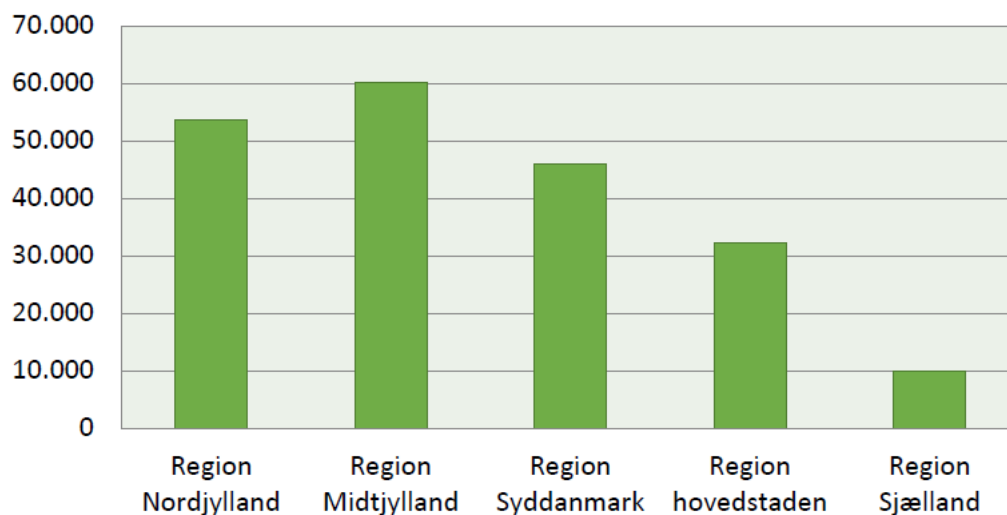
Bilag 1

Figur 3. Minimum arealkrav for selvopretholdende bestande af udvalgte arter. Punktet viser et centralt estimat for hver art, linjer viser min/max. Lodrette linjer viser 1.000 ha (rød), 5.000 ha (blå), og hhv. 17% (stiplet) og 100% (sort fuldt optrukket) af Danmarks landareal. 17 % svarer til FN's tidligere målsætning for beskyttet natur (Aichi-målet), som i dag er 30 %. Figuren skal forstås sådan, at fx europæisk bison skal kunne vandre i naturområder med en gennemsnitlig størrelse på 100.000 ha (og mindst 15.000 ha) for at leve naturligt i selv-opretholdende bestande uden behov for forvaltning. For hest er tallene gennemsnitligt ca. 50.000 ha og mindst 5000 ha. Figur modificeret fra Hansen (2023) med estimater fra Verboom et al. (2014).

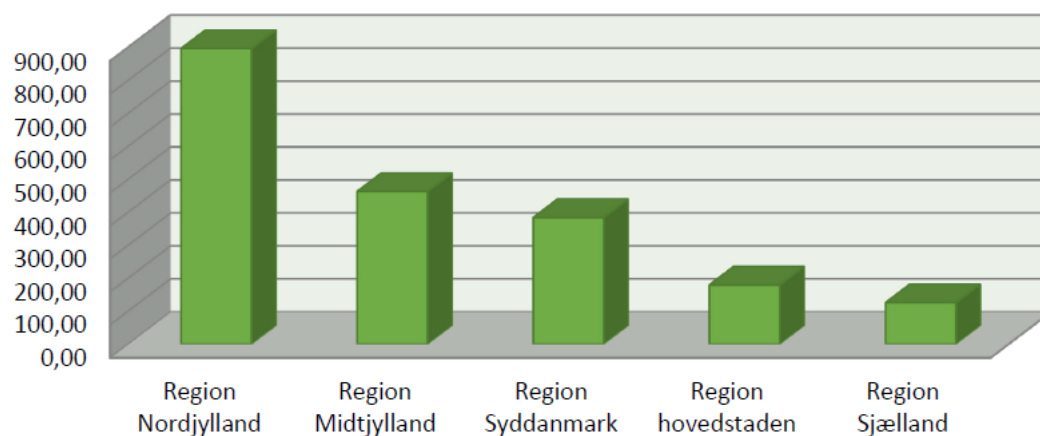
Bilag 2

Statsskov pr region

Diagrammet er sammensat af tal fra hhv naturstyrelsen og Danske Regioner

m2 statsskov pr. indbygger

Diagrammet er sammensat af tal fra hhv naturstyrelsen og Danske Regioner

Finn Nejstgaard

Jeg har for længst mistet troen på, at den, i min optik, uforståelige beslutning om at ødelægge vores skove kunne blive ændret.

Med interesse har jeg læst høringsmaterialet.

Jeg håber man aldrig går over til at indlukke tyre. Jeg håber ligeledes, at man ændrer beslutningen, så hingste heller ikke kommer ind. Hvis man undlader avl - og blot supplerer bestanden løbende som behov opstår - så nedsættes risikoen for ulykker mellem dyr og mennesker til det absolut minimale. Fastholder man, at de "vilde" græssere skal kunne formere sig vil man før eller siden få blod på hænderne. I der træffer beslutningen, sig I er klar til det og at I synes det er OK at mennesker kan komme til skade eller blive slået ihjel. Hvis man vil bestemme, må man også tage ansvaret. Sæt ord på det.

Med venlig hilsen

Finn Nejstgaard

Gisla Soltau Faber

Høringssvar vedrørende projektforslag for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Til Naturstyrelsen

Dette høringssvar indsendes i forbindelse med den offentlige høring af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene, jf. BEK nr. 1779 af 16/12/2015 samt naturbeskyttelseslovens kapitel 8a.

Som aktiv bruger af skoven ønsker jeg med dette svar at udtrykke min dybe bekymring og klare modstand mod de markante begrænsninger, som det skitserede projekt vil pålægge friluftslivet, de lokale fællesskaber og borgernes frie adgang til naturen.

Projektet forringer den rekreative værdi af Bidstrupskovene markant og risikerer at ekskludere store brugergrupper, herunder fodgængere, ryttere, børn, samt institutioner som skovbørnehaver og skoleklasser. Det er særligt kritisabelt, at disse vidtgående indgreb ruller ud over et areal på 512 hektar uden et solidt, videnskabeligt bevis for, at den planlagte forvaltningsform reelt vil have den ønskede effekt på biodiversiteten.

Jeg har opdelt mine konkrete kritikpunkter og kommentarer under nedenstående tre hovedoverskrifter.

Dog vil jeg gerne først rose Naturstyrelsen for at have taget en række gode hensyn til:

- Det eksisterende vildt
- Adgang for naboer hele vejen rundt om skovene
- Mulighed for at komme hele vejen rundt udenom indhegningen
- Passage flere steder (-dog ikke med de ønskede låger 😞)
- Ridesti på en stor del af "rundturststien" og at denne er placeret længst væk fra hegnet ind til kvæget

Det er alle initiativer der vil forbedre forholdene for de eksisterende brugere ift. det første oplæg fra Naturstyrelsen.

Følgende punkter er dog fortsat en udfordring:

1. Forringede adgangsforhold og mindre natur for de bløde trafikanter

Bidstrupskovene er i dag et af Sjællands mest besøgte statslige skovområder med over 315.000 årlige besøge. Skovens store succes skyldes netop den frie, trygge adgang på tværs af landskabet hele døgnet rundt. Med etableringen af en 512 hektar stor samlet indhegning bag strømførende hegn og introduktionen af store græssende dyr (kvæg og Exmoor-ponyer) ændres denne dynamik fundamentalt.

- **Forgængere og sårbare brugere:** Selvom Naturstyrelsen anfører, at der etableres låger og stenter, vil tilstedeværelsen af store, fritgående dyr i en samlet storfold skabe en reel barriere for

mange. Særligt børn, ældre, gangbesværede og borgere med generel utryghed over for store dyr vil blive afskåret fra at bruge de centrale dele af skoven.

- **Institutioner og skoler:** Pædagoger, lærere og daginstitutioner vil få sværere ved at tage børn med ud i skoven. Sikkerhedsansvaret ved at bevæge sig med en større børnegruppe inde i en indhegning med helårsgræssende flokdyr er for stort, hvilket i praksis vil tvinge institutionerne væk fra områdets hjerte, særligt da al adgang er på eget ansvar og Naturstyrelsen fraråder løb, flagrende bevægelser og høje lyde, hvilket børn kan have svært ved at følge i en længere periode.
- **Ryttere:** Rytteriet påvirkes i ekstrem grad. Forvaltningsplanen anerkender direkte, at heste som græsningsdyr er stærkt uønskede af flere brugergrupper, herunder ryttere, da det skaber farlige situationer, når ridestier krydser hegnslinjer og folde med andre heste. Den foreslåede løsning med at henvise friluftslivet til en "rundtursti" uden om heget presser blot de bløde brugere ud i de yderste, smalle overgangszoner. Nogle steder er der heller ikke et hestespor på rundturstien og man kan være i tvivl om der kommer nok afstand mellem de to spor på rundturstien til at sikre reel sikkerhed for alle brugere. De valgte færste er desuden farlige for både heste der ride i nærheden, samt de ponyer der skal gå bag indhegningen.

Mindre plads til fællesskaber og organiserede aktiviteter

- Bidstrupskovene har en lang og stolt tradition for at danne ramme om store fællesskaber, herunder motionsløb, spejderlejre, hundetræning og orienteringsløb. Naturstyrelsens egne tal viser, at der alene i perioden 2015-2024 har været afholdt over 1.000 godkendte arrangementer i skovkomplekset, ofte med op til 1.200 deltagere pr. arrangement.
- Forvaltningsplanen lægger op til, at "større fladedækkende aktiviteter" fremover skal søges bortvist eller afviklet på andre statslige arealer uden for nationalparken. Der er pt. ikke en plan for dette. Hvilket ikke er tilfredsstillende for brugerne. Ved at hegne 512 hektar af det mest kuperede og attraktive terræn reduceres pladsen til det aktive friluftsliv drastisk. Naturen må ikke forbeholdes et lukket forskningsprojekt; den skal kunne rumme de menneskelige fællesskaber, som skaber livskvalitet og sundhed for regionens borgere. At fjerne eksisterende frahegninger omkring populære rekreative faciliteter, som shelterpladsen ved Ravnsholte, vil blot skabe yderligere konflikter mellem skovens brugere og dyrene.
- I Lejre kommune har vi ikke flotte svømmehaller, springcentre eller andre store aktivitetshuse. Vi har naturen. Vi bruger naturen. Man flytter til Lejre for at være tæt på naturen, lade sine børn gå i naturbørnehave, skolerne bruger naturen som en naturlig del af undervisningen, men også til udflugter med overnatning, som klasser bruges naturen til legegrupper og forældrearrangementer og som foreninger og sportsklubber bruges naturen også, både til hverdag og til store arrangementer. I region Sjælland har vi 5% statsejet skov. Og den bruger vi. Men med dette forslag indskrænkes brugen for borgerne og der gives ikke alternativer. Det virker ikke demokratisk.

Manglende dokumentation for effekten af den planlagte naturpleje

Samtidig sker det med baggrund i valgte metoder, der ikke er dokumentation af virker. Det er dybt bekymrende, at Naturstyrelsen vælger at gennemføre så radikale, fysiske og rekreative indgreb i et velfungerende naturområde, når der i videnskaben fortsat hersker stor usikkerhed om, hvorvidt helårsgræsning (såkaldt rewilding) i tæt, dansk skovbund overhovedet har en positiv effekt på biodiversiteten.

Naturstyrelsen henviser selv til den faglige rapport "*Biodiversitetseffekter af rewilding*" (Aarhus Universitet, DCE – Videnskabelig rapport nr. 425). Denne rapport indeholder en række væsentlige advarsler, som direkte undergraver projektforslagets præmisser for Bidstrupskovene:

1. **Fødetilgængelighed i skov:** Rapporten slår fast, at de høje tætheder af store planteædere kun kan opnås i meget produktive landskaber som ådale og strandenge. Tallene for det naturlige

græsningstryk er overhovedet ikke relevante for typisk dansk skov og nåletræsplantager, fordi fødetilgængeligheden her er ekstremt lav.

2. **Risiko for overgræsning:** Rapporten dokumenterer, at der er en reel risiko for kritisk overgræsning og ødelæggelse af levesteder for vitale artsgrupper allerede ved et meget lavt græsningstryk på 60 kg/ha. Alligevel planlægger Naturstyrelsen med en sigtelinje på op til 55-60 kg dyr pr. hektar i et område med meget høj skovandel.
3. **Trussel mod sjældne arter:** De biologisk mest værdifulde elementer i Bidstrupskovene er de følsomme skovenge og moser, som huser akut truede arter som engperlemorsommerfugl og skovperlemorsommerfugl. Disse arter er afhængige af helt specifikke nektarplanter og uforstyrrede urter. Det er veldokumenteret, at store græsningsdyr under sultperioder om vinteren og det tidlige forår vil overvinde deres fødepræferencer og nedslide netop disse sårbare urter, bryn og busklag, hvilket kan føre til lokal udryddelse af de sommerfuglearter, man påstår at ville beskytte.

Der findes med andre ord ingen videnskabelige beviser for, at den valgte model med helårsgræsning bag hegn fungerer i denne type skovlandskab. Tværtimod peger de faglige rapporter på betydelige risici for den eksisterende biodiversitet.

Med venlig hilsen
Gisla Soltau Faber
Bruger af skoven gennem 25 år som
Gående, ridende, forældre til børn, foreningsmedlem

Hanne Nielsen

Jeg henvender mig for at kvittere for det positive arbejde med at oprette vild natur i en del af skovene ved Hvalsø.

Jeg håber, det vil forbedre biodiversiteten, det er stærkt tiltrængt!

Jeg ser frem til, at dyrene på sigt bliver flokke med naturligt reproduktive muligheder på linie med andre vildt forekommende dyr i skoven.

Jeg håber, dette arbejde snarest følges op med opkøb og udvidelse af arealet på Naturnationalparken.

Venlig hilsen Hanne Nielsen

Hanne Roed

Høringssvar vedrørende projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Jeg deltog i Naturstyrelsens besigtigelse af Bidstrupskovene den 26. september 2026.

Jeg er som nabo til skoven for så vidt positivt indstillet over for formålet om at skabe mere biodiversitet i Bidstrup-skovene. Jeg ser blandt andet positivt på tiltag, der kan forbedre levevilkårene for sommerfugle, hasselmus og andre arter, og jeg støtter målet om at skabe mere varierede og naturlige levesteder.

Min kritik retter sig først og fremmest mod valget af store græssere som et centralt virkemiddel til at opnå denne biodiversitet. Jeg mener, at projektet på en række områder ikke i tilstrækkelig grad dokumenterer, hvordan dyrevelfærd, sikkerhed og friluftsliv sikres i praksis.

Jeg vil derfor opfordre Naturstyrelsen til at forholde sig konkret til nedenstående forhold, inden projektet gennemføres.

1. Tilsyn med de store græssere

Jeg er meget bekymret for, om det planlagte tilsyn er tilstrækkeligt til at sikre dyrenes velfærd. Som jeg forstår projektet, er der mulighed for, at tilsynet med dyrene kan foregå med op til to døgn mellemrum. Jeg finder dette utilstrækkeligt, når der er tale om dyr, som skal opholde sig året rundt på et stort, indhegnet areal med varierende terræn, vådområder og blød bund.

Der kan blandt andet opstå situationer, hvor et dyr:

- sidder fast i hegn, mudder eller andre naturlige forhindringer,
- kommer til skade som følge af bid, spark eller konflikter med andre dyr,
- kommer til skade under kælvning eller foling,
- får skader eller sygdom, som udvikler sig betydeligt i løbet af et døgn eller mere,
- får problemer som følge af de ændrede hydrologiske forhold.

Jeg er særligt bekymret for kombinationen af helårsgræsning, store dyr, ændret hydrologi og et meget stort areal. Jeg ønsker derfor oplyst:

1. Hvilket konkret tilsynsinterval vil Naturstyrelsen anvende i Bidstrupskovene?
2. Hvor ofte vil hvert enkelt dyr i praksis blive observeret?
3. Hvordan sikres det, at et dyr, som ligger ned eller har problemer, opdages hurtigt?
4. Hvilke krav stilles der til tilsynspersonalets uddannelse og kompetencer?
5. Hvilke konkrete procedurer gælder, hvis et dyr konstateres sygt eller skadet?
6. Hvor hurtigt kan et dyr indfanges og behandles eller fjernes fra området?

Jeg mener, at der bør fastsættes et tilsynsniveau, som er væsentligt højere end blot at betragte et interval på op til 48 timer som tilstrækkeligt. Der planlægges at indføre teknologi som droner til at føre tilsyn. Tilsyn med droner på bestandsniveau kan aldrig erstatte fysiske menneskelige tilsyn på individniveau. Dispensationen fra Dyrevelfærdsloven er meget bekymrende.

2. Dyrenes sundhedstilstand og muligheden for håndtering

Jeg er også bekymret for, hvordan Naturstyrelsen vil sikre løbende kontrol af dyrenes sundhedstilstand. Det gælder blandt andet klove og hove.

Projektet indebærer ændringer af skovens hydrologi, blandt andet gennem tiltag, der skal gøre området vådere. Samtidig vil træfældning og ødelæggelse af dræn ændre dyrenes muligheder for at bevæge sig på fast bund.

Hvis dyrene i betydeligt omfang færdes på våd og blød bund, er det relevant at forholde sig til, hvordan naturligt slid af klove og hove sikres. Desuden hvordan problemer med hov- og klovproblemer håndteres.

Jeg ønsker derfor en nærmere beskrivelse af:

- Hvordan dyr med behov for beskæring eller anden behandling indfanges?
- Hvor ofte fangefoldene vil blive anvendt til kontrol/beskæring af klove/hove?
- Hvor hurtigt et dyr kan indfanges, hvis det har behov for behandling?
- Hvordan Naturstyrelsen vil håndtere situationer, hvor et dyr ikke frivilligt går ind i en fangefold?

Det er efter min opfattelse ikke tilstrækkeligt alene at beskrive, at dyrene KAN indfanges, hvis der opstår et problem. Der bør foreligge en konkret og realistisk plan for, hvordan det sker i praksis.

3. Sammensætningen af bestanden af kvæg (Galloway)

Jeg finder det positivt, at kvægbestanden efter planen ikke skal være reproducerende. Det er efter min vurdering en fornuftig beslutning, ikke mindst fordi tyre kan udgøre en betydelig sikkerhedsrisiko i et område med mange forskellige former for friluftsliv.

Det bør efter min mening være et grundlæggende hensyn, at Bidstrupskovene fortsat skal kunne anvendes af gående, løbere, ryttere, mountain bikere, børnefamilier og andre brugere uden at de udsættes for en unødigt risiko.

4. En reproducerende bestand af heste (Exmoor ponyer)

Jeg er derimod meget kritisk over for planen om en reproducerende hestebestand. Jeg mener ikke, at planen i tilstrækkelig grad dokumenterer, hvordan de dyrevelfærdsmæssige og sikkerhedsmæssige konsekvenser af reproduktion vil blive håndteret.

En reproducerende flok kan blandt andet indebære:

- Konflikter og slåskampe mellem unge hingste med risiko for alvorlige skader,
- Konkurrence mellem hingste om hopper,
- Hopper, der jages over længere tid,
- Skader på hopper og føl,
- Problemer forbundet med flokstruktur og dominans,
- Stor risiko for indavl, hvis bestanden ikke løbende tilføres genetisk nyt materiale,
- Føl, der fødes på tidspunkter af året, hvor vejrforhold og fødetilgængelighed kan være vanskelige eller umulige.

Jeg mener derfor, at Naturstyrelsen bør fremlægge en langt mere detaljeret redegørelse for, hvordan disse forhold konkret håndteres.

Særligt ønsker jeg oplyst:

1. Hvordan vil Naturstyrelsen forebygge indavl?
2. Hvor mange dyr forventes bestanden at bestå af over tid?
3. Hvordan reguleres antallet af hingste, hopper og unge dyr?
4. Hvad sker der med hingste, der udviser aggressiv eller uhensigtsmæssig adfærd?
5. Hvordan håndteres alvorlige konflikter mellem dyr?
6. Hvordan håndteres skader på hopper, unge hingste og føl?
7. Hvilke kriterier anvendes for at vurdere, hvornår et dyr skal fjernes fra flokken?

Hesteflokken i Bidstrupskovene bør efter min overbevisning IKKE omfatte hingste. Naturstyrelsen bruger som argument for en reproducerende hestebestand, at hingste skider i bunker, og at netop gødningen i stakke vil fremme biller. Jeg har svært ved at forstå at forekomst af biller kan være vigtigere end de ovennævnte ulemper og også udfordringerne med brugernes sikkerhed (næste afsnit). Såfremt billernes tilstedeværelse vægtes højere end problematisk adfærd og sikkerhed kan det måske løses ved at køre hestegødning ind i naturnationalparken og lægge det i mindre bunker?

5. Sikkerheden for skovens brugere

Bidstrupskovene er et meget aktivt friluftsområde, hvor mange mennesker færdes til fods, på cykel/mountainbikes, med hundeslæder og til hest. Jeg er derfor særligt bekymret for sikkerheden ved en reproducerende hestebestand.

Heste, og navnlig hingste, kan udvise meget voldsom adfærd i forbindelse med flokdannelse, territorium, rangorden, brunst og reproduktion.

Det kan skabe farlige situationer ikke alene for personer, der færdes til fods, men også for ryttere og deres heste, der skal passere gennem Naturnationalparken. En rytter kan eksempelvis møde en gruppe heste, hvor hingsteadfærd eller flokadfærd pludselig ændrer en fredelig situationen til en farlig situation.

Det kan være endda særdeles farligt at skulle passere en hesteflok med hingste. Jeg finder det problematisk, hvis sikker passage gennem et offentligt naturområde i praksis forudsætter, at brugeren kan identificere og forstå hestes flok- og hingsteadfærd og ved, hvordan man skal reagere.

Jeg vil derfor opfordre Naturstyrelsen til at udarbejde en konkret risikovurdering af samspillet mellem den reproducerende hestebestand og de mange forskellige brugergrupper i Bidstrupskovene.

6. Erfaringerne fra de allerede etablerede naturnationalparker

Før der etableres en reproducerende hestebestand i Bidstrupskovene, mener jeg, at Naturstyrelsen bør fremlægge den samlede erfaring fra de allerede etablerede naturnationalparker. Regeringen har besluttet, at den opnåede dispensationsmulig i dyrevelfærdsloven skal evalueres et år efter, at de første naturnationalparker med dispensationer er åbnet.

Jeg ønsker navnlig at få belyst:

- Hvad er konklusionerne på de hidtidige evalueringer af dyrevelfærden?
- Hvor mange tilfælde af sygdom, skader og dødsfald har der været?
- Hvilke problemer med hove og klove er registreret?
- Hvor mange dyr har måttet indfanges og behandles?
- Hvor ofte har der været behov for akut indgriben?
- Hvilke erfaringer er der gjort med reproducerende hestebestande?
- Hvilke erfaringer er der gjort med konflikter mellem dyr?
- Hvilke erfaringer er der gjort med sikkerheden for publikum?

Jeg mener, at disse erfaringer bør indgå eksplicit i beslutningsgrundlaget for Bidstrupskovene.

Hvis erfaringerne fra andre naturnationalparker har vist behov for ændringer i tilsyn, dyrehold, indhegning eller beredskab, bør disse erfaringer naturligvis indarbejdes i planen, inden projektet gennemføres.

7. Vinterfodring og beredskab ved vanskelige vejrforhold

Jeg savner også en mere konkret beskrivelse af, hvordan Naturstyrelsen vil håndtere perioder med hårdt vintervejr.

Hvordan vil Naturstyrelsen sikre, at dyrene har tilstrækkeligt foder i perioder med begrænset adgang til naturlige fødekilder? Det kan være perioder med længerevarende sne, is og frost. Eller perioder med meget våd jord som forhindrer fremkommelighed og græsning.

I projektbeskrivelse og forvaltningsplanen for Naturnationalpark Bidstrupskovene s. 68-69 fremgår det, at Beredskabsplanen skal omfatte bestandsregulering (skydning af dyr) og flytning af dyr. Endvidere nævnes fældning af træer hvor dyrene kan æde knopper, kviste og bark. Det mener jeg kun er relevant for browsere dvs. hjortevildt, da det ikke er egnet føde til heste. Der nævnes heldigvis også støttefodring. Med baggrund af sidste års hårde vinter og meget lange periode med sne og frost ønsker jeg følgende belyst vedr. støttefodring:

1. Hvor etableres eventuelle fodringspladser med hø/wrap?
2. Hvor opbevares hø eller wrap?
3. Hvor store mængder foder vil være tilgængelige?
4. Hvordan sikres adgang til foderet ved kraftigt snefald eller andre situationer med ringe fremkommelighed?
5. Hvor hurtigt kan ekstra foder bringes frem til dyrene?
6. Er der etableret et konkret beredskab for situationer, hvor dyrene ikke længere kan finde tilstrækkeligt naturligt foder?

Efter min opfattelse bør et sådant beredskab være etableret på forhånd og ikke først udvikles, når en længerevarende vinterhændelse opstår.

8. Adgang og den planlagte rundturssti

Jeg er positiv over for, at der etableres en alternativ rute, så personer, der ikke ønsker at færdes inde blandt de store græssere, kan komme uden om i stedet for at passere igennem indhegningen.

På besigtigelsen den 26. september blev det oplyst, at rundturen vil være ca. 15 km. Det er efter min opfattelse en meget lang rundtur. På gode sommerdage, i weekender og i ferier vil nogle brugere naturligvis kunne vælge denne løsning. Men for mange mennesker vil en omvej på ca. 15 km være urealistisk i hverdagen.

Det gælder eksempelvis personer, der efter arbejde ønsker at gå en kort tur i skoven, familier med mindre børn, ældre eller personer med begrænset mobilitet.

Konsekvensen kan blive, at disse brugere i stedet må vende om og gå samme vej tilbage, hvis de ikke ønsker at passere gennem indhegningen. Det vil efter min opfattelse reducere den rekreative værdi af Bidstrupskovene væsentligt.

Jeg mener derfor, at Naturstyrelsen bør undersøge mulighederne for flere kortere alternative ruter, som giver mulighed for sikker rekreativ benyttelse i Bidstrupskovene. Der vil med fordel kunne etablere en bro /viadukt på det smalle sted i den indhegnede naturnationalpark, så man kan komme sikkert rundt (som et 8-tal)

9. Samlet vurdering

Jeg støtter målet om at skabe mere biodiversitet i Bidstrupskovene og finder det positivt, at der arbejdes målrettet med blandt andet sommerfugle, hasselmus og andre arter.

Jeg er imidlertid ikke overbevist om, at helårsgræsning med store græssere – og navnlig en reproducerende hestebestand – er den rigtige eller tilstrækkeligt dokumenterede metode til at nå dette mål i Bidstrupskovene.

Efter min opfattelse bør biodiversitet ikke fremmes på en måde, hvor der samtidig opstår væsentlige problemer med dyrevelfærd, sikkerhed eller offentlighedens adgang til skoven.

Jeg opfordrer derfor Naturstyrelsen til:

1. at fremlægge en langt mere detaljeret plan for det praktiske tilsyn med dyrene,
2. at dokumentere, hvordan sygdomme og skader opdages og behandles hurtigt,
3. at redegøre konkret for håndtering af hove og klove,

4. at fremlægge erfaringerne fra de allerede etablerede naturnationalparker,
5. at foretage en grundig risikovurdering af en reproducerende hestebestand,
6. at redegøre for, hvordan indavl og konflikter i hesteflokken forebygges,
7. at etablere et konkret og robust vinterfodrings- og beredskabssystem,
8. at sikre flere realistiske alternative ruter for skovens brugere,
9. og samlet set at genoverveje, om en reproducerende hestebestand er nødvendig for at opnå de ønskede biodiversitetsmål.

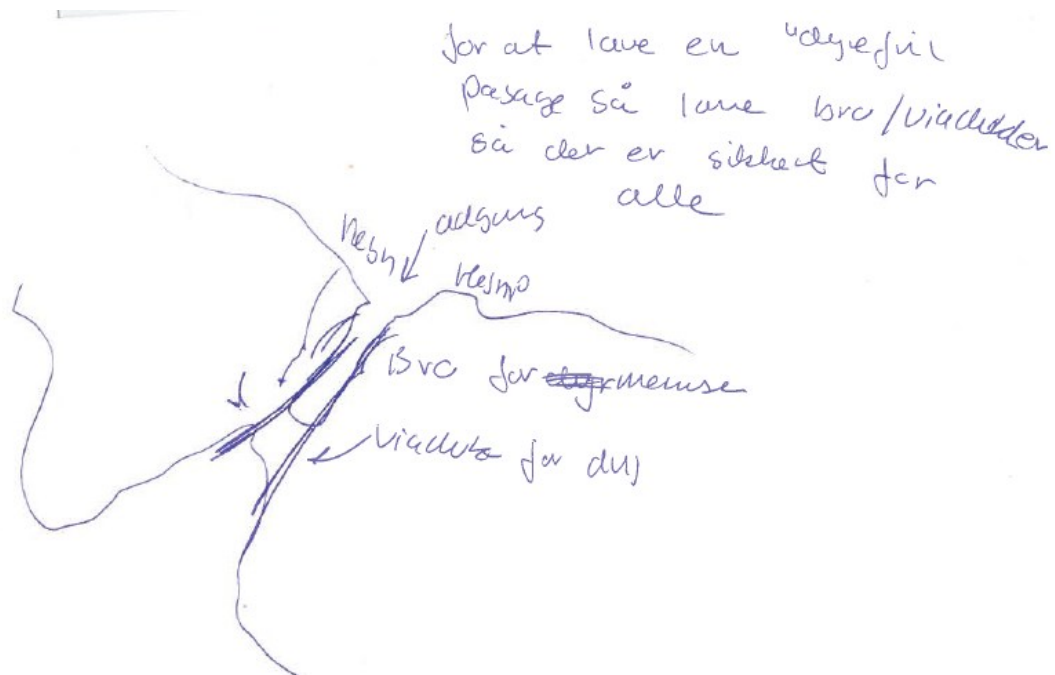
Jeg mener, at det er muligt at arbejde ambitiøst med biodiversiteten i Bidstrupskovene uden samtidig at påføre dyr, skovens brugere eller friluftslivet unødige risici. Jeg håber derfor, at mine bemærkninger vil indgå konkret i Naturstyrelsens videre behandling af projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen.

Venlig hilsen
Hanne Roed

Høringssvar afgivet på naturvandringen d. 26/9-26

Hanne Roed For at lave en 'dyrefri' passage så lave bro/viadukter så der er sikkert for alle.

Bilag 1

Helle Weiergang

Høringssvar vedr Naturnationalpark Bistrupskovene

Som hyppig bruger af Bistrupskovene gennem 20 år, kan jeg kun glæde mig over de nye tiltag i forhold til en arealforvaltning væk fra drift med ensartede bevoksninger over mod naturtyper med bedre betingelser for biodiversitet og fremme af hjemmehørende arter. Fordeling mellem skov og lysåben natur kan kun blive

bedre nu - i en skov hvor man dog allerede kan glæde sig over perler som den historiske Valdemarsvej og biotoper som Smuldmosen, der byder på de mere sjældne plantearter som Tyndakset orkide, Rundbladet Soldug, Vibefedt og Leverurt på skiftende tidspunkter, samt sommerfugle som Brunlig og EngPerlemorssommerfugl.

På Naturvandring 26. sept 2026 blev der gjort rede for de mange aspekter af initialiseringsfasen, herunder hegning i forbindelse med afgræsning, samt hydrologi hvor man bl.a kan læne sig opad erfaringer fra den tilgrænsende Lerbjerg Skov. Flere åbne vandhuller giver nye muligheder for padder, vandsalamander og vandnymfer/guldsmede samt forhåbentlig flere fuglearter som klirer, pibeand og måske traner fra det nærliggende Åmose område.

Hegningsmodellen med trådhegn på ca 1 m.s højde, der giver vildtet mulighed for at passere, burde måske omtales mere i pressen, da den oftest udtalte fordom mod projektet er, at man hegner de vilde dyr inde. De mange projicerede låger giver mulighed for færdsel ud og ind i forhold til afgræssende dyr, som det måske i starten kan virke utrygt for nogen at færdes imellem. Mit generelle indtryk fra meget hyppige besøg ved Lerbjerg, Allindelille Fredskov, Gyrstinge sø og Korevlerne er dog, at færdslen i områder med Galloway-kvæg ikke er/har været for nedadgående.

Og man har forhåbentlig lært af Molssagen, så der ikke kan klages over manglende dyrevelfærd blandt afgræsserne i et område, hvor mange færdes hyppigt – og hvor modstandere af projektet vil stå i kø.

Arbejdet i den bredspektrede projektfase lader til at have været særdeles grundigt i forhold til de mange brugeres fortsatte adgang til at benytte skoven med hensyntagen til kørestolsbrugere, MBT-spor, nye stier som bl.a rundturen om indhegningen, men også med plads til lommer hvor naturen ikke forstyrres.

De ikke-hjemmehørende arter fældes; dog kunne jeg som bruger af skoven på alle årstider nære et ønske om, at de få høje Douglasgraner og thujaer kunne få lov at stå tilbage som et minde om en tid hvor skovdriften var anderledes; signaturtræer der med de store stammer indgyder til ærefrygt og som giver variation ved vintertide – og bolig for de ravne, der ofte høres i skoven.

Men i et land hvor ca 2 % af landarealet er beskyttet natur, og hvor man nu kan læse, at Danmark er et af de få lande, der ikke bidrager til FN's Biodiversitets topmøde, kan det kun gå for langsomt med at få vendt udviklingen. Så selvom nogle vil opleve at få taget nogle privilegier væk, må hensynet til økosystemer og biodiversitet gå forrest. De planlagte monitoreringstiltag, herunder måske også Citizen Science spots, der involverer brugerne af skoven, vil forhåbentlig over tid vise, at det har været anstrengelserne værd. Og her er det nok vigtigt at informere borgerne både om succeshistorier og områder, hvor man må nytænke. Kommunikation fremmer forståelsen.

Helle Weiergang

Henning Orsholt & Susanne Johannesen

Dejlig man er nået så langt med den nye Nationalpark. Vi ser meget frem til etableringen.

Det har formentlig være nævnt i andre høringsvar. men der må indtænkes parkering, hvor trafikken ikke ledes gennem Kirke Hvalsø by.

Byen er allerede svært belastet af gennemgående trafik over Sjælland til og fra Hovedstaden.

Vi har boet på Skovvej i Kirke Hvalsø gennem 25 år, og har fulgt med i den stigende trafik fra centrum at byen ud til parkeringspladsen for enden af Skovvej.

Der er rigtig mange aktiviteter i Bidstrupskovene, hvilket giver stor trafikbelastning ad Skovvej, som ikke er egnet til trafikbelastningen. Skovvej er smal og snoet, og kun med meget smalle fortove, hvor en del kun er grusbeltet og ikke egnet til barnevogne, handicappede og kørestolsbrugere, som så må bruge Skovvej at gå på. De sidste 300 m til skovens parkerings er ligeledes smal og uden fortorv.

Det må forventes at det at besøge Nationalpark Bidstrup vil blive meget attraktiv, ligesom det er sket med Lerbjergskoven.

Der må derfor i planen indtænkes en løsning, hvor trafikken til og fra den nye nationalpark ikke ledes gennem Kirke Hvalsø By og ad Skovvej, som ikke kan tåle mere belastning.

God arbejdslyst med den sidste del af etableringen.

De bedste hilsner

Henning Orsholt, Susanne Johannesen

Henrik Belsager

Tak til Naturstyrelsen for en vellykket og informativ rundvisning i den kommende NNP Bidstrupskovene 26-9-2026. Jeg er glad for, at Naturstyrelsens opgave er at øge mulighederne for biodiversitet. NNP Bidstrupskovene er det nærmeste tilbud til mig om en biodivers natur på vilde vilkår hvilket gør jeg har en særlig interesse i etableringen af denne NNP. Det er dette udgangspunkt jeg har haft ved fremsendelse af mit input til det videre arbejde.

I øjeblikket fremstår skovbilledet meget mørkt så det glæder mig at der fælles ikke hjemmehørende arter af nåletræ. På rundvisningen fremkom en oplysning om, at der ikke fælles flere træer end at der fortsat vil være en vækst af vedmasse. Her vil jeg foreslå der ringes og veteraniseres mere end der pt. er planen. Det kan forhåbentligt sammen med de planer der er for øget hydrologi skabe flere lysbrønde og dermed mere underskov og bevoksning.

Jeg foreslår, at høslet fra engene spredes ud i de områder som ryddes og fælles i hhv. NNP og den urørte skov i håb om at blomsterfrø spredes og skaber indre skovenge. Samtidig foreslår jeg der indledes et samarbejde med Københavns Zoo så der kan udsættes eremit og eghjort biller samt klokkefrøer i NNP.

Jeg foreslår samtidig, at der indplanteres lind, røn, kastanje, tørst, poppel og skovæble så skovbilledet bliver mere divers og lever op til formålet om en mere biodivers biotop.

Jeg er bekymret for det meget begrænsede oplæg af hjortevildt der skal browse. Det kan være i orden med valget af lavt trådhegn, men så bør der ud over de få heste og kvæg udsættes ca. 15 bisoner.

Endvidere er jeg bekymret over, at man har valgt en model hvor heste der er fyldt med giftstoffer i form af ormemedler mv. kan få adgang til et område der udlægges med hovedformålet at øge biodiversiteten. I denne forbindelse håber jeg, at der rundt om NNP etableres en sprøjtefri zone på 1/2 km hele vejen rundt om Naturstyrelsens arealer.

Endelig mangler skitsen til opstart af NNP Bidstrupskovene en plan for hvordan det indhegnede område over de næste 10-20 år får øget sit areal til mere end 1000 ha. Det kunne fx være en plan for opkøb af landbrugsarealer eller skov der støder op til Naturstyrelsens arealer - eventuelt finansieret af midler fra den grønne trepart.

Med venlig hilsen
Henrik Belsager

Ida Marie Winge

Høringssvar vedrørende Naturnationalpark Bidstrupskovene

Min familie og jeg er utroligt glade for Bidstrupskoven og alle dens muligheder for at få store naturoplevelser, herunder oplevelsen af at kunne færdes frit i 1000 ha afvekslende skovnatur. Vi glæder os ligeledes over muligheden for endnu flere oplevelser i den kommende naturnationalpark, herunder med mødet med både kvæg og heste.

Vi har dog enkelte bekymringer ift. det kommende projekt, og det er primært knyttet til den lange hegnslinje, som vi frygter vil være en dominerende del af oplevelsen ved at færdes i Bidstrupskovene fremover.

Vi håber derfor, at I vil overveje mulighederne for at mindske hegnets begrænsning af den fri fladefærdsel. Dette ved at **øge antallet af stender og låger**, så man kan krydse hegnet flest mulige steder og sikre, at lågerne er nemme at komme igennem både med barnevogne, heste og ladcykler.

Vi synes også, at I bør overveje muligheden for at lave "**elektriske færister**", både de to steder, hvor der i projektet er planlagt almindelige færister, men også hvor hegnet krydser andre skovveje. Dette vil gøre det muligt at cykle igennem skoven uden at skulle igennem en klaplåge med cykel.

Derudover vil en "elektrisk færist" ikke udgøre den samme potentielle risiko for heste, som en almindelig færist udgør.

Med venlig hilsen

Ida Marie Winge

Ivan Mott

- Jeg støtter etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene.
- Projektet skaber så meget bedre levevilkår for dyr, planter, svampe, insekter og fugle. Forhåbentlig særligt for vores nationale beskyttelse af Hasselmusen som jo kun findes på få skovområder i Danmark.
- Her ønsker jeg at der udtynnes og ikke fældes i dens nuværende områder i Bidstrupskovene, så vi sikre et mere åbent område, som kunne kaldes eller opleves som "HASSELMUS STIEN" og samtidig beskytte den hjemmehørende rødgran.
- I øvrigt glæder jeg mig og mange andre til en endnu mere varieret skov med mulighed for at opleve flere blomster, sommerfugle, småfugle, padder og andre hjemmehørende arter.
- Jeg synes, det er en god idé at bruge store planteædere til at holde dele af skoven lysåben og derved skabe en mere varieret natur med levesteder for flere arter.
- Jeg støtter at der sættes reproducerende dyr i parken, da det vil skabe en naturlig flokdynamik med unge og ældre dyr, og naturlig vedligeholdelse af flokstyrrelsen.
- Det er et oplagt sted at give naturen mere plads, samtidig med at skoven fortsat kan danne ramme om gode naturoplevelser og lokale fællesskaber.
- Det er positivt, at skoven får mulighed for at udvikle sig fra produktionsskov til en mere varieret og vild natur med gamle træer, dødt ved, vådområder og lysåbne arealer.
- Jeg bakker op om at genoprette skovens naturlige vandforhold, da vådområder og fugtige skovområder er vigtige levesteder for mange planter og dyr.
- Jeg støtter projektet og håber, at det gennemføres med høj dyrevelfærd, grundigt tilsyn og gode muligheder for, at mennesker fortsat kan færdes i området.

Med venlig hilsen Ivan Mott

Jens Andersen

Jeg har følgende bemærkninger/indsigelser vedrørende det offentliggjorte forslag:

1. **Naturnationalparkens afgrænsning.** Jeg synes det er en dårlig ide' at lave grænsedragningen ned midt gennem den store eng omkring Valborup Skovridergård. Engområdet med skovridergården i midten er en smuk helhed, der ikke bør skæmmes af hegnspæle og hegn tværs gennem området. Enten bør hele engområdet inkl. skovridergårdens bygninger inddrages i nationalparken eller også bør hele engen holdes uden for nationalparken.
2. **Nåletræarterne Douglas og Grandis.** Der er tale om træarter, der siden 1860'erne har været plantet og passet i de danske skove. Træerne er smukke at se på allerede i en yngre alder og de ældre/gamle træer er fyrtårne i landskabet. Begænset fældning er sikkert i orden, men en udfasning på længere sigt vil efter min opfattelse være et tab for variationen i skovområdet.
3. **Nåletræet Europæisk Lærk.** Jeg forstår ikke at man vil bortfælde lærkebevoksninger. Der er tale om et træ der har vokset i Danmark for 60.000 år siden. Det blev i øvrigt også brugt ved bygning af vikingeskibe så mere hjemmehørende kan det næsten ikke blive!! I nyere tid kendes træet i Danmark fra omkring år 1700. Der er tale om lysåbne bevoksninger, der er velegnede overstandere for andre af skovens vækster og bevoksningerne giver forår og efterår et smukt farvet løv.
4. **Veteranisering.** Veteranisering ved at fælde og lade træer forblive liggende på stedet er ok. Bortset herfra synes jeg man må lade naturen råde og give den tid. Så vil vindfælder mv. med tiden skabe det døde ved der ønskes. Det er i øvrigt et kedeligt signal at sende til publikum, at det er i orden at mishandle levende træer.

En sidebemærkning: Valborup Skovridergård betegnes i forslaget som den gamle skovridergård. Det er faktisk den nyeste skovridergård i området! Den ældste ligger på adressen Vernersmindevej 5, den lidt nyere ligger på Vernersmindevej 4. Der henvises til min bog "Skovridergårde - På sporet af en svunden tid" (ISBN 978-87-75743-31-5.)

Jeg glemte en ting i mit svar indsendt for et par minutter siden:

Hvordan forestiller man sig, at kron dyr, dådyr og rådyr kan og vil passere ud og ind af nnp?

Det er selvfølgelig rigtigt, at alle tre arter kan springe over et 2 tråds elhegn, men hvad siger erfaringerne om hvorvidt disse dyr faktisk "tør" forcere dette strømførende hegn ? Det bør afklares

Med venlig hilsen
Jens Andersen

Jonas Thyregod

Emne: Jeg støtter etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene

Kære Naturstyrelsen

Jeg vil gerne give min fulde opbakning til etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene. Jeg ser projektet som en vigtig mulighed for at give naturen mere plads og skabe bedre levevilkår for hjemmehørende dyr, planter, svampe og insekter. For mig er det især udsigten til øget biodiversitet, der gør projektet både spændende og værdifuldt.

Jeg vil særligt rose, at store græssende dyr indgår som en central del af projektet. Jeg tror, at deres græsning og påvirkning af skoven har stor gavnlig effekt på biodiversiteten. Dyrene kan forhåbentlig holde skoven mere lysåben, som skaber en mere varieret vegetation og levesteder til flere arter. Jeg glæder mig til at opleve en skov, hvor naturlige processer får større betydning.

Jeg støtter også en målrettet fældning af ikke-hjemmehørende træarter, så der bliver bedre plads til hjemmehørende arter. Samtidig ser jeg det som meget positivt, at gamle træer og dødt ved får lov til at blive liggende og danne levesteder for blandt andet svampe og biller.

Jeg bakker op om at lukke grøfter og fjerne eller afbryde dræn for at genoprette skovens naturlige vandforhold. Flere vådområder og fugtige skovpartier kan skabe værdifulde levesteder og bidrage til en rigere og mere varieret natur.

Jeg har forståelse for, at hegn og store græssende dyr kan vække bekymring, irritation og møde stor modstand i begyndelsen. Det er en stor forandring af den skov, mange kender og holder af. Jeg tror dog, at folk med tiden vil komme til at sætte stor pris den forandrede skov og slet ikke kunne forstille sig tiden før den blev nationalpark. God information, tydelig skiltning og gode adgangsmuligheder er vigtigt for at skabe gode oplevelser.

For mig handler projektet ikke om at holde mennesker ude, men om at give naturen bedre vilkår. Jeg støtter derfor, at projektet gennemføres med biodiversiteten som det bærende formål, høj dyrevelfærd, grundigt tilsyn og fortsat gode muligheder for at færdes i skoven.

Tak for et ambitiøst projekt. Jeg håber, at Naturnationalpark Bidstrupskovene bliver så der reelt kan skabes forbedringer for biodiversiteten.

Med venlig hilsen
Jonas Thyregod

Karolina Lewandowska

Til rette vedkommende,

Jeg og min familie bor på Lerbjergvej og glæder os over at se Bidstrup skov blive til Nationalpark med de planer, der er at læse. Det kan vi kun støtte!

Vi bruger skoven meget. Især cykler vi dagligt frem og tilbage på arbejde ind igennem skoven fra Lerbjerg til Særløse (og videre til Østved/Lejre og Viby). På den sti kan jeg se, at vi i fremtiden skal passere 4 kørelåger. Vi har forsøgt at læse i rapport og google nettet for, hvordan en kørelåge ser ud. Hvordan kommer vi forbi den med cykel med oppakning? Det bekymrer os en del for det lyder til, at turen bliver lidt mere bøvet, tung og langsommere. Det betyder en del for vores hverdag, at vi nemt kan komme frem og tilbage gennem skoven.

I Lerbjerg skov har de sat færste op med tilhørende rytterlåger. Det kunne måske være en mulighed nogle af stederne, da man nemt kan cykle (og gå) over færste.

Vi cykler fra hovedindgangen og syd for Trygge Brændesø og så bare ligeud til den gamle skovriddergård for derefter at dreje til venstre ud på asfaltvejen og ud til rundkørslen i Særløse/Hvalsøvej. Den stig er den mest rette og jævne at cykle på. Tjørnehusvej er ikke et godt alternativ at cykle på, da der er mange sten og huller på den sti.

Ser frem til et godt samarbejde.

Mvh
Karolina

Klaus Wunsch

Høringssvar Naturnationalpark Bidstrupskovene.

Man ønsker at hegne et 500 ha stort område i Bidstrupskovene for at fremme biodiversiteten. Er der da en tilbagegang i artsrigdommen i Bidstrupskovene? Nej, der findes ikke specifikke målinger eller opgørelser, der viser et samlet fald i artsrigdommen for Bidstrup Skovene over de seneste 30 år. Tværtimod har området et højt og stabilt naturindhold med mange sjældne arter, og det blev i 1998 udpeget til Natura 2000 område på grund af denne artsrigdom. EU Kommissionen godkendte udpegningen i 2004.

Udpegningsgrundlaget for Bidstrupskovene er:

Skovnaturtyper: Store, sammenhængende og kuperede løvskove, herunder bøg på muld, bøg på mor, egeblandskov, samt fugtige skovtyper som elle- og askemoser og skovbevokset tørvemose.

Lysåbne naturtyper: Kildevæld, kalkoverdrev samt moser og enge.

Arter: Områder er bl.a. levested for den sjældne og truede padde stor vandsalamander samt diverse flagermusarter og den rødlistede hasselmus.

I Bidstrupskovene er der skovenge med bl.a. orkidéer og den kødædende plante soldug.

Man kan derfor undre sig over, at netop Bidstrupskovene med de mange sjældne og følsomme arter skal hegnes og udsættes for kvæg og heste. Når kvæg og heste helårsgræsser, vil de færdes på områder med orkidéer, soldug m.v. Man har tidligere erfaret, at orkidéer kun bør udsættes for græssende dyr i en kortere periode efter blomstring. Permanent græsning af sådanne områder kan vise sig at have en ødelæggende påvirkning af skovengene.

Orkidéer er ofte meget velsmagende for store drøvtyggere. Hvis dyrene gnaver orkidéerne ned i foråret eller forsommeren, når de skal til at blomstre, vil planterne aldrig nå at sætte frø. Hvis violer eller orkidéer konstant bides helt i bund, mister de evnen til at fotosyntetisere. Over tid udtømmes planternes underjordiske energilag, og de dør.

Store, tunge dyr som kvæg og heste, udøver et meget stort tryk pr. kvadratcentimeter med deres klove og hove. Når de færdes på fugtige områder med f.eks. maj-gøgeurt (orkidé) eller kær-viol, kan de træde planterne og deres sarte vækstpunkter i stykker. Et stort klovtryk komprimerer jorden og presser ilten ud. Det ødelægger jordstrukturen og skader det sarte rodnet.

Orkidéer er helt afhængige af specielle underjordiske svampe for at overleve og spire fra frø. Jordpakning og rodskader fra tunge dyr kan slå disse svampenetværk i stykker, hvilket gør det umuligt for de nye orkidéer at etablere sig. Det er derfor meget vigtigt at der ikke helårsgræsses i Bidstrupskovene.

Man vil udsætte kvæg og heste for at skabe lysåbne områder – hvorfor vil man ødelægge den sammenhængende løvskov, som er en del af udpegningsgrundlaget i natura2000 udpegningen? Der er i dag allerede et stort antal lysåbne områder i Bidstrupskovene, der tilgodeser dyr og planter som kræver lys og læ. Man må ikke overse, at der også er et stort antal arter, der er afhængige af den sammenhængende og skyggende skov.

Når biodiversiteten er høj og ikke har været i tilbagegang, hvordan kan man så tro, at en så markant ændring i pleje af skoven vil gavne biodiversiteten. Risikoen for at skade biodiversiteten er langt større end opnåelse af en mulig gavnlig effekt.

Klaus Wunsch
Forstkandidat

Lisbet Vadmand

Jeg skal herved gøre indsigelse mod indhegningen af næsten hele Bidstrup skovområdet. Det sker under påberåbelse af manglende biodiversitet, hvilket er noget sludder. Selv overskovsrideren for Midtsjælland udtalte, at biodiversiteten i Bidstrupskovene er god, ved et af de første møder, der skulle forberede lokalbefolkningen på de store ændringer, der kommer.

Det kan jeg kun skrive under på som næsten daglig bruger af skoven gennem over 20 år. Ikke desto mindre bliver store befolkningsgrupper nu udelukket fra skoven, når der lukkes heste og køer ind. For eksempel ældre, dårligt gående, folk med hunde, barnevogne, kort sagt rigtig mange af dem, vi ellers plejer at møde i skoven især i weekenderne. 300000 mennesker om året besøger skoven! Spejdere, børnehaver, skoleklasser – hvem tør tage ansvaret for at udsætte andres børn for fare? For hvem kan vide, hvor de såkaldte ”store græssere” befinder sig, og om de lige er blevet provokeret af andre gæster?

Hesteryttere som jeg selv bliver helt udelukkede, selv om Bidstrupskovene er det eneste større sammenhængende statsskovområde på Midsjælland. Vi bliver henvist til private skovejeres skalten og valten.

Alt det for en biodiversitet, der allerede er fin! – Bortset fra, at den selvfølgelig allerede er blevet ringere på grund af den massive fældning af alt, hvad der hedder nåletræer. Hvor de var, er der nu kæmpe områder af bregner, hvoraf mange er giftige og forgifter vandet i området.

Lisbet Vadmand, pens. Dyrlæge

Høringssvar afgivet på naturvandringen d. 26/9-26

Lisbet Vadmand:
Flere kørelåger til hesteadgang!
Ingen hingst i skoven!

Lise Bækhøj

På 500 hektar urørt skov- og naturøkosystem vil man under danske forhold typisk kunne brødføde mellem 85 og 300 store planteædere (køer og heste) i helårsgræsning uden tilskudsfodring. En udbredt tommelfingerregel for bæredygtig rewilding i blandet natur tilsiger cirka 125 dyr på et areal af denne størrelse.

[1, 2] : landbrugsinfo

Antallet afhænger direkte af skovens tæthed og jordbunden, da forskere fra Aarhus Universitet anbefaler et græsningstryk på 70-250 kg dyrebiomasse pr. hektar:

[1, 2]: landbrugsstyrelsen

I den 90 sider omfattende beskrivelse af projektet fremgår det bla.
At der udsættes 20 stude og 10 heste med hingst

Der er ingen sammenhæng mellem denne floks størrelse og deres formål som er at holde en lysåben skovpark.

Derfor må det formodes at formuleringen

'Det er muligt, at områdets bæreevne på langt sigt kan ligge højere end 55-60 kg/ha'

Vil blive effektueret ret hurtigt.

Jeg savner en redegørelse for hvor mange dyr man på sigt vil have på de 500 ha.?

Er der et loft på antallet?

Og en redegørelse for den anlægsudgift der er ved de mange tiltag, som går forud for udsætningen?

Her tænkes ikke for indhegningen men fjernelse af arter, beskæringer, og alle de andre øvelser som står beskrevet. Ved anlæggeslen af Hasselmus Parken har som anlægsmaskiner kørt i op til et år.

Det læses sammendragende, at der etableres en forskningspark, med ekstensiv naturDesign indsats for genskabelse af tidligere naturtyper.

Dette kalder på en redegørelse for, hvor mange årsværk der afsættes til den fremadrettede drift af parken. Der er beskrevet at der skal være løbende opfølgning på udtynding, artsbekæmpelse, dræning, jordbundudpining mm

Reelt set læses at adgangen for brugere accepteres nedsat af projektgruppen. Dette er kritisabelt.

'Brugere henvises til arealer udenfor naturnationalParken.'

Formuleringer som denne viser at det beskrevne er udlagt 'som elastik i metermål' for brugeres ret til at færdes i området. Dette er kritisabelt.

Hvilken slags turisme forestiller projektet reelt at tilgodesee?
Dette er ikke beskrevet.

Jeg færdes ofte i skoven og har gennem det sidste år spurgt til forskellige brugere hvad deres muligheder vil være fremadrettet.

Konklusionen er ret enslydende.

Ryttere er reelt set udelukket, hvis der udsættes heste.

Vognkørsel med heste vil være udelukket. både pga færste, men også heste og hingste.

Hundeslæde kørsel vil være udelukket.

I hasselmuseskoven, har jeg efter at det er blevet indhegnet, ikke mødt en eneste! Der er ingen eller meget få mennesker der vil risikere at gå ind på folde med flokke af dyr.

Dette ses også ved Aunstrup hvor der er etableret klaplåger som ikke benyttes. De er helt groet til.

Det er et tab at skoven gøres til park uden reel adgang. De fine artslistes kunne sagtes have været tilgodeset i en løsning hvor der var plads til alle.

Citater fra projektbeskrivelsen med kursiv.

--

MVH

Lise Bækhøj

Lis Ravnsted-Larsen

Plan for NNP (NaturNationalPari) er efter min opfattelse omfattet af Lov om Miljøvurdering, da planerne omfatter væsentlig indvirkning på miljøet i et område, hvor der bør sikres højt beskyttelsesniveau (§1, stk 1). Det er min vurdering, at projektet vil få sandsynlige væsentlige indvirkning på flora og fauna (§ 1, stk 2) og at planen er omfattet af loven (§2). Projektet er ikke undtaget fra miljøloven, da det mig bekendt ikke er miljøvurderet efter anden lovgivning (§ 4, stk 3).

Derfor mener jeg, at Naturstyrelsen bør fremlægge miljøkonsekvensrapport (§5 stk 5) og at Naturstyrelsen er bygherre i lovens forstand (§5 stk 7).

Det er min opfattelse, at man tilsidesætter kravet om miljøvurdering af planer, da der i lovens kapitel 4 §8 er nævnt, at myndigheder SKAL (min fremhævnings) gennemføre miljøvurdering af planer, når disse planer omfatter skovbrug og fastlægger rammerne for fremtidig rydning af skov (8 stk 1 pkt 1). Myndighederne skal

gennemføre miljøvurdering når planerne medfører krav om vurdering af virkningen på et internationalt naturbeskyttelsesområde under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætning. Da Bistrupskovene er Natura 2000-område finder jeg, at lovens §8 stk 2 er gældende bl.a. da planen kan få væsentlig indvirkning på miljøet (§8 stk. 1 pkt 3), hvorom der i § 8 stk 2 står, at myndighederne skal gennemføre vurdering af, om planernes gennemførelse kan få væsentlig indvirkning på miljøet, også selv det kun drejer sig om et mindre område (§ 8 stk 2 pt 1).

Jeg mener, at myndighederne er pligtig at træffe screeningsafgørelse (§10) om kravet om miljøvurdering, da der i lovens bilag 3 bl.a. er nævnt, at der navnlig skal tages hensyn til indvirkningens sandsynlighed og reversibilitet, den kumulative karakter, den grænseoverskridende karakter, indvirkningens størrelsesorden og rumlige udstrækning (det geografiske område), værdien og sårbarheden af det område, som kan blive berørt som følge af bl.a. særlige karakteristiske naturtræk og kulturarv og indvirkningen på områder eller landskaber, som har en anerkendt beskyttelsesstatus på nationalt plan eller internationalt plan. Desuden mener jeg, at Naturstyrelsen bør udarbejde miljørapport, som det er angivet i lovens kapitel 5 med henblik på at vurdere den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet af planens gennemførelse, hvor det i lovens bilag 4 er nævnt den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet herunder fauna og flora og planlagte foranstaltninger for at undgå enhver eventuel væsentlig negativ indvirkning på miljøet samt påtænkte foranstaltninger vedr. overvågning i overensstemmelse med lovens § 14, ligesom der i bilag 4 er nævnt Habitatdirektiv fra EU og de arealer, der er udpeget i henhold til direktivet. Lovens kapitel 5 indeholder desuden bestemmelser om indhold og gennemførelse af overvågning. Da der mig bekendt ikke foreligger miljøvurdering eller ansøgning ifølge miljøbeskyttelsesloven må fældning i området anses for ulovligt, da der i lovens § 15 er nævnt at en bygherre ikke må påbegynde et projekt før der er givet tilladelse.

Da der mig bekendt ikke er indgivet ansøgning eller udarbejdet miljøkonsekvensrapport anses bygherrens forpligtigelse i forhold til miljølovens §§ 18, 19 og 20 at være overtrådt.

Så vidt jeg ved, er der kun lidt viden om husdyrs udformning af skovøkosystemer uden anden menneskelig indblanding. Da der er begrænset videnskabelig evidens af langtidseffekt og begrænset viden om effekt på fx invertebrater, små pattedyr, fugle, laver og visse mosser. Dyrene foretrækker græsdominerede arealer og ikke skovarealer.

Desuden mener jeg, at der er ingen evidens vedr. relation imellem arealstørrelse og biodiversitet. Da skove er brugt til høst af træ, er det svært at udlede effekt af græsning alene. Mig bekendt findes kun lidt viden om husdyrs indflydelse på skovøkosystemer uden anden menneskelig påvirkning. Og der er begrænset evidens om langtidseffekt, og meget lidt viden om effekt for fx invertebrater, små pattedyr, fugle, likener og nogle mosser. Desuden mener jeg, at mange publicerede undersøgelser mangler data for undersøgelsesbetingelser. Det kan være vanskeligt at måle effekt, og relativ fejlestimering kan være op til 35 % hvad angår artssammensætning.

Så vidt jeg ved er der en ikke line-ær sammenhæng imellem græsningstryk og respons.

Desuden mener jeg, at der mangler viden om effekt af forskellige græsningsintensiteter, og det er derfor vanskeligt at forudsige den nøjagtige effekt.

Der er mulighed for tendens til lavere artsrigdom i bøgeskov (Grib Skov). Vedbend, brombær, Hvid Anemone kan blive signifikant reduceret på grund af tråd.

Det er kendt at græsning begunstiger bl.a. giftige arter fx Ørnebregne.

Visse arter fx Brombær, Hindbær, Blåbær, Hassel, Eg, Elm, Ask hæmmes af græsning. Hvorfor selvforryngelse fx af Eg kan hæmmes. Eg er vigtigste art som levested for saprofytiske insekter i Europa. I UK er kendt at Eg rummer flest arter af likener.

Der er risiko for, at skovgræsning kan reducere hyppighed og artsrigdom af buske og træer og bryophytter i underskoven.

Det er i litteraturen angivet af skabte lysbrønde i græsningsskove lukkes i løbet af 10-15 år.

Der er risiko for at mikromiljø for mos- og svampe-arter forsvinder, hvis skovmiljøet forsvinder, da de fleste mos- og svampearter foretrækker skyggefulde og fugtige forhold.

Rådyr og Dådyr æder birk, så det er væsentligt at de har adgang til området.

Det antages, at græsning alene kan ikke forhindre tilgroning på langt sigt og at der vil være behov for hugst i skovlysninger, da tramp på lysåbne arealer, hvor tilgroning er forhindret på grund af stort førnslag kan øge tilvoksning, da tramp frembringer spirebede.

Effekt på fauna er uafklaret, da der er begrænset evidens for påvirkning af invertebrater. Det er vanskeligt at lave generaliseringer om græsningseffekt på invertebrater. Dog undertiden konstateret negativ effekt på hyppighed af edderkopper og sommerfugle – og artsrigdom.

Udvikling for små pattedyr kan være negativ, da der i litteraturen findes data om signifikant reduceret populationsstørrelse og artsrigdom for mus ved store græsser.

Hvis der forekommer færre mus – betyder det færre rovfugle (fx Ugler). I litteraturen viser visse undersøgelser negativ effekt.

Fra undersøgelser i UK er det vist, at der er behov for supplerende indgreb andet end udsætning af dyr i indhegning, og at der stedvist dannes relativ artsfattig bundvegetation uden de insekter, som kræver høj bundvegetation og nektarplanter – og der opstod lav tæthed af mus – og Alm. Bingelurt forsvandt ligesom Hassel, Slåen, Brombær o.a. I øvrigt blev aldersstrukturen af træer forarmet.

Hvis der etableres højt græsningstryk kan det medføre, at visse arter kan forsvinde fx Blåbær og Alm.

Gedeblad. Birk kan tåle højt græsningstryk. Højt tryk betyder:

Tab af diversitet for karplanter og skader p.g.a. tramp

Tab af tørkefølsomme arter af mos og lav og tab p.g.a. tramp

Tab af diversitet af små pattedyr

Tab af jordrugende fugle, tab af fugle, der lever af bær, tab af rovfugle

Tab af skovlevende invertebrater.

Da krat og skov har mindre mængde fordøjelig energi end græsland forudsættes det, at græsningsdyrene tilskudsfodres bl.a. med mineraler (Ca, P, Na) så god dyrevelfærd opretholdes og afbarkning undgås.

Der er risiko for eutrofiering af skovareal, med følgende reducere af artsrigdom og vegetationsstruktur, hvis græsningsdyrene har mulighed for at græsse græsarealer, da dyrene så bruger skovareal som sove- og hvileplads og dermed eutrofierer skovbunden med deres gødning.

Der er risiko for at dyrene belastes med indvoldsparasitter, hvilket er et problem for kvæg og heste, når arealet er våd bund.

Det antages, at der er søgt tilladelse til at have domesticerede dyr på området som ”dyrehave”.

Det antages, at der er udført basisundersøgelser og lavet overvågningsplan for området.

Ligesom det er vigtigt at fortidsminder kan beskadiges ved slid/tramp, hvorfor bronzealderhøje, diger, vejspor og tidligere spor fra skovdyrkning bør frahegnes.

Kilder: [Miljøvurderingsloven](#)

Buttenschön, R.M. & Gottlieb, L.: Skovgræsning med biodiversitetsformål. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning. Københavns Universitet. 2019.

Lis Ravnsted-Larsen
Biolog, cand.scient.

Lotte Bøgedal

Høringssvar

Naturnationalpark Bidstrupskovene

Beskyttede naturtyper og truede arter – konsekvenser af ændret naturforvaltning

Naturstyrelsens egen projektbeskrivelse dokumenterer, at Bidstrupskovene allerede rummer betydelige naturværdier. Omkring 38 % af naturnationalparkens areal er kortlagt som Natura 2000-habitatnatur, 71 ha er § 3-beskyttet natur, og der er registreret fem områder med særlig værdifuld skov (§ 25-skov).

Flere af områdets naturtyper har allerede god eller høj naturtilstand, og udviklingen i skovnaturens strukturer beskrives som generelt stabil til stigende. Naturstyrelsen fremhæver desuden, at de seneste årtiers målrettede naturpleje og hydrologiske genopretning har forbedret levestederne for en række sjældne og truede arter.

Hasselmusen er en af disse arter. Den er totalfredet, opført på habitatdirektivets bilag IV og vurderet som truet på den danske rødliste. Arten er i Bidstrupskovene især fundet i skovbryn, unge bevoksninger og tidligere pyntegrøntkulturer. Den er afhængig af en varieret og tæt buskog kratvegetation, som kræver aktiv forvaltning at opretholde. Hvordan vil Naturstyrelsen sikre disse levesteder, når skoven fremover skal være urørt, og helårsgræssende dyr samtidig kan nedbide netop den vegetation, hasselmusen er afhængig af?

Også stor vandsalamander og spidssnudet frø er omfattet af habitatdirektivets bilag IV og dermed strengt beskyttet. Deres yngle- og rasteområder må ikke beskadiges eller ødelægges. Hvordan sikres disse arter og deres levesteder mod ændret hydrologi og optrædning fra de store græssere?

De sjældne dagsommerfugle er et andet væsentligt eksempel. Naturstyrelsen beskriver selv, hvordan et mangeårigt samarbejde med frivillige gennem målrettet pleje, herunder manuel slåning og høslæt, har været med til at sikre nogle af landets mest sårbare sommerfuglebestande. Engperlemorsommerfuglen har her en af sine vigtigste og mest robuste bestande.

Med den nye forvaltning ændres sommergræsning og målrettet naturpleje til helårsgræsning med heste og kvæg. Høslæt fjerner næringsstoffer fra arealerne, mens helårsgræsning i højere grad medfører, at næringsstofferne bliver i området og omfordeles gennem dyrenes gødning.

Hvordan vil Naturstyrelsen sikre sommerfuglenes værtsplanter, blomstring og yngleområder mod et græsningstryk, der kan ændre eller ødelægge de levesteder, som hidtil er blevet bevaret gennem målrettet pleje?

- Hvilken videnskabelig dokumentation viser, at helårsgræsning med heste og kvæg, skovrydning og ændret hydrologi vil forbedre naturtilstanden i Bidstrupskovene?
- Hvordan sikres de 71 ha § 3-beskyttet natur, de fem § 25-skovområder og de knap 179 ha skovhabitatnatur mod forringelser, herunder overgræsning, optrædning og ændret næringsstofbelastning?
- Hvordan sikres de sjældne og truede arter og deres levesteder, og hvilke konkrete indgreb vil blive iværksat, hvis naturtilstanden forringes?
- Når Naturstyrelsen selv dokumenterer, at årtiers målrettede naturpleje har forbedret forholdene for flere truede arter og værdifulde naturtyper, hvorfor ændres forvaltningen så grundlæggende? Hvilke konkrete forbedringer forventes opnået, som den hidtidige pleje ikke kan sikre?

Intet sted i lovgrundlaget står at en naturnationalpark **skal** indhegnes

Hvorfor ikke bygge videre på den naturpleje, der allerede har dokumenteret positive resultater, frem for at risikere at ødelægge de levesteder, man gennem årtier har arbejdet på at bevare?

Hvor er det faglige grundlag – og er der tale om rewilding eller ej?

Naturstyrelsen henviser til DCE-rapporten 425. *Biodiversitetseffekter af rewilding*, som en del af det faglige grundlag for nationalparkerne. Samtidig har Naturstyrelsen ifølge egne udtalelser afvist, at der er tale om rewilding i nationalparkerne.

Hvis forvaltningen ikke er rewilding, hvorfor anvendes en rapport om rewilding så som fagligt grundlag? Og hvis der er tale om rewilding, hvorfor vil Naturstyrelsen så ikke stå ved det?

Forskerne bag rapporten selv påpeger, at der mangler langsigtede videnskabelige undersøgelser, og at mange af rapportens konklusioner derfor bygger på et begrænset empirisk grundlag og manglende videnskabelige undersøgelser.

Alligevel planlægges en gennemgribende ændring af Bidstrupskovens forvaltning med helårsgræsning, indhegning, skovrydning og ændrede hydrologiske forhold.

Naturstyrelsens egen projektbeskrivelse dokumenterer samtidig, at skovene allerede rummer betydelige naturværdier, beskyttede habitatnaturtyper og levesteder for sjældne og truede arter.

Flere naturtyper har god eller høj naturtilstand, og udviklingen beskrives flere steder som stabil eller forbedret.

- Hvilken konkret videnskabelig dokumentation viser, at den planlagte forvaltning vil give bedre resultater end den hidtidige målrettede naturpleje?
- Hvordan kan Naturstyrelsen forsvare så omfattende ændringer af et allerede værdifuldt naturområde, når de langsigtede konsekvenser af rewilding fortsat er utilstrækkeligt undersøgt?

Det er ikke tilstrækkeligt at henvise til en rapport, der selv fremhæver væsentlige videnskabelige usikkerheder. Naturstyrelsen må dokumentere, hvilke konkrete forbedringer der forventes opnået i Bidstrupskovene, og hvorfor disse ikke kan sikres gennem den hidtidige naturpleje.

Helårsgræsning – hvor er fødegrundlaget, og hvordan undgås overgræsning?

Naturstyrelsen begrundet blandt andet udsætningen af kvæg med, at uroksen engang var en naturlig del af den danske fauna. Men at nutidens kvæg nedstammer fra uroksen, dokumenterer ikke, at helårsgræsning med heste og kvæg bag hegn er en hensigtsmæssig forvaltningsform i Bidstrupskovene.

Det giver ikke mening ukritisk at sammenligne nutidens danske natur med forholdene for tusinder af år siden. Danmark er i dag et tæt befolket og intensivt udnyttet land, og dyrene placeres i et afgrænset skovområde, hvor de ikke kan vandre videre, når føden slipper op.

Bidstrupskovene består overvejende af skov, moser og vådområder, hvor fødetilgængeligheden generelt er væsentligt lavere end på lysåbne græsarealer, særligt om vinteren. Det anerkender Naturstyrelsen også i andre forvaltningsplaner.

Samtidig rummer området 71 ha § 3-beskyttet natur, herunder 48 ha moser, samt sårbare habitatnaturtyper som hængesæk, rigkær, skovbevokset tørvemose og nedbrudt højmoser.

Disse vådbundsområder kan ikke uden videre betragtes som egnede græsningsarealer. De er følsomme over for optrædning og ændret næringsstofbelastning. For nedbrudt højmoser (7120) fremgår det direkte af den statslige faglige vejledning om gunstig bevaringsstatus, at græssende husdyr bør undgås.

Naturstyrelsen skriver desuden selv, at det kan blive nødvendigt midlertidigt at frahegne værdifulde skovenge for at undgå overgræsning. Dermed anerkender styrelsen allerede risikoen for, at græsningen kan skade eksisterende naturværdier.

- Hvilke beregninger af områdets bæreevne og vinterføde ligger til grund for det ønskede græsningstryk, og hvordan indgår de eksisterende bestande af krondyr, dådyr og rådyr?
- Hvordan sikres de beskyttede skovenge, moser og øvrige sårbare naturtyper mod overgræsning, optrædning og næringsstofbelastning?
- Hvordan skal overgræsning undgås, når hestene reproducerer sig, og antallet af dyr dermed kan stige? Og hvad sker der, når de midlertidige frahegninger fjernes?

Naturstyrelsen må fremlægge en konkret og dokumenteret vurdering af, hvor mange dyr Bidstrupskovene kan ernære året rundt, uden at det går ud over dyrenes velfærd eller de eksisterende naturværdier.

Dyrevelfærd – hvorfor skal der dispenseres fra dyrevelfærdsloven?

Med etableringen af nationalparken udsættes heste og kvæg bag hegn, hvor de skal leve af områdets naturlige fødegrundlag året rundt. Dyrene er imidlertid fortsat under menneskers ansvar. De kan ikke forlade indhegningen, hvis føden bliver utilstrækkelig, og de er afhængige af, at Naturstyrelsen griber ind i tide.

Dyrevelfærdslovens § 20 a giver mulighed for at dispensere fra § 3 om omsorgsfuld behandling, herunder fodring, vanding og pasning, samt § 9, stk. 1 og 2, om tilsyn. Det betyder blandt andet, at der kan gives tilladelse til tilsyn på bestandsniveau frem for individniveau.

Det er stærkt problematisk, at staten har indført mulighed for at fravige centrale dyrevelfærdskrav for dyr i nationalparker, som staten selv har ansvaret for.

Det Dyreetiske Råd anbefalede i sin udtalelse fra 2026, at muligheden for at dispensere fra dyrevelfærdslovens centrale bestemmelser fjernes. Rådet har dermed fastholdt sin kritik af særregler for dyr, der udsættes til naturforvaltning.

Erfaringerne fra blandt andet Mols Bjerge viser, hvor alvorlige konsekvenserne kan blive, når fødegrundlaget svigter, og der ikke gribes rettidigt ind.

Naturstyrelsen bør derfor besvare følgende spørgsmål:

- Vil Naturstyrelsen søge dispensation fra dyrevelfærdslovens § 3 og § 9 i Bidstrupskovene, og hvordan begrundes det dyrevelfærdsmæssigt?
- Hvordan sikres et reelt individuelt tilsyn, så syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr opdages og behandles i tide?
- Hvilke objektive kriterier skal udløse støttefodring eller reduktion af dyrebestanden, inden

- fødemangel fører til væsentligt vægttab og lidelse?
- Hvordan vil Naturstyrelsen sikre, at reproduktionen ikke medfører, at antallet af dyroverstiger områdets bæreevne?

Dyr bag hegn er vores ansvar – også i naturnationalparkerne.

Naturstyrelsen fremhæver gentagne gange, at dyrevelfærden er i top, og at tilsynet er mere omfattende, end loven kræver. Hvorfor er det så nødvendigt at søge dispensation fra dyrevelfærdslovens § 3 og § 9?

Hensynet til biodiversiteten kan aldrig begrunde en ringere beskyttelse af det enkelte dyr. Der bør derfor ikke gives dispensation i Naturnationalpark Bidstrupskovene. En dispensation vil være en lempelse af dyrevelfærdsloven – det kan aldrig blive en skærpelse.

Rekreative muligheder.

Bidstrup Skovene er en af Sjællands meget besøgte statsejede skovområder, og brugerne kommer fra både nær og fjern. Det skyldes den centrale beliggenhed, stor afstand til andre statslige naturområder i den størrelse og det lange oventlige ejerskab, men også den varierede natur og de mange tilbud til friluftaktiviteter.

Indhegning og begrænsning af den frie adgang til skoven

Selvom det kun er omkring halvdelen af Bidstrupskovene, der indhegnes, er det netop den centrale del af skovområdet. Tilbage bliver en række forholdsvis smalle randarealer, hvor de besøgende, der ikke ønsker at færdes blandt fritgående heste og kvæg, fremover vil være henvist til at opholde sig.

Det vil uundgåeligt medføre et øget pres på de tilbageværende skovområder, hvor gående, ryttere, cyklister, hundeluftere og andre brugergrupper i højere grad skal deles om den samme begrænsede plads. Det kan skabe flere konflikter mellem brugergrupperne og øge belastningen af både stier og den omkringliggende natur.

Naturstyrelsen fremhæver, at der anvendes et lavt strømførende trådhegn frem for et højt hjortehegn, blandt andet af hensyn til publikums passagemuligheder.

Men for publikum ændrer hegnets højde ikke ved den grundlæggende begrænsning. Der er stadig tale om en indhegning, hvor adgangen er afhængig af bestemte låger og passager. Den hidtidige mulighed for at færdes frit og vælge sin egen vej gennem skoven bliver dermed begrænset.

Hvordan har Naturstyrelsen vurderet konsekvenserne af, at en betydelig del af skovens besøgende fremover koncentrerer sig på de tilbageværende randarealer?

Og hvordan kan Naturstyrelsen fastholde, at offentlighedens adgang ikke forringes væsentligt, når store dele af skovens centrale område i praksis bliver utilgængeligt for de mennesker, der af sikkerhedsmæssige eller personlige årsager ikke ønsker at færdes blandt store fritgående dyr?

At der formelt er adgang gennem en låge, er langt fra det samme som, at skoven fortsat er frit og reelt tilgængelig for alle.

Ridning

Etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene vil få betydelige konsekvenser for rytternes adgang til og brug af området. Selv om adgangen formelt opretholdes, vil udsætning af fritgående kvæg og reproducerende heste i en stor indhegning reelt afholde mange ryttere fra at færdes i skoven.

Særligt de reproducerende heste giver anledning til alvorlige sikkerhedsmæssige bekymringer. Hingstes naturlige adfærd over for andre heste kan skabe farlige situationer for både ryttere og heste. Problematikken er veldokumenteret og kan ikke blot afvises som en subjektiv frygt.

De foreslåede alternative ridemuligheder uden for heget fremstår utilstrækkelige. Eksisterende ridestier kan ikke betragtes som kompensation for adgang, der reelt går tabt, og planerne om et særskilt ridespor langs den 16 km lange rundturssti opfylder langt fra behovet.

Det er stærkt problematisk, at et offentligt ejet naturområde, som hidtil har været anvendt til både almindelig ridning og distancetævner, indrettes på en måde, der reelt udelukker en stor brugergruppe.

Der bør stilles krav om en konkret sikkerhedsvurdering og reelle, sammenhængende og helårsanvendelige alternative rideruter, inden projektet gennemføres. Det er ikke tilstrækkeligt at fastholde den formelle adgang, hvis den i praksis ikke kan benyttes forsvarligt.

Slædehundekørsel – endnu en friluftaktivitet, der begrænses væsentligt

Allerede i 2021 blev Naturstyrelsen og politikerne gjort opmærksomme på, at naturnationalparkerne kunne få alvorlige konsekvenser for slædehundekørsel. Fem år senere står den samme problemstilling fortsat uløst i Bidstrupskovene.

Bidstrupskovene er et af de få steder på Midsjælland, hvor der er mulighed for at træne slædehunde. Skoven benyttes regelmæssigt, op til tre gange ugentligt, og den nuværende rute er ca. 6,7 km.

Med etableringen af naturnationalparken og udsætning af fritgående heste og kvæg bliver den eksisterende rute vanskelig at benytte af sikkerhedsmæssige årsager. Den alternative rute uden for indhegningen vil efter de foreliggende oplysninger være knap 2 km. Det svarer til en reduktion på over 70 % og er en så væsentlig begrænsning, at den reelt kan gøre området uegnet til slædehundetræning.

Der er tale om en organiseret friluftaktivitet, som gennem mange år har været en del af skovens anvendelse, og som Naturstyrelsen selv beskriver i sin naturguide.

Det er derfor stærkt kritisabelt, hvis etableringen af naturnationalparken betyder, at en eksisterende brugergruppe mister sine træningsmuligheder uden at få tilbudt et reelt alternativ.

Hvordan vil Naturstyrelsen sikre, at slædehundekørere fortsat har adgang til en sammenhængende og sikker træningsrute af tilsvarende længde og kvalitet?

En rute på knap 2 km kan ikke betragtes som reel kompensation for den nuværende rute på

6,7 km.

Løsgående dyr udgør en sikkerhedsrisiko for skovens besøgende

Løsgående heste og kvæg udgør en potentiel sikkerhedsrisiko for skovens besøgende – uanset om man har hund med eller ej.

Naturstyrelsen er bekendt med problematikken. Fra Mols Bjerger er der kendskab til adskillige uheld og farlige situationer med kvæg, både for gående, hundeluftere og ryttere. Kvæg kan være mindst lige så problematiske som heste, særligt når der er kalve i flokken.

Der er desuden eksempler på, at organiserede aktiviteter for børn og unge, herunder mountainbikekørsel, opgives, fordi de ansvarlige ikke vil påtage sig risikoen ved at færdes blandt store løsgående dyr.

Hvordan kan Naturstyrelsen hævde, at friluftslivet fortsat sikres, når man samtidig indfører en dokumenteret sikkerhedsrisiko, som reelt afholder en række brugergrupper fra at benytte skoven?

I det følgende en oversigt over de alvorlige ulykker, der de sidste år har været i folde med naturplejekvæg. - De er svære at finde, da det ofte er lokalaviser der bringer - derfor er listen med garanti ikke fyldestgørende. Jeg har lagt et screenshot på for at vise hvad det drejer sig om, klik på linket for at få hele historien.

Det er deprimerende læsning - det kan kun betyde mindre friluftsliv og flere restriktioner -

<https://jv.dk/soenderborg/soenderborg-kommune-aendrer-sti-efter-dødsulykke>

SØNDERBORG

Sønderborg Kommune ændrer sti efter dødsulykke

Gennem 25 år har Gendarmstien ved Flensborg Fjord gået gennem en strandegn med græssende kreaturer. Det blev årsagen til en 64-årig mands død.

Ulykken skete her ved Kragesand ud mod Flensborg Fjord. De ægtepar kom gående med hund gennem et område, hvor en tyr, en flok køer og deres kalve græsser. Foto: Claus Thorsted

22. maj 2017 kl. 19:02

Birthe Juul Mathiesen (bma@jv.dk)

Vandrere langs Gendarmstien skal ikke længere gå tværs over den strandegn, hvor en ko søndag eftermiddag trampede en 64-årig ned. Han døde i helikopteren på vej til sygehuset.

Sønderborg Kommune tager nu sammen med landmanden, der ejer marken, initiativ til at flytte ruten.

- Vi lægger stien om, så den fremover går langs kanten af engen og ikke på tværs, fortæller Jens-Kristian Mikkelsen, afdelingsleder i Projekt og Anlæg, Sønderborg Kommune.

Sønderborg Kommune havde allerede mandag formiddag en mand på stedet for at vurdere mulighederne.

Gennem 25 år har vandrere krydset strandengen på Broagerlands sydligste spids ved Flensborg Fjord. Dødsulykken søndag eftermiddag skyldtes sandsynligvis en række meget uheldige omstændigheder, da en 64-årig mand fra Frederiksberg kommer til at adskille en ko fra sin kalv.

Han kom gående med en hund, som koen angreb, hvorefter hunden søgte dækning bag sin ejer. Men hundesnoren vikled sig om mandens ben, hvorefter han faldt i flugten væk fra den vrede, trampende ko.

- Det må ikke ske igen. Man skal kunne færdes trygt på Gendarmstien, siger Jens-Kristian Mikkelsen.

LÆS OGSÅ

Mest læste

SØNDERJYLLAND

Rekordmange sønderjyder er ramt af farlig sygdom: - Vi er midt i en stille sundhedskatastrofe

SØNDERBORG

Endelig sker der noget: De første to blokke i ghetto er væk inden sommer - andre sættes i stand

TØNDER

Familie beskylder sygehus for fejl og svigt i sag om dødsfald: Birthe følte sig ydmyget og forladt

SØNDERBORG

Dyr læge med opråb om farlig parasit: De her tegn skal du holde øje med

NORDTYSKLAND

Harepest kryber mod nord. Og det er også en rigtig dårlig nyhed for mennesker

ATTEN I SØNDERBORG

Selvmoedsbilisten Joanna torpederede ægtepar og overlevede: Nu har hun fået sin dom

ESBJERG

Giftige dampe og farligt støv: Familievirksomhed ramt af en stribe straks påbud

BILLUND

Er risikoen nu også så lille ved at færdes blandt store græssere?

I Syddjurskommune har man erfaringer med friluftsliv blandt kvæg og heste på en stor del af de offentlige naturområder, og der har været flere ulykker og nærved-hændelser.

Disse hændelser finder sted på trods af at:

-det i områderne er muligt at vælge stier og veje udenfor indhegningerne – hvilket mange gør.

-NST har lavet løsninger med "ko-frie korridorer" igennem nogle folde.

- der er skiltet med anvisninger på, hvordan man skulle kunne færdes sikkert blandt de udsatte dyr.

Der er ingen opfordring til at melde om nærved- og ubehagelige hændelser på skiltene, så man kan formode, at der er et vist mørketal.

Hvad vil der ske i kommende NNP'er, når alle former for friluftsliv udelukkende har mulighed for at finde sted i indhegning blandt store græssere? Bør der laves en rapport over faktuelle risici for det danske friluftsliv?

2025.07.31

Mand går tur med hund i kort snor i DDNFs fold ved Agri. Manden har selv kvæg og både han og hunden er vant til kvæg. Pludselig løber kvæget efter hunden der trækker sig ud af halsbåndet. Manden når at smutte ud ad en klaplåg. Manden er frivillig i Nationalparkens sti-gruppe og vil gøre Nationalparken opmærksom på hændelsen.

2025.06.12

i DDNFs fold. Mand går med lille hund i kort snor. 3-400 m til kvægflommen. Pludselig kommer de allesammen galopperende med deres kalve. Manden må kravle mellem brændenælder og krat for at komme ud under hegnet. Kvægflommen følger ham derefter på den anden side af hegnet.

2025.06.29

2 mand cykler, kvægflomme der ligger ved lågen. De cykler en stor bue udenom. Nogle gående opgiver og vender om og går igen.

2024.05.25

Bosted med 2 handicap-ryttere på tur, kommer igen i farlig situation da en gruppe heste i Den Danske Naturfunds rewilding-projekt er opsøgende, galopperer langs hegnet og skræmmer handicap-hestene. En rytter snubler og vælter da han skal skynde sig at komme af sin hest der er blevet urolig.

2024.05.09

Bosted med 2 handicap-ryttere på tur, kommer i farlig situation da en gruppe heste på fold ved siden af en ridesti er meget opsøgende og urolige, så rytterens heste også bliver nervøse. Det gør situationen værre at ridestien tilmed er smal da fold-hegnet står tæt på i begge sider og det umuliggør at rytterne kan trække væk. Rytterne sidder af hestene og pædagogen trækker de skræmte og urolige hest og handicap rytterne må gå bagefter 350 meter til det bliver muligt at komme væk fra stien.

2023, efterår

Hundelufter jages af en flok kreaturer i Helligkildedefolden. Må slippe hunden og når at løbe ca 200 m til hegnet og kravle ud under i sikkerhed.

2023, efterår

Ryttere er i problemer da en flok heste i DDNF's fold galopperer uroligt og opsøgende langs hegnet. Heldigvis er der grusvej, så rytterne kan bringe større afstand til naturplejehestene.

Ørnebregner – risiko for forurening af grundvand og vandmiljø

Bidstrupskovene ligger i et område med særlige drikkevandsinteresser. Samtidig fremgår det af Naturstyrelsens projektbeskrivelse, at området ligger på flere vandskel, hvorfra vandet afstrømmer via blandt andet Susåen, Elverdamsåen og Kornerup Å til henholdsvis Smålandsfarvandet, Isefjorden og Roskilde Fjord.

Ørnebregnen er allerede vidt udbredt i skovene og breder sig kraftigt. Yderligere skovrydning og etablering af lysåbne arealer kan skabe endnu bedre betingelser for dens udbredelse.

Ørnebregnen indeholder det kræftfremkaldende giftstof ptaquilosid, som kan udvaskes til både grundvand og overfladevand. Danske forskere fra Københavns Universitet har påvist stoffet i både grundvand og vandløb i områder med ørnebregner.

Det giver anledning til alvorlig bekymring, når man planlægger omfattende ændringer i skovens struktur og hydrologi i et område med særlige drikkevandsinteresser.

Har Naturstyrelsen undersøgt, hvordan yderligere skovrydning og ændrede hydrologiske forhold vil påvirke ørnebregnens udbredelse og risikoen for udvaskning af ptaquilosid?

Og hvordan vil Naturstyrelsen sikre, at den nye naturforvaltning ikke medfører øget risiko for forurening af grundvandet og de vandløbssystemer, der afvander området?

Disse forhold bør være konkret undersøgt og dokumenteret, inden projektet gennemføres.

Med Venlig hilsen

Dyrlæge Lotte Bøgedal

<https://gylle.dk/appel-for-klima-natur-og-dyrevelfaerd-red-kongens-mose-fra-graessendevildskab/>
ingen græsning på højmoser https://mst.dk/media/jdkc45as/fr457_2udg_www.pdf
Ptaquiloside/ørnebregen: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24464773/>
<https://naturstyrelsen.dk/vildere-natur/naturnationalparker/naturnationalparkbidstrupskovene>
<https://naturstyrelsen.dk/media/f35bqly5/two-pager-bidstrupskovene.pdf>
https://naturstyrelsen.dk/media/bacbp5yf/baggrundsnotat-nnp-bidstrup_endelig.pdf
ørnebregner og grundvand: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24464773/>
https://www2.dmu.dk/1_viden/2_publicationer/3_fagrapporter/rapporter/fr457.pdf
<https://naturstyrelsen.dk/vildere-natur/naturnationalparker/naturnationalparkbidstrupskovene>

Louise Liv Holm

Jeg er meget positiv over for etableringen af Naturnationalpark Bidstrup Skovene. Det er et vigtigt tiltag for biodiversiteten, og jeg glæder mig til at følge naturens udvikling og se de store græssende dyr som en del af projektet.

Som nabo er jeg dog bekymret for den store mængde ahorn, der spreder sig i skoven og allerede breder sig ind i haver og langs gærder. Jeg håber, at NST har fokus på dette.

Jeg håber også, at hensynet til de fine moser og enge vægtes højt, og at den målrettede naturpleje på sårbare lokaliteter fortsætter.

Endelig håber jeg på god formidling undervejs, eksempelvis midlertidige skilte ved fældninger, så man kan forstå, hvad der sker, og hvorfor.

Tak for jeres store arbejde med at give naturen mere plads. ❤️

Venlig hilsen

Louise Liv Holm

Louise Mølbak

Høringssvar NNP-Bidstrupskovene.

Mine bekymringer er hvorvidt vi begrænser menneskets adgang til naturen og de mennesker som har allermest brug for naturen og som ikke er vant til at omgås store dyr. Vi skal fortsat arbejde på at bevægelse i naturen kan erstatte visse former for medicin til mennesker. Husk mottoet: "natur på recept". Giv mulighed for det! Tak.

Hilsen fra Louise Mølbak

Lykke Elgh Nielsen

Høringssvar vedrørende den kommende indhegning af den centrale del af Bidstrup-skovene

Jeg vil forsøge at fatte mig i korthed i forhold til den kommende indhegning af den centrale del af Bidstrup-skovene.

Jeg er en midaldrende, erfaren rytter. Min hest er ikke *den hurtigste knallert på havnen*, og på den baggrund vil indhegningen i praksis betyde, at jeg bliver udelukket fra størstedelen af skoven. Det gør mig oprigtigt ked af det, da jeg gennem de sidste 20 år har haft utallige gode timer til hest i skoven.

Jeg deltog i skovvandringen i slutningen af september og forstod, at det endnu ikke er afgjort, om hestegruppen skal være reproducerende. Jeg vil derfor opfordre til, at man **fravælger hingste i indhegningen**, primært af tre årsager:

1. **Det vil begrænse endnu flere rytteres adgang til skoven.** Ridning gennem en indhegning med hingste kan være særligt problematisk, hvis man rider på en hoppe i brunst. Det vil derfor kunne afholde endnu flere ryttere fra at benytte området.
2. **Det vil efter min vurdering være uforsvarligt at indsætte hingste bag det planlagte lave hegn.** Jeg er bekymret for, om hegnet vil kunne holde hingstene inde og samtidig sikre ryttere og heste, der færdes på den anden side. Men i øvrigt glæder det mig, at man har besluttet at opsætte det lave hegn, så de naturlige dyr i skoven i et eller andet omfang har mulighed for at passere over hegnene.
3. I mit arbejde som lærer har jeg gennem årene ofte benyttet skoven til ture, orienteringsløb m.m. Jeg vil ikke kunne tage ansvar for at sende en elevgruppe ind i en indhegning med en hingst, og jeg er allerede i tvivl om sikkerheden i det planlagte setup. Store dyr kræver respekt og forståelse for deres adfærd. Ulykker kan ske, selv når ingen bevidst provokerer dyrene, men med børn og unge kan man ikke garantere, at de ikke opsøger eller utilsigtet provokerer dem. Det vil være ærgerligt, hvis indhegningen i praksis begrænser skolernes mulighed for at bruge skoven.

Jeg håber, at mine bemærkninger vil indgå i de videre overvejelser om indhegningens udformning og sammensætningen af hestegruppen.

Mvh. Lykke Elgh Nielsen

Majbrit Sólbjörg

Hej,

Høringssvar vedrørende Naturnationalpark Bidstrup skovene

Jeg ønsker hermed at indsende høringssvar til projektforslaget for Naturnationalpark Bidstrup skovene. Høringsperioden løber fra 24. august til 26. oktober 2026.

Jeg er imod projektet og finder, at det hviler på en række udokumenterede antagelser, samtidig med at det indebærer omfattende og irreversible indgreb i et af Sjællands mest værdifulde og benyttede skovområder. Bidstrupskovene er allerede en naturmæssig succes

Projektet beskriver selv et område med omfattende naturværdier, Natura 2000-habitatnatur, beskyttede naturtyper, bilag IV-arter, rødlistede arter og mange års aktiv naturgenopretning. Området rummer blandt andet hasselmus, stor vandsalamander, sjældne sommerfugle, moser, enge og gamle skovmiljøer.

Det grundlæggende spørgsmål bliver derfor: Hvilket problem er det egentlig, projektet skal løse?

Naturstyrelsens eget materiale dokumenterer, at området allerede har betydelige naturværdier. Der mangler efter min opfattelse dokumentation for, at de foreslåede indgreb vil skabe en bedre naturtilstand end den eksisterende.

Omfattende fældning forklædt som naturgenopretning

Projektet indebærer omfattende strukturfældninger, rydninger og afdrifter af eksisterende skovbevoksninger. Naturstyrelsen beskriver selv, at der i etableringsfasen skal gennemføres betydelige fældninger for at skabe lys og variation i skoven.

Det er svært at se logikken i, at man vil forbedre naturen ved først at fælde store dele af den eksisterende skov.

Mange besøgende oplever netop Bidstrupskovene som værdifulde på grund af de gamle træer, de sammenhængende skovmiljøer og oplevelsen af ældre skov. Når store arealer ryddes eller fældes, er der tale om indgreb, som ikke kan gøres om.

Naturstyrelsen erkender desuden selv, at projektet vil medføre reduceret CO₂-optag og en negativ klimaeffekt sammenlignet med fortsat skovdrift.

At fælde eksisterende skov i stort omfang i en tid med både biodiversitets- og klimakrise fremstår derfor som en tvivlsom strategi.

Manglende evidens for at projektet virker

Projektforslaget bygger i høj grad på teorien om rewilding og forventninger til, hvordan store græssende dyr vil påvirke naturen. Efter min opfattelse fremlægges der ikke overbevisende dokumentation for, at de ønskede effekter faktisk vil opstå i Bidstrupskovene.

Tværtimod fremgår det flere steder af materialet, at udviklingen skal overvåges, evalueres og justeres efterfølgende. Der tales om adaptiv forvaltning, løbende tilpasninger og fremtidige evalueringer.

Det efterlader det indtryk, at man først gennemfører omfattende indgreb og derefter undersøger, om de virker.

En sådan tilgang er problematisk, når indgrebene omfatter fældning af skov, etablering af hegn og permanente ændringer af landskabet.

Dyrevelfærd giver anledning til alvorlig bekymring

Projektet bygger på udsætning af store græssende dyr bag hegn under forhold, hvor dyrene i vid udstrækning skal klare sig selv uden regelmæssig fodring. Samtidig findes der ikke naturlige rovdyr, som normalt ville være en del af et selvregulerende økosystem. I praksis bliver der derfor tale om et kunstigt system, hvor mennesker både udsætter dyrene, overvåger dem og regulerer bestandene.

Naturstyrelsen beskriver selv, at bestandene skal reguleres gennem menneskelig indgriben, hvis fødegrundlaget bliver utilstrækkeligt, og at der kan blive behov for bestandsreduktion, flytning af dyr, nødforanstaltninger og i sidste ende støttefodring.

Dette viser efter min opfattelse, at der ikke er tale om et naturligt eller selvbærende økosystem, men om et menneskeskabt eksperiment, hvor dyrenes trivsel afhænger af løbende kontrol og indgreb.

Jeg finder det også bekymrende, at Naturstyrelsen selv beskriver behovet for dispensationer fra dele af dyrevelfærdslovgivningen og efterfølgende evalueringer af ordningen. Hvis der på forhånd er behov for særlige undtagelser og ekstra overvågning for at sikre dyrenes velfærd, bør forsigtighedsprincippet veje tungt. Der er desuden betydelig usikkerhed om, hvordan dyrene vil klare længere perioder med tørke, hårde vintre eller begrænset fødegrundlag. Naturstyrelsen betegner selv sådanne situationer som risikoperioder, der kræver særlig overvågning.

Jeg mener ikke, at det er rimeligt at udsætte dyr til et storskalaeksperiment, hvor man først efterfølgende gennem overvågning og evaluering vil undersøge, om dyrene faktisk trives.

Friluftslivet bliver den store taber

Bidstrupskovene beskrives i projektet som et af de mest besøgte statslige skovområder på Sjælland med et omfattende friluftsliv.

Projektet indebærer etablering af cirka 19 km hegn, faunalommer uden markerede ruter samt ændrede stiforløb og adgangsforhold.

Selvom Naturstyrelsen hævder, at adgangen formelt bevares, ændrer det ikke ved, at områdets karakter bliver markant anderledes.

Der er stor forskel på:

- Fri adgang til åben skov.
- Adgang gennem låger, færiste og indhegninger med store dyr.

For mange almindelige besøgende, ældre, familier med børn og personer, der ikke ønsker nærkontakt med store dyr, vil naturoplevelsen blive ringere.

Bidstrupskovene har i generationer været et frit tilgængeligt naturområde. Det bør ikke omdannes til et eksperiment, hvor de rekreative værdier nedprioriteres til fordel for en naturforvaltningsmodel, som fortsat er genstand for betydelig faglig diskussion.

Manglende respekt for forsigtighedsprincippet

Når konsekvenserne er omfattende og irreversible, bør bevisbyrden ligge hos projektets tilhængere.

Naturstyrelsen bør kunne dokumentere med høj grad af sikkerhed, at:

- biodiversiteten forbedres væsentligt,
- eksisterende naturværdier ikke forringes,
- dyrevelfærden kan garanteres,
- friluftslivet ikke reduceres væsentligt,
- klimaeffekterne kan forsvares.

Denne dokumentation finder jeg ikke i det fremlagte materiale.

Konklusion

Jeg opfordrer derfor til, at projektet forkastes i sin nuværende form.

Bidstrupskovene er allerede et naturområde med betydelige dokumenterede naturværdier, et rigt artsliv og et omfattende friluftsliv. Projektet indebærer omfattende fældning, hegning, udsætning af store dyr og permanente ændringer af landskabet uden tilstrækkelig dokumentation for, at gevinsterne overstiger omkostningerne.

I stedet bør Naturstyrelsen videreføre og styrke den eksisterende naturpleje, naturgenopretning og biodiversitets indsats uden omfattende hegning, uden store skovrydninger og uden udsætning af dyr under forhold, der giver anledning til væsentlige dyrevelfærdsmæssige betænkeligheder.

Med venlig hilsen

Majbrit sólbjörg

Bruger af Bidstrup skovene, både med børnebørn, hund og hest

Majbritt Westh

Hermed mit høringssvar til Naturnationalpark Bidstrup

Processen omkring NNP Bidstrup, har været alt andet end et lokal forankret 'natur'-projekt, hvor vi der bor omkring eller er gæster i skoven bliver hørt eller får medindflydelse.

Endnu engang skal vi til tasterne, for at spille hinandens tid, med endnu en omgang demokratisk skueproces, som ikke flytter et komma i regeringens oprindelige plan.

Jeg vil i det kommende kommentere forslaget, med særlig fokus på nogle af de steder hvor dette IKKE lykkes. Projektet står på mange måder, med et væld af løse ender, der således efterlades til besøgende og ansatte at løse efterfølgende. Dette til trods for at dilemmaerne længe har stået i kø, mens drøftelser af lokale løsninger blokeres fra centralt hold. Dette gælder i særdeleshed valg af dyr, dyrevelfærdsrelaterede emner, reproducerbarhed, friluftsliv og detaljer i den aktuelle drift omkring parken.

Valget af dyr

Udsætning af kvæg og heste og evt reproduktion, har været et ufravigeligt krav fra centralt hold, som bestyrelsen ikke har haft indflydelse på. Det er dog det kardinalpunkt, der vil give anledning til flest fremtidige konflikter og udelukkelse af brugergrupper.

Og på trods af at de valgte dyr ikke egner sig til at leve i skove med stor hydrologi.

Det er ikke troværdigt når myndigheder lover at dyrene ikke vil lide overlast, ikke mindst set i lyset af NST sag på Mols hvor 76 dyr døde af sult, forekommer det som tomme løfter.

På Molslaboratoriet, der ofte angives som forbillede for forvaltningen i NNP, aflivede man 125 dyr på 10 år, pga mistrivsel/underernæring, og en gennemsnitlig levealder på ca 4 år, mod 20 i egnede habitater – det er svært at se succesen. Det er forståeligt at forsøgets afsluttende analyser udeblev efter salget.

KU har i forskningsprojektet: "Mere bedre og større natur i Danmark", estimeret arealbehovet for fritlevende og selvforvaltende dyreflokke - For heste er trivselsbehovet ca 50.000 ha og min 5.000ha. – hvilket er uendelig meget større end det 500 HA hegnede areal i NNP Bidstrup

Dyrene efterlades til en krank skæbne, med langt flere dyr end arealet kan brødføde.

Friluftsliv- Ingen beredskabsplan – NST postulerer god ufarlig adgang – men på eget ansvar!!

Inden for hegnslinjen postuleres ufarlig adgang – uden dokumentation!

Når NST oven i dette UNDGAAR at modtage anmeldelser/behandle anmeldelser samt risikovurdere og arbejde med sikker færdsel, så risikere rigtig mange menneskers friluftsoplevelser, at blive fatale og halv-fatale møder med en ko.

Risikoen for ulykker ignoreres, ligesom beredskabsplaner for adgangsveje til forulykkede gæster og dyr ikke eksistere.

NNP Bidstrups hegnslinie er planlagt med bestyrelsens input - NST har haft mange hensyn at tage, men er på mange måder lykkedes med at balancere projektet her.

Restarealet omkring parken kommer ikke til at lykkes, da det skal huse mange forskellige brugergrupper, hvor der uundgåeligt vil opstå mange konflikter, uanset den endelige planlægning. NST fremstår decideret utroværdige, når dette problem ikke erkendes. Vi forudser børnehaver / barnevogne / hestevogne/sulkyer/ hundeluftere (løse hunde), rullestole, ældre, cyklister, børnehold i spejder og orienteringsløb, løb og arrangementer der afvises i parken, samt ryttere! Det lykkes IKKE at overholde naturbeskyttelseslovens § 1 stk 3.

For de besøgende, fx ryttere, vil det være forbundet med ekstrem risiko at færdes blandt forvildede heste og kvæg. Der er derfor ikke reel adgang for rytterne. der jf aftalepapiret mll. DN FR og ministeriet, burde have kompensation og adgang til andre områder. Imidlertid ønsker man at betragte det allerede benyttede "restområde" som kompensation, hvilket er absurd, da man allerede har adgang til området, og de mange forskellige brugergrupper vil gøre fælles trivsel umuligt.

Man skal undgå heste og reproducerende dyr i Bidstrup, hvis man vil postulere en vis grad af bæredygtighed, og overholdelse af gældende lovgivning

Manglende overholdelse af EU's Habitatsdirektiv - EN ALLEREDE VÆRDIFULD NATUR

Naturstyrelsens egen projektbeskrivelse dokumenterer, at Bidstrupskovene allerede rummer betydelige naturværdier. Hele 38 % af det planlagte naturnationalparkområde er kortlagt som Natura 2000-habitatnatur. Derudover findes 71 hektar § 3-beskyttet natur og fem områder med særlig værdifuld skov.

Her lever blandt andet den truede hasselmus, sjældne padder og nogle af Danmarks mest sårbare dagsommerfugle.

Gennem årtiers målrettet naturpleje, herunder høslæt, sommergræsning og genopretning af vådområder, er der skabt og bevaret værdifulde levesteder. Naturstyrelsen beskriver selv, at naturtilstanden flere steder er forbedret, og at blandt andet engperlemorsommerfuglen har en af sine vigtigste bestande i området.

Hvorfor skal denne forvaltning nu ændres så grundlæggende, når den allerede har givet dokumenterede positive resultater? Ovenikøbet i god samhørighed med et aktivt friluftsliv?

Hasselmusen er eksempelvis afhængig af tæt og varieret busk- og kratvegetation, som risikerer at blive nedbidt af de store græssere. Sommerfuglenes værtsplanter og blomstrende skovenge kan ligeledes påvirkes af et ændret græsningstryk.

Hvor er dokumentationen for, at den nye forvaltning vil forbedre forholdene for netop disse arter?

HVOR ER DET VIDENSKABELIGE GRUNDLAG?

Naturstyrelsen henviser blandt andet til DCE-rapporten "Biodiversitetseffekter af rewilding" som fagligt grundlag for naturnationalparkerne.

Men forskerne bag rapporten påpeger selv, at der mangler langsigtede videnskabelige undersøgelser, og at mange konklusioner bygger på et begrænset empirisk grundlag.

Alligevel gennemføres nu omfattende ændringer i en skov, der allerede rummer store naturværdier.

Det er svært at forstå, hvorfor man ikke i langt højere grad bygger videre på den naturpleje, der allerede har vist positive resultater.

Bidstrupskovene rummer allerede sjældne og truede arter, værdifulde naturtyper og en lang række resultater af målrettet naturpleje.

Hvorfor risikere disse værdier ved at gennemføre omfattende ændringer, hvis langsigtede konsekvenser vi endnu ikke kender?

Det burde være naturens faktiske tilstand og udvikling – ikke et bestemt natursyn – der afgør, hvordan vi forvalter vores skove.

At udføre projekter som dette uden tilbundsgående VVM redegørelser er ikke i overensstemmelse med EU's Habitatsdirektiv.

Venlig hilsen
Majbritt Westh

Marie Brogaard

Hej. Tak for at I trodser alle klagerne fra hestefolket og giver alle os andre en skøn skov og endnu vigtigere en rigtig skov til naturen.

Tak. Mvh Marie Brogaard

Marie Louise M. Pedersen

Høringssvar vedrørende Naturnationalparken i Bidstrup Skovene

Jeg ønsker hermed at afgive høringssvar til forslaget om Naturnationalpark Bidstrup Skovene. Det bliver et nej til reproducerende græssende heste og et ja til græssende kvæg.

Jeg er nabo til skoven og har som biolog og agronom indblik i dyrenes trivsel og naturlige levevilkår. Heste egner sig ikke som naturpleje i et skov biotop, som Bidstrup Skovene. Der foreligger ikke tydelig evidens for, at helårlig græsning med heste øger biodiversiteten i den natursammensætning, som findes i Bidstrup skovene. Der er med held udsat heste til naturforvaltning flere steder i Danmark, men dem jeg har kendskab til er kystliggende åbne landskaber som f.eks. Sydlangeland samt Amager Fælled.

Derudover er hestenes adfærd eller trivsels grundlag ikke grundigt gennemgået i rapporten. I rapporten fra Naturstyrelsen er det vurderet at adgang til føde, vand samt tørre leje områder er tilstrækkelige og egnede til heste. Dette er jeg enig i, men dette er ikke nok for om heste trives og kan udvise deres naturlige adfærd. Heste lever naturligt i det åbne landskab. Dette kan Bidstrup Skovene ikke kategoriseres som.

I nedenstående er beskrevet litteratur omhandlende heste som naturforvaltere og eksempler på adfærd samt pleje af hestene, der ikke er taget højde for rapporten.

Viden og erfaring på at heste afgræsning vil øge biodiversiteten:

Heste har et andet fødegrundlag og bidmønster end kvæg. Men dokumentation på at heste øger biodiversiteten foreligger på andre naturtyper end skov.

ChatGTP har herunder genereret en tabel, hvor litteratur på hesteafgræsning er oplistet i forhold til

naturtypen, som den pågældende undersøgelse er foretaget i. ChatGTP har derefter sammenlignet disse forhold med naturtypen i Bidstrup Skovene ud fra, hvad den har læst i rapporten fra Naturstyrelsen. En litteraturliste kan findes i bunden af dokumentet.

Litteratur	Landskab/naturtype	Hvor sammenlignelig med Bidstrup?
1	Mols Bjerge – fugtige til tørre græsarealer, åbent landskab	Lav sammenlignelig
2	45 danske naturområder, forskellige Natura 2000-habitattyper; primært åbne naturarealer	Middel sammenlignelig, men meget varieret
3	Tørre, næringsfattige sandjorder, heder og græsland	Lav sammenlignelig
4	Forladte landbrugsarealer og græsland i Sverige	Lav sammenlignelig
5	Fenmose/våde enge på tørvejord	Ret relevant for vådområder, men ikke højmoser
6	Våde enge, fen, græsland og skovlysninger	Relevant for vådområder, men hestene undgår i høj grad skov
7	Våde enge med star og græs i Californien	Relevant økologisk, men anden naturtype/klima

Derudover kan vi ikke benytte os af erfaringer fra andre heste udsætninger i DK, da de fleste er en anden biotop. Det er kystnære åbne landskaber ala Mols bjerge, Amager Fælled, Sydlangeland. Områder der i højere grad tilgodeser hestenes naturlige adfærd.

Det må antages at heste kun kan øge biodiversiteten, hvis de kan udfolde deres naturlige adfærd i det areal de udsættes i.

Hestenes adfærd og trivsel:

Herunder uddybes konkrete punkter, som ikke er medtaget i rapporten. Det er ikke en udtømmende liste, men eksempler.

Insektbelastning i en skov:

I en skov er der myg og mitter i sommerhalvåret. I en skov som Bidstrup Skovene, som er beriget med vådområder, er der et højt antal. Det er derudover et mål at øge insekternes antal og diversitet ved at øge mængden af vådområder. Dermed vil mængden øges med årene.

Heste plages i høj grad af myg og mitter. Heste bliver stresset, hvis de ikke kan komme væk. Heste har sarte områder på kroppen. F.eks. kan mitter bide dem til blods ved de mandlige kønsorganer. Myg og mitte bid klør og hestene vil klø og kradse sig på træer og andet. Det er derudover muligt for heste at udvikle sommereksem, som er en enorm belastende sygdom for det enkelte individ.

Et stort antal af hestenes fødeområder i Bidstrup vil være enge med vandhuller omkranset af træer. De kan derfor ikke græsse uden at være i fred for insekter. Heste vil sandsynligvis hvile i de samme områder, da de kan lide udsigt, så de kan vurdere eventuelle farer. I vil risikere at have meget stressede, hvileløse dyr med tegn på krads eller eksem i perioder med mange insekter.

Hestene skal have adgang til hvile- og græsningsområder uden insekter eller som minimum op i højden, hvor der er mulighed for vind under alle vindforhold i Danmark.

Mulighed for at hestene bliver sky:

Det er usandsynligt at hestene bliver sky i Bidstrup Skovene og gemmer sig for mennesker.

Bidstrup Skove har et meget højt antal af besøgende. Der vil sandsynligvis stadig være et højt antal

af gående og cyklende inde i det indhegnede område. Heste gemmer sig ikke i underskoven som vildtet. De foretrækker åbne områder med udsigt, så de kan observere om der er farer på vej. Der er få åbne områder i Bidstrup Skovene. De største græsningsområder f.eks. Avnstrup og Valborup vil være hovedindgange for Naturnationalparken med høj færdsel.

Når hestene skal bevæge sig fra det ene fødeområde til det andet (engene), skal de i gennem skoven. Heste foretrækker hårde underlag frem for blødt. Derfor er der stor sandsynlighed for at de vil gå langs veje og stier og ikke gå igennem skovbunden. Derfor får vi meget færdsel af mennesker og dyr de samme steder. Hestene vil tage de samme ruter som mennesker. Der er høj færdsel fra Avnstrup og ind mod Avnsø og ligeledes fra Hvalsø og Valborup ind mod Avnsø.

Heste er ikke aggressive af natur, men de har højere aktivitet, lege adfærd, flugt adfærds osv. end køer (især unge hingste). Derfor vil en sikkerhedsafstand for mennesker i forhold til heste være større end i forhold til køer. I Lerbjerg Skoven er den f.eks. 25 meter fra menneske til ko. Der er ikke altid minimum 25 meters frit udsyn i skoven, derfor er det ikke muligt med passende sikkerhedsafstand. Et eksempel kan være en cykel i høj fart og legende ungheste på en skovsti.

Som besøgende person det være svært at få overblik over, hvor dyrene befinder sig, da området jo er en skov med lavt udsyn. Det kan derfor ikke undgås at heste og mennesker mødes og enkelte af disse møder vil være farlige uden at mennesker eller dyr ønsker det.

Hovpleje:

Der er ikke taget højde for hovpleje af hestene. I skoven og på engene er bunden blød især om vinteren men også i våde somre. Hoven har størst vækst i sommerperioden. Bundforholdene er dermed ikke vurderet til at kunne give et tilstrækkeligt slid på hestenes hove året rundt, så trimning og hovpleje kan ikke undgås. Der skal sættes ressourcer af til at lære hestene at blive håndteret og dermed skal føl lære dette fra ung alder, hvis I udsætter reproducerende dyr. Dette modsiger også at hestene vil gemme sig for mennesker.

Hestenes påtænkte adfærd i skoven:

Hestene vil sandsynligvis foretrække de større græsområder ved Avnstrup og Valborup, da de som nævnt tidligere foretrækker store åbne områder og det er disse områder, der minder mest om dette. Hestene vil muligvis ikke græsse på de mindre enge og nye vådområder i passende omfang. Om sommeren er der store mængder af myg og rigelig føde andre steder. Om vinteren er områderne for våde. Det virker ulogisk at indhegne et meget stort område af skoven for kun at få græsset områder, der let kunne græsses, hvis de var indhegnet.

Opsummering:

Med mit kendskab til hestens adfærd og biologi og ud fra den dokumentation, der foreligger på biodiversitet, mener jeg, at det vil være et for stort eksperiment at udsætte heste i Bidstrup Skovene. Derudover vil hestene med stor risiko være mere ressourcekrævende at holde (lære føl at blive håndteret osv.) end kvæg. Det kan derfor ende med, at der skal bruges en del skatte kroner på at få en hesteflok til at trives uden, at der opnås den ønskede biodiversitet. Et enklere setup er at sætte reproducerende kvæg ind og som beskrevet i rapporten benytte geder til græsning udvalgte steder i skoven.

Jeg har været i kontakt med professor Janne Winther Christensen fra Aarhus Universitet, for at høre mere om hestes adfærd i naturen. Janne forsker i heste og undersøger specifikt dyrevelfærden hos store græssere, som benyttes i naturforvaltning. Jeg vil anbefale, at I tager kontakt til Janne, hvis der sættes heste ind i Bidstrup Skovene, så det kan gøres på en ansvarlig måde overfor heste og naturarealer.

Litteraturliste (udarbejdet af ChatGTP):

1. Mols Bjerge – semi-ferale heste og kvæg på græsarealer. Bonavent, C. m.fl. (2023). Grazing by semi-feral cattle and horses supports plant species richness and uniqueness in grasslands. *Applied Vegetation Science*, 26(1), e12718. <https://doi.org/10.1111/avsc.12718>
2. 45 danske naturområder – helårsgræsning med heste og kvæg. Bergin, M. D. m.fl. (2025). Reversing the Trend: Year-Round Grazing Promotes Species-Rich Grasslands in Natura 2000 Sites. *Applied Vegetation Science*, 28(4), e70045. <https://doi.org/10.1111/avsc.70045>
3. Hestegræsning på heder i Nordspanien. López López, C. & Rosa García, R. (2017). Impacts of horse grazing on botanical composition and diversity in different types of heathland. *The Rangeland Journal*, 39(4). <https://doi.org/10.1071/RJ17079>
4. Gotland Russ-hesten på græsarealer i Sverige. Thulin, C.-G., Chen, Y. & Garrido, P. (2025). Semi-Feral Horse Grazing Benefits the Grassland Diversity of Flowering Plants Including a Pollinator-Promoting Indicator Species. *Animals*, 15(6), 862. <https://doi.org/10.3390/ani15060862>
5. Konik-hesten i Biebrza Nationalpark – våd eng og fenmose. Chodkiewicz, A., Stypiński, P., Studnicki, M. & Borawska-Jarmułowicz, B. (2023). The Influence of Konik Horses Grazing and Meteorological Conditions on Wetland Communities. *Agriculture*, 13(2), 325. <https://doi.org/10.3390/agriculture13020325>
6. Konik-hesten i vådområder – treårigt GPS-studie. Chodkiewicz, A., Prończuk, M., Studnicki, M. & Wójcik, D. (2023). Habitat use by semi-feral Konik horses on wetlands—three-year GPS study. *Environmental Monitoring and Assessment*, 195, 1033. <https://doi.org/10.1007/s10661-023-11605-y>
7. Hestegræsning i subalpine vådområder i Californien. Holmquist, J. G., Schmidt-Gengenbach, J. & Haultain, S. A. (2013). Equine grazing in managed subalpine wetlands: effects on arthropods and plant structure as a function of habitat. *Environmental Management*, 52(6), 1474–1486. <https://doi.org/10.1007/s00267-013-0154-1>

Mathilde Mei Jørgensen

Kære Naturstyrelse

Jeg er ovenud begejstret for projektet, og der kan nævnes mange gode initiativer i projektplanen til at give os den helt nødvendige biodiversitet i Danmark.

Især bakker jeg op om at genoprette skovens naturlige vandforhold, da vådområder og fugtige skovområder er vigtige levesteder for mange planter og dyr.

Mange hilsner

Mathilde Mei Jørgensen

Mette Bech-Nielsen

Høringssvar vedr. etablering af Naturnationalpark Bidstrupskovene

nnpbidstrupskovene@nst.dk

Vedr.: Naturstyrelsens udkast til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene, sendt i offentlig høring 24. august 2026.

Som borger og aktiv bruger af Bidstrupskovene, deler jeg ambitionerne om at styrke biodiversiteten og skabe bedre levesteder for truede arter i Bidstrupskovene. Samtidig ønsker jeg med dette høringssvar at udtrykke min klare modstand mod planerne om at indhegne 498 ha af naturnationalparken med ca. 19 km strømførende hegn og udsætte helårsgræssere (ca. 30 Galloway-kvæg og ca. 10 Exmoor-ponyer) og komme med mine kommentarer til udkastet til projektbeskrivelse og forvaltningsplan

Mine hovedpunkter er:

- Indhegning af næsten hele naturnationalparken er ikke et lovkrav, men et valg (naturbeskyttelseslovens § 61 a, stk. 4).
- Offentlighedens adgang forringes i praksis for dem, der ikke tør færdes blandt store græssere - særligt for ryttere.
- Eksisterende, dokumenterede naturværdier, bl.a. hasselmus og truede sommerfugle, risikerer at tage skade.
- Når mange tiltag iværksættes samtidig, kan effekten af græsningen ikke evalueres.
- Jeg foreslår i stedet en trinvis løsning med mindre folde, kontrolområder og offentlig monitorering.

Hegn omkring skoven og bestyrelsens projektoplæg til ministeren

Min største bekymring er, at hegn og store græssere ikke blot er en del af, men udgør selve grundlaget for NNP Bidstrupskovene.

Jeg er klar over, at det er en opgave pålagt Naturstyrelsen og bestyrelsen af NNP Bidstrupskovene af ministeren. Jeg mener dog, at bestyrelsen bør gøre ministeren opmærksom på, at det i NNP Bidstrupskovene er et dårligt valg at indhegne næsten hele arealet.

Det er ikke et lovkrav, at en naturnationalpark indhegnes. Efter naturbeskyttelseslovens kapitel 8 § 61 a, stk. 4, kan ministeren tillade, at en naturnationalpark eller et område heri helt eller delvis indhegnes med henblik på helårsgræsning. Samme bestemmelse fastslår, at offentlighedens adgang ikke må „forhindres eller vanskeliggøres unødigt“, og at vildtets frie bevægelighed skal opretholdes i videst muligt omfang.

Jeg mener, at bestyrelsen bør forelægge ministeren alle de særlige forhold, der gør sig gældende, og begrunde, hvorfor det ikke er fornuftigt at hegne 498 af de 512 ha ind. Efter min mening behandler projektbeskrivelsen de problematiske forhold overfladisk og tager udgangspunkt i det generelle ønske om hegn og store græssere i alle naturnationalparker uden at gå i dybden med konsekvenserne i netop Bidstrupskovene.

- Hvis de, der har lokalkendskab, ikke gør ministeren opmærksom på dette, hvordan skal ministeren så kunne træffe en saglig beslutning om projektet?

Jeg opfordrer til, at bestyrelsens faglige og lokale vurderinger – også hvor de afviger fra den generelle model for naturnationalparker – fremgår tydeligt af det materiale, der sendes til ministeren.

Man vælger at eksperimentere med et skovområde, der allerede rummer fredede og særlige habitater og naturværdier, selv om effekten af helårsgræsning i lukket skov endnu ikke er veldokumenteret. Påpeget af blandt andre Prof. Bent Odgaard.

Dermed sættes særlige naturværdier på spil for en metode, der på forhånd er besluttet skal anvendes i naturnationalparker.

Offentlighedens adgang forringes – samtidig med at projektbeskrivelsen forventer flere besøgende

Bidstrupskovene er, som der nævnes flere steder i projektbeskrivelsen, en af Sjællands mest besøgte skove – ikke kun af lokalbefolkningen, men af besøgende fra hele landet. Store, sammenhængende skovarealer med fri adgang er en knap ressource på Sjælland.

I dag er Bidstrupskovene en skov, hvor forskellige friluft aktiviteter går hånd i hånd uden ulykker eller gener for hinanden. Det er i sig selv særligt.

Det er et unikt og varieret naturområde, vi har for friluftslivet i dag. Der findes ydermere, fredningen “Ledreborg Gods” reg.nr. 00827000 i området, der skal tilgodese offentlighedens adgang. Hegn udfordrer princippet om fri adgang til naturen, som § 61 a, stk. 4, netop skal beskytte.

At indhegne hele det midterste stykke af skoven og efterlade en smal randzone uden for hegningen langs næsten halvdelen af hegnslinjen, som skal deles mellem vandrere, cyklister, hundeluftere, motionsløbere og ryttere, begrænser i praksis adgangen for alle dem, der ikke ønsker eller tør færdes blandt store græssere. Hertil kommer, at risikoen for ulykker mellem de forskellige besøgende øges, når færdslen på så lang en strækning intensiveres

- Hvordan kan ønsket om hegn veje tungere end offentlighedens adgang efter naturbeskyttelsesloven og eksisterende fredning?
- Hvordan har man forestillet sig, at den øvrige del af skoven skal klare det ekstra pres fra besøgende, der ikke ønsker at færdes i indhegningen?
- Har man undersøgt, hvad det betyder for offentlighedens adgang til de omkringliggende private skovområder, at statsskoven ændrer mulighederne for offentlighedens adgang? Har man sikret sig, at disse ikke lukker for direkte adgang fra statsskoven og dermed forringer besøgendes mulighed for at bevæge sig frit mellem skovene?

Det er veldokumenteret i både indland og udland, hvor vigtig adgangen til natur er for både den fysiske og mentale sundhed. Dette er bl.a. undersøgt af Stanford University ved Bratman et al. Vi bør sørge for, at mennesker fortsat har fri adgang til naturen i et samfund præget af stress og præstationskrav. I skoven kan mennesker finde ro og livsglæde. Mennesker bør ikke tilføres mere stress ved at skulle være bekymrede for, om de kan færdes sikkert i skoven, der hvor stressen skal sænkes

Sammenhængende skov er en sjældenhed

I dag er skov i større, samlede arealer en sjældenhed – og denne særlige natur bør vi behandle med største respekt. I Bidstrupskovene har man allerede indført naturnær skovdrift og urørt skov, hvilket i den grad har båret frugt.

Man kan på en relativt kort årrække omlægge landbrugsareal til lysåbne områder for græssere med søer, moser og krat – det tager ikke mange år. Skov derimod er mange årtier om at opbygge store træer og habitater for de dyr, der foretrækker skov frem for åbne arealer.

Det er derfor bekymrende, at man ønsker at efterligne overdrev og lysåbne arealer på så store dele af en af de få store, sammenhængende skove i regionen.

- Har man undersøgt biodiversiteten i de arealer, der ligger omkring Bidstrupskovene?

Hvis man tegner en cirkel omkring skoven, vil man bemærke, at der stort set hele vejen rundt er netop den naturtype, man ønsker inde i skoven. Der er masser af store græssere (primært heste), krat og vådområder.

- Har man undersøgt, hvorledes naboskovene, ud over Lerbjergskoven, driver deres naturforvaltning og forvalter offentlighedens adgang?

Man vil bl.a. kunne finde knap 150 ha (tidligere Skjoldenæsholm golfbane) omlagt til vild natur (men stort set uden adgang for offentligheden). Lidt længere mod syd findes Valsølle Sø (Del af samme Natura 2000-område nr. 146 som i Bidstrupskovene) på ca. 75 ha delvis med kvæg i indhegning, og en ca. 20 ha stor ø i søen uden adgang for offentligheden. Her er et rigt fugle-, insekt- og paddeliv.

Staten har et særligt ansvar for, at også ryttere kan færdes i naturen.

I private skove er ridning som udgangspunkt kun tilladt ad private fællesveje, og ejeren kan forbyde det (naturbeskyttelseslovens § 23, stk. 9). Statsskovene er derfor afgørende for, at ryttere kan færdes i skov på nogenlunde lige vilkår med andre friluftsgreupper.

Ryttere er lovgivningsmæssigt stillet ringere end andre besøgende i naturen.

At opsætte hegn om næsten hele naturnationalparken samt indsætte store græssere forringer endnu en gang rytternes adgang til naturen. Mange ryttere tør ikke færdes i hegningen (Spørgeundersøgelse foretaget af Danske Islandshest forening og Dansk Rideforbund, November 2024 viser at over 80% frygter for sikkerheden ved at ride i de hegnede naturnationalparker med store græssere som kvæg og heste), da konsekvenserne kan være fatale og ansvaret bæres alene af rytteren.

Samtidig vil det fremsatte forslag øge færdslen uden for hegningen betragteligt. Løbere, ryttere, cyklister, barnevogne og hundeluftere skal dermed dele stierne med almindelige gående. Langs ca. halvdelen af den foreslåede hegnslinje (mod syd og vest) er der så smalt, at det kan være direkte farligt at ride, da heste som udgangspunkt er flugtdyr og ikke altid reagerer fornuftigt. De kan løbe ind i hegn og grøfter, blive bidt af hunde, påkørt af cykler eller skræmme gående, hvis de løber i panik over en cykel, der kommer bagfra.

Der er ikke dokumentation for, at det entydigt fremmer biodiversiteten at udsætte reproducerende dyr (ifølge udkastet må Exmoor-ponyerne reproducere). Til gengæld er det et ekstra farepunkt for skovgæster med reproducerende dyr, dels når dyrene er i brunst, dels når fx unghingste bliver udstødt fra flokken og skal leve i mindre bachelorgrupper og når hopperne har føl/kørerne kalve de opfatter de skal beskytte. De kan blive opsøgende og aggressive, især hvis der er fødeknappehed.

Uanset hvor mange skilte man sætter op, vil det friste folk at fodre kvæg og heste, især kalve og føl. Fodring i god mening kan medføre, at dyrene ikke forbliver „vilde“, men bliver opsøgende over for mennesker.

- Har man sikret sig tilstrækkeligt mange og brede udgange, så cyklister, gående med hunde, barnevogne og ryttere kan komme hurtigt ud af indhegningen, hvis en farlig situation opstår med dyrene?
- Hvad skal en rytter gøre, hvis vedkommende falder af i indhegningen, og hesten stikker af og løber løs blandt de udsatte dyr i indhegningen?

Risiko for skade på eksisterende biodiversitet ved helårsgræsning

Hasselmus er strengt beskyttet efter habitatdirektivets bilag IV. Hasselmusens bo og levesteder kan blive ødelagt, når de store græssere tramper igennem deres habitater. De kan blive trampet ihjel, når de ligger i dvale om vinteren, og de store græssere kan spise den føde, hasselmusen skal leve af om sommeren.

Det samme gælder de truede dagsommerfugle. Også deres habitater er truet af tramp og overgræsning af deres nektargivende fødeplanter.

At ovenstående fredede arter allerede trives i Bidstrupskovene, er dokumenteret og fremhævet i projektbeskrivelsen – netop på grund af den forsigtige, men konsekvente naturnære pasning af skovene, vi har i dag. Der er ingen dokumentation for, at disse arter ubetinget får bedre vilkår ved at indhegne 498 ha.

Vild urørt natur - hvor mange tiltag iværksættes på én gang?

For at kunne måle effekten af et tiltag er det almindelig faglig praksis at ændre én faktor ad gangen eller at have sammenlignelige kontrolområder uden tiltaget.

Man har i årevis været i gang med fældninger, veteraniseringer og ændringer i hydrologien som følge af omlægning til naturnær skov.

I projektbeskrivelsens afsnit 3.7.1 - 3.7.9 er yderligere biodiversitetstiltag uddybet.

Der står bl.a., at der over en 6-årig periode i etableringsfasen kan ske fældninger af oversøiske træarter og strukturrydninger, og at man dernæst vil genoprette de hydrologiske forhold over en 6-årig periode. Med disse tiltag samtidig med udsætning af store græssere bliver det umuligt at adskille effekten af græsningen fra effekten af de øvrige tiltag.

- Hvorfor vælger man ikke i denne periode blot at lave mindre hegninger for de store græssere på særligt velegnede områder, som de arealer, der allerede afgræsses i dag? Og eventuelt supplere med vinterfodring hvis der er fødeknaphed.
- Hvorfor kan man ikke vente med eventuelt at indhegne hele arealet, til man har set effekterne af de allerede gennemførte tiltag og hvordan naturen selv udvikler sig?
- Hvorfor bruger man ikke pengene og ressourcerne til hegn og daglig pasning på mere målrettet manuel fældning, kratrydning og slåning, så man sikrer, at de fredede arter og biodiversiteten ikke lider overlast?

Målsætning, monitorering og evaluering

Projektbeskrivelsen anfører: „Naturnationalpark Bidstrupskovene har ikke et fast defineret udviklingsmål for naturens tilstand, da udviklingsmålet er, at naturen og de naturlige processer skal have friere udfoldelsesmuligheder og kunne udvikle sig mere dynamisk.... (...) der kan bidrage til øget biodiversitet.“

Den målsætning tror jeg de fleste brugere af Bidstrupskovene kan være enige i.

Forpligtelserne over for Natura 2000 og fredningerne skal naturligvis overholdes.

Der er til gengæld ikke enighed om, hvad der kan kaldes natur og naturligt – og det er relevant at spørge, om målsætningen stemmer overens med forvaltningen.

- Hvordan kan det kaldes naturligt at holde husdyr (Galloway-kvæg og Exmoor-ponyer) bag hegn i skoven – uanset at man henviser til urokser (der uddøde på Sjælland for ca. 7.500 år siden), der ikke har levet frit i Danmark i årtusinder?
- Hvorfor vægtes det ikke højere i projektbeskrivelsen at uddybe, hvordan man kan forvalte og udvikle hjortebestandene, som er de naturlige græssere i skovene, så de på sigt kan varetage en større del af naturplejen af Bidstrupskovene?
- Hvor meget kan man regulere og fortsat kalde det urørt skov/vild natur?
- Hvordan monitorerer man, og hvilke konkrete, målbare kriterier bruges til at vurdere, om økosystemet i den urørte skov fungerer? Hvem fastlægger kriterierne? Er det naturen selv eller mennesker der bestemmer hvad der fungerer?

- Er det selvmodsigende at udarbejde plejeplaner, quick fixes (som f.eks. vetaranisereinger) og aktive indgreb for skov, der skal være urørt?

Konklusion

Jeg ønsker en rig, vild og mangfoldig natur i Bidstrupskovene, men naturen skal være fri og tilgængelig for alle. Biodiversitet bør skabes gennem naturlige processer som genopretning af naturlig hydrologi og urørt skov. Jeg opfordrer kraftigt til, at planerne om at indhegne næsten hele Naturnationalpark Bidstrupskovene med helårsgæssere tages af bordet. Lad os bevare skoven som et tilgængeligt og trygt fristed for både dyr, biodiversitet og mennesker.

Jeg opfordrer konkret til:

- at græsning afprøves i mindre, afgrænsede folde på særligt egnede arealer – med kontrolområder og offentliggjort monitorering,
- at effekten af de tiltag som strukturfældninger og øget hydrologi grundigt evalueres, før yderligere hegning overvejes,
- at ryttere og andre brugeres adgang og sikkerhed sikres med tilstrækkeligt brede udgange i tilfælde af hegningen gennemføres,
- at rytteres sikkerhed vægtes højt ved valg af store græssere.

Med venlig hilsen
Mette Bech-Nielsen

Mette Lauridsen

Allerførst...HURRA. Endelig sker der noget. Har glædet mig længe til naturnationalparkerne og så endda en i min hjemkommune, Lejre.

Lerbjergskoven, som er foran resten af Bidstrupskovene, er blevet en helt fantastisk skov efter rewildingen er startet der. Variationen i den skov har fået mine øjne op for, at det jeg forbandt med en skov i virkeligheden er plantager. Jeg har aldrig oplevet en rigtig vild skov i Danmark. De findes ikke.

Når det er sagt, så er jeg bekymret over en væsentlig detalje i planen for NNP Bidstrup. og det er HYDROLOGIEN. En naturlig hydrologi ville gøre underværker i det bakkede istidslandskab og skabe rigtig meget af den vigtige disruption, som dyrene også bidrager med. Hvorfor ikke sætte hydrologien helt fri og genskabe skovsøerne i skoven? Synes planen er alt, alt for forsigtig. Vandet er en vigtig faktor for biodiversiteten i skoven.

Derudover kan jeg tilslutte mig Lejre Kommunes bemærkning om, at det kunne være rart med flere muligheder for at sidde i skoven på udvalgte steder.

Bedste hilsener

Mette Søb Henriksen

Høringssvar vedrørende projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Jeg har gennemlæst Naturstyrelsens "Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene, aug. 2026" og deltog desuden i Naturstyrelsens besigtigelse af Bidstrupskovene den 26. september 2026.

Jeg er grundlæggende positivt indstillet over for formålet om at skabe mere biodiversitet i Bidstrupskovene. Jeg ser blandt andet positivt på tiltag, der kan forbedre levevilkårene for sommerfugle, hasselmus og andre arter, og jeg støtter målet om at skabe mere varierede og naturlige levesteder.

Min kritik retter sig først og fremmest mod valget af store græssere som et centralt virkemiddel til at opnå denne biodiversitet. Jeg mener, at projektet på en række områder ikke i tilstrækkelig grad dokumenterer, hvordan dyrevelfærd, sikkerhed og friluftsliv sikres i praksis.

Jeg vil derfor opfordre Naturstyrelsen til at forholde sig konkret til nedenstående forhold, inden projektet gennemføres.

1. Tilsyn med de store græssere

Jeg er meget bekymret for, om det planlagte tilsyn er tilstrækkeligt til at sikre dyrenes velfærd.

Som jeg forstår projektet, er der mulighed for, at tilsynet med dyrene kan foregå med op til to døgn mellemrum. Jeg finder dette utilstrækkeligt, når der er tale om dyr, som skal opholde sig året rundt på et stort, indhegnet areal med varierende terræn, vådområder og blød bund.

Der kan blandt andet opstå situationer, hvor et dyr:

- sidder fast i hegn, mudder eller andre naturlige forhindringer,
- kommer til skade som følge af bid, spark eller konflikter med andre dyr,
- kommer til skade under kælvning eller foling,
- får skader eller sygdom, som udvikler sig betydeligt i løbet af et døgn eller mere,
- får problemer som følge af de ændrede hydrologiske forhold.

Jeg er særligt bekymret for kombinationen af helårsgræsning, store dyr, ændret hydrologi og et meget stort areal. Jeg ønsker derfor oplyst:

1. Hvilket konkret tilsynsinterval vil Naturstyrelsen anvende i Bidstrupskovene?
2. Hvor ofte vil hvert enkelt dyr i praksis blive observeret?
3. Hvordan sikres det, at et dyr, som ligger ned eller har problemer, opdages hurtigt?
4. Hvilke krav stilles der til tilsynspersonalets uddannelse og kompetencer?
5. Hvilke konkrete procedurer gælder, hvis et dyr konstateres sygt eller skadet?
6. Hvor hurtigt kan et dyr indfanges og behandles eller fjernes fra området?

Jeg mener, at der bør fastsættes et tilsynsniveau, som er væsentligt højere end blot at betragte et interval på op til 48 timer som tilstrækkeligt. Der planlægges at indføre teknologi som droner til at føre tilsyn. Tilsyn med droner på bestandsniveau kan aldrig erstatte fysiske menneskelige tilsyn på individniveau. Dispensationen fra Dyrevelfærdsloven er meget bekymrende.

2. Dyrenes sundhedstilstand og muligheden for håndtering

Jeg er også bekymret for, hvordan Naturstyrelsen vil sikre løbende kontrol af dyrenes sundhedstilstand. Det gælder blandt andet klove og hove.

Projektet indebærer ændringer af skovens hydrologi, blandt andet gennem tiltag, der skal gøre området vådere. Samtidig vil træfældning og ødelæggelse af dræn ændre dyrenes muligheder for at bevæge sig på fast bund.

Hvis dyrene i betydeligt omfang færdes på våd og blød bund, er det relevant at forholde sig til, hvordan naturligt slid af klove og hove sikres. Desuden hvordan problemer med hov- og klovproblemer håndteres.

Jeg ønsker derfor en nærmere beskrivelse af:

- Hvordan dyr med behov for beskæring eller anden behandling indfanges?
- Hvor ofte fangefoldene vil blive anvendt til kontrol/beskæring af klove/hove?
- Hvor hurtigt et dyr kan indfanges, hvis det har behov for behandling?
- Hvordan Naturstyrelsen vil håndtere situationer, hvor et dyr ikke frivilligt går ind i en fangefold?

Det er efter min opfattelse ikke tilstrækkeligt alene at beskrive, at dyrene KAN indfanges, hvis der opstår et problem. Der bør foreligge en konkret og realistisk plan for, hvordan det sker i praksis.

3. Sammensætningen af bestanden af kvæg (Galloway)

Jeg finder det positivt, at kvægbestanden efter planen ikke skal være reproducerende. Det er efter min vurdering en fornuftig beslutning, ikke mindst fordi tyre kan udgøre en betydelig sikkerhedsrisiko i et område med mange forskellige former for friluftsliv.

Det bør efter min mening være et grundlæggende hensyn, at Bidstrupskovene fortsat skal kunne anvendes af gående, løbere, ryttere, mountain bikere, børnefamilier og andre brugere uden at de udsættes for en unødigt risiko.

4. En reproducerende bestand af heste (Exmoor ponyer)

Jeg er derimod meget kritisk over for planen om en reproducerende hestebestand. Jeg mener ikke, at planen i tilstrækkelig grad dokumenterer, hvordan de dyrevelfærdsmæssige og sikkerhedsmæssige konsekvenser af reproduktion vil blive håndteret.

En reproducerende flok kan blandt andet indebære:

- Konflikter og slåskampe mellem unge hingste med risiko for alvorlige skader,
- Konkurrence mellem hingste om hopper,
- Hopper, der jages over længere tid,
- Skader på hopper og føl,
- Problemer forbundet med flokstruktur og dominans,
- Stor risiko for indavl, hvis bestanden ikke løbende tilføres genetisk nyt materiale,
- Føl, der fødes på tidspunkter af året, hvor vejrforhold og fødetilgængelighed kan være vanskelige eller umulige.

Jeg mener derfor, at Naturstyrelsen bør fremlægge en langt mere detaljeret redegørelse for, hvordan disse forhold konkret håndteres.

Særligt ønsker jeg oplyst:

1. Hvordan vil Naturstyrelsen forebygge indavl?
2. Hvor mange dyr forventes bestanden at bestå af over tid?
3. Hvordan reguleres antallet af hingste, hopper og unge dyr?
4. Hvad sker der med hingste, der udviser aggressiv eller uhensigtsmæssig adfærd?
5. Hvordan håndteres alvorlige konflikter mellem dyr?
6. Hvordan håndteres skader på hopper, unge hingste og føl?
7. Hvilke kriterier anvendes for at vurdere, hvornår et dyr skal fjernes fra flokken?

Hesteflokken i Bidstrupskovene bør efter min overbevisning IKKE omfatte hingste. Naturstyrelsen bruger som argument for en reproducerende hestebestand, at hingste skider i bunker, og at netop gødningen i stakke vil fremme biller. Jeg har svært ved at forstå at forekomst af biller kan være vigtigere end de ovennævnte ulemper og også udfordringerne med brugernes sikkerhed (næste afsnit). Såfremt billernes tilstedeværelse vægtes højere end problematisk adfærd og sikkerhed kan det måske løses ved at køre hestegødning ind i naturnationalparken og lægge det i mindre bunker?

5. Sikkerheden for skovens brugere

Bidstrupskovene er et meget aktivt friluftsområde, hvor mange mennesker færdes til fods, på

cykel/mountainbikes, med hundeslæder og til hest. Jeg er derfor særligt bekymret for sikkerheden ved en reproducerende hestebestand.

Heste, og navnlig hingste, kan udvise meget voldsom adfærd i forbindelse med flokdannelse, territorium, rangorden, brunst og reproduktion.

Det kan skabe farlige situationer ikke alene for personer, der færdes til fods, men også for ryttere og deres heste, der skal passere gennem Naturnationalparken. En rytter kan eksempelvis møde en gruppe heste, hvor hingsteadfærd eller flokadfærd pludselig ændrer en fredelig situationen til en farlig situation.

Det kan være endda særdeles farligt at skulle passere en hesteflok med hingste. Jeg finder det problematisk, hvis sikker passage gennem et offentligt naturområde i praksis forudsætter, at brugeren kan identificere og forstå hestes flok- og hingsteadfærd og ved, hvordan man skal reagere.

Jeg vil derfor opfordre Naturstyrelsen til at udarbejde en konkret risikovurdering af samspillet mellem den reproducerende hestebestand og de mange forskellige brugergrupper i Bidstrupskovene.

6. Erfaringerne fra de allerede etablerede naturnationalparker

Før der etableres en reproducerende hestebestand i Bidstrupskovene, mener jeg, at Naturstyrelsen bør fremlægge den samlede erfaring fra de allerede etablerede naturnationalparker. Regeringen har besluttet, at den opnåede dispensationsmulig i dyrevelfærdsloven skal evalueres et år efter, at de første naturnationalparker med dispensationer er åbnet.

Jeg ønsker navnlig at få belyst:

- Hvad er konklusionerne på de hidtidige evalueringer af dyrevelfærden?
- Hvor mange tilfælde af sygdom, skader og dødsfald har der været?
- Hvilke problemer med hove og klove er registreret?
- Hvor mange dyr har måttet indfanges og behandles?
- Hvor ofte har der været behov for akut indgriben?
- Hvilke erfaringer er der gjort med reproducerende hestebestande?
- Hvilke erfaringer er der gjort med konflikter mellem dyr?
- Hvilke erfaringer er der gjort med sikkerheden for publikum?

Jeg mener, at disse erfaringer bør indgå eksplicit i beslutningsgrundlaget for Bidstrupskovene. Hvis erfaringerne fra andre naturnationalparker har vist behov for ændringer i tilsyn, dyrehold, indhegning eller beredskab, bør disse erfaringer naturligvis indarbejdes i planen, inden projektet gennemføres.

7. Vinterfodring og beredskab ved vanskelige vejrforhold

Jeg savner også en mere konkret beskrivelse af, hvordan Naturstyrelsen vil håndtere perioder med hårdt vintervejr.

Hvordan vil Naturstyrelsen sikre, at dyrene har tilstrækkeligt foder i perioder med begrænset adgang til naturlige fødekilder? Det kan være perioder med længerevarende sne, is og frost. Eller perioder med meget våd jord som forhindrer fremkommelighed og græsning.

I projektbeskrivelse og forvaltningsplanen for Naturnationalpark Bidstrupskovene s. 68-69 fremgår det, at Beredskabsplanen skal omfatte bestandsregulering (skydning af dyr) og flytning af dyr. Endvidere nævnes fældning af træer hvor dyrene kan æde knopper, kviste og bark. Det mener jeg kun er relevant for browsere dvs. hjortevildt, da det ikke er egnet føde til heste. Der nævnes heldigvis også støttefodring. Med baggrund af sidste års hårde vinter og meget lange periode med sne og frost ønsker

jeg følgende belyst vedr. støttefodring:

1. Hvor etableres eventuelle fodringspladser med hø/wrap?
2. Hvor opbevares hø eller wrap?
3. Hvor store mængder foder vil være tilgængelige?
4. Hvordan sikres adgang til foderet ved kraftigt snefald eller andre situationer med ringe fremkommelighed?
5. Hvor hurtigt kan ekstra foder bringes frem til dyrene?
6. Er der etableret et konkret beredskab for situationer, hvor dyrene ikke længere kan finde tilstrækkeligt naturligt foder?

Efter min opfattelse bør et sådant beredskab være etableret på forhånd og ikke først udvikles, når en længerevarende vinterhændelse opstår.

8. Adgang og den planlagte rundturssti

Jeg er positiv over for, at der etableres en alternativ rute, så personer, der ikke ønsker at færdes inde blandt de store græssere, kan komme uden om i stedet for at passere igennem indhegningen.

På besigtigelsen den 26. september blev det oplyst, at rundturen vil være ca. 15 km. Det er efter min opfattelse en meget lang rundtur. På gode sommerdage, i weekender og i ferier vil nogle brugere naturligvis kunne vælge denne løsning. Men for mange mennesker vil en omvej på ca. 15 km være urealistisk i hverdagen.

Det gælder eksempelvis personer, der efter arbejde ønsker at gå en kort tur i skoven, familier med mindre børn, ældre eller personer med begrænset mobilitet.

Konsekvensen kan blive, at disse brugere i stedet må vende om og gå samme vej tilbage, hvis de ikke ønsker at passere gennem indhegningen. Det vil efter min opfattelse reducere den rekreative værdi af Bidstrupskovene væsentligt.

Jeg mener derfor, at Naturstyrelsen bør undersøge mulighederne for flere kortere alternative ruter, som giver mulighed for sikker rekreativ benyttelse i Bidstrupskovene. Der vil med fordel kunne etablere en bro /viadukt på det smalle sted i den indhegnede naturnationalpark, så man kan komme sikkert rundt (som et 8-tal)

9. Samlet vurdering

Jeg støtter målet om at skabe mere biodiversitet i Bidstrupskovene og finder det positivt, at der arbejdes målrettet med blandt andet sommerfugle, hasselmus og andre arter.

Jeg er imidlertid ikke overbevist om, at helårsgræsning med store græssere – og navnlig en reproducerende hestebestand – er den rigtige eller tilstrækkeligt dokumenterede metode til at nå dette mål i Bidstrupskovene.

Efter min opfattelse bør biodiversitet ikke fremmes på en måde, hvor der samtidig opstår væsentlige problemer med dyrevelfærd, sikkerhed eller offentlighedens adgang til skoven.

Jeg opfordrer derfor Naturstyrelsen til:

1. at fremlægge en langt mere detaljeret plan for det praktiske tilsyn med dyrene,
2. at dokumentere, hvordan sygdomme og skader opdages og behandles hurtigt,
3. at redegøre konkret for håndtering af hove og klove,
4. at fremlægge erfaringerne fra de allerede etablerede naturnationalparker,
5. at foretage en grundig risikovurdering af en reproducerende hestebestand,
6. at redegøre for, hvordan indavl og konflikter i hesteflokken forebygges,
7. at etablere et konkret og robust vinterfodrings- og beredskabssystem,
8. at sikre flere realistiske alternative ruter for skovens brugere,

9. og samlet set at genoverveje, om en reproducerende hestebestand er nødvendig for at opnå de ønskede biodiversitetsmål.

Jeg mener, at det er muligt at arbejde ambitiøst med biodiversiteten i Bidstrupskovene uden samtidig at påføre dyr, skovens brugere eller friluftslivet unødige risici. Jeg håber derfor, at mine bemærkninger vil indgå konkret i Naturstyrelsens videre behandling af projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen.

Venlig hilsen

Mette Søe Henriksen

Mette Thyregod

Jeg støtter projektet og håber, at det gennemføres med høj dyrevelfærd, grundigt tilsyn og gode muligheder for, at mennesker fortsat kan færdes i området.

Jeg synes, det er en god idé at bruge store planteædere til at holde dele af skoven lysåben og derved skabe en mere varieret natur med levesteder for flere arter, og jeg støtter projektet og håber, at det gennemføres med høj dyrevelfærd, grundigt tilsyn og gode muligheder for, at mennesker fortsat kan færdes i området.

Med venlig hilsen

Mette Thyregod

Morten Lyngkær

Til Naturstyrelsen

Jeg skriver som mangeårig bruger af Bidstrupskovene og som rytter, der kender både skovens stier og hestes reaktioner. Tanken om fremover at skulle ride ind i et indhegnet område med fritgående heste gør mig oprigtigt utryg. Det gælder ikke kun mødet med hopper og føl, men også med hingste og unge hingste, hvis adfærd kan ændre sig hurtigt, når de møder en fremmed ridehest.

En ridehest er ikke et køretøj, der kan standses med et tryk på en bremse. Den reagerer instinktivt. Hvis en fritgående flok nærmer sig, følger efter eller afskærer stien, kan selv en rolig og erfaren hest gå i panik. Et spring til siden, en stejl reaktion eller en ukontrolleret flugt mellem træer, grøfter og andre besøgende kan på få sekunder udvikle sig til en alvorlig ulykke. Rytteren kan blive kastet af eller trampet, og andre skovgæster kan blive ramt. Ingen bør bagefter stå med den ubærlige følelse af, at en ulykke kunne være undgået, hvis risikoen var blevet taget alvorligt fra begyndelsen.

Utrygheden bliver større, hvis bestanden skal være reproducerende. Hopper med føl kan beskytte deres afkom, mens hingste kan reagere på rideheste som konkurrenter eller som en del af flokken. En rytter kan ikke vide, hvilke dyr der befinder sig længere fremme på stien, eller hvordan de vil reagere. Man kan vende om, men ikke nødvendigvis hvis flokken allerede står bagved eller bevæger sig tættere på. At ridning fortsat er tilladt på papiret, er derfor ikke det samme som, at den reelt er sikker.

Utrygheden gælder ikke kun ryttere. Bidstrupskovene bruges intensivt af løbere og mountainbikeryttere, som ofte bevæger sig hurtigt gennem skoven og kan komme rundt om et sving uden at kunne se, om en flok store dyr står på eller tæt ved stien. En løber kan pludselig befinde sig få meter fra en hoppe med føl eller en hingst, mens en MTB-rytter i fart kan blive tvunget til at bremse voldsomt eller foretage en farlig undvigemanøvre. Det kan føre til styrt, sammenstød eller til, at dyrene bliver forskrækkede og reagerer mod mennesker. På smalle skovstier er der ikke altid plads eller tid til at komme sikkert væk.

Jeg frygter også de situationer, der opstår, når skovens øvrige gæster går tæt på føl eller fotograferer dyrene uden at kunne aflæse advarselssignaler. Et dyr kan se roligt ud, lige indtil det føler sig presset. Hvis en hoppe, en hingst eller en hel flok pludselig reagerer, kan mennesker blive fanget uden mulighed for hurtigt at komme væk. I et område, der bruges af familier, motionister, hundeluftere, løbere, MTB-ryttere og ryttere, må ansvaret for denne risiko ikke skubbes over på den enkelte besøgende.

Jeg er samtidig alvorligt bekymret for, hvordan Naturstyrelsen i praksis vil sikre et forsvarligt tilsyn med samtlige dyr. På brugermødet i september blev det garanteret, at alle dyr ville blive tilset fem dage om ugen. Det rejser et grundlæggende spørgsmål: Hvordan kan man med sikkerhed finde og tilse hvert enkelt dyr, når der ikke skal være GPS-sporing på dyrene, og når de færdes over et cirka 500 hektar stort område med tæt skov, kuperet terræn og begrænset udsyn?

Et dyr, som er skadet, sygt, afkræftet eller fanget i et utilgængeligt område, vil netop kunne være det dyr, der er vanskeligst at finde. Uden positionsdata er det uklart, hvordan Naturstyrelsen vil dokumentere, at alle dyr faktisk er lokaliseret og tilset fem dage om ugen, og hvordan et manglende eller nødstedt dyr opdages hurtigt nok til, at lidelse og alvorlige hændelser kan forebygges. En generel forsikring om tilsyn er ikke tilstrækkelig. Der bør foreligge en konkret og troværdig plan for lokalisering, registrering, bemanding og beredskab.

De planlagte ændringer af vandbalancen og de hydrologiske forhold forstærker min bekymring. Når afvandingen reduceres, og der skabes flere vådområder, moser og vandhuller, ændres skovens terræn og dyrenes bevægelsesmuligheder markant. Store græssende dyr kan bevæge sig ud i blød bund eller dybt vand, hvor de risikerer at synke fast, blive udmattede eller ikke kunne komme op igen. Hvis et dyr ikke hurtigt bliver fundet, frygter jeg, at konsekvensen i værste fald kan være drukning.

Risikoen kan heller ikke ses isoleret fra sikkerheden for skovens brugere. Vådere skovbund, vandhuller, smalle passager og mudrede stier kan begrænse flugt- og undvigemulighederne for både ryttere, løbere og MTB-ryttere, hvis de pludselig møder en flok. En opskræmt ridehest kan miste fodfæstet, en løber kan blive afskåret fra at trække sig væk, og en mountainbikerytter kan styrte under en brat opbremsning. Naturstyrelsen bør derfor forklare, hvordan risikoområder identificeres og afspærres, hvordan dyrene overvåges i disse områder, og hvor hurtigt hjælpen kan nå frem.

Jeg anerkender ønsket om mere biodiversitet, men høringsmaterialet overbeviser mig ikke om, at fritgående og reproducerende heste er nødvendige, eller at sikkerheden og dyrevelfærden er tilstrækkeligt belyst. Før projektet gennemføres, bør der foreligge en reel vurdering af mødet mellem de fritgående dyr og ryttere, løbere, MTB-ryttere og andre skovgæster, en klar plan for bestandsregulering og et konkret beredskab ved farlige situationer.

Bidstrupskovene er i dag et sted, hvor mennesker søger ro, motion og naturoplevelser. Med det foreslåede projekt risikerer hver tur i stedet at blive præget af spørgsmålet om, hvad der venter rundt om næste sving, og om man kan bringe sig selv, sin hest og andre sikkert hjem. Den frygt er ikke et teoretisk problem. Den kan få mange til at holde sig væk, og hvis en alvorlig ulykke sker, eller et dyr mister livet, vil det være for sent at erkende, at advarslerne burde have været taget alvorligt.

Jeg opfordrer derfor Naturstyrelsen til at revidere projektet og undlade fritgående, reproducerende heste i områder, hvor ryttere og andre besøgende færdes. Hvis heste fastholdes i projektet, må der som minimum etableres sikre, fuldt adskilte ruter og foretages en grundig vurdering af forholdene for ryttere, løbere og MTB-ryttere. Derudover bør der fremlægges en dokumenterbar tilsynsplan og en konkret vurdering af risikoen ved de hydrologiske ændringer. Hensynet til biodiversitet kan ikke stå alene, når konsekvensen kan være menneskelig skade, alvorlig dyrelidelse og en grundlæggende utryghed i en skov, der hidtil har været et fælles og trygt frirum.

Med venlig hilsen

Morten Lyngkær

Nora Ellesøe

Jeg støtter etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene, da projektet skaber bedre levevilkår for dyr, planter, svampe, insekter og fugle. Det er et oplagt sted at give naturen mere plads, samtidig med at skoven fortsat kan danne ramme om gode naturoplevelser og lokale fællesskaber.

Vh Nora

Ole og Karin Elmquist

Høringssvar vedrørende Naturnationalpark Bidstrupskovene

Vi ønsker hermed at indsende høringssvar til projektforslaget for Naturnationalpark Bidstrupskovene. Høringsperioden løber fra 24. august til 26. oktober 2026.

Vi er imod projektet og finder, at det hviler på en række udokumenterede antagelser, samtidig med at det indebærer omfattende og irreversible indgreb i et af Sjællands mest værdifulde og benyttede skovområder.

Bidstrupskovene er allerede en naturmæssig succes

Projektet beskriver selv et område med omfattende naturværdier, Natura 2000-habitatnatur, beskyttede naturtyper, bilag IV-arter, rødlistede arter og mange års aktiv naturgenopretning. Området rummer blandt andet hasselmus, stor vandsalamander, sjældne sommerfugle, moser, enge og gamle skovmiljøer.

Det grundlæggende spørgsmål bliver derfor: Hvilket problem er det egentlig, projektet skal løse?

Naturstyrelsens eget materiale dokumenterer, at området allerede har betydelige naturværdier. Der mangler efter vores opfattelse dokumentation for, at de foreslåede indgreb vil skabe en bedre naturtilstand end den eksisterende.

Omfattende fældning forklædt som naturgenopretning

Projektet indebærer omfattende strukturfældninger, rydninger og afdrifter af eksisterende skovbevoksninger. Naturstyrelsen beskriver selv, at der i etableringsfasen skal gennemføres betydelige fældninger for at skabe lys og variation i skoven.

Det er svært at se logikken i, at man vil forbedre naturen ved først at fælde store dele af den eksisterende skov.

Mange besøgende oplever netop Bidstrupskovene som værdifulde på grund af de gamle træer, de sammenhængende skovmiljøer og oplevelsen af ældre skov. Når store arealer ryddes eller fældes, er der tale om indgreb, som ikke kan gøres om.

Naturstyrelsen erkender desuden selv, at projektet vil medføre reduceret CO₂-optag og en negativ klimateffekt sammenlignet med fortsat skovdrift.

At fælde eksisterende skov i stort omfang i en tid med både biodiversitets- og klimakrise fremstår derfor som en tvivlsom strategi.

Manglende evidens for at projektet virker

Projektforslaget bygger i høj grad på teorien om rewilding og forventninger til, hvordan store græssende dyr vil påvirke naturen. Efter vores opfattelse fremlægges der ikke overbevisende dokumentation for, at de ønskede effekter faktisk vil opstå i Bidstrupskovene.

Tværtimod fremgår det flere steder af materialet, at udviklingen skal overvåges, evalueres og justeres efterfølgende. Der tales om adaptiv forvaltning, løbende tilpasninger og fremtidige evalueringer.

Det efterlader det indtryk, at man først gennemfører omfattende indgreb og derefter undersøger, om de virker.

En sådan tilgang er problematisk, når indgrebene omfatter fældning af skov, etablering af hegn og permanente ændringer af landskabet.

Dyrevelfærd giver anledning til alvorlig bekymring

Projektet bygger på udsætning af store græssende dyr bag hegn under forhold, hvor dyrene i vid udstrækning skal klare sig selv uden regelmæssig fodring. Samtidig findes der ikke naturlige rovdyr, som normalt ville være en del af et selvregulerende økosystem. I praksis bliver der derfor tale om et kunstigt system, hvor mennesker både udsætter dyrene, overvåger dem og regulerer bestandene.

Naturstyrelsen beskriver selv, at bestandene skal reguleres gennem menneskelig indgriben, hvis fødegrundlaget bliver utilstrækkeligt, og at der kan blive behov for bestandsreduktion, flytning af dyr, nødforanstaltninger og i sidste ende støttefodring.

Dette viser efter vores opfattelse, at der ikke er tale om et naturligt eller selvbærende økosystem, men om et menneskeskabt eksperiment, hvor dyrenes trivsel afhænger af løbende kontrol og indgreb.

Vi finder det også bekymrende, at Naturstyrelsen selv beskriver behovet for dispensationer fra dele af dyrevelfærdslovgivningen og efterfølgende evalueringer af ordningen. Hvis der på forhånd er behov for særlige undtagelser og ekstra overvågning for at sikre dyrenes velfærd, bør forsigtighedsprincippet veje tungt. Der er desuden betydelig usikkerhed om, hvordan dyrene vil klare længere perioder med tørke, hårde vintre eller begrænset fødegrundlag. Naturstyrelsen betegner selv sådanne situationer som risikoperioder, der kræver særlig overvågning.

Vi mener ikke, at det er rimeligt at udsætte dyr til et storskalaeksperiment, hvor man først efterfølgende gennem overvågning og evaluering vil undersøge, om dyrene faktisk trives.

Friluftslivet bliver den store taber

Bidstrupskovene beskrives i projektet som et af de mest besøgte statslige skovområder på Sjælland med et omfattende friluftsliv.

Projektet indebærer etablering af cirka 19 km hegn, faunalommer uden markerede ruter samt ændrede stiforløb og adgangsforhold.

Selvom Naturstyrelsen hævder, at adgangen formelt bevares, ændrer det ikke ved, at områdets karakter bliver markant anderledes.

Der er stor forskel på:

- Fri adgang til åben skov.
- Adgang gennem låger, færister og indhegninger med store dyr.

For mange almindelige besøgende, ældre, familier med børn og personer, der ikke ønsker nærkontakt med store dyr, vil naturoplevelsen blive ringere.

Bidstrupskovene har i generationer været et frit tilgængeligt naturområde. Det bør ikke omdannes til et eksperiment, hvor de rekreative værdier nedprioriteres til fordel for en naturforvaltningsmodel, som fortsat er genstand for betydelig faglig diskussion.

Hingste giver særlige sikkerhedsproblemer

Det fremføres, at hingste kan bidrage positivt til biodiversiteten gennem deres græsning og naturlige adfærd. Vi finder imidlertid ikke, at der er fremlagt tilstrækkelig konkret evidens for, at brugen af hingste giver en særlig biodiversitetsgevinst i Bidstrupskovene, som ikke kan opnås med mindre risikofyldte former for naturpleje.

Hingste kan samtidig udgøre en særlig sikkerhedsrisiko for mennesker og ryttere, navnlig i indhegnede områder, hvor besøgende kan komme tæt på dyrene eller have begrænsede muligheder for at trække sig. Risikoen kan være særlig alvorlig ved møder med ryttere og deres heste, fordi dyrenes indbyrdes reaktioner kan være vanskelige at forudsige og kontrollere.

Hvis hingste indgår i projektet, bør Naturstyrelsen derfor dokumentere både den forventede biodiversitetseffekt og sikkerheden for besøgende. Det bør desuden beskrives, hvordan farlige møder forebygges, om der etableres sikre ruter uden kontakt med hingstene, hvordan hændelser håndteres, og hvem der bærer ansvaret ved ulykker.

Manglende respekt for forsigtighedsprincippet

Når konsekvenserne er omfattende og irreversible, bør bevisbyrden ligge hos projektets tilhængere.

Naturstyrelsen bør kunne dokumentere med høj grad af sikkerhed, at:

- biodiversiteten forbedres væsentligt,
- eksisterende naturværdier ikke forringes,
- dyrevelfærden kan garanteres,
- friluftslivet ikke reduceres væsentligt,
- klimaeffekterne kan forsvares.

Denne dokumentation finder vi ikke i det fremlagte materiale.

Konklusion

Vi opfordrer derfor til, at projektet forkastes i sin nuværende form.

Bidstrupskovene er allerede et naturområde med betydelige dokumenterede naturværdier, et rigt artsliv og et omfattende friluftsliv. Projektet indebærer omfattende fældning, hegning, udsætning af store dyr og

permanente ændringer af landskabet uden tilstrækkelig dokumentation for, at gevinsterne overstiger omkostningerne.

I stedet bør Naturstyrelsen videreføre og styrke den eksisterende naturpleje, naturgenopretning og biodiversitetsindsats uden omfattende hegning, uden store skovrydninger og uden udsætning af dyr under forhold, der giver anledning til væsentlige dyrevelfærdsmæssige betænkeligheder.

Med venlig hilsen

Ole og Karin Elmquist

Ole Malling, Julie Becher, Ebbe Hermansen, Lars Karlsen, Jette Kongstad

Kære Naturstyrelsen

Tak for mail og information om høring vedr. Naturnationalparken Bidstrupskovene.

Vi har gennemlæst materialet, og det er jo et meget spændende projekt, som vi glæder os til at følge.

Som naboer har vi kun ganske få kommentarer:

1)

Efter åbning af udstilling i den gamle ladebygning ved Valborup Skovridergård, har vi oplevet mere kørsel i bil til netop Laden. I skriver i afsnit 3.4, at "Udstillingen er et oplagt samlingspunkt for formidling af Naturnationalparken, og fungerer som en af de nye hovedindgange"

Vi kan frygte, at biltrafikken bliver yderligere forøget. Derudover er det vel sandsynligt at også antallet af besøgende i den del af skoven forøges, da de, som ikke bryder sig om dyrene indenfor hegnet, vil samle sig i områder uden for hegnet.

Vi vil derfor foreslå et større skilt ved indkørsel til skoven ved hhv. p-pladsen ved Hundeskoven og ved indkørsel fra Skov Hastrup. Skiltet tænkes at skulle informere om, at bilkørsel ikke er tilladt, kun for beboerne. Men også som information til de gående, at der kan forekomme bilkørsel på Skovvej.

Ligeledes foreslår vi, at Naturstyrelsen kontakter de myndigheder / digitale værktøjer som Google Maps, som kategoriserer vejene i forhold til, om man må køre på dem eller ej.

Vi oplever, at GoogleMaps og lignende værktøjer anviser lukkede veje gennem skoven. Det er bl.a. et problem, at Google Maps i nogle udgaver viser lukkede skovveje som indkørsel til Valborup (via Kvandrupvej og videre fra Kvandruphuset ind gennem den lukkede skovvej) Og at Skovvej ikke vises som tilladt kørevej ind fra Hvalsø siden.

Har I også bemærket, at Skolestien fra Skovvej og ned til Lodderne angives som kørevej :-)

Det ville være fint, om Naturstyrelsen kunne få korrigeret kategoriseringen af de p.t. forkerte kategoriserede veje.

Vi har selv tidligere prøvet at kontakte Google og Lejre Kommune, men uden større held.

2) jvf. Kort over den nye Naturnationalpark, går det nye Ydre-hegn tæt op ad grunden til Valborup Skovridergård. Det ser vi ikke noget problem i, men vi ser meget gerne en dialog omkring den detaljerede placering af dette hegn.

3) Desuden ønsker vi etablering af et nyt vildtheqn rundt om Valborup Skovridergård med det formål i højere grad end nu at holde råvildt ude af æble- og køkkenhave. Det nuværende vildtheqn er gammelt, faldet sammen nogle steder og trænger til en udskiftning.

Raftehegnet ud mod Skovvejen er ligeledes tæt på at rådne væk, og et nyt raftehegn, af samme type som det nuværende, vil højne formålet samt udtrykket af hele skovridergården fra Skovvej.

Med venlig hilsen beboerne på Valborup Skovridergård

Ole Malling

Julie Becher og Ebbe Hermansen

Lars Karlsen og Jette Kongstad

Palle Jørum

Høringssvar: Bidstrupskovene som naturnationalpark

Vedr. billefaunaen i skovene

Vurderinger og anbefalinger

På trods af at mit besøg i Bidstrup-skovene indskrænker sig til det ene d. 5.6.2024, kunne jeg konstatere, at **skovene indeholder værdifulde levesteder for biller.**

Jeg kan anbefale at **kærmoser og fugtige enge bevares** som gode levesteder for bl.a. løbebiller, træbukke og snudebiller. Det kræver at der opretholdes en hydrologi, som både sikrer fugtige-våde områder, som begunstiger fx billen vandløber m.fl. arter, åbne, solrige partier med blomstrende urter som kærtidsel og andre. Opvækst af træer og buske bør begrænses. For bl.a. træbukke er det essentielt, at der i nærheden af de blomster, som de voksne biller besøger, findes skovområder med dødt ved, hvori larverne kan udvikles.

Ældre løvtræer bør naturligvis bevares. Særligt træer med hulheder, med vækst af træsvampe og med udgæede/svækkede stamme- og grenpartier udgør vigtige levesteder for en række billearter. Skovpartier med sådanne aldrende løvtræer bør derfor have højeste bevaringsstatus.

Gødning fra store græssende dyr – bl.a. heste og køer kan levere gødning - er en vigtig næringsressource og vigtigt levested for adskillige billearter. *Tachinus humeralis*, nævnt nedenfor, lever i gødning, især hestegødning, hvor den formentlig til dels lever af små leddyr, men muligvis også af (mikroskopiske) svampe. Forventelige arter er arter af møgbiller, *Aphodius* i bred forstand, hvoraf en del arter er i stærk tilbagegang. Møgbiller lever direkte af gødningen, og de vil begunstiges, hvis der foregår afgræsning, selvom nogle arter kan nøjes med hestepærer på stierne.

Særligt bevaringsværdige levesteder/skovhabitater

På baggrund af besøg i Bidstrup-skovene 5.6.2024, hvor jeg særligt havde til formål at undersøge og vurdere billefaunaen, finder jeg anledning til at fremhæve flg. typer af levesteder/skovhabitater som særligt bevaringsværdige:

Skovmiljøer: Partier med ældre løvtræer

Der blev iagttaget flere ret gamle bøge med vækst af træsvampe. Således 400 m syd for Smuldmosen, WGS84 55.552, 1.879, hvor der i ældre bøg med løs bark og østershatte blev fundet tigerskyggebille (*Diaperis boleti*), en anden skyggebille, *Corticeus unicolor*, *Triplax aenea* hørende til familien træsvampbiller (Erotylidae), samt de to stumpbillere *Paromalus flavicornis* og gødningstumpbille (*Margarinotus medarius*). Desuden rovbillen *Lordithon lunulatus*. Ingen af de nævnte arter er sjældenheder, men vidner tilsammen om, at Bidstrup-skovene indeholder et entomologisk element af høj kvalitet knyttet til ældre løvskov.

Om nogle af arterne se nærmere her:

Tigerskyggebillen *Diaperis boleti* er hos Victor Hansen (i hans Fortegnelse over Danmarks biller, 1964) kaldt "sjælden", men den har helt klart haft fremgang i nyere tid, og den er i Den danske Rødliste karakteriseret som følger: "Arten er udbredt og ret almindelig i de fleste egne af landet; der foreligger dog ingen fund fra SJ, WJ, NWJ og NWZ." (Rødlistevurdering: P. Jørum). Den lever i træsvampe, særligt i birkeporesvamp, hvor den hyppigt findes talrigt.

Corticeus unicolor karakteriseres af Victor Hansen som følger: Udbredt, men ret sjælden... Under svampet bark af bøg, sjældnere birk, og ved træsvamp, undtagelsesvis under nåletræsbark.

Om *Triplax aenea* skriver Victor Hansen: Udbredt, men ikke alm... I træsvampe, især på bøg.

Bol Bagers Lyng og Smuldmosen

Mose- og kærhabitater med bl.a. kærtidsel.

Her forekom bl.a. træbukken tidselbuk (*Agapanthia villosoviridescens*), bladbillen juvelsivbuk (*Plateuarus discolor*) og snudebiillen tidselsnudebille (*Larinus carlinae*).

I mosebunden blev fundet løbebiller vandløber (*Oodes helopioides*).

Detaljer om de fire nævnte arter:

Vandløber (*Oodes helopioides*): I billefortegnelsen af Victor Hansen karakteriseret som "Ret alm... På meget fugtig bund; dykker undertiden, når den er i fare, i plantevæksten ned under vandoverfladen".
Tidselbuk (*Agapanthia villosoviridescens*): I billefortegnelsen af Victor Hansen: "Ikke alm., men udbredt På skovenge, på tidsler, ofte i antal".
Hvor de fleste træbukke yngler i ved, lever larven af tidselbuk i urteagtige planter, især kærtidsel (*Cirsium palustre*), der vokser i fugtige enge og moser.

Juvelsivbuk (*Plateuarus discolor*): I billefortegnelsen af Victor Hansen: "Udbredt, men ikke alm.... På sumpplanter, bl.a. vistnok *Carex* og *Eriophorum alpinum*; søger også til blomsterne af *Calla palustris*". I dag anses arten for ret sjælden. Den synes knyttet til sure kær og tørvemoser med star (*Carex*) og siv (*Juncus* spp.), mens den nærtstående, almindelige, *Pl. sericeus* forekommer i mere næringsrige moser og enge. Mange betragter dog *Pl. discolor* som synonym med *Pl. sericeus*.
Sivbukkenes larver lever på rødderne eller de nederste stængeldele af vand- eller sumpplanter. De voksne træffes i sumpvegetation, nogle i blomster.

Tidselsnudebille (*Larinus carlinae*): Victor Hansen omtaler den som: "Ret sjælden.... På tidsler, især på fugtige enge... Larven lever og forpupper sig i blomsterhovederne af kurvblomstrede, såsom ... *Cirsium arvense* og *palustre* ...".

Træbukken sortsømmet blomsterbuk (*Stenurella melanura*) blev fundet i umiddelbar nærhed, på blomster langs skovveje. ”Den forekommer overalt i Danmark og er en af vores mest almindelige træbukke. Den yngler i mange forskellige træarter, både i løv- og nåletræ. Billen søger til blomster, bl.a. røllike og skærmbloster. Larven udvikles oftest i gamle, døde grene eller mindre stammer, som ligger på jorden. Her findes den typisk i ret blødt og noget fugtigt ved. Udviklingen menes at vare to år i Danmark.” (P. Jørum: Blomsterbukke, Lex).

Kærmoser er generelt af stor værdi som levesteder for adskillige biller. I mosebunden forekommer mange løbebiller (vandløber, nævnt ovenfor, er én af mange arter) og rovbiller, mens urtevegetationen er levested for adskillige bladbiller (bl.a. sivbukke med juvelsivbuk som godt eksempel) og snudebiller (som f.eks. tidselsnudebiller). Også træbukke, der rummer nogle af de smukkeste og mest elegante danske billearter, har kærmoser som vigtigt habitat. Tidselsnudebiller er knyttet til kærtidsel i hele sin livscyklus, mens andre træbukke udvikles i dødt ved i skovhabitater og kun besøger kærmosens blomster (f.eks. blomster af kærtidsel) som voksne. Ved besøget d. 5.6.2024 blev der ikke set blomsterbesøgende træbukke på eng- og mosebund; kun sortsømmet blomsterbuk på blomster langs skovveje. Der er dog ingen tvivl om, at blomsterbukke af flere arter vil kunne findes på engens/mosens blomster ved genbesøg.

Skovveje

Foruden den ovennævnte sortsømmet blomsterbuk kan fra biotoper på og langs skovveje fremhæves fundet af rovbilleren *Tachinus humeralis*. Den blev fundet på Kedelvej øst, WGS84 55.553, 11.874 . Arten er ret ny i Danmark; den blev første gang fundet her i landet i 1996 og har siden spredt sig. Med det senest publicerede fund af arten (2014) er den kendt fra ca. 10 danske lokaliteter. Den forekom talrigt i hestepærer.

Palle Jørum

Entomolog, cand.scient.

Pelle Wegeberg

Til rette vedkommende.

Familien og jeg vil bruge lejligheden til at give vores uforbeholdne støtte til udpegningen af Bidstrupskovene som nationalpark og projektet for fremtidig naturgenopretning og -forvaltning. Hvis noget, havde vi gerne set det mere omfattende - geografisk såvel som .

Vi bor ca. 15 km væk og bruger jævnligt skoven som udflugtsmål. Indtil for nyligt, var det oftest Avnsø og shelterne vi besøgte. Efter naturgenopretningen i Lerbjergskoven har den også været et dejligt udflugtsmål. Boardwalks, græssende dyr og rydninger er spændende udflugtsmål for både voksne og børn og vi ser frem til at kunne gå på opdagelse efter især heste i et mere vildt habitat end vi er vant til.

Ønsker:

- Det er vores oplevelse at shelterkapaciteten er rimelig i skoven, men hvis naturgenopretningen betyder flere besøgende, kunne et par yderligere shelters være en god idé. Jeg mener, at de fleste shelters skal bookes, så måske nogen efter først til mølle.
- Handikapparkering ved Avnsø. Jeg kan godt se at Avnsø og parkeringspladsen er udenfor nationalparkens areal, men alligevel: Der er langt mellem parkeringsplads og Avnsø og mange parkerer langs vejen på vej derned. Min samlever er dårligt gående, så vi er nødt til det, men da det ikke er meningen, bliver det lidt rodet med parkeringer i vejkanterne. Måske der kan findes en god løsning med handikapparkering tæt på leddet eller lign.
- Board walks i kommende vådområder. Det er sjovt, hvordan dét at gå på nogle brædder skaber så meget glæde hos ungerne, men det virker virkelig. Og det er en fed måde at komme tættere på vandet.

- Mindre almindelige store pattedyr. Vi havde håbet på Bisoner eller elge el.lign. mere 'eksotiske' dyr. Det havde givet lidt ekstra incitament til at komme ud for at finde dem i buskadset.

Tak for det gode arbejde.

Mvh. Pelle Wegeberg og familie.

Per Rasmussen

De sidste 35 år har jeg været en ivrig bruger af Bidstrupskovene både som løber og på skov-, svampe- og kælketure med familie og venner. Jeg har oplevet at krondyrene er kommet til og at ravnene er blevet flere. Hegningen af de ca. 500 ha kommer til at bidrage til både øget biodiversitet og nye naturoplevelser for de efterhånden mange nye brugere af Bidstrupskovene. Jeg er ikke i tvivl om, at naturnationalparken bliver et stort fremskridt for de sjældne og truede dyr, planter og svampe derude, også selvom der sikkert kan komme til at gå år, før alle rigtigt kan se de fulde effekter.

God vind med den nye Nationalpark Bidstrupskovene. Det bliver spændende at følge udviklingen de kommende år.

Mvh

Per Rasmussen

Per Stadel Nielsen

Høringssvar NNP Bidstrupskovene - okt. 2026

Indholdet i dette høringssvar er alene udtryk for min personlige, faglige holdning baseret på en mangeårig erfaring med naturforvaltning for sårbare sommerfugle og andre insektarter. Derfor tager de følgende kommentarer især udgangspunkt i insekternes livskrav. Dog deles mine synspunkter med en væsentlig del af de danske entomologer.

Forvaltningsplanerne for Naturnationalparkerne tager udgangspunkt i idéen om, at de danske naturnationalparker skal "forvaltes" ud fra princippet om "naturlige processer med minimal menneskelig indblanding" og uden et slutmål. Denne idé forfægtes gennem den påstand, at den adaptive naturforvaltning, som hidtil har været benyttet til bevaring af sårbare arter, har slået helt fejl. Desuden fremføres argumentet, at "store græssere gennem millioner af år har været betydnende for en høj biodiversitet".

Derved fornægtes de nutidige forhold og problemer for naturen, som er den sammenhæng i hvilken man må se udfordringerne. Der er trods alt 6 mio mennesker i Danmark, som bl.a. kører rundt i godt 3 mio køretøjer (Danmarks Statistik), eller intensivt producerer monokulturer på en stor del af vores landareal. Dertil kommer ikke mindst de uoverskueligt problematiske klimaforandringer.

Da der af gode grunde ikke kan udsættes store prædatorer, som kan regulere bestandene af de store græssere i naturnationalparkerne, må der i stedet benyttes en menneskelig regulering som efterligning af de naturlige tidsmæssige og geografiske fluktuationer i bestandsstørrelser.

Det er ud fra sådanne realiteter, at Naturstyrelsens hidtidige målrettede (adaptive) naturvaltning har været udført, ofte i form af afgræsning med store planteædere, og med godt resultat for de sårbare arter. Et eksempel er de godt 30 års målrettet forvaltning af Høje Møns natur, hvor sjældne og meget sårbare arter som fx orkidéen hornedrager (*Anacamptis pyramidalis*) og dagsommerfuglen sortpletet blåfugl (*Phengaris arion*) har haft en stor fremgang, efter at begge arter har været tæt på at uddø (Simcox m.fl., 2025). De to arter har gennem rollen som "flagskibsarter" desuden været medvirkende til en stor fremgang for mange

andre arter, især orkidéer og insekter. Samtidig har den adaptive forvaltning af de græssende husdyr bevirket, at der trods anslået årligt 250 tusinde besøgende på Møns Klint, kun er relativt få problemer mellem publikum og husdyrene (NST Storstrøm pers. komm.).

Ordet "biodiversitet" bruges nærmest i flæng som et modeord og oftest uden nærmere refleksion over, hvad der menes med begrebet. Ordet betyder "mangfoldighed af arter indenfor et givent område", men som regel glemmer man at definere det relevante geografiske område. Desuden er høj biodiversitet, dvs. mange arter, ikke nødvendigvis et mål i sig selv, man må også tage arternes "kvalitet" i form af sårbarhed og sjældenhed med i betragtning. Det kan være bedre med livskraftige bestande af et mindre antal af biologisk specialiserede arter, som kun findes få steder i Danmark, end blot at stræbe efter forekomst af mange arter, ofte generalister, i et område.

Set i det ovennævnte lys, er det **overordentligt positivt**, at den foreliggende forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene med en adaptiv strategi anerkender et særligt ansvar for at tilpasse forvaltningen også efter de sjældne og sårbare insektarters livskrav. Hvis ikke alle disse livskrav er opfyldt for alle livsstadier, vil sådanne arter ellers være i fare for at uddø (Nielsen et al., 2021). Sådanne arter er både bedømt som truede i den nationale rødliste (Moeslund, 2023) og flere er beskyttede af Artsfredningsbekendtgørelsen (BEK nr 521).

Med forvaltningsplanen vil der være gode muligheder for at bevare og fremme forholdene for de sårbare arter, at skabe nye levesteder, der kan understøtte mangfoldigheden, sikre velfærden hos de græssende husdyr samt håndtere udfordringerne i forhold til publikum på en tilfredsstillende måde.

Konkrete kommentarer til planen for Naturnationalpark Bidstrupskovene:

2.4 Natura 2000

side 20 midt vedr. Rævemose: Engperlemorsommerfugl (*Brenthis ino*) er set på Rævemose, og **før der evt. sker hævning af vandstanden**, bør det undersøges nøjere, om arten skulle yngle på stedet.

Ad. 2.6 Øvrige fredede arter og rødlistede arter

*Engperlemorsommerfugl (Brenthis ino) er gået så kraftigt tilbage på landsplan, at arten er akut truet af udryddelse i Danmark ifølge rødlistevurderingen (EN), og ligeledes gælder for skovperlemorsommerfugl (Fabriciana adippe) på Sjælland, som nationalt vurderes næsten truet af udryddelse (NT). **Begge arter blev fredet i 2021**, og har nogle af deres vigtigste bestande i forbindelse med enge i lavninger i naturnationalparken.*

2 sidste linjer side 22: skovperlemorsommerfugl (*Fabriciana adippe*) er **ikke** omfattet af artsfredningsbekendtgørelsen.

Ad. 3.7.4 Fremme forekomsten af hjemmehørende buske og træer

*...Der indplantes i holme á 0,1-0,5 ha, forventeligt op til 15 holme i alt i hele naturnationalparken. Indplantning kan f.eks. ske med lind, avnbøg, skovfyr, elm, **pil, bævreasp, slåen**, tjørn, skovæble, kvalkved, hunde-rose, almindelig hæg, vrietorn, og hassel...*

Vedr. indplantning af hjemmehørende træarter: Da **bævreasp** er næsten fraværende og **seljepil** er relativt fåtallig i Bidstrupskovene, vil det være en stor styrkelse af biodiversiteten at plante bævreasp på fx tørre bakker efter nål, og plante seljepil i soleksponerede i skovbryn. Disse to træarter er værtsplante for en lang række insekter, som vil indvandre eller brede sig i skovene, og dermed forøge naturindholdet markant. Det samme vil gælde for etablering af soleksponerede **slåenkrat** langs veje og skovenge.

Opgør man antallet af arter pr. værtsplante for larven ud af i alt ca. 1000 arter storsommerfugle, ser listen af planter med mindst 20 arter tilknyttet ud som følger: urteagtige planter 185 arter, **pil 110**, græs 101, eg 95, birk 91, løvtræer 71, **slåen 50**, lyng 44, poppel 42, **asp 41**, tjørn 35, bøg 32, blåbær 30, snorre 26, rødelt 24. (<https://lepidoptera.dk/plantehitliste.htm>)

Ad. Tabel 4.1 Røddistede arter (røddistekategorierne DD, RE, EN, CR, VU, NT)

Den dagflyvende ugle *Panemeria tenebrata* (hønsetarm-glansugle) vurderet som NT, mangler i listen over truede arter iflg. røddisten. Arten forekommer ganske lokalt på varme, gerne lidt fugtige skovenge. Larven lever på hønsetarm (*Cerastium*).

Referencer:

BEK nr 521 af 25/03/2021. Artsfredningsbekendtgørelsen, Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd. retsinformation.dk/eli/lta/2021/521.

Danmarks Statistik. <https://www.dst.dk>.

Lepidopterologisk Forening. Oversigt over de mest foretrukne værtsplanter for danske storsommerfugle. lepidoptera.dk/plantehitliste.htm.

Lepidopterologisk Forening. Guide til Danmarks Dagsommerfugle. lepidoptera.dk/guide/index.php?rub=brenino.

Moeslund, J.E., 2023. Den Danske Røddiste. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. redlist.au.dk.

Nielsen, P. S. m.fl., 2021. Faktablade for 36 danske dagsommerfugle. Lepidopterologisk Forening. 268 pp. Se også lepidoptera.dk/faktablade.

Simcox, David, S. Meredith & J. Thomas, 2025. Baseline-report describing research on the Large blue butterfly *Phengaris arion*. [Life Orchids](https://www.lifeorchids.org).

Peter Daugaard

Høringssvar ang. Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene.

Vi har med stor interesse gennemlæst det spændende projekt omkring Bidstrupskovene. På baggrund af dette har vi følgende opmærksomhedspunkter ift. vores virke i skoven som vi holder så meget af.

Ansvar:

Vi i cykelmiljøet ønsker klar tilkendegivelse fra NST om ansvarsforholdet, hvis der sker en ulykke imellem de af NST udsatte dyr og cyklister. Da vi har som formål at køre sammen med børn og unge mennesker, ligger det os meget på sinde at denne tilkendegivelse bliver utvetydig. Vi har forældre der vil stille spørgsmålstejn ved dette og vi skal kunne give et klart svar på herpå.

Vedligehold:

Da skoven bliver urørt skov, er det vigtigt for os, at vi kan opretholde frie passager langs hele sporet. I tilfælde af at store træer vælter over sporet, kan en mulighed være at skære en passage midt i træet og lade krone og rodsektion ligge. Det skal være muligt at lave vedligeholdelse eller omlægning hvis evt. væltede træer eller anden naturlig ændring i landskabet gør sporet ikke farbart.

Endvidere ønsker vi en tilkendegivelse på at vi ved vedligehold- og omlægningsarbejde kan anvende de maskiner som vi hidtil har brugt til dette arbejde. Det er f.eks. minigraver, dumper, atv, pladevibrator, minilæser osv.

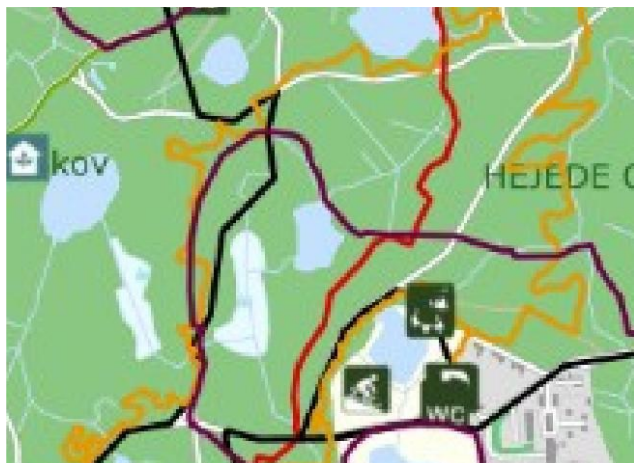
Placering og omlægning:

1) MTB spor ved Hundemosevej.

Ved hundemosevej er der et opmærksomhedspunkt ang. hegn og MTB spor da disse krydser hinanden flere steder. Hegn og MTB skal have større afstand imellem hinanden, så enten skal sporet flyttes eller også skal hegnet planlægges anderledes.

Der skal stilles midler til rådighed hvis MTB sporet skal flyttes/omlægges pga. konflikter med dyrene og hegnet. Hensigten med dette er at skille dyr og cyklister, så de ikke forstyrre hinanden, da dyr ofte går langs hegn for at afsøge fødeområdet.

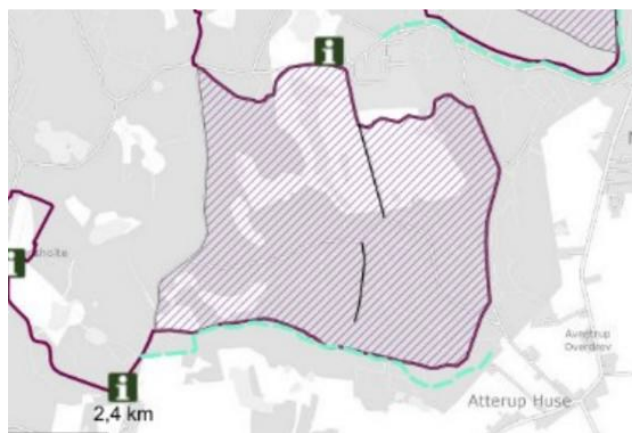
Der skal være en dialog og præcisering omkring omplacering af hegn og spor i dette område.

2) MTB spor i faunalomme ved Avnstrupvej.

På en tidligere naturvandring med NNP bestyrelsen, nævnte NST at denne ikke skulle fælles, men vi kan konstatere at denne dog er faunalomme og vi ikke må være her som brugere.

Der skal stilles midler til rådighed hvis MTB sporet skal flyttes/omlægges i faunalomme i det syd/østlige område.

MTB spor og det nye hegn:

Ved passage igennem det nye hegn er det et klart ønske fra vores side, at der etableres færste som er cykel- og gåvenlige. Denne model er et godt bud, der skal dog tilføjes gelænder og trædeplader.

Eks: <https://xn--frist-sra.dk/case/dansk-kommune/>

Med Venlig Hilsen

Bike'n'Fun

Peter Daugaard
Formand

Rasmus Hansen
Medlem

Simon Voigt Andersen

Jeg ønsker med dette høringssvar at gøre opmærksom på nogle væsentlige konsekvenser ved den foreslåede Naturnationalpark Bidstrupskovene.

Jeg er ikke imod naturgenopretning, biodiversitet eller ønsket om at skabe mere vild natur. Min bekymring handler om balancen mellem dette og den eksisterende rekreative funktion, som Bidstrupskovene har for lokalbefolkningen.

Bidstrupskovene er en del af lokalbefolkningens hverdag

Bidstrupskovene bruges i dag af mange forskellige grupper: gående, hundeluftere, løbere, familier, cyklister, mountainbikere og ryttere. Der findes allerede etablerede ruter for blandt andet ridning og mountainbike. For mig og min familie er skoven en del af hverdagen. Vi bruger den blandt andet til ridning og gåture med hunden.

Det værdifulde er ikke kun de enkelte ruter, men at man i dag kan bevæge sig rundt i et stort, sammenhængende skovområde og vælge forskellige veje alt efter aktivitet og behov.

Det er denne funktion, jeg mener risikerer at blive væsentligt forringet.

Det handler ikke kun om antal hektar

Den foreslåede naturnationalpark etableres som et stort centralt område med en samlet indhegning, hvor der blandt andet skal gå heste og kvæg.

Det er efter min mening ikke tilstrækkeligt at konstatere, at en stor del af skoven fortsat ligger uden for naturnationalparken. **Placeringen og formen er mindst lige så vigtig som arealets størrelse.**

Den foreslåede indhegning optager i høj grad den centrale del af skoven. De resterende arealer kommer derfor i højere grad til at fungere som en rand omkring et stort indhegnet område.

Man bevarer dermed ikke nødvendigvis den samme rekreative funktion, blot fordi et tilsvarende antal hektar fortsat er åbent.

Mange brugergrupper koncentrerer på færre ruter

Som en del af projektet planlægges en rundtursti omkring naturnationalparken.

En sådan sti kan være et godt supplement, men den kan ikke nødvendigvis erstatte muligheden for at bevæge sig gennem et stort sammenhængende skovområde.

Der er samtidig risiko for, at mange forskellige brugergrupper fremover koncentrerer sig på de samme tilbageværende ruter: ryttere, mountainbikere, gravelcyklister, almindelige cyklister, løbere, hundeluftere og familier.

I dag kan aktiviteterne i højere grad sprede sig over skoven. Der er plads nok til, at forskellige aktiviteter kan eksistere side om side uden nødvendigvis at være til gene for hinanden.

Hvis de samme aktiviteter koncentrerer sig på færre ruter, kan det føre til flere møder, konflikter og potentielt farlige situationer. En rytter, en mountainbiker med høj fart, en løber, en hund og en familie med små børn har meget forskellige behov og bevægelsesmønstre.

Det bør derfor ikke alene vurderes, om der fortsat findes en rute, men også **om de tilbageværende ruter kan håndtere den samlede trafik på en sikker og hensigtsmæssig måde.**

Eksisterende ruter bliver direkte påvirket

Konsekvenserne er ikke kun teoretiske. Naturstyrelsens eget bestyrelsesreferat beskriver, at den nuværende ridesti vil gå ind og ud af naturnationalparken flere steder og derfor forventes ikke at blive brugt hyppigt fremover og dermed ikke blive vedligeholdt. Det samme referat beskriver, at det eksisterende mountainbikespor krydser den planlagte hegnslinje flere steder.

Det viser, at nogle af de eksisterende rekreative muligheder faktisk ændres eller mister deres funktion.

Fritgående dyr ændrer måden, man bruger skoven på

Naturstyrelsen planlægger, at der blandt andet skal gå heste og kvæg i området, og at hestebestanden skal være reproducerende.

Jeg ønsker ikke at fremstille græssende dyr som generelt farlige. Men Naturstyrelsen gør selv opmærksom på, at der kan opstå farlige situationer. Man anbefales blandt andet at holde afstand, undgå at komme mellem voksne dyr og unger og holde hunde i meget kort snor.

Det betyder, at den formelle adgang til skoven kan bevares, samtidig med at den **praktiske anvendelse ændres væsentligt.**

Det gælder særligt familier med børn. I en almindelig skov kan børn under almindeligt opsyn gå på opdagelse, undersøge naturen og bevæge sig lidt væk fra de voksne. I en stor indhegning med heste og kvæg skal forældrene i højere grad holde øje med dyrene og børnenes afstand til dem.

Der er derfor forskel på, om børn fortsat har adgang til skoven, og om de har samme frihed til at udforske den.

Det er efter min mening vigtigt, hvis vi ønsker, at næste generation skal opleve naturen som noget, man frit kan gå på opdagelse i.

Jeg anmoder derfor om følgende

På baggrund af ovenstående mener jeg, at de rekreative konsekvenser bør undersøges langt mere konkret, inden projektet gennemføres.

Jeg vil derfor anmode Naturstyrelsen om:

1. **At gennemføre en egentlig baselineundersøgelse af den eksisterende rekreative anvendelse af Bidstrupskovene**, herunder ridning, mountainbike, cykling, gravel, løb, hundeluftning, familiebrug og almindelig gående færdsel. Det bør være muligt efterfølgende at dokumentere, om projektet har medført en ændring i anvendelsen.
2. **At vurdere den rekreative konsekvens ud fra sammenhæng og funktion og ikke alene ud fra antal hektar.** Det bør undersøges, hvordan den centrale placering af naturnationalparken påvirker muligheden for at bevæge sig gennem et sammenhængende skovområde og vælge forskellige ruter.
3. **At udarbejde en samlet kortlægning af eksisterende rekreative ruter sammenholdt med den foreslåede hegnslinje.** Det bør tydeligt fremgå, hvilke eksisterende rideruter, MTB-

ruter, cykelruter, vandreruter og øvrige forbindelser der bliver afskåret, omlagt eller på anden måde påvirket.

4. **At dokumentere, hvilke af de eksisterende rekreative funktioner der reelt bortfalder eller forringes.** Hvis eksempelvis en eksisterende ridesti forventes ikke længere at blive anvendt eller vedligeholdt, bør dette indgå som et konkret tab i vurderingen af projektets konsekvenser.
5. **At undersøge den forventede trafikbelastning på de tilbageværende ruter,** herunder rundturstien, hvis mange af de nuværende brugere fremover skal benytte de samme forbindelser.
6. **At gennemføre en konkret sikkerhedsvurdering af møder mellem forskellige brugergrupper.** Vurderingen bør blandt andet omfatte ryttere, mountainbikere, gravelcyklister, løbere, hundeluftere og familier med børn. Der bør ses på risikoen for konflikter og farlige situationer som følge af større koncentration af brugere.
7. **At foretage en særskilt vurdering af konsekvenserne for ridning.** Det bør dokumenteres, om de foreslåede alternative ridemuligheder reelt giver rytterne samme muligheder som de eksisterende ruter, og hvordan møder med fritgående heste og kvæg forventes at påvirke sikkerhed og anvendelighed.
8. **At foretage en særskilt vurdering af færdsel med børn og hunde.** Det bør vurderes, hvordan behovet for afstand til dyrene, kort hundesnor og øget opsyn påvirker den faktiske rekreative værdi og frihed sammenlignet med den nuværende skov.
9. **At vurdere den langsigtede betydning for børns adgang til og oplevelse af naturen.** Det bør ikke alene vurderes, om børn formelt kan færdes i området, men også om de fortsat kan udforske naturen relativt frit og spontant.
10. **At dokumentere, at den planlagte rundtursti reelt kan fungere som erstatning for de eksisterende rekreative forbindelser.** Det bør blandt andet vurderes, om en enkelt sammenhængende rute kan erstatte de mange forskellige muligheder, som det nuværende sammenhængende skovområde giver.
11. **At undersøge, om naturnationalparkens geografiske afgrænsning kan ændres,** så de vigtigste eksisterende rekreative forbindelser og aktiviteter i højere grad bevares. Naturgenopretningen bør så vidt muligt tilrettelægges, så den ikke unødigt afskærer velfungerende rekreative funktioner.
12. **At etablere klare kriterier for evaluering af de rekreative konsekvenser efter etableringen,** herunder mulighed for at ændre hegn, dyretryk, ruter eller andre forhold, hvis det dokumenteres, at den lokale rekreative anvendelse eller sikkerheden bliver væsentligt forringet.
13. **At de lokale brugere inddrages løbende efter etableringen,** så problemer med eksempelvis ridning, cykling, hundeluftning, børnefamilier eller konflikter mellem brugergrupper kan identificeres og håndteres.

Afslutning

Bidstrupskovene er i dag både et værdifuldt naturområde og en vigtig hverdagsskov for lokalbefolkningen. Mange forskellige aktiviteter kan eksistere side om side, fordi skoven er stor og sammenhængende.

Den foreslåede naturnationalpark ændrer denne struktur. En stor central del af skoven indhegnes, mens mange aktiviteter i højere grad vil blive koncentreret på de tilbageværende ruter omkring området.

Jeg mener derfor, at det bør være et klart mål, at naturgenopretningen gennemføres på en måde, hvor den eksisterende lokale rekreative funktion bevares bedst muligt.

Bidstrupskovene bør fortsat være både et værdifuldt naturområde og en levende, sammenhængende hverdagsskov for lokalbefolkningen.

Med venlig hilsen
Simon Voigt Andersen

Steen & Nina Kristensen

Høringssvar vedr. den fremlagte projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Til Naturstyrelsen

Tak for muligheden for at afgive høringssvar vedrørende den planlagte Naturnationalpark Bidstrupskovene. I nærværende høringssvar gør vi rede for vores bemærkninger til projektbeskrivelsen som naboer til og brugere af skoven. Vi har inddelt vores bemærkninger i fem overordnede indstillinger til revisionen af projektbeskrivelsen, samt en række mere tekstnære bemærkninger og spørgsmål. Vi håber, at vores høringssvar vil blive læst, besvaret og komme i betragtning.

Med venlig hilsen Steen og Nina Kristensen

Indstilling 1: Begræns nedfældningen

Overordnet set går vores største bekymring på det massive omfang af fældning og nedskæring af eksisterende skov, der ifølge kort 3.9 (s. 58) paradoksalt nok skal gå forud for genoprettelsen af natur. Vi er chokerede over, hvor meget skov og bevoksning, man vil nedskære over hele området, inden naturen kan få lov til at udvikle sig. Det harmonerer meget dårligt med målet for oprettelsen af naturnationalparken, der på s. 3 i projektbeskrivelsen beskrives som at ”fremme natur og biodiversitet ved at understøtte økosystemer med naturlige processer og dynamikker og minimal brug af forvaltningsindgreb” (vores understregning).

Vi anerkender begrundelserne for at rydde de mere plantagelignende områder af skoven, hvilket allerede er sket i stort omfang i de blot fem år, vi har boet ved skoven. Men vi er uforstående over for, at det skulle være nødvendigt med så massive strukturfældninger og nedskæring af store træer, som planen lægger op til. Først og fremmest forekommer det os at ødelægge ufatteligt meget natur og dyreliv, der allerede trives der, og for det andet vil det også skade lokalområdets opbakning til projektet, når et naturprojekt indledes med op til seks års hærgning af skov og skovbund med store maskiner. I projektbeskrivelsen s. 21 og 46 beskrives vigtigheden af tilstedeværelsen af krat, unge træer samt rødgrantrykninger for dyrelivet (blandt andet hasselmusen), og derfor virker det uforståeligt, at man i samme projektbeskrivelse vil gennemføre så massive fældninger overalt i arealet. Endelig binder de store træer jo også en del CO₂, der frigøres ved fældning og nedbrydning – suppleret af de fossile brændstoffer, maskinerne fyrer af.

Vores håb er, at det i den reviderede projektplan må være muligt at begrænse strukturfældninger, så eksempelvis store træer, udvalgte tætte krat og lunde bevares i langt højere grad, således at indtrykket af skov bevares, og det eksisterende dyre- og planteliv beskyttes. Det samme gælder afgrænsede, enkeltstående forekomster af rødgran og store, oversøiske arter, som eksempelvis skovens flotte kæmpeeksemplarer af cypres og thuja. Det er vores opfattelse, at en mindre fældningsgrad vil bevare den eksisterende flora og fauna og bidrage til brugernes indtryk af en divers skov, og samtidig sikre gemmesteder for dyrelivet (som beskrevet både s. 21 og 46 i projektplanen). Vi henstiller til, at man i den reviderede projektbeskrivelse – og i tråd med formålet om ”minimale forvaltningsindgreb” – markant nedjusterer behovet for strukturfældninger, så drømmen om biodiversitet ikke begynder med en pløjemark.

Indstilling 2: Beskriv bestyrelsens og brugergruppernes mandat

Flere steder i projektbeskrivelsen nævnes det, at forhold vedr. dyrehold, hegn og adgangsforhold er afstemt med lokale brugergrupper. Det fremgår imidlertid ikke klart, hvordan disse grupper skal inddrages ved fremtidige ændringer af forvaltningsplanerne for naturnationalparken. Flere steder (eksempelvis s. 76 og 77) står det angivet, at man vil ”drøfte” den planlagte evaluering og overvågning af parken (som beskrevet i afsnit 4.9, s. 76) med bestyrelse og brugergrupper, men ikke om disse har indsigelsesret over for eventuelle ændringer i forvaltningen af parken.

Hvis man eksempelvis fra forvaltningens side finder, at parken ikke udvikler sig hensigtsmæssigt i forhold til flora og fauna, kan man så uden videre beslutte tiltag, der går imod tidligere aftaler med brugergrupperne? Kan man beslutte at sløjfe stier, indsætte flere dyr, indføre bisoner eller nedlægge brugeraktiviteter, uden at de lokale brugergrupper eller bestyrelsen inddrages? Dette fremgår ikke klart. I den reviderede projektbeskrivelse ønskes det derfor i højere grad beskrevet, hvordan fremtidige ændringer af parkens forvaltning skal foregå, og vi henstiller til, at den lokale bestyrelse og brugergrupperne ikke bare orienteres, men får indsigelsesret.

Indstilling 3: Beskriv mål og metode

I afsnittet 4.1 "Udviklingsmål" på s. 67 kan man læse, at der ikke opsættes et egentlig udviklingsmål for naturnationalparken. Alligevel skal der (jf. afsnit 4.9 s. 76) ske en løbende monitorering og evaluering af naturnationalparken. Hvad den det skal bruges til, når man ikke har noget mål, er uklart. Det betyder samtidig, at det heller ikke fremgår, hvad konsekvensen ved manglende målopfyldelse er. Eksempelvis vil man måle "brugeraktiviteten" (s. 76) – men det fremgår ikke, om målet er et højere eller lavere aktivitetsniveau, eller hvad konsekvensen er.

Hvis nu brugeraktiviteten er lavere end det nuværende, er det så godt eller skidt? Og hvad vil man så gøre – etablere flere stier og adgange, eller måske aflive nogle dyr, så dyreflokkene bliver mindre? Det er næppe hensigten, men når der ikke fremgår klare mål og midler til at nå dem, kan forvaltningen i princippet gøre, hvad den selv vil. For at sikre borgernes ret til ensartet og gennemsigtig forvaltning indstiller vi derfor til, at der i den kommende revision indgår klare mål for naturnationalparken og en redegørelse for, hvordan man vil imødegå/forebygge/afhjælpe manglende målopfyldelse.

Indstilling 4: Indsæt tidsplan

Når man læser projektbeskrivelsen kan man let få det indtryk, at man som bruger hurtigt vil kunne opleve en egentlig naturnationalpark med dyreliv og øget biodiversitet. I afsnit 4.4 lægges der eksempelvis stor vægt på de naturoplevelser, parken skal bibringe brugerne. Men i realiteten lægger planen jf. afsnit 3.7 (s. 52) op til en seksårig periode med intensive strukturfældninger, inden naturnationalparken for alvor etableres. Det fremgår ikke klart, om opsætning af hegn og udsætning af dyr kan foregå parallelt med fældningerne.

Vi vurderer, at det er vigtigt for forventningsafstemningen med naboer og brugere af skoven at have reel information om processen for naturnationalparken. Borgere, der glæder sig til at besøge naturnationalparken, bør vide, at det de første mange år er en nedrivningsplads. I den kommende revision af projektbeskrivelsen ønsker vi derfor en årsplan indsat, der indeholder cirka-tidspunkter for fældninger, opsættelse af hegn, udsætning af dyr, første evaluering etc. (tidsplanen må naturligvis gerne tage forbehold for ændringer).

Indstilling 5: Forklar kriterierne og målet for naturnationalparken

Som lægmand er det svært at gennemskue, hvad kriterierne for naturnationalparken egentlig begrundes sig på. Projekter som disse får ofte skudt i skoene, at de bare vil genskabe et guldalderlandskab, og for at modgå den diskurs ville det gavne, hvis det klart fremgik, hvad målet – idealskoven – for naturnationalparken er, og hvilke videnskabelige studier det baserer sig på. Her tænker vi på, at der eksempelvis ikke er indsat en definition på eller reference til begreberne "oversøiske arter", "invasive arter" og "ikke-hjemmehørende". Hvis en oversøisk art eksempelvis ikke er invasiv (udrydder andre arter), kunne den jo godt blive stående og bidrage til diversiteten af naturen. Men dette lader ikke til at være hensigten med naturnationalparken. Det ville hjælpe på forståelsen af formålet – og ikke mindst de forømtalte massive fældninger – hvis det i projektplanen stod bedre forklaret, hvorfor nogle træarter og nogle bevoksningstyper er uønskede i så stort omfang.

Tekstnære bemærkninger og spørgsmål

Forhold vedr. dyrehold

Som brugere af skoven vil vi gerne udtrykke vores tilfredshed med, at man har besluttet at dyreholdene skal bestå af kvæg og heste, således at man kan nøjes med lavt strømførende trådhegn som afgrænsning for naturnationalparken. Det er vores vurdering, at netop kvæg og heste (modsat elge og bisoner) og de lave hegn vil give de bedste forudsætninger for sameksistensen med skovens naboer og brugere, samt bevare det råvildt, der allerede trives i skoven. Det er vores henstilling, at man fastholder denne politik, uanset om de naturkvaliteter, der kortlægges i kommende evalueringer, ikke måtte leve op til forventningen.

Vi har dertil enkelte spørgsmål:

- *Råvildt:* Det nævnes flere steder (bl.a. s. 43), at det lave hegn ikke vil påvirke de kron dyr, rådyr og dådyr, der allerede lever i Bidstrupskovene. Men fra vores egen terrasse kan vi iagttage, hvordan tilstedeværelsen af et hegn alligevel påvirker hjortenes adfærd, selvom de i teorien kunne hoppe over det over alt. Så hvor ved man fra, at vildtet vil være upåvirket af trådhegnet? Og hvordan vil man monitorere, om bestanden trives, eller går frem eller tilbage? Og hvis bestanden går tilbage, vil man så tage tiltag til at justere forholdene?
- *Vandingstrug:* Det beskrives på s. 42, at der skal opsættes frostsikre vandtrug, men det fremgår ikke hvor. Set i lyset af, at trugene må forventes at blive flittigt besøgt af dyrene (formentlig også om sommeren), bør placeringen samstemmes med stier og adgangsveje, så disse ikke generer hinanden.
- *Trekløverformen:* Vi anerkender, at parkens udformning som et trekløver (se s. 44) sker af hensyn til de brugere, der gerne vil kunne krydse over naturnationalparken. Men det må samtidig forventes, at indsnævringerne vil føre til flere konfrontationer, idet mennesker og dyr tvinges til at krydse på et
- meget afgrænset område. Er det dertil undersøgt, hvordan indsnævringerne vil påvirke den eksisterende bestand af kron dyr, rådyr og dådyr?
- *Konfrontationer:* Det fremgår ikke klart af projektbeskrivelsen, hvordan man vil monitorere sameksistensen mellem brugere og dyrehold, og hvordan/om konfrontationer mellem brugere og dyr vil blive registreret. Af projektbeskrivelsen fremgår det (s. 42 og 68), at dyrene vil blive givet vand og evt. støttefodret i kolde perioder; dette må forventes at gøre dyrene opsøgende over for mennesker. Derfor bør man i forvaltningen særsærligt registrere farlige situationer mellem mennesker dyr, og det bør nærmere fremgå, hvordan man forventer at afhjælpe og forebygge dem.

Forhold vedr. hegn og vej

- *Adgange:* I afsnit 3.3 på s. 43 fremgår det af kort 3.2, hvor de forventede adgange til naturnationalparken skal være. Der er angivet en kategori, der hedder "andet". Hvad er dette? Kan det eksempelvis være stenter?
- *Vejunderføringer:* I afsnit 2.7 på s. 25 fremgår det, at den rutinemæssige oprensning af grøfter ved vejunderføringer vil ophøre. Vi vil i den forbindelse blot gøre opmærksom på, at den del af Mortenstrupvej, der fører fra parkeringspladsen til Naturstyrelsens egne huse i Ravnsholte, har været tæt på at stå under vand grundet manglende vedligehold af underføringen. Det er næppe hensigtsmæssigt og bør fremover vedligeholdes.

Steen Mortensen

Kære Miljøministeriet/Naturstyrelsen

Der er en stor glæde, at vi får en Naturnationalpark som nabo.

Det har været forskellige forslag til store græssere, der skal udvikle skov og natur.

Skoven bliver brugt af mange forskellige grupper af gæster. Området vi bor i ved SkovHastrup er et hesteområde og der er mange ryttere fra landsbyen, som ridder i skoven. Lige i vores nærområde er der mindst 11 heste fordelt på 6 ejendomme.

Bekymringen er, at reproducerende heste vil i sagens natur have en meget anderledes adfærd og med risiko for potentielle farlige situationer. Hingsten skal enten beskytte sine hopper mod en fremmed hingst eller prøve at erobre en hoppe til flokken. Folk, der har set heste, der slås, ved det går ikke stille af sig.

Mit forslag er, at man finder den løsning med færrest mulige potentielle farlige situationer mellem ryttere i indhegningen og den hesteflok som skal gå det. Det er mit indtryk at den mindst "farlige" hesteflok er en ikke reproducerende flok til at starte med.

Med venlig hilsen
Steen Mortensen

Stine og Rasmus Kepp

Til Naturstyrelsen

Høringssvar angående Naturnationalpark Bidstrupskovene

Vi ejer en gård på Tolstrupvej 50, som ligger op ad Bidstrupskovene med adgang fra Hjulbækvej. Vi overtog ejendommen for et år siden og er i gang med at etablere forhold til vores stutteri (opdræt af islandske heste), som vi har drevet i mange år i en anden kommune. Hovedpunktet i vores høringssvar handler om, at vi er bekymrede for de fremtidige muligheder for at bruge skoven til ridning og andre rekreative aktiviteter pga. planerne om at udsætte reproducerende dyr i den kommende Naturnationalpark Bidstrupskovene.

På vandringen lørdag d. 26/9 blev der fortalt, at man ikke vil starte med reproduktion af kvæg, da de kræver øremærkning 6 dage efter fødslen. Argumentet var, at man så skulle håndtere dyrene for ofte. Men på sigt vil man overveje at indsætte en tyr. Planen for hestene er, at indsætte reproducerende dyr med det samme, da heste ikke skal chipmærkes, før de forlader et område. Der blev brugt argumenter som, at det var bedre for biodiversiteten, hvis flokken var naturligt reproducerende, og at hestene ville være mere sky, hvis det var en familieflok.

Som hingsteholdere og avlere med rigtig meget erfaring inden for hestens naturlige adfærd og instinkter, ved vi, at der er stor fare forbundet med at færdes til hest i et område med en familieflok som inkluderer en hingst. En hingst vil aldrig være sky, når den ser en anden hest, og den vil altid reagere, uanset hvor langt man er fra den. Den vil forsøge at indlemme hesten i sin flok, hvis det er en hoppe, og hvis det er en hingst, vil den slås, da den vil se den fremmede hingst som en potentiel fare i forhold til dens magtposition i flokken. Man er heller ikke i sikkerhed på en vallak, da hingsten vil undersøge om den skal være en del af flokken eller om den er en trussel.

Dette er også én af konklusionerne i et notat, som Københavns Universitet har lavet for Naturstyrelsen. Citat fra notatet:

"Ridning gennem en indhegning med vilde eller halvvilde heste vil ofte medføre problemer. Hvis man rider på en hingst, kan den hjemmehørende hingst i indhegningen opfatte den nye hingst som en rival, der skal skræmmes bort. Hvis det derimod er en hoppe, vil hingsten muligvis prøve at tilføje hoppen til flokken. Derfor skal ryttere, der passerer igennem områder, hvor der sker rewilding via heste, undgå at komme i kontakt med disse. Er der tale om mindre områder skal ridning helt undgås. Dette vil typisk være tilfældet i Danmark."

Hvis der derimod indsættes en vild flok bestående af hopper og/eller vallakker, vil denne flok sandsynligvis aldrig blive til gene for rekreative aktiviteter. Stine har boet i Island og har mange gange redet blandt både vilde og tamme heste i naturområder uden problemer. Men i disse områder gik der aldrig hingste.

I Nationalpark Thy - klithedeprojektet har man udsat konikheste som helårsgræssere for at forbedre naturtilstand og biodiversitet. Her har man kun udsat hopper i alderen 1-3,5 år netop for at tage hensyn til den rekreative brug af området. Her er ridning tilladt og ridestier anlagt. Dette hensyn mener vi også, at man bør tage i Naturnationalpark Bidstrupskovene, da rigtig mange ryttere færdes her dagligt. I Nationalpark Thy - Marenbakke er der udsat en reproducerende flok shetlandsponyer om sommeren, men her er ridning ikke tilladt inde på selve græsningsarealet.

Vi kan ikke finde eksempler på nationalparker, hvor eksperimentet med ridning blandt reproducerende heste er afprøvet. Kun planlagte projekter. Naturstyrelsen har altså i praksis ikke dokumenteret eller har erfaring med, at ridning blandt en reproducerende flok af fritgående heste fungerer sikkert. Tværtimod er sikkerhedsproblemet blevet rejst meget konkret i forbindelse med Naturnationalpark Stråsø og Ulvshale (også i høringssvar). Vi håber ikke, at det bliver nødvendigt at afprøve dette eksperiment i Bidstrupskovene, hvor vi færdes dagligt på både hopper, vallakker og hingste.

Dansk Ride Forbund og Dansk Islandshesteforening har en politisk og sikkerhedsmæssig position, hvor de udtrykker, at ryttere af sikkerhedsmæssige årsager ikke kan færdes i indhegninger med store græssere. De mener, at vilde heste forhindrer fri adgang til naturen.

Vi kan ikke finde offentliggjorte studier, der peger på at reproducerende dyr = mere biodiversitet. Den forskning, vi kan finde, peger på, at det især er dyrenes økologiske funktion, antal, adfærd og græsningstryk, der betyder noget. Reproduktion kan muliggøre en selvopretholdende bestand, men vi har ikke set evidens for, at reproduktion i sig selv øger biodiversiteten. Hvis der ikke er reproduktion, skal bestanden reguleres ved at tilføje nye individer med tiden. Reproduktion betyder derimod, at bestanden skal reguleres, så den ikke bliver for stor, da det vil have en direkte negativ effekt på biodiversiteten.

Kilde: Science Direct: A scoping review of the scientific evidence base for rewilding in Europe
URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006320723003440>

Et andet fokuspunkt, som er vigtigt for rytternes fremtidige rideoplevelser i Bidstrupskovene, er den nye planlagte ridesti uden om indhegningen. Det er vigtigt, at den er af god, fast og tør kvalitet, hvis den skal kunne bruges som kompensationsområde for de ryttere, som ikke tør bevæge sig ind i indhegningen med de store græssere. Vi og mange andre ryttere, benytter skoven til træning hele året rundt. Det kan kun lade sig gøre, fordi vi i de våde perioder kan benytte de store skovveje med fast underlag. De stier, som nu er markerede som specielle ridestier, er trampespor uden fast underlag. Dette betyder, at vi kun kan bruge dem om sommeren, når de er tørre. Vi håber derfor på, at rundturs-stien vil blive af en kvalitet, som svarer til de faste skovveje, med et toplag som er egnet til ridning hele året rundt.

En anden ting, der bekymrer os i forbindelse med rundturen er, at den er på godt 16 km, som er for langt til en almindelig daglig træningstur, især hvis hesten er ung. Det betyder, at vi vil være tvunget til at krydse ind gennem indhegningen flere steder, sådan som hegnet er planlagt placeret på det kort, vi har fået tildelt. Og derfor bliver det endnu vigtigere for os, at der er mulighed for at ride inde i indhegningen, uden at vi kommer til skade pga. en hingst.

På vandringen d. 26/9 blev det flere gange pointeret, at naturen og biodiversiteten skulle prioriteres højest. Det synes vi sagtens, at den kan blive, samtidig med at man tager de hensyn, som vi ønsker i dette skriv. Uden reproducerende dyr, ville flere mennesker turde færdes i indhegningen og på den måde kan man,

samtidig med hensynet til biodiversiteten, tage hensyn til folkesundheden og undgå at nedsætte livskvaliteten for mange af de daglige brugere af skoven.

Med venlig hilsen
Stine og Rasmus Kepp

Susanne Bertelsen **Kære Naturstyrelse**

Jeg giver hermed den største opbakning til den planlagte Naturnationalpark Bidstrupskovene. Det er nødvendigt at vi mennesker gør noget aktivt, for at redde noget af den natur, der kan reddes. Mit ønske er et endnu større område i forbindelse med Naturnationalpark Bidstrupskovene, for at kunne give et endnu større bidrag til biodiversiteten. **Det er der brug for.**

Når vi lukker dræn og grøfter, vil der naturligt opstå vådområder, som vil give liv til skovens dyr, fugle og insekter. Derfor er det nødvendigt med fokus på hydrologi, også som skovsøer. De vådlagte områder vil være med til at lagre kulstof. **Det har vi brug for.**

Græssende heste og kvæg vil være med til at styrke biodiversiteten. Jeg kunne også tænke mig andre dyr, som f.eks. vildsvin og bæver. De vil på hver deres måde positivt være med til yderligere biodiversitet. De var her engang, som en helt naturlig del af skoven. De kan de blive igen. Vi mennesker tror, at vi skal være alle steder. Det er derfor, at dyrelivet er trængt. Nu skal vi gøre noget, og endnu mere for at hjælpe dyrene og biodiversiteten. **Det har de brug for.**

Til sidst vil jeg fortælle om en dag i Bidstrupskoven og efterfølgende afgive et ønske. En dejlig solrig søndag i september måned var jeg på svampetur arrangeret af naturfredningsforeningen. Vi gik stille og roligt på skovstien og ind og ud mellem træerne langs stien. Desværre blev turen gentagne gange forstyrret af cyklister med hunde spændt foran. De cyklede/blev trukket i høj fart gennem skoven, imens de hujede og råbte af deres hunde (bl.a. puddelhunde og labradorhunde). Det betød, at os på svampetur flere gange måtte hoppe helt ind i skoven, for ikke at komme i vejen. Det er meget beklageligt, at skoven bruges til dyremishandling på denne måde. Samtidig skræmmer de alle andre væk, såvel mennesker som dyr. Mit ønske er, at hunde-cykel-træk ikke bliver tilladt i den kommende Naturnationalpark Bidstrupskovene. **Det er der ikke brug for.**

Mange hilsner fra Susanne Bertelsen
Bosat i Hvalsø og Lejre kommune siden 1991
Medlem af Lejre Klimagruppe og Danmarks Naturfredningsforening.

Tanja Lange Høringssvar vedrørende NNP i Bidstrup.

Først vil jeg sige, at jeg er stor tilhænger af mere natur. Jeg har selv ladet naturen komme til sin ret, på de godt 6 HA, jeg købte for 25 år siden. Omkring Bidstrupskovene er der mange ejendomme, hvor man som jeg, har købt landbrugsjord, og lader det afgræsse af heste, til stor gavn for naturen. Ejendommene er netop valgt, grundet det fantastiske alsidige terræn, man kan ride i. Selv kører jeg med ponyerne til skoven, da der er lige langt nok at ride. Jeg vælger Bidstrup fordi det er en statsskov, og man derfor kan ride i skovbunden, hvilket giver en uovertruffen naturoplevelse. Jeg håber derfor også, at i indtænker sikkerhed for ryttere og andre brugere i skoven, så vi fortsat kan være der uden unødigt risiko. Dette kan eksempelvis gøres ved, at der laves rytterpassager, hvor to

store låger, en fra hver side, kan åbnes elektronisk og afdække hele passagens bredde/længde, så der ikke er risiko for, at man har et uheldigt møde med de udsatte dyr. Det er ikke nok, blot at se efter, om der er "fri bane". Det er alt for farligt, især for os der har børn med på ponyer. Jeg håber i vil se positivt på mit forslag.

Venlig hilsen
Tanja Lange

Tina & Per Krøis Kjærsgaard

Høringssvar vedr. Naturnationalpark Bidstrup

Som nærmeste naboer med skel til skoven sender vi hermed høringssvar til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrup.

Overordnet set har Bidstrupskoven allerede i den foreliggende stand en høj grad af biodiversitet. Derfor er vi generelt bekymrede for at eksperimentere med noget der fungerer – men samtidig glæder vi os over den grundighed, der bliver lagt i arbejdet.

Vi har følgende bemærkninger:

For få adgangsveje

Det er afgørende for os, at der sikres mange ind- og udgange igennem hegnet. Vi finder, at der er for få adgangsveje i det fremsendte forslag.

Vi foreslår, at der er gennemgange for hver 250 meter.

Stenter duer ikke

Det er vigtigt, at der er tale om adgangsveje, som nemt og hurtigt kan passeres, også af ældre mennesker, mennesker med handicap og familier med småbørn.

Derfor duer stenter under ingen omstændigheder. Der er rigtig mange andre løsningsmuligheder, som ikke er dyrere.

Hegnets og "omfartsvejens" placering

Det er vigtigt for os at såvel hegnet trækkes nogle hundrede meter tilbage fra skel, så det ikke er synligt for os som naboer.

Som den måske nærmest beliggende nabo er vi også bekymrede for mængden af trafik på "omfartsvejen", som vi håber også kan anlægges, så den ikke generer.

Skovbryn og overgange

Vi opfordrer til, at skovbryn med stendiger og karakteristiske store træer bevares af kulturhistoriske grunde.

Tilskudsfoeding

Vi beder om, at man tilrettelægger evt. tilskudsfoeding om vinteren, så foderpladser ikke ligger tæt på nabobeboelser. På den måde undgår man, at dyrene tiltrækkes til disse bestemte steder og dermed foretrækker at opholde sig der.

Klima og biodiversitet

Til slut et par bemærkninger af mere generel karakter.

Det er generelt ærgerligt, at Bidstrupskovene ikke længere skal producere træ. Træ oplagrer CO₂, og der er brug for, at vi bygger mere i træ og mindre i beton og stål.

Derfor harmonerer det ikke rigtigt, at man iværksætter en plan, der mindsker den danske træproduktion. Som det også oplyses i planerne, vil hele projektet have en

negativ indvirkning på CO₂-oplagring og dermed på klimaet. Det bidrager til global opvarmning. Klimaforandringerne kan meget vel betyde, at de arter vi forsøger at beskytte, forsvinder. Hvis det sker, har vi både tabt ift. klimaet og biodiversiteten.

Evaluering og fremtidige bæredygtighedsskove

Hvis planerne efter evaluering ikke viser sig at have den ønskede effekt, foreslår vi, at man vender tilbage til Bidstrupskovens hidtidige drift og bruger denne som model for en ny type skov: Bæredygtighedsskove – hvor naturhensyn, friluftsliv og træproduktion går hånd i hånd.

Med venlig hilsen

Tina og Per Krøis Kjærsgaard

Tine Heinze Engsted

Hermed et svar på høringen omkring Bidstrupskovens indhegninger til Kvæg og Heste. Vi bor på Kvandrupvej 11 i Skov Hastrup og bruger stierne gemmen skoven - osse når vi rider.

I den forbindelse vil det blive umuligt for os - hvis komplette hesteflokke indsættes med hingst. Det bliver for farligt at ride på vores islændere her fremover - om forslaget ang hingste vedtages.

Så det vil vi gerne modsætte os og vise vores bekymring for.

De bedste hilsner

Tine Heinze Engsted

Vibeke Bækgaard Vestergaard

Jeg støtter projektet om oprettelse af en Naturnationalpark.

Det er så vigtigt at der etableres en skov hvor der er plads til at dyr og planter kan overleve.

En skov med varieret natur med gamle træer , vådområder, dødt ved og lysåbne arealer.

Lysåbne arealer hvor man sætter dyr som selvfølgelig under opsyn, udsættes for at holde de arealer åbne , der er vigtige for mange planter og sommerfugle mm

Mvh Vibeke Bækgaard Vestergaard

Winnie Lyngkær

Høringssvar vedrørende Naturnationalpark Bidstrupskovene

Til Naturstyrelsen

Jeg afgiver dette høringssvar som mangeårig bruger af Bidstrupskovene, hvor jeg rider regelmæssigt. Skoven er for mig og mange andre ryttere et unikt rekreativt område, som gennem mange år har været anvendt til ridning, naturoplevelser og friluftsliv. Det er derfor med stor bekymring, at jeg har læst forslaget om etablering af en stor indhegning med fritgående heste og kvæg. Projektet omfatter etablering af en ca. 498 ha stor indhegning med store græssere samt omfattende naturgenopretning, herunder ændringer af områdets hydrologi. [naturstyrelsen.dk]

Jeg har fuld forståelse for ønsket om at styrke biodiversiteten, men finder ikke, at projektet i tilstrækkelig grad beskriver konsekvenserne for eksisterende brugere af området eller de potentielle dyrevelfærdsmæssige og sikkerhedsmæssige udfordringer, som følger af projektets udformning.

Utilstrækkelig vurdering af konsekvenserne for ridning

Som rytter er min væsentligste bekymring, at projektet i praksis vil gøre det umuligt eller stærkt utrygt at ride i store dele af området.

Høringsmaterialet lægger vægt på, at friluftslivet fortsat skal kunne finde sted i naturnationalparken. Efter min opfattelse forholder materialet sig imidlertid ikke tilstrækkeligt til, hvordan mødet mellem rideheste og fritgående hesteflokke påvirker sikkerheden. [\[naturstyrelsen.dk\]](http://naturstyrelsen.dk)

Mange rideheste reagerer naturligt på andre heste, og særligt fritgående flokke kan udløse usikkerhed, stress eller flugtreaktioner. Selvom ridning måske fortsat vil være tilladt på papiret, forventer jeg, at de fleste ryttere i praksis vil fravælge området af sikkerhedsmæssige årsager.

For mig fremstår det derfor som en reel forringelse af adgangen til et område, som i dag fungerer som et af de vigtigste rideområder på Midsjælland. Ryttere er ikke mobile på samme måder som andre brugergrupper. Min hest står opstaldet op at Bidstrup i Avnstrup enden af skoven. Jeg har ikke mulighed for at ride andre steder. Det samme vil gælde for mange andre lokale ryttere. For de ryttere der besøger Bidstrup ved at komme i bil med trailer er der heller ikke mange alternativer. Private skove kræver ridekort, tillader slet ikke ridning eller lukker skovene meget af året pga jagt.

Jeg savner en konkret konsekvensvurdering af projektets betydning for ridning som etableret friluftsskive samt en vurdering af, om projektet reelt vil udelukke en eksisterende brugergruppe fra at benytte området på samme vilkår som i dag.

Manglende proportionalitet

Naturstyrelsen begrundede anvendelsen af både kvæg og heste med ønsket om et varieret græsningstryk og forskellige påvirkninger af vegetationen. [\[naturstyrelsen.dk\]](http://naturstyrelsen.dk)

Det fremgår imidlertid ikke tydeligt, hvorfor netop fritgående heste er nødvendige for at opnå projektets målsætninger, eller hvorfor alternative løsninger er fravalgt.

Efter almindelige forvaltningsretlige principper bør et indgreb ikke være mere vidtgående end nødvendigt for at opnå det ønskede formål. Høringsmaterialet dokumenterer efter min opfattelse ikke tilstrækkeligt:

- hvorfor kvæg alene ikke kan opfylde naturforvaltningsmålet,
- hvorfor de eksisterende bestande af hjortevildt ikke kan bidrage yderligere,
- eller hvorfor den dokumenterede naturgevinst ved heste opvejer de væsentlige konsekvenser for områdets ryttere.

Uklarhed om formålet med en reproducerende hestebestand

Ved det offentlige informationsmøde om Naturnationalpark Bidstrupskovene, som jeg deltog i, blev det oplyst, at en reproducerende hestebestand ikke primært indgår af biodiversitetssyn, men fordi det anses for mere naturligt.

Jeg savner imidlertid en nærmere begrundelse for denne prioritering og en redegørelse for de praktiske og dyrevelfærdsmæssige konsekvenser heraf. Hvis reproduktion ikke vurderes at bidrage med en selvstændig biodiversitetsgevinst, finder jeg det relevant at spørge, hvorfor de ekstra risici og forvaltningsmæssige udfordringer ved en reproducerende bestand vurderes nødvendige.

Jeg savner særligt svar på, hvad den langsigtede plan er for de føl, der fødes i området.

Bidstrupskovene udgør et afgrænset og relativt begrænset areal. Hestebestanden kan derfor ikke vokse ubegrænset. Hvis bestanden reproducerer sig naturligt, må det nødvendigvis føre til et behov for løbende bestandsregulering, flytning af dyr eller andre indgreb.

Det gælder især hingsteføl. Når de bliver kønsmodne, vil de i naturlige bestande normalt blive fordrevet fra flokken. I store sammenhængende naturområder kan sådanne dyr vandre videre og etablere nye grupper. Denne mulighed eksisterer ikke i en indhegnet naturnationalpark af denne størrelse. [\[naturstyrelsen.dk\]](http://naturstyrelsen.dk)

Jeg savner derfor en redegørelse for:

- hvordan hingsteføl forventes håndteret, når de bliver kønsmodne,
- om de skal flyttes til andre områder,
- om de skal kastreres,
- om de skal sælges eller bortgives,
- eller om andre former for bestandsregulering forventes anvendt.

Disse spørgsmål er efter min opfattelse centrale for at kunne vurdere, om visionen om en "naturlig" reproducerende bestand reelt kan gennemføres inden for de fysiske rammer, som området giver mulighed for.

Derudover finder jeg det relevant at spørge, om en reproducerende bestand reelt er forenelig med ambitionen om minimal menneskelig indgriben. Hvis bestanden nødvendigvis skal reguleres gennem flytning, kastration eller anden aktiv forvaltning, fremstår begrundelsen om "naturlighed" mindre overbevisende og bør efter min opfattelse belyses nærmere.

Sikkerhedsrisici ved fritgående heste

Jeg er ligeledes bekymret for sikkerheden for områdets øvrige besøgende.

Hvis der opstår føl i bestanden, vurderer jeg, at mange besøgende naturligt vil søge tættere på dyrene for at observere eller fotografere dem. Heste er store dyr, og hopper med føl kan udvise beskyttende adfærd.

Som hestemenneske ved jeg, at selv rolige heste kan reagere uforudsigeligt, når de føler sig pressede eller skal beskytte deres afkom. Derfor finder jeg det problematisk, at høringsmaterialet ikke i højere grad adresserer disse situationer og deres håndtering.

Jeg savner en nærmere vurdering af disse forhold samt en redegørelse for, hvordan risikoen håndteres i praksis.

Bekymringer vedrørende besøgendes evne til at aflæse dyrenes adfærd

Ved et offentligt informationsarrangement om Naturnationalpark Bidstrupskovene, som jeg deltog i, blev der fra projektets faglige side gjort opmærksom på, at besøgende ikke nødvendigvis er i stand til at aflæse store græssende dyrs adfærd og stresssignaler korrekt.

Denne problemstilling finder jeg væsentlig og utilstrækkeligt behandlet i høringsmaterialet.

Det giver anledning til bekymring, at der under borgerinddragelsen blev fremhævet udfordringer ved besøgendes evne til at aflæse store græsseres signaler, uden at denne problemstilling efter min opfattelse er behandlet med tilsvarende grundighed i beslutningsgrundlaget.

For mange besøgende vil et dyr, der virker roligt, kunne opfattes som ufarligt, selvom det udviser tegn på uro eller stress. Dette gælder ikke mindst stude og andet kvæg, hvis kropssprog og advarselssignaler ofte er mindre kendte for offentligheden end eksempelvis hestes eller hundes.

Der er derfor en reel risiko for, at besøgende fejlvurderer en situation og kommer tættere på dyrene, end hvad der er forsvarligt. Risikoen må forventes at være særlig stor i et område som Bidstrupskovene, der anvendes intensivt af familier, motionister, hundeluftere og ryttere.

Jeg savner derfor en nærmere analyse af:

- hvordan risikoen for nærkontakt mellem besøgende og store græssere er vurderet,

- hvilke erfaringer der findes fra tilsvarende naturnationalparker,
- hvordan besøgende skal informeres om tegn på stress eller uro hos dyrene,
- og hvordan hændelser mellem dyr og besøgende registreres, analyseres og følges op.

Bekymring vedrørende tilsyn og dyrevelfærd i forbindelse med hydrologiske projekter

Projektet indebærer omfattende indsatser for at genoprette naturlige hydrologiske forhold, herunder reduktion af afvanding og genetablering af vådere naturtyper. Disse tiltag beskrives som en væsentlig del af projektets naturforbedrende indsats. [\[naturstyrelsen.dk\]](http://naturstyrelsen.dk)

Jeg savner imidlertid en mere detaljeret redegørelse for, hvordan disse ændringer forventes at påvirke de udsatte store græssere, samt hvordan tilsynsindsatsen tilpasses de ændrede forhold.

Som bruger af skoven har jeg gennem årene oplevet, hvor bløde og vanskeligt fremkommelige visse mose- og lavbundsområder kan være, særligt efter længere perioder med regn. Når man samtidig planlægger at reducere afvandingen og genskabe vådere natur, forekommer det relevant at få belyst risikoen for, at heste eller kvæg kan synke i blød bund, sidde fast eller på anden måde komme i nød. [\[naturstyrelsen.dk\]](http://naturstyrelsen.dk)

Høringsmaterialet redegør efter min opfattelse ikke tilstrækkeligt for:

- hvordan potentielle risikoområder identificeres før udsætning af dyrene,
- hvordan sådanne områder overvåges,
- hvor hurtigt dyr i nød forventes at blive opdaget,
- hvilke beredskabsprocedurer der gælder ved dyr, der er fastkørt eller fanget i blød bund,
- hvilke ressourcer der er afsat til løbende tilsyn i et område af denne størrelse.

Selvom det fremgår, at dyrevelfærden skal overvåges og evalueres, savnes der en konkret beskrivelse af tilsynets praktiske omfang og frekvens. [\[naturstyrelsen.dk\]](http://naturstyrelsen.dk)

På det foreliggende grundlag finder jeg derfor, at konsekvenserne af de planlagte hydrologiske ændringer for dyrevelfærd og tilsyn ikke er tilstrækkeligt belyst.

Påvirkning af eksisterende vildtbestande

Høringsmaterialet beskriver de forventede positive effekter af store græssere på biodiversiteten, men jeg savner en mere grundig analyse af projektets betydning for de eksisterende vildtbestande i Bidstrupskovene.

Området rummer allerede bestande af blandt andet rådyr, dådyr, fugle og en række mindre dyrearter, som gennem mange år har tilpasset sig de nuværende forhold. Det fremgår ikke tydeligt af materialet, hvordan etableringen af en stor indhegning, udsætning af heste og kvæg samt ændringer i hydrologien forventes at påvirke disse arter.

De store græssere vil konkurrere om plads, føde og adgang til visse områder af skoven. Samtidig kan øget slid omkring vandhuller, vådområder og rasteområder ændre levevilkårene for eksisterende arter. Jeg savner derfor en nærmere redegørelse for:

- hvilke eksisterende arter der forventes at blive påvirket,
- hvordan eventuelle negative effekter er vurderet,
- hvilke afværgeforanstaltninger der planlægges,
- og hvordan udviklingen i de eksisterende vildtbestande konkret vil blive overvåget efter projektets gennemførelse.

Det bør efter min opfattelse dokumenteres, at projektets forventede biodiversitetsgevinster ikke opnås på bekostning af eksisterende naturværdier eller allerede veletablerede bestande af vilde dyr.

Væsentlig forringelse af eksisterende friluftssinteresser

Som bruger af skoven oplever jeg, at projektforslaget i høj grad fokuserer på fremtidige biodiversitetsgevinster, men i mindre grad på konsekvenserne for de mennesker, der allerede bruger området.

Jeg frygter, at resultatet bliver, at ryttere reelt mister adgang til et af de mest attraktive rideområder på Sjælland, selvom adgangen formelt opretholdes.

Det forekommer ikke rimeligt, at en veletableret brugergruppe skal acceptere en så markant forringelse uden en grundig analyse af konsekvenserne og uden en tydelig dokumentation af nødvendigheden.

Anmodning

Jeg anmoder derfor om:

1. At der gennemføres en særskilt konsekvensvurdering for ridning.
2. At sikkerhedsforholdene ved fritgående heste analyseres nærmere.
3. At nødvendigheden af heste som græssere dokumenteres mere fyldestgørende.
4. At formålet med en reproducerende hestebestand samt den langsigtede håndtering af føl og hingsteføl beskrives klart.
5. At risikoen ved besøgendes kontakt med store græssere belyses mere indgående.
6. At de dyrevelfærdsmæssige konsekvenser af de planlagte hydrologiske ændringer analyseres nærmere.
7. At der redegøres for konkrete beredskabs- og tilsynsprocedurer.
8. At hensynet til eksisterende ryttere tillægges større vægt i den endelige afvejning.

Afslutning

Jeg er ikke imod naturgenopretning eller biodiversitetsindsatser. Jeg mener imidlertid, at det foreliggende projekt i utilstrækkelig grad tager højde for konsekvenserne for ryttere og for de sikkerheds- og dyrevelfærdsmæssige udfordringer, som kan opstå, når store dyr udsættes i et område, der samtidig gøres markant vådere.

På den baggrund opfordrer jeg til, at projektet revideres, eller at disse forhold undersøges langt grundigere, inden der træffes endelig beslutning. [\[naturstyrelsen.dk\]](http://naturstyrelsen.dk)

Med venlig hilsen

Winnie Lyngkær

Høringssvar afgivet på naturvandringen d. 26/9-26

Ingen hingste og tyre tak
Stier langs hegnet ind mod Avnstrup.

Foreninger, virksomheder, myndigheder mv.

Bestyrelsen for Avnstrup Overdrev Beboerlaug

Bestyrelsen for Avnstrup Overdrev Beboerlaug indsender følgende punkter som høringssvar til den offentlige høring. Som naboer, i nogle tilfælde som lodsejere med eller uden dyr på markerne - og for de flestes vedkommende også som aktive brugere af skoven - anser vi følgende som vigtigt at tage hensyn til:

- at NNP Bidstrupskovene får tilstrækkeligt mange ind- og udgange, så at vi som naboer stadig har en forholdsvis nem og sikker adgang til skoven
- at NNP Bidstrupskovens hegning ikke er synligt fra beboernes ejendomme
- at NNP Bidstrupskovene ikke markedsføres som et attraktivt og nemt tilgængeligt udflugtsmål ved etablering af f.eks en café, pop-up food courts eller lignende ved indgangen
- at NNP Bidstrupskovens kommende dyrehold ikke betyder, at de beboere som f.eks har hest eller hund, i praktikken afskæres fra at bruge skoven . I forlængelse af dette, vil vi helst se ikke-reproducerende heste/køer.
- at NNP Bidstrupskovene får tilstrækkelige rekreative muligheder udenfor heget, f.eks i form af den tænkte vej/sti langs heget. Vejen/stien skal dog være af en størrelse der gør, at f.eks en cyklist og en hest kan mødes uden at genere hinanden
- at NNP Bidstrupskovene ikke i praktiken bliver til et evigt projekt. Hvis det efter 10-15 år viser sig, at den forventede forbedring af biodiversiteten ikke sker, skal NNP nedlægges, og skoven atter få sin gamle status som frit tilgængelig statsskov tilbage

For bestyrelsen

mvh

Fredrik Kinnunen, Formand

Børne – og Ungdomsforvaltningen – IBØ C

Høringssvar vedrørende Naturnationalpark Bidstrupskovene

Vi har en udflytterbørnehave beliggende helt op til Bidstrupskovene, og skoven er i dag en væsentlig og elsket del af hverdagen i vores børnehave, som pendler på daglig basis fra Østerbro i København. Vores udflytterbørnehave er placeret lige ved den ene hovedindgang på adressen Avnstrupvej 20.

Flere gange om ugen bruger børn og medarbejdere skoven som lærings- og legemiljø. Vi har særlige udflugtssteder i skoven, vi vender tilbage til, hvor børnene over tid får mulighed for at følge naturens forandringer, være nysgerrige, undersøge og opbygge kendskab og tilknytning til naturen. Vi anser derfor skoven som et vigtigt element i arbejdet med børnenes generelle udvikling og almindelse.

Vi er meget positive over for planerne om en naturnationalpark, og ønsket om mere biodiversitet støtter vi helhjertet. Vores væsentligste opmærksomhedspunkt i forbindelse med planerne om at gøre Bidstrupskovene til naturnationalpark er derfor, om vi fortsat vil kunne bruge skoven på samme måde som i dag.

Vi er særligt bekymrede for planerne om udsætning af større græssende dyr som heste og kvæg.

Når man færdes i skoven med grupper af mindre børn, er det afgørende, at medarbejderne kan vurdere, hvor og hvordan det er sikkert at færdes. Vi har derfor brug for viden om, hvilken betydning de udsatte dyr vil få for vores muligheder for fortsat at bruge skoven som pædagogisk læringsrum. Det er vigtigt at kunne betrygge personale, forældre og børn, så vi imødeser råd og vejledning om, hvorledes vi kan anvende skoven på sikker vis – i samspil med dyrelivet.

Vi ser frem til at gå på opdagelse i skoven og naturnationalparken, og det vil være et stort plus, hvis biologer eller andre naturfaglige medarbejdere tilknyttet området kunne tilbyde undervisning og vejledning til os. Det kunne både give det pædagogiske personale viden om, hvordan vi færdes sikkert med børnene blandt dyrene, samt give børn og voksne mulighed for at lære om rewilding, biodiversitet og de forandringer, der sker i skoven.

Vores ønske er, at der i den videre planlægning tages højde for de daginstitutioner, der ligger tæt på skoven og ikke mindst os, der er aktive brugere af skoven på mere eller mindre dagligt basis. Vi håber derfor, at der vil blive skabt nogle rammer, som gør det muligt for os fortsat at bruge Bidstrupskovene som det værdifulde pædagogiske lærings- og legemiljø, som skoven er for vores børn i dag.

Med venlig hilsen

Kristina Cramer Jensen, pædagogisk leder i 100 Meterskoven

DCU's høringssvar til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

DCU ser positivt på det øgede politiske fokus på at styrke naturværdierne i Danmark. Naturnationalparkerne omfatter mange biodiversitets-fremmende tiltag, der går fint hånd i hånd med friluftslivet. Introduktion af indhegnede arealer med store græssere medfører dog en række udfordringer for cyklende, cykelklubber og løbsarrangører.

Projektplanen for NNP Bidstrupskovene

Danmarks Cykle Union (DCU) vil indledningsvist kvittere for en projektbeskrivelse, der indikerer lokal dialog og flere tilpasninger af projektet målrettet at afbøde konsekvenserne for friluftslivet.

Antal større arrangementer er oplyst i projektplanen, men der mangler fortsat basale aktivitetsdata omkring 1) omfang af div. friluftaktiviteter inkl. cykling (tælldata), 2) kortlægning af foreningsaktiviteter på NNP-arealet, og 3) reelle analyser af alternativer for friluftslivet der påvirkes.

Der foregår idrætslig cykling på alle udpegede NNP-arealer – men med store forskelle.

Bidstrupskovene har mange cykleaktiviteter; MTB, gravelcykling og turcykling. De foreslåede hegnslinjer medfører at langt hovedparten af de populære og attraktive MTB-spor i Bidstrupskovene vil være beliggende i NNP. Hovedruter for gravelcykling inkl. ruten for DM i gravel i 2025 og både den nationale cykelrute 6 og en regional cykelrute vil have forløb inden for NNP.

MTB

Hovedparten af MTB-ruten i Bidstrupskovene er beliggende inden for NNP-afgrænsningen. Det fremgår af forvaltningsplanen at fordi en del af sporet er beliggende uden for NNP, så er det et tilvalg at køre ind i græsningszonen. Da længden af sporet uden for NNP er meget kort og ikke kan køres som rundstrækning, er der i praksis ikke et reelt alternativ til MTB uden for NNP.

Projektbeskrivelsen indikerer at der er et alternativt valg hvilket i praksis ikke er tilfældet.

DCU finder det beklageligt at MTB-ryttere, der ikke ønsker at køre blandt store græsser dermed reelt mister deres facilitet i Bidstrupskovene.

MTB er populært blandt børn. DCU er fortsat bekymret for de uklare ansvarsforhold for frivillige trænere, pædagoger, lærere m.fl. der tager børn med i områder med store græssere. Dommen efter Præstø-ulykken viste desuden et klart ledelsesansvar for skoleledelsen som formodes også at gælde foreningsledere i en given sag.

DCU er opmærksom på at flere foreninger derfor ikke ønsker at tage børnehold med i græsningsområder. Er der ikke faciliteter uden for NNP i samme eller nærtliggende skovområder, er der således tale om et betydeligt facilitetstab.

Det fremgår at frivillige skal passe sporet i NNP. Det bør fremgå af projektbeskrivelsen at der forventes øget vedligehold når tunge græssere går på sporene. Det vil forværres efterhånden som skoven bliver mere ufremkommelig. Naturstyrelsen bør tilkendegive at man vil støtte de frivillige med driftsmidler og materialer i nødvendigt omfang.

Naturstyrelsen bør desuden tilkendegive at ved behov for omlægninger af spor, f.eks. for øget afstand til særlige naturværdier, så vil man, hvis påkrævet, forestå ansøgning (inkl. gebyrer) til Styrelsen for Grøn Arealomlægning i henhold til "Bekendtgørelse om opførelse af spejderhytter, skovbørnehaver mv. og byggeri til det offentlige friluftsliv og den offentlige forsyning og infrastruktur i fredskov".

Endelig er det en bekymring at periodevis lukninger af naturområder hvor igennem MTB-sporer forløber vil reducere sporets værdi og øge risiko for spredning af de cyklende på arealet.

Gravel og graveløb

Gravelcykling stiger markant i omfang i disse år. Naturstyrelsen bør være opmærksom på muligheden for at foreslå og evt. skilte gravelruter i skoven.

Med den store andel af skoven der allokeres til NNP må DCU udtrykke bekymring for en korridoreffekt hvor mange skovgæster "presses sammen" i en smal zone rundt om indhegningen. Hvis stystemet ikke kan rumme de mange aktiviteter, så vil der nemmere kunne opstå konflikter mellem brugergrupper. Her færdes gravelryttere typisk på større grusveje hvor der fremover må forventes flere aktiviteter / mere færdsel. Det er således vigtigt at et eventuelt øget antal brugerkonflikter som udgangspunkt vil være et resultat af mangler i stystemet som bør adresseres f.eks. med nye stier og øget separering.

DCU håber at Naturstyrelsen fortsat vil se positivt på ansøgninger om løbsafholdelse i Bidstrupskovene.

Cykelruter

Den nationale cykelrute nr. 6 og en større regional cykelrute gennemløber NNP.

Trods de relativt korte sektioner i græsningszonen, så finder DCU det beklageligt at de vigtigste danske cykelruter skal gennemløbe græsningsområder. Det medfører reelle risici og skaber bekymringer, der kan påvirke cykelruterne attraktion for en række brugergrupper.

Det er desuden u hensigtsmæssigt at de cyklende skal igennem "kørelåger". DCU anbefaler riste tilpasset cyklende ved alle passager af hegn hvor der er cykelruter eller mange cykelaktiviteter.

Udformningen af de planlagte kørelåger fremgår ikke af projektbeskrivelsen.

DCU stiller sig til rådighed i den videre proces og det understreges igen at den lokale inddragelse af foreninger og andre betydende interessenter er afgørende for de gode løsninger.

Med venlig Hilsen

Niels Holm
Formand, Spor & Natur
Danmarks Cykle Union

DIF'S BEMÆRKNINGER TIL PROJEKTBEKRIVELSE OG FORVALTNINGSPLAN FOR NATURNATIONALPARK BIDSTRUPSKOVENE

Danmarks Idrætsforbund (DIF) har med stor interesse modtaget 'Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene', som er sendt i høring frem til den 26. oktober 2026.

Indledningsvis vil DIF gerne takke for projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen, som rummer mange gode og velovervejede tiltag til at fremme biodiversiteten og udvikle muligheder for naturoplevelser. Generelt synes vi, at projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen er velafbalanceret, og at der er taget flere gode hensyn til især det selvorganiserede friluftsliv. Vi har imidlertid en række bemærkninger og forslag til justeringer, som fremlægges i det følgende:

Hegn og adgangsforhold

DIF vil gerne rose hegnsdragningen, som vi finder fornuftig og i det store hele tager rimelige hensyn til friluftslivet. Særligt vil vi gerne rose, at den nordlige del af skoven ved Hvalsø (Storskoven) er friholdt samt området omkring Avnstrup Centret, hvormed der fortsat er muligheder for at anvende parkeringspladsen og græsmarken til stævneplads for bl.a. orienteringsløb og andre arrangementer.

Det er ligeledes positivt, at der i projektbeskrivelsen er skitseret mange indgange i form af sti-låger, ridelåger og færister. Vi vil anbefale, at disse indgange konkret tilpasses de brugergrupper, der er tilknyttet hver enkelt indgang. Det giver bedre adgang til indhegningen og dermed mulighed for at gå, løbe, cykle og eventuelt ride gennem området, hvis der ellers er nogle ryttere, som tør ride ind til kvæg og ponyer. Dermed begrænses barrieren for færdsel i området og på tværs af området.

Vi vil yderligere opfordre til, at der suppleres med flere stenter på strækningerne mellem indgangene. Ved at supplere indgangene med flere stenter skabes ekstra mulighed for, at skovgæster kan passere ind og ud af indhegningen. Stenter er desuden en billig og diskret facilitet, som ikke skæmmes i skoven.

Udsætning af store planteædende pattedyr

DIF ønsker at udtrykke bekymring vedrørende valget af store planteædende pattedyr i området. Mange friluftsudøvere kan føle utryghed ved at færdes i nærheden af kvæg og heste. Vi ved fx, at mange børnetrænere er utrygge ved at have ansvaret for en gruppe børn blandt store græssende kvæg eller vildheste. Vi havde derfor gerne set, at der blev taget større hensyn til friluftslivet i valget af planteædende pattedyr – eksempelvis ved at benytte får, geder eller hjortevildt, som vurderes mindre problematiske i denne henseende.

Det anerkendes dog, at valget af kvægrace er faldet på Galloway, en race, som generelt udviser en rolig adfærd over for mennesker, og som der er gode erfaringer med i lignende naturområder.

Vi stiller os kritiske over for udsætningen af ponyer, idet disse kan udvise opsøgende adfærd over for andre heste og dermed skabe potentielt farlige situationer for ryttere. Ligeledes vil vi på det kraftigste fraråde

udsætning af reproducerende bestande. Erfaringer viser, at især moderdyr kan udvise truende adfærd i beskyttelsen af deres kalve og føl. Vi ved også fra Danmarks Rideforbund, at reproducerende dyrehold, især hingste, kan være forbundet med direkte farer for de ridende.

Beskrivelse af områdets friluftsliv

Det glæder os, at der er opmærksomhed omkring områdets store rekreative betydning. Området er enormt velbesøgt, og der kommer mange brugergrupper fra et stort opland, og området benyttes til mange og meget varierede friluft aktiviteter. Vi er derfor tilfredse med at læse på side 45, at Naturnationalpark Bidstrupskovene skal give nye muligheder for naturoplevelser, aktivt friluftsliv og naturturisme.

I projektbeskrivelsen savner vi data fra MTB-tællestationerne, som viser de årlige antal gennemkørsler på MTB-sporet. Vi finder det vigtigt, at projektbeskrivelsen rummer alle relevante friluft data, der synliggør områdets rekreative betydning. Vi opfordrer til, at disse data indsættes i projektbeskrivelsen.

Vi vil gerne rose, at der på side 27 er indsat en tabel med antallet af årlige tilladelseskrævende aktiviteter. Disse data underbygger, hvor vigtigt det er, at der i den kommende forvaltning af området er opmærksomhed på det organiserede friluftsliv. Vi vil opfordre til, at forvaltningen af området baseres på en anerkendelse af foreningernes betydning i friluftslivet, og at der sikres en løbende og konstruktiv dialog med disse om deres aktiviteter.

Friluftsfaciliteter samt veje, stier og ruter

Mountainbikesporet i Bidstrupskovene er et af de mest populære og mest anerkendte mountainbikespor i Danmark. DIF vil derfor rose, at der i projektbeskrivelsen er en opmærksomhed på at bevare, vedligeholde og udvikle mountainbikesporet. Vi er meget tilfredse med at læse, at mountainbikesporet kommer til at forløbe både inden for og uden for hegnet, så der bliver et aktivt valg om at køre i indhegningen eller ej.

DIF undrer sig over, at de faste orienteringsposter ikke er nævnt i projektbeskrivelsens afsnit om friluftsfaciliteter, veje, stier og ruter. DIF vil derfor gøre opmærksom på, at de faste orienteringsposter er en basal facilitet for orienteringsløberne, nøjagtig ligesom mountainbikesporet er for mountainbike. DIF vil derfor foreslå, at der tilføjes et afsnit om de faste orienteringsposter, hvori der (som for mountainbikesporet) indskrives, at orienteringsposterne fremover fortsat vil blive vedligeholdt og udbygget af frivillige efter den eksisterende aftale.

Forvaltning af det organiserede friluftsliv

Bidstrupskovene har som tidligere nævnt en kæmpestor betydning for mange idræts- og friluftsforeninger. DIF opfordrer derfor til, at der også fremadrettet gives tilladelser til organiserede aktiviteter på samme niveau som hidtil. Hvis aktiviteter viser sig at medføre problemer, vil vi opfordre til dialog med foreningerne om, hvordan aktiviteterne kan justeres, så problemer undgås. Det kan være en ændring af ruteplanlægningen gennem området, det kan være en anden årstid, eller det kan være færre deltagere. Men giv som udgangspunkt tilladelser, så aktiviteterne kan evalueres. Og juster så, hvis der er behov. Men udeluk ikke det organiserede friluftsliv.

DIF har tidligere været i dialog med både Miljøministeren og Miljøministeriet om denne problemstilling, og her var budskab klart. I et brev til DIF udtaler den daværende minister Jeppe Bruus bl.a. følgende:

"Vi skal alle sammen have mulighed for at komme ud i naturen og få gode natur- og friluftsoplevelser..... Store arrangementer som f.eks. orienteringsløb i statens naturområder kræver allerede i dag ansøgning og tilladelse fra Naturstyrelsen med henblik på bl.a. vurdering af effekter på naturen. Den praksis vil fortsætte. Fremtidige aktiviteter i naturnationalparkerne er derfor som udgangspunkt velkomne."

Dette synspunkt bør efter DIF's opfattelse være retningsgivende for administrationen af aktiviteter i Naturnationalpark Bidstrupskovene.

Faunalommer

Projektbeskrivelsen foreslår etablering af tre faunalommer. DIF anerkender behovet for at tilvejebringe rolige områder for dyrene og finder det fornuftigt, at der friholdes zoner for stiføring og faciliteter. Vi finder det ligeledes fornuftigt, at faunalommerne er placeret i tre "hjørner" af naturnationalparken, så de dermed ikke udgør en barriere for færdsel og "splitter" naturnationalparken op i flere dele.

DIF skal dog gøre opmærksom på, at det er afgørende for friluftslivet, at faunalommerne ikke udvikler sig til permanente forbudszoner, hvor alle tilladelseskrævende aktiviteter konsekvent afvises. En adaptiv og fleksibel forvaltningspraksis bør tilstræbes, idet dyrenes adfærd og behov varierer med årstider og naturforhold.

DIF henviser i den forbindelse til den gode praksis, der gennem mange år har eksisteret mellem Naturstyrelsen og Dansk Orienterings-Forbund, hvor der i forbindelse med hvert enkelt arrangement aftales naturzoner (vildtlommer), som tager udgangspunkt i de aktuelle og årstidsbestemte forhold. En tilsvarende tilgang vil være hensigtsmæssig i forhold til administrationen af faunalommerne i Naturnationalpark Bidstrupskovene.

DIF foreslår derfor, at de tre faunalommer administreres dynamisk, så nogle områder kan åbnes for tilladelseskrævende aktiviteter i visse perioder, mens andre forbliver lukkede.

Overvågning og evaluering af konsekvenser for friluftslivet

DIF er tilfreds med, at der bliver lavet såvel kvantitative som kvalitative målinger og undersøgelser vedrørende borgernes brug af naturnationalparken. Dog vil vi nævne, at antallet af besøg i området ikke nødvendigvis giver et billede af friluftslivet i området. Det er vigtigt at få et indblik i aktivitetstyper og deres udvikling. Ligeledes er det vigtigt løbende at lave statistik på antallet af ansøgninger, tilladelser og afslag på organiserede aktiviteter i området samt begrundelsen herfor, ligesom det vil være givtigt at undersøge, hvor aktiviteterne evt. alternativt placeres.

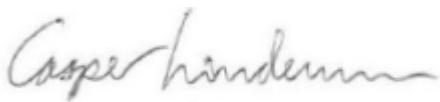
For at sikre en meningsfuld sammenligning over tid, forventer vi, at relevante målepunkter og dataindsamlinger iværksættes hurtigst muligt, så der kan opnås en tilstrækkelig baseline før naturnationalparken etableres.

Afsluttende bemærkninger

DIF vil gerne udtrykke stor tilfredshed med de forskellige hensyn til friluftslivet, som der er indarbejdet i projektbeskrivelsen, bl.a. i hegnsdragnet, låger og indgange, faciliteter mv. Men det skal samtidig understreges, at alle disse gode tiltag er fuldstændig ubetydelige for det organiserede friluftsliv, hvis foreningerne ikke får tilladelser til deres aktiviteter og arrangementer. Derfor skal der endnu en gang lyde en stor opfordring til at imødekomme foreningernes ansøgninger om aktiviteter.

Afslutningsvis vil DIF gerne understrege ønsket om et fortsat godt samarbejde med Naturstyrelsen om at sikre gode rammer for både natur og friluftsliv i Naturnationalpark Bidstrupskovene. Vi håber, at vores bemærkninger og forslag vil blive taget i betragtning med henblik på at skabe en naturnationalpark, der tilgodeser både biodiversitet og borgernes mulighed for aktivt friluftsliv. Vi står naturligvis til rådighed for nærmere dialog om de kommende rammer.

Med venlig hilsen

Casper Lindemann
Natur- og outdoorskonsulent

Danmarks Jægerforbund

Vedr. offentlig høring af projektbeskrivelsen og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Naturstyrelsen har i august 2026 udsendt projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene i høring, hvilket giver anledning til følgende bemærkninger fra Danmarks Jægerforbund:

Generelle bemærkninger

Danmarks Jægerforbund støtter etableringen af naturnationalparker af hensyn til behovet for at styrke naturen og biodiversiteten i Danmark og er samtidig af den opfattelse, at bæredygtig jagt og biodiversitet ikke er hinandens modsætninger.

Vi påskønner etableringen af den lokale bestyrelse for nationalparken. Det vil sikre et lokalt ejerskab og en god lokal dialog samt mulighed for fremadrettet at kunne blive inddraget i beslutninger vedrørende naturnationalparkens forvaltning og drift.

Vi hilser den planlagte baselineregistrering/nulpunktstælling af områdets vildt velkommen, så der er et godt udgangspunktet at træffe beslutninger ud fra i relation til, hvor mange stude, køer og heste, der skal supplere vildtet i afgræsningen.

Jagt

Specifikt i forhold til jagtlige aktiviteter er det jægerforbundets holdning, at de ikke må stride mod naturnationalparkernes biodiversitetsmæssige formål.

Vi er imod den restriktive tilgang til jagt i naturnationalparken, som fremgår af projektbeskrivelsen, hvor vi mener, at der sagtens kan afholdes jagt, uden at det strider mod de biodiversitetsmæssige formål. Især hvis der f.eks. ikke er noget i vejen for, at der gives plads til andre friluftaktiviteter, der kan generere forstyrrelser og det på alle tider af året, også i dyrenes yngleperioder.

Jægerforbundet har dog med tilfredshed bemærket, at der i bemærkningerne til lovforslaget er indføjet, at "den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) ikke vil være afskåret fra at indgå konkrete aftaler med jægere om at deltage i udførelsen af jagt og regulering i naturnationalparkerne, der sker som et led i forvaltningen af områderne". Jægerforbundet lægger vægt på, at der via fornøden vildtforvaltning sikres sunde vildtbestande i naturnationalparken.

Vi mener, at jagten/reguleringen bør varetages af kommunens lokale jagtforeninger i samarbejde med Naturstyrelsens lokale enhed, og vi ser således frem til en konstruktiv dialog med den lokale NST-enhed om såvel bestandsreguleringen som en eventuel regulering af invasive arter, som jægerforbundet i øvrigt har en lang tradition for samarbejde med Naturstyrelsen om.

Endvidere har vi noteret os tidligere miljøminister Lea Wermelins svar på spørgsmål 1038 (MOF alm. del) stillet 24. maj efter ønske fra Erling Bonnesen (V), hvor vi hilser det velkommen, at *"Principper for afskydning, bestandsstørrelser m.v. drøftes med lokale hjortevildtgrupper, naboer m.v."*, hvis der er behov for at planlægge bestandsregulering, idet de nævnte grupper kan bidrage med særlig viden om hjortevildtbestandene i området.

Hegn

Vi anerkender, at hegning af naturområder kan være et redskab til at styrke biodiversiteten gennem afgræsning. Vi er meget tilfredse med, at der er planlagt etablering af lave hegn med glatte tråde (højest 2-trådet), der giver færre skader på vildtet og især sikrer dets frie bevægelighed, idet denne løsning flugter med DJ's politiske mål for naturnationalparker, for så vidt angår hegn.

Friluftsliv

Naturnationalparkerne er et nationalt projekt, hvor arealet og midlerne kommer fra staten og på den måde os alle sammen. Derfor mener Danmarks Jægerforbund overordnet, at i det omfang det ikke skader naturnationalparkernes formål med at øge biodiversiteten, så bør der i videst muligt omfang tages hensyn til de rekreative aktiviteter.

Vi har derfor med tilfredshed noteret os, at der både afsættes midler til friluftslivet og nye friluftsfaciliteter, og at der lægges op til et rigt friluftsliv i den nye naturnationalpark. Vi vil i den forbindelse opfordre til at sikre tilstrækkelige parkeringspladser og toiletfaciliteter.

Dertil kommer farbare stier og spor inde i naturnationalparken, som naturligvis også skal vedligeholdes. Vi har positivt bemærket, at "Ved anlæg af nye friluftsfaciliteter, er der særligt fokus på at forbedre adgangsforholdene for bevægelseshæmmede. Der sikres en hensigtsmæssig omlægning og sammenbinding af stier og markerede ruter."

Indflydelse

Ved at den nuværende regering har etableret bestyrelser med deltagelse af lokale interessenter, er der taget et vigtigt skridt i retning af den helt nødvendige lokale forankring, så naturnationalparkerne kan nyde folkelig opbakning og blive en succes. Af projektbeskrivelsen og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene fremgår det, at efter høringsperioden vil høringssvar og ændringer blive drøftet i bestyrelsen. Denne proces ser jægerforbundet frem til at følge.

Nedlagt vildt og kadavere

Danmarks Jægerforbund vil gerne henlede opmærksomheden på tidligere miljøminister Lea Wermelins besvarelse af MOF alm. del spørgsmål 728, hvori det fremgår, at *"ved behov for større reguleringer af bestandene af f.eks. krondyr og dådyr vil nedlagte dyr blive udtaget af naturnationalparken med henblik på bl.a. konsum."*

Den tidligere miljøministers udmelding til fremtidig håndtering af nedlagt vildt finder vi etisk korrekt, og den flugter med jægerforbundets mål for kadavere og nedlagt vildt: Nedlagt hjortevildt i naturnationalparkerne bør primært anvendes til konsum, mens enkelte regulerede dyr kan blive liggende af hensyn til biodiversiteten, lige som selvdøde dyr kan blive liggende. Med en mulig fremtidig væsentlig øgning i bestand af kronvildt og dåvildt, kan det blive nødvendigt at udtage et antal dyr ud fra ovenstående princip.

På den baggrund har jægerforbundet med tilfredshed noteret sig følgende afsnit i forvaltningsplanen: "Ådsler efterlades til fremme af biodiversiteten, hvor det er foreneligt med de veterinære regler, bl.a. undersøges muligheder for anlæg af kadaverpladser. Ved omfattende bestandsreguleringer af hjortearter kan de regulerede dyr blive solgt og anvendt til konsum."

Dyrevelfærd

Jægerforbundet er endelig tilfreds med, at den skitserede beredskabsplan af hensyn til dyrevelfærden er indtænkt fra begyndelsen. Danmarks Jægerforbund har i øvrigt gennem Vildtforvaltningsrådet udtalt sig om rewilding, hvor af det klart fremgår, at sætter man dyr bag hegn, har man også påtaget sig ansvaret for dem i forhold til sygdomme, sult, tørst og andre dyrevelfærdsmæssige elementer. Det ansvar forventer vi naturligvis, at Naturstyrelsen vil leve op til i den kommende Naturnationalpark Bidstrupskovene.

Giver ovenstående anledning til spørgsmål eller kommentarer, så ring eller skriv meget gerne til undertegnede.

Venlig hilsen
Danmarks Jægerforbund

Karsten Villumsen
Formand for Lejre Jægerråd

Danmarks Naturfredningsforening – DN Lejre

Høringssvar til projektbeskrivelse og Forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Stor ros til Naturstyrelsen for den fine, faglige og gennearbejdede Projektbeskrivelse og Forvaltningsplan for Bidstrupskovene, der både understøtter udviklingen af natur og biodiversitet og samtidig tager hensyn til mulighederne for fortsat udøvelse af friluftsliv og rekreativ anvendelse.

I arbejdet har der fra starten af været inddraget naboer, bruger- og interessegrupper. Der er taget mange hensyn til de mange brugerinteresser og divergerende ønsker. Mange er endt med fortsat at kunne udøve deres interesser, mens et fåtal er henvist til andre lokaliteter.

Hegningen vil bestå af et totrådet hegn, der ikke skæmmer i naturen og som alle de nuværende dyregrupper fortsat uhindret vil kunne passere, mens de indsatte græssere vil forblive indenfor, så de ikke søger ud på naboernes marker og haver.

Vi går ind for, at der fra start af vil være en adaptiv tilgang med hensyn til indsættelse af antal dyr. I første omgang lægges der op til indsættelse af en gruppe stude og/eller køer - fx af racen Galloway, der er hårdføre. Senere kunne det måske overvejes at indsatte en lille flok Angus-kvæg på en særlig lokalitet.

Det er vigtigt, at der fra start af vil være køer, der kan lære de øvrige dyr om adfærd og hvor, der er godt at fouragere. På sigt og for at fremtidssikre bestanden, bør de dog være reproducerende. Tyre kan altid indsatte for en kort periode og derefter fjernes igen efter endt arbejde.

Vi støtter også op om, at der til at starte med indsatte en lille flok reproducerende ponyer - fx af racen Exmoore-ponyer, der er hårdføre og anvendt på adskillige lokaliteter med stor succes.

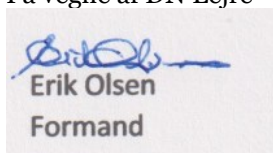
At det bliver reproducerende dyr, vil også skabe en øget interesse for Naturnationalparken af andre interessegrupper, da mange mennesker ønsker at se og opleve dyrene i frie og naturlige omgivelser. Der skal være god og informativ skiltning for adfærden i skoven.

Brugere af skoven, der ikke ønsker at gå indenfor indhegningen, har fortsat halvdelen af skoven til rådighed - ca. 500ha = 5km². Der etableres masser af adgangsmuligheder, ligesom der etableres to passager med indsnævring i hegnsføringen således, at man let kan overskue, om der er dyr i nærheden og derved hurtig kan passere det korte stykke vej. Der vil desuden blive etableret stisystem hele vejen rundt om den indhegnede Naturnationalpark.

Det er godt og vigtigt, at dræn og grøfter sløjfes, så nye vådområder kan etableres.

Men det er lige så vigtigt, at der hele tiden holdes øje med udviklingen, så det ikke går ud over de unikke skovenge og andre områder med ømtålelig flora og fauna - hverken ved oversvømmelse eller ved for hård afgræsning af dyrene. Frahegning af disse naturperler kan blive en nødvendighed.

På vegne af DN Lejre

Erik Olsen
Formand

Danmarks Naturfredningsforening

Høringssvar til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Danmarks Naturfredningsforening (DN) vil gerne takke for muligheden for at komme med høringssvar til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for naturnationalpark Bidstrupskovene. DN Lejre har indgivet et lokalt høringssvar og nedenstående er høringssvar fra DN centralt.

Helt overordnet vil DN gerne rose Naturstyrelsen for en meget gennemarbejdet og ambitiøs plan. Den er et godt udgangspunkt for at skabe et enestående stort og sammenhængende naturområde, og vi glæder os meget til at følge projektet både lokalt og nationalt. Vi står naturligvis også til rådighed ved spørgsmål til dette høringssvar.

Hovedbudskaber

- Naturnationalpark Bidstrupskovene er med sine 512 hektar en lille naturnationalpark, som størrelsesmæssigt er langt fra målet om minimum 1000 hektar. DN savner, at planen forholder sig til potentialet for at udvide naturnationalparken på sigt, herunder indgå i samarbejde med Den Danske Naturfond, der ejer naboskoven Lerbjerg Skov.
- DN finder det positivt, at der vælges at udsætte både kvæg og heste i naturnationalparken.
- DN er meget positive overfor, at hestene forvaltes som reproducerende dyr, der både giver bedre dyrevelfærd og en mere varieret og naturlig påvirkning af landskabet. I den forbindelse er det meget vigtigt at inddrage nyeste viden om betydningen af hestens sociale adfærd, herunder naturlige flokstrukturer, i forbindelse med både etablering og fremtidig

forvaltning af bestandene i området.

- DN er til gengæld helt uforstående overfor valget af ikke-reproducerende kvæg. Det er en vigtig del af dyrenes samlede velfærd at kunne reproducere sig, og der er en række funktioner i økosystemet, som svækkes, når der ikke er reproducerende dyr.
- DN savner vildsvin, der har en væsentlig og unik økosystemfunktion i området.
- DN savner, at man sikrer en naturlig browserfunktion i naturnationalparken, enten ved at hegne krondyrene inde med høje hegn, eller ved at udsætte europæisk bison eller Tauros-kvæg, der begge erfaringsmæssigt går hårdt til træer og buske.
- Brugen af geder kan til dels kompensere for den manglende naturlige browser, men forvaltning af geder i små mobile hegn er både ressourcetungt og flugter meget dårligt med målet om at have vild og selvforvaltende dyr i naturnationalparken.
- Der planlægges med et meget lavt græsningstryk, som ligger under det interval, som er den videnskabelige anbefaling. Derudover planlægges med en langsom indfasning af de græssende dyr, så der kan gå mange år, før der opnås tætheder der er tæt på områdets naturlige bærekapacitet.
- Denne strategi er yderst risikabel, da den risikerer en massiv tilgroning på både eksisterende lysåbne arealer og arealer, der ryddes i genopretningsfasen, hvilket vil kræve en dyr og mandskabskrævende efterpleje, som ikke flugter med formålet med naturnationalparkerne.
- Et naturligt højt græsningstryk vil sandsynligvis også reducere behovet for at bekæmpe invasive arter markant.
- DN ser positivt på, at fladedækkende aktiviteter flyttes ud af faunalommerne og gerne ud i den urørte statsskov rundt omkring naturnationalparken, så den afledte forstyrrelse ikke påvirker naturen og de store planteædere i selve parken.
- DN ser også positivt på mulighederne for i særlig grad at flytte friluftsliv ud af faunalommerne gennem at nedlægge veje og stier i lommerne og tilsvarende gøre forholdene endnu bedre i skoven rundt om naturnationalparken.
- Klimaafsnittet er efter DN's mening både meget ensidigt og bygger på et unuanceret syn på skovenes klimaeffekter. DN savner i høj grad, at man i projektbeskrivelsen også anerkender de positive klimaeffekter på hhv. klimaafbødning og -tilpasning ved at området lægges ud til naturnationalpark. Vild natur vil lagre langt mere CO₂ end produktionsskov, og det lagrede CO₂ vil være lagret mere robust. Desuden vil et vildere landskab lagre mere vand og skabe mere robuste levesteder og bestande i et forandret klima.
- DN savner fokus på formidlingen af de åbenlyse fordele der er for de planteædende dyr ved at få lov at leve et mere naturligt liv i store naturområder. Det gælder særligt for hestene, som får mulighed for at leve i naturlige, reproducerende flokke, og dermed for mulighed for at leve et langt mere naturligt liv, end langt hovedparten af heste i dagens Danmark.
- DN bakker op om en solid og grundig overvågning og formidling af resultater for både biodiversitet, dyrevelfærd og friluftsliv, så Bidstrupskovene sammen med de øvrige naturnationalparker kan bidrage til en større forståelse for, hvordan vild natur ser ud og kan opleves i en dansk kontekst.

I det følgende følger lidt mere detaljerede bemærkninger og spørgsmål til ovenstående hovedbudskaber, i den rækkefølge de er beskrevet i projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen.

Projektbeskrivelsen – eksisterende forhold

DN anerkender, at den nuværende størrelse og afgrænsning er valgt i forsøg på at tage hensyn til og tilgodese lokale brugers ønsker. Det har medført, at naturnationalparken er væsentligt mindre end de faglige anbefalinger, og der bør allerede nu arbejdes aktivt for på sigt at udvide området.

En mulighed er at samarbejde med Den Danske Naturfond, da fondens arealer i Lerbjerg Skov grænser op til naturnationalparken og forvaltes efter de samme grundlæggende principper. Det ville udvide naturnationalparken med 160 hektar og dermed komme et væsentligt skridt tættere på minimumsanbefalingerne på 1000 hektar. Dette vil kræve en ændring af loven om naturnationalparker.

Desuden fremgår det af planen, at Lejre Kommune har planer om skovrejsning nær Hvalsø, umiddelbart op ad den urørte skovdel af Bidstrupskovene. Her vil det være oplagt at samarbejde om f.eks. at indrette den kommende kommunale skov med særligt fokus på friluftsliv, så naturnationalparken på sigt kan udvides med dele af den urørte statsskov.

Det er påfaldende, at arealerne med kortlagte naturtyper og særlig værdifuld skov er så små og fragmenterede i Bidstrupskovene, hvilket fortæller, at der er et stort potentiale for at fremme både lysåbne naturarealer og skov med høj biodiversitet.

DN noterer sig, at Bidstrupskovene rummer en række ikoniske arter som hasselmus, engperlemorsommerfugl og skovperlemorsommerfugl, samt en række andre fåtallige plante- og dyrearter, som det er vigtigt at beskytte. Mange af arterne er knyttet til græsningsprægede skovlandskaber og må formodes at få gode forhold i naturnationalparken, hvis man på sigt opnår et naturligt højt græsningstryk. Med det planlagte græsningstryk og lange indfasning, samt manglen på en naturlig browser, frygter DN, at man i mange år fortsat må bruge mange ressourcer på mere håndholdt naturpleje, som ikke er foreneligt med formålet med naturnationalparken.

Projektbeskrivelse – planlagte tiltag og anlæg

DN finder det meget positivt, at der i forhold til de store planteædere er fokus på at sikre både en høj diversitet af arter, så naturlige tætheder som muligt og naturlige reguleringsmekanismer, ligesom der i videst muligt omfang arbejdes med reproducerende bestande.

DN undrer sig derfor over, at en nøgleart som vildsvin fravælges, når man sammenholder med ønsket om at have stor funktionel diversitet. Vildsvin har således en helt unik økosystemfunktion ved at vende og rode i jorden, og den er bl.a. kendt for at kunne begrænse ørnebregne, som nævnes som en art, der kan optræde massivt i Bidstrupskovene i forbindelse med rydninger. Årsagen til fravalget er risikoen for spredning af afrikansk svinepest, men det skal her påpeges, at der er gode erfaringer med vildsvin bag hegn i en række andre danske naturområder, f.eks. Klelund Plantage, Kragelund Mose og Tofte Skov gennem mange år, uden at det har resulteret i spredning af sygdomme.

DN undrer sig desuden over, at man ikke har valgt at introducere en naturlig browser i naturnationalparken, da denne funktion er en helt afgørende del af et funktionelt økosystem. Det nævnes adskillige gange i projektbeskrivelsen, at der er en risiko for tilgroning af både eksisterende lysåbne naturarealer og kommende rydninger med træer og buske, hvilket kunne modvirkes væsentligt, hvis man opnåede en mere naturlig browserfunktion. Geder kan til dels erstatte en naturlig browser, men flytning af geder rundt i små folde er meget langt fra målet om mere vild og selvforvaltende natur.

En art som europæisk bison er kendt for at browse væsentligt mere end heste og kvæg, så det er ærgerligt, at denne art er fravalgt fra start. Argumentet med, at bestanden lider af reduceret fitness, forekommer besynderligt, al den stund at en ny bestand i Bidstrup på sigt netop ville kunne bidrage til en langtidssikring af bestanden og en større genetisk diversitet indenfor bestanden.

Alternativt kan kronhjort i naturlige tætheder udøve en betydelig browsefunktion på træer og buske, men det er svært at forestille sig naturlige tætheder af krondyr i et område med lave hegn. Al erfaring med krondyr viser således, at dyrene vil søge ud i det omgivende agerland for at søge føde på mere energirige fødekilder, og primært bruge naturarealerne til at hvile og ophold i dagtimerne. Dermed får man ikke den fulde effekt på økosystemet og tilmed risikerer man, at dyrene flytter næringsstoffer på tværs af hegnslinjen i stedet for at indgå i et naturligt kredsløb inden for reservatet. Dette kunne man undgå ved at have krondyr i naturlige tætheder bag høje hegn.

Endelig viser de nyeste erfaringer med Tauros-kvæg af denne race browser markant mere end mere traditionelle naturkvægracer, f.eks. Galloway, hvilket taler for – på sigt – at etablere en bestand af denne race i Bidstrupskovene.

Konkret artsvalg i NNP Bidstrup

Kvæg

I naturnationalparken udsættes kvæg af robust race, f.eks. Galloway, hvilket er en god robust race til helårsgræsning, om end den mangler Tauros-kvæget evne til at browse og generelt større bevægelighed i landskabet. Der etableres en ikke-reproducerende bestand, der løbende kræver en forøgelse tilførsel af nye dyr udefra. Dette er rigtigt uheldigt og DN vil kraftigt opfordre til, at man i stedet vælger at etablere en bestand af reproducerende kvæg fra start.

Det er understreget både af den videnskabelig arbejdsgruppe og i en række faglige rapporter, at reproducerende bestande af planteædere i naturlige flokstrukturer dels giver roligere dyr med højere dyrevelfærd, dels har en større positiv indvirkning på natur og biodiversitet. Det vil give bedre dyrevelfærd at dyrene kan gennemføre deres naturlige adfærd, herunder brunst og yngelpleje, og med tiden vil dyrene give erfaringer videre, der giver mere kompetente og robuste dyr. Derudover har reproducerende dyr et højere aktivitetsniveau og udfører en række unikke aktiviteter, f.eks. tyre, der graver huller, hvilket har en større gavnlig indvirkning på økosystemerne.

Heste

DN vil gerne rose og anerkende valget af at have reproducerende heste, og der er gode erfaringer med helårsgræsning og reproducerende bestande af racen Exmoor.

Krondyr

Som tidligere beskrevet frygter DN, at krondyrene får en begrænset effekt på naturen indenfor naturnationalparken, fordi de vil finde en stor del af deres føde udenfor, ligesom de vil kunne transportere næringsstoffer ind fra det omgivende produktionslandskab. Indhegning af krondyrene vil også have en positiv effekt på arealerne udenfor naturnationalparken, idet det vil begrænse markskader, og dermed reducere behovet for at nedregulere bestanden.

Geder

DN anerkender behovet for at sikre et tilstrækkeligt højt browsertryk på træer og buske, så der på sigt opstår et lysåbent skovlandskab med mange arealer med lysåben skov og helt lysåbne arealer. Dette kunne opnås mere naturligt ved at lade naturlige browsere spille en rolle, f.eks. europæisk bison eller kvæg af racen Tauros, alternativt ved at have en naturlig bestand af krondyr under høje hegn.

Geder har vist sig effektive som et målrettet værktøj til at begrænse tilgroning med træer og buske mange steder, men netop anvendelsen som et målrettet værktøj ligger langt fra hele idéen med at udvikle naturnationalparkerne som selvforvaltende naturområder med minimal menneskelig indflydelse. Dertil kommer, at geder erfaringsmæssigt kan have det svært i et dansk klima året rundt, og derfor kræver meget håndtering. Derfor opfordrer DN til at arbejde videre med en mere naturlig browserfunktion og ikke se geder som en permanent løsning på problemer med tilgroning.

Græsningstryk

I Bidstrupskovene er græsningstrykket vurderet til ca. 55-60 kg græsningsdyr pr. hektar. Dette vurderes at kunne tilgodesee både dyrenes fødebehov og de naturmæssige effekter af afgræsningen. Det bemærkes dog, at startbestanden vil være væsentligt lavere.

DN er bekymret for dels om græsningstrykket er for lavt, dels for strategien med at starte ud med et endnu lavere græsningstryk. Hvis dyrene skal have den ønskede effekt på landskabet struktur og dermed biodiversiteten er det helt afgørende, at dyrene går i naturlige tætheder, hvor den tilgængelige fødemængde bliver spist op hen over vinteren. Det vil dels være mere effektivt i forhold til at bremse tilgroningen yderligere, men samtidigt have en positiv effekt i forhold til at fremme urter fremfor græsser. Det er derfor vigtigt, at man lade bestanden af dyr vokse til det niveau, der er naturligt for

områdets fødemængde, og ikke lade sig styre for meget af det vurderede græsningstryk eller af at opnå en på forhånd defineret naturtilstand. Man bør derfor som minimum begynde på det vurderede græsningstryk, og herefter lade bestandsudviklingen vise, hvad den naturlige bærekapacitet for området vil være.

Hvis man begynder med et meget lavt græsningstryk, risikerer man, at området bliver undergræsset. Herved får man en uhensigtsmæssig tilgroning af de nuværende lysåbne naturområder, med risiko for negative konsekvenser for en række af områdets truede og sjældne arter. Man risikerer også, at områder, der ryddes i genopretningsfasen, gror til med træer og buske, og dermed ikke får karakter af det lysåbne skovlandskab, som man i dag ved er det naturlige udgangspunkt under danske forhold, og dermed også det landskab, som vores mange tusinde arter er tilpasset gennem tiden. Begge dele risikerer at ende med, at man enten mister uerstattelige naturværdier eller bliver tvunget til at gennemføre en langvarig og ressourcetung opfølgende plejeindsats.

Etablering af hegn

Naturnationalparken hegnes med lavt trådhegn i ca. 1 meters højde. Hermed fravælger man muligheden for at have kron dyr i naturlige tætheder, hvilket bliver et problem for tilgroningen, når man samtidigt fravælger bison og Tauros-kvæg. Så ender man med et behov for manuel naturpleje og at flytte geder rundt i midlertidige hegn, hvilket er både meget ressourcekrævende og meget langt fra målet om at skabe selvforvaltende økosystemer med naturlig dynamik, som er hele formålet med naturnationalparkerne.

Friluftsfaciliteter samt veje, stier og ruter

DN anerkender, at den nuværende afgrænsning af Naturnationalpark Bidstrupskovene i høj grad er et resultat af det lokale ønske om at brugere skal kunne færdes hele vejen udenfor det hegnede område. DN bifalder i den forbindelse, at der sættes ekstra fokus på at skabe gode forhold for friluftsliv udenfor naturnationalparken, bl.a. gennem at der etableres en sammenhængende 'Rundturssti' og at der laves genveje på denne, på steder hvor naturnationalparken er smal.

Faunalommer

DN mener, at det er fornuftigt at etablere faunalommer og er enige i, at få, men store, faunalommer giver den bedste mulighed for at sikre dyrene ro til fødesøgning, drøvtygning og mulighed for at udleve social adfærd, samt ro til at føde unger, i det omfang det sidste altså er muligt. En sidegevinst vil være, at forstyrrelsesfølsomme arter som f.eks. rovfugle og storke får bedre forhold for at etablere sig i området.

I den forbindelse vil DN gerne have oplyst, hvor stor en faunalomme skal være, før den efter Naturstyrelsens vurdering kan kaldes stor? I Bidstrupskovene synes umiddelbart kun den ene faunalomme at have en relevant størrelse, hvor den reelt kan fungere som faunalomme og samtidigt udgøre det for et levested for forstyrrelsesfølsomme arter som f.eks. store rovfugle og storke.

DN bifalder, at eksisterende ruter flyttes udenfor faunalommerne, men vil opfordre til, at man helt undgår at have stier og veje i faunalommerne, som f.eks. foreslået i NNP Hanstholm. Dette skal naturligvis ske samtidigt med, at man øger mulighederne for aktivt friluftsliv udenfor naturnationalparken tilsvarende, som man f.eks. har planlagt med den kommende rundturssti.

Tilladelseskrævende aktiviteter

DN ser meget positivt på, at Naturstyrelsen vil afsøge muligheden for alternative placeringer til tilladelseskrævende aktiviteter i skoven omkring naturnationalparken, så den afledte forstyrrelse ikke påvirker naturen og de store planteædere i selve parken. Det bør generelt tilstræbes at henlægge større arrangementer og fladedækkende aktiviteter udenfor hegnet, af hensyn til forstyrrelsesfølsomme arter og de store planteædende dyrs mulighed for at finde ro.

Rydning og strukturfældning

Det nævnes, at opvæksten af ær er massiv mange steder i Bidstrup Skovene, ligesom ørnebregne er kendt for at sprede sig i rydninger. Disse udfordringer kan imødegås ved at følge DN's anbefalinger om at sikre et mere naturligt browsertryk med enten introduktion af europæisk bison og/eller Tauros-kvæg, samt en bestand af vildsvin, som bl.a. er kendt for at æde ørnebregne. DN ønsker desuden at

høre argumentet for ikke at fjerne en nordamerikansk art som Nordmannsgran fra naturnationalparken? Et ønske om at skabe lommer med læ for dyrene bør man kunne opnå med holme af rødgran?

Genopretning af naturlige hydrologiske forhold

DN har forståelse for, at genopretning af naturlige hydrologi vil blive gennemført under til naboarealer og til nødvendig, eksisterende infrastruktur. DN har også forståelse for, at man i en periode må fastholde unaturlig hydrologi for at sikre særlige arter, men det bør fremgå af planen, at målet på sigt er at indstille vedligehold af alle grøfter, når bestandene af de truede arter har spredt sig til de nye levesteder, der vil opstå i skoven.

Man bør i udvalgte områder overveje ikke at fjerne de uønskede bevoksninger før man iværksætter hydrologiindsatser, men i stedet se det som del af strukturindsatsen, hvor man drukner træerne i lavningerne og efterlader dem som stående dødt ved, til gavn for fugle, insekter og svampe.

Bekæmpelse af ikke-hjemmehørende invasive arter

Det nævnes indledningsvist, at der er få invasive arter i de lysåbne naturtyper, og de invasive træarter som f.eks. sitka udfases aktivt. Der synes dermed ikke at være stort behov for at bekæmpe invasive arter i Bidstrupskovene på lang sigt. Her er det igen vigtigt at have fokus på at skabe så naturligt et økosystem som muligt, dvs. med naturlig hydrologi og en naturlig græsningsfunktion. Det er velkendt, at naturlige systemer er mere robuste overfor indvandring af invasive arter, og at mange af de arter, man i dag bekæmper manuelt, får svært ved at klare sig eller sprede sig i mere naturlige systemer. Det understøtter også DN's tidligere kommentarer vedr. særligt tætheder og funktionel diversitet af de store planteædere.

Forventede klimaefakter

Dette afsnit tegner efter DN's opfattelse et meget ensidigt og unuanceret billede af klimaeffekterne og inkluderer slet ikke de mange positive effekter af at udlægge produktionsskov til vild og dynamisk skovnatur.

Vilde og dynamiske skovlandskaber vil opbygge et meget stort kulstoflager, som vil være større end i produktionsskove. Dette gælder ikke kun for de skovbevoksede dele, men også for de lysåbne arealer, hvor nyere forskning har vist, at der kan lagres store mængder kulstof i lysåben natur, samt at store planteædere kan have en positiv effekt på denne lagring gennem at øge et nedadgående fluks af kulstof i jorden.

Lagringen af kulstof i vild natur vil også være mere robust og dermed være et mere stabilt lager, end det man finder i produktionsskoven. Kulstof lagret i homogene i produktionsskove er mere udsat for katastrofer som tørke, brand, oversvømmelser, insektangreb mv., alt sammen fænomener, som må forventes at optræde hyppigere i fremtiden. Kulstoflagring i vilde skove er mere varieret og på flere former og dermed også mindre sårbar overfor ekstreme hændelser. Særligt den betydelige lagring af kulstof under jorden i lysåben natur vil være langt mere stabil end kulstof lagret i træer over jorden, da den ikke er påvirkelig af f.eks. brand og insektangreb.

Det beskrives også, at skovene indenfor 100 år vil nå en modenhed, hvor nettooptaget bevæger sig mod 0. Dette er et omdiskuteret forhold, idet en del forskning har vist, at der kan gå mange hundrede år, før der sker en gradvis mætning, særligt i unge skove, hvis et sådant mætningspunkt overhovedet findes. Fordelene ved løbende hugst afhænger i høj grad også af, om det høstede materiale anvendes til langsigtet lagring i produkter, eller om det brændes af med det samme. Der bør derfor ske en omformulering af afsnittet om klimaeffekter, så det reelt afspejler den nyeste viden om de fordele og ulemper, der er ved at omlægge produktionsskov til vild natur.

Forvaltningsplan

Udviklingsmål

Naturnationalpark Bidstrupskovens udviklingsmålet er, at naturen og de naturlige processer skal have friere udfoldelsesmuligheder og kunne udvikle sig mere dynamisk, med et naturligt græsningstryk – af både ”browsere” og ”græssere”. Denne græsning vil være medvirkende til

opbygning af en varieret skovstruktur og skabe varierede overgangszoner mellem lysåben og mere skygget natur.

DN er meget enige i de overordnede mål for naturnationalparken, men vi frygter, at det kan blive meget svært at opnå med det relativt lave græsningstryk og uden store browsere som f.eks. europæisk bison eller Tauros-kvæg. Det må derfor forventes, at der vil ske en langsom tilgroning af skoven og dermed også, at der skal ske en del supplerende pleje, herunder mobile hegn med geder, hvilket ikke stemmer overens med de overordnede udviklingsmål.

Det nævnes også, at det kan blive nødvendigt at regulere bestanden af krondyr for at forhindre markskader på naboarealer. Dette er et helt åbenlyst problem ved lave hegn og krondyr - der vil være stor risiko for, at der opstår situationer, hvor skaderne på produktionsarealer udenfor naturnationalparken bliver så store, at bestanden skal reguleres ned, med den konsekvens, at dyrene får endnu mindre effekt inde i naturnationalparken, end de har i forvejen. Dette kan løses ved hegn, der også holder krondyrene inde, som tidligere nævnt.

DN hilser det i øvrigt meget velkomment, at Naturstyrelsen vil arbejde aktivt for at fremme flere ådsler i landskabet gennem etablering af kadaverpladser.

Principper for forvaltning af dyr

DN ønsker en konkretisering af, hvad der forstås ved, at ”...bestanden af de enkelte arter reguleres efter naturlige mekanismer så vidt som muligt.” Hvad forstås ved naturlige mekanismer i et system, hvor de normale bestandsregulerende mekanismer som prædation, sygdom og sult er sat ud af kraft?

I den forbindelse skal DN opfordre til, at man i forbindelse med regulering forsøger at efterligne ovenstående naturlige processer, hvilket bl.a. indebærer, at det primært er unge og gamle dyr, der tages ud. Desuden skal DN opfordre til, at man særligt for hestene inddrager den nyeste viden om hestes familie- og flokstrukturer, så man ikke uforvarende forstyrrer eksisterende sociale strukturer, når man skal tage dyr ud. Heste er meget sociale dyr, og det kan være meget voldsomt både for den enkelte hest og flokken, hvis et dyr fjernes. Der bør derfor være meget stor fokus på at udtage dyr på en måde, så de etablerede, naturlige flokstrukturer bevares og dermed også, at dyrenes velfærd sikres bedst muligt. Det kan f.eks. være ved at tage unge hingste ud, som endnu ikke har etableret en flok.

Endelig skal DN igen gentage ønsket om, ikke at stirre sig blindt på et vurderet græsningstryk, men lader bestandene udvikle sig naturligt op til områdets bærekapacitet, så man får den fulde biodiversitetseffekt af de store planteædere. Det er en risikabel strategi at starte med relativt få dyr, fordi det vil medføre en yderligere tilgroning og dermed reduktion af bærekapaciteten, som vil fremme et mere lukket skovlandskab.

Beredskabsplan

DN bakker fuldt op om udarbejdelsen af en beredskabsplan, så det er tydeligt både internt og for omverden, hvordan man håndterer f.eks. situationer med fødemangel. I den forbindelse skal DN spørge til, om de oplyste tiltag i beredskabsplanen er i prioriteret rækkefølge, så fodring er sidste udvej? Det vil være yderst hensigtsmæssigt, da fodring har en meget uheldig effekt på bestande af dyr, der gerne skal leve så naturligt som muligt.

Heste

DN vil igen rose Naturstyrelsen for at vælge reproducerende heste. Det er også godt og rigtigt vigtigt at starte med en naturlig flokstruktur, da en naturlig flokstruktur generelt giver mere rolige og trygge dyr, hvilket både er en fordel for dyrene selv, men også reducerer risikoen for konflikter med mennesker.

Ådsler

DN bakker varmt op om målsætningen med at øge forekomsten af ådsler i landskabet. Det bør overvejes at fremrykkes med et mål om, at der indenfor 3 år skal der være etableret ådselspladser i området.

Principper for forvaltning af friluftsliv og rekreative faciliteter

”Målet er bl.a. at give de besøgende inspiration til, hvad man kan opleve i naturnationalparken og hvor, og at give gode råd til besøgende om, hvordan man kan færdes på en sikker måde blandt de store planteædende pattedyr.”

DN bakker fuldt op om ovenstående mål med formidlingen, men savner et konkret mål om, at formidlingen også har fokus på at formidle det frie liv, vi giver dyrene mulighed for i naturnationalparkerne. Der er generelt meget lidt viden om heste og kvæg som vilde dyr i Danmark, så her har naturnationalparkerne en meget vigtig rolle i forhold til at bane vejen for et endnu frie liv for de store planteædere i fremtiden.

Tilladelseskrævende aktiviteter

”Placeringen af faciliteter vil ske på en måde, hvor der tages de nødvendige naturhensyn, hensyn til de store planteædende pattedyr mv. og borgernes oplevelsesmuligheder, f.eks. gennem placering af låger, færister m.v., som er åbne for offentlighedens adgang.”

DN vil igen påpege vigtigheden af fremover at lede færdsel og rekreative faciliteter væk fra faunalommerne og gerne placere stier og nye anlæg i den urørte del af skoven, udenfor naturnationalparken. Derved sikres med ro til de store planteædere og forstyrrelsesfølsomme arter af f.eks. rovfugle.

Friluftsfaciliteter

”Infrastrukturen skal understøtte, at de besøgende kan bevæge sig uden om arealer med sårbar natur og faunalommer, hvor dyrene skal have mulighed for ro. Der kan eksempelvis opstå behov for sløjfning af vej- eller stistrækninger, hvor det godtgøres, at særlige naturhensyn, eller hvor vigtige opholdssteder for de græssende dyr forstyrres”.

DN bakker varmt op om denne tilgang til friluftsliv i naturnationalparken. Det er vigtigt at finde en god balance mellem at give besøgende store oplevelser med vild og dynamisk natur, og samtidigt sikre, at der er lommer med fred og ro til planteædere og anden sårbar natur. I den forbindelse er DN helt indstillet på at acceptere, at dette kan medføre et højere aktivitetsniveau i den urørte del af statsskovene udenfor naturnationalparken, da formålet med at skabe rolige delområder ikke er en generel reduktion i niveauet af friluftsliv i statsskoven.

Principper for forvaltning af naturgenopretningstiltag

Der nævnes en risiko for tilgroning, særligt i de første år efter etableringen af naturnationalparken, ligesom det kan blive nødvendigt med velkendte tiltag som slåning, høstning, afskrælning, opgravning/nedgravning mm., hvis invasive arter truer biodiversiteten.

Her vil DN igen henvise til tidligere bemærkninger om hurtigt at nå naturlige tætheder og en bred funktionalitet af store planteædere, som vil være det mest hensigtsmæssige og effektive virkemiddel til at undgå de udfordringer, der forudses i forvaltningsplanen.

4.9 Principper for overvågning af udviklingen i området

”Der vil desuden blive gennemført en særskilt evaluering af velfærden for de store planteædende pattedyr i naturnationalparkerne, inklusiv af pilotprojektet, med teknologisk understøttelse af tilsynet.”

Vigtigt også at have fokus på indsamling af data på de positive velfærdsindikatorer, som vilde dyr har. Så vi også kan blive klogere på, hvordan dyrene lever under frie forhold og kan veje de positive effekter med i fremtidens tilsyn og regler om god dyrevelfærd.

Mvh

Anders Horsten
Naturpolitisk rådgiver

Danmarks Vilde Natur - afd. Midtsjælland

Høringssvar vedrørende projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

DANMARKS VILDE NATUR hilser etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene meget velkommen. Projektet rummer et stort potentiale for at genoprette naturlige økologiske processer og skabe et mere dynamisk, varieret og selvforvaltende naturområde til gavn for biodiversiteten. Natur-nationalparkerne er et særdeles relevant værktøj til at opbremse den biodiversitetskrisen, vi befinder os midt i. Vi takker derfor Naturstyrelsen for at stå kyndigt ved roret gennem den særdeles grundige borgerinddragelsesproces, men samtidig beklager vi også, at forløbet har været strakt ud over så lang tid, at fx dukatsommerfuglen er forsvundet fra skoven i mellemtiden. Biodiversitetskrisen er således særdeles konkret og lokal, eller med andre ord: Erosionen af vores naturarv sker her og nu.

Vi støtter særligt ophøret med skovdrift, etableringen af helårsgræsning med flere arter af store planteædere, genopretningen af naturlig hydrologi og indsatsen for at skabe mere dødt ved, lysninger og varierede overgangszoner mellem skov og lysåben natur. Vi finder det særligt positivt, at Naturstyrelsen i afsnit 4.1 fastslår, at naturnationalparken ikke skal udvikles mod en på forhånd fastlagt na-turtilstand. Dette er efter vores opfattelse et helt centralt princip i arbejdet med at skabe vildere natur. Naturens udvikling bør i videst muligt omfang bestemmes af naturlige processer frem for menneskelige forestillinger om, hvordan bestemte naturtyper eller landskaber skal se ud.

Vores bemærkninger tager derfor udgangspunkt i en grundlæggende opbakning til projektet, men også i et ønske om, at naturnationalparken på en række punkter bliver endnu mere ambitiøs og konsekvent i arbejdet med at genoprette naturlige processer.

1. En større og mere sammenhængende naturnationalpark

Vedrørende afsnit 3.1 – Naturnationalparkens geografiske afgrænsning.

DANMARKS VILDE NATUR finder det beklageligt, at naturnationalparken alene kommer til at omfatte 512 ha af de i alt 1.024 ha statsejede Bidstrupskove.

Større sammenhængende naturområder giver bedre muligheder for naturlig variation i græsnings-tryk, uforstyrrede levesteder, dynamisk succession og udvikling af forskellige naturtyper i en mo-saik, som ændrer sig over tid. Et større areal giver samtidig planteæderne mulighed for at bevæge sig mellem forskellige føde- og opholdsområder og skabe en varieret mosaik af skov, krat og lys-åben natur.

Vi anerkender, at afgrænsningen afspejler en afvejning mellem naturhensyn og friluftsinteresser, men mener, at biodiversitet og økosystemfunktion bør veje tungere ved afgrænsningen af en naturnationalpark.

Vi anbefaler derfor, at Naturstyrelsen fastlægger en langsigtet målsætning om at udvide nationalparken, både gennem inddragelse af yderligere statsejede arealer og ved at undersøge mulighederne for opkøb af tilgrænsende skove, overdrev og andre naturarealer.

Særligt bør mulighederne for økologisk sammenhæng med Den Danske Naturfonds Lerbjerg Skov og signaturprojektet ved Elverdamsåen i forbindelse med den grønne trepart undersøges. Ambitionen bør på længere sigt være et større sammenhængende naturområde i Det Midtsjællandske Skov-højland, hvor naturlige processer kan udfolde sig over et væsentligt større areal.

2. Reproducerende bestande af både heste og kvæg

Vedrørende afsnit 3.2 og 4.3 – Store planteædere og forvaltning af udsatte dyr.

Vi støtter kombinationen af heste, kvæg og de fritlevende hjortearter, som tilsammen kan skabe en mere varieret påvirkning af vegetationen, end arterne kan hver for sig.

Heste kan med deres fortænder holde græsset meget kort og æder desuden vedplanter, også i græssets vækstsæson. Kvæg græsser typisk mindre tæt ved jordoverfladen og udnytter blandt andet grovere græsser og urter. Deres store kropsvægt bidrager samtidig til tramp, bar jord og lokale forstyrrelser. Hjortene er generelt mere selektive i deres fødevalg og påvirker blandt andet urter, skud og vedplanter, om end der er betydelige forskelle mellem hjortearterne. Tilsammen bidrager de forskellige planteædere til en varieret mosaik af kortgræsset vegetation, højere urter, krat og skov.

Vi finder det positivt, at hestene skal indgå i en reproducerende bestand, men uhensigtsmæssigt, at kvæget i første omgang planlægges udsat som en ikke-reproducerende bestand.

Naturlig reproduktion og en varieret alders- og kønssammensætning giver mulighed for de sociale relationer og familiodynamikker, som karakteriserer naturligt fungerende flokke. Kalve og føl kan vokse op sammen med ældre dyr og lære af deres adfærd. Det handler således både om dyrevelfærd, naturlig adfærd og økologisk funktion.

Vi anbefaler, at også kvæget etableres som en reproducerende bestand fra begyndelsen, så begge arter får mulighed for at udvikle naturlige flokstrukturer med så begrænset menneskelig håndtering som muligt.

3. Græsningstryk og adaptiv forvaltning

Vedrørende afsnit 3.2.2 – Græsningstryk

DANMARKS VILDE NATUR bakker op om den adaptive tilgang til græsningstrykket, hvor Naturstyrelsen løbende tilpasser bestandene på baggrund af dyrenes trivsel, fødegrundlaget og vegetationens udvikling. Vi anerkender, at etableringen kræver en forsvarlig opstart, og at Naturstyrelsen har både beslutningskompetencen og forvaltningsansvaret.

Vi vil samtidig fremhæve betydningen af, at græsningstrykket indenfor de første fem år bliver tilstrækkeligt til at skabe den ønskede økologiske dynamik. Et vedvarende lavt græsningstryk kan medføre fortsat tilgroning, i et såkaldt lyskapløb, og begrænse udviklingen af lysåbne strukturer, lav vegetation og varme mikrophabitater.

Særligt vintergræsningen har betydning for biodiversiteten, idet planteædernes fødesøgning kan reducere ophobningen af førne og høj vegetation. Det forbedrer lys- og temperaturforholdene ved jordoverfladen til gavn for blandt andet lavtvoksende, varmekrævende planter og insekter.

Vi anbefaler derfor, at overvågningen har særlig opmærksomhed på græsningens faktiske økologiske effekt, herunder vegetationshøjde, blomstringsressourcer, førnélag, vedplanteopvækst og udviklingen af lysåbne strukturer.

Den adaptive tilgang bør ikke blive et permanent forsigtighedsprincip, hvor græsningstrykket holdes så lavt, at planteædernes funktion bliver utilstrækkelig. Omvendt bør det beregnede græsningstryk heller ikke udvikle sig til et fast bestandsmål, som dyreholdet løbende reguleres imod. Naturlige fluktuationer i planteæderbestandene og deres påvirkning af vegetationen er en vigtig del af økosystemets dynamik.

Målet bør være et naturligt dynamisk græsningssystem, hvor bestandene kan variere, og hvor græsningen er tilstrækkelig til at påvirke landskabet, samtidig med at dyrenes velfærd sikres.

4. Genopretning af manglende økologiske processer – bæver og vildsvin

Vedrørende afsnit 3.2.1 og 3.7.6.

Vi støtter genopretningen af naturlig hydrologi gennem lukning af grøfter og dræn, men anbefaler, at Naturstyrelsen også undersøger mulighederne for at introducere bæver.

Bæveren er en økologisk nøgleart, som gennem dæmningsbyggeri og fældning af træer kan skabe en dynamisk mosaik af vådområder, oversvømmede skovpartier, lysninger og dødt ved. Den kan dermed bidrage til, at genopretningen af naturlig hydrologi bliver en vedvarende økologisk proces frem for alene et resultat af menneskelige restaureringsindgreb.

En undersøgelse bør omfatte områdets hydrologiske egnethed, forbindelserne til omgivende vandløbssystemer og mulighederne for en levedygtig bestand.

Vi ønsker desuden at fremhæve vildsvinets betydning som økologisk nøgleart. Gennem deres roden i jorden skaber vildsvin blottet mineraljord, småskala-forstyrrelser og nye spiringsmuligheder, som hverken kvæg, heste eller hjorte fuldt ud kan erstatte.

Vi anbefaler derfor, at Naturstyrelsen på nationalt niveau arbejder for at få revurderet mulighederne for udsætning af vildsvin i naturnationalparker, hvor dette er biologisk og veterinært forsvarligt. Vildsvin kan blandt andet være relevante i områder, hvor størrelse eller rekreative forhold gør introduktion af europæisk bison mindre hensigtsmæssig.

Vi anbefaler, at sammensætningen af store planteædere i Naturnationalpark Bidstrupskovene ikke betragtes som endelig, men løbende kan udvikles i takt med ny viden og nye muligheder, hvilket spiller sammen med den adaptive tilgang.

5. Naturlige processer frem for permanent naturpleje

Vedrørende afsnit 3.7.1–3.7.5, 3.7.8 og 4.6.

Projektbeskrivelsen åbner mulighed for fortsat målrettet naturpleje gennem blandt andet slåning, rydning, plantning og midlertidige frahegninger. Vi anerkender, at sådanne indgreb kan være nødvendige i etableringsfasen, ikke mindst for at beskytte stærkt truede arter.

Det er imidlertid afgørende, at naturnationalparken ikke på længere sigt udvikler sig til traditionel naturpleje kombineret med helårsgræsning.

Vi anbefaler, at Naturstyrelsen indarbejder et tydeligt princip om, at naturlige processer altid prioriteres før vedvarende menneskelig pleje. Hvis værdifulde levesteder forsvinder, bør det først undersøges, om de processer, som skaber og opretholder levestederne, fungerer tilstrækkeligt. Dernæst bør manglende processer søges genoprettet, eksempelvis gennem ændringer i græsning eller hydrologi.

Målrettet artspleje bør primært anvendes som en midlertidig undtagelse, mens de naturlige dynamikker genoprettes, hvor det er nødvendigt for at forhindre tab af særligt truede bestande. Permanent detailpleje bør være sidste udvej.

Tilsvarende bør strukturfældning og veteranisering betragtes som overgangstiltag, mens skovens udvikling på længere sigt formes af naturlig trædød, stormfald, svampe, insekter og planteædere. Spontan succession bør have forrang frem for plantning, medmindre væsentlige spredningsbarrierer nødvendiggør en aktiv indsats.

Målet er ikke at fastholde bestemte naturtilstande, men at genoprette de processer, som skaber og vedligeholder variationen.

6. Sommerfugle og dynamiske levesteder

Vedrørende afsnit 2.6, 3.7.3, 3.7.5 og 4.9.

Bidstrupskovene har særlig betydning for sjældne og truede sommerfugle knyttet til skovlysninger, enge, moser og varme overgangszoner. Det gælder blandt andet brunlig perlemorsommerfugl, eng-perlemorsommerfugl og skovperlemorsommerfugl.

Vi støtter ambitionen om flere lysninger og varierede skovbryn, men finder det vigtigt, at forvaltningen ikke alene fokuserer på at bevare eksisterende sommerfuglelokaliteter i en bestemt tilstand.

Målet bør være et dynamisk landskab, hvor nye egnede levesteder løbende opstår, og hvor sommerfuglene kan flytte sig i takt med naturens udvikling. Hvis en lokalitet gror til, bør det derfor undersøges, om naturlige processer skaber nye egnede levesteder andre steder, før der iværksættes permanent pleje.

Vi anbefaler en systematisk kortlægning og overvågning af de vigtigste sommerfuglebestande og deres levesteder. Overvågningen bør ikke alene følge bestandene på de kendte lokaliteter, men også registrere nye levesteder, kolonisering, værtsplanter, blomstringsressourcer og sammenhængen mellem egnede habitater.

Midlertidige målrettede indgreb kan fortsat være nødvendige for at beskytte særligt sårbare bestande, men bør ledsages af en indsats for at genetablere de naturlige processer, som på længere sigt kan sikre arternes levesteder.

7. Gødningsfauna, kadavere og mindre håndtering af dyrene

Vedrørende afsnit 4.3 og 4.4.

Vi finder det positivt, at Naturstyrelsen vil undersøge mulighederne for kadaverpladser, men anbefaler, at der aktivt søges tilladelse til at etablere en eller flere sådanne pladser.

Ådsler er en vigtig del af et fungerende økosystem og skaber fødegrundlag og levesteder for en lang række specialiserede organismer. Kadaverpladser vil desuden kunne give besøgende indblik i naturlige nedbrydningsprocesser, som ellers sjældent opleves i dansk natur.

Store planteæderes gødning er tilsvarende et vigtigt levested for blandt andet biller og fluer. Visse ormemedler kan imidlertid udskilles gennem gødningen og påvirke disse organismer negativt. Problemstillingen omfatter også besøgende rideheste.

Vi anbefaler derfor, at Naturstyrelsen undersøger mulighederne for tydelige retningslinjer for adgang med heste, der for nylig er behandlet med miljøbelastende ormemedler, eksempelvis gennem en fagligt begrundet, behandlingsafhængig karantæneperiode.

Endelig anbefaler vi, at Naturstyrelsen på nationalt niveau arbejder for at undersøge mulighederne for alternative metoder til individuel mærkning og registrering af de udsatte dyr. Indfangning og håndtering af kalve og føl kan medføre stress og forstyrre flokkenes naturlige adfærd. Målet bør være færrest mulige indgreb, samtidig med at nødvendige krav til sporbarhed, sygdomskontrol og dyrevelfærd opfyldes.

8. Faunalommer, formidling og overvågning af naturlige processer

Vedrørende afsnit 3.4, 4.4 og 4.9.

Vi støtter etableringen af faunalommer, hvor dyrene kan søge fred og ro. Det er vigtigt, at disse områders funktion evalueres, og at stiforløb og rekreative aktiviteter om nødvendigt tilpasses dyrenes faktiske anvendelse af landskabet.

Samtidig anbefaler vi tydelig skiltning ved naturnationalparkens indgange om hensigtsmæssig færdsel blandt store planteædere. Besøgende skal blandt andet informeres om at holde afstand, give dyrene plads og undgå at gå mellem voksne dyr og deres unger. Fodringsforbuddet bør fremgå særligt tydeligt, da fodring kan ændre dyrenes naturlige adfærd og skabe konflikter mellem dyr og mennesker.

Vi støtter Naturstyrelsens planlagte overvågning, men anbefaler, at den i endnu højere grad måler udviklingen i økosystemets naturlige processer. Det gælder blandt andet variation i græsningstryk, naturlig skovregeneration, dannelse af lysninger, forekomst af bar jord, dødt ved, hydrologisk variation og udviklingen i gødnings- og kadaverfauna. Ved de periodiske evalueringer bør det desuden vurderes, om behovet for aktiv naturpleje falder.

Vi anbefaler desuden at naturstyrelsen kigger på erfaringer fra internationale nationalparker med henblik på at involvere tilknyttede dertil instruerede ildsjæle i specifikke uddelegerede opgaver, såsom dataindsamling vedrørende naturlige processer i området.

Et centralt succeskriterium bør være, at stadigt flere økologiske funktioner opretholdes af naturlige processer frem for menneskelig styring. Naturnationalparkens succes bør måles på udviklingen i økosystemets funktion og grad af selvforvaltning – ikke alene på bestemte arter og naturtyper.

Afslutning

DANMARKS VILDE NATUR bakker klart op om etableringen af Naturnationalpark Bidstrupsko-vene og Naturstyrelsens ambition om at give naturlige processer en langt større rolle i områdets udvikling.

Vores væsentligste anbefalinger er at arbejde for en større og mere sammenhængende naturnational-park, etablere reproducerende bestande af både heste og kvæg, sikre en adaptiv græsning med tilstrækkelig økologisk effekt, undersøge mulighederne for bæver og vildsvin samt prioritere naturlige processer frem for permanent naturpleje.

Samtidig bør områdets særlige biodiversitet, herunder de truede sommerfugle, sikres gennem systematisk overvågning og genopretning af dynamiske levesteder.

Naturnationalpark Bidstrupskovene giver en sjælden mulighed for at bevæge sig fra en naturforvaltning, hvor mennesket løbende forsøger at fastholde bestemte naturtilstande, til en naturforvaltning, hvor indsatsen først og fremmest består i at genetablere de processer, der gør naturen i stand til selv at skabe variationen.

Målet bør ikke være at beslutte, hvordan Bidstrupskovene skal se ud om 50 år, eller hvilke arter naturnationalparken skal rumme. Målet bør være at give økosystemet mulighed for selv at afgøre det.

Med venlig hilsen
Bestyrelsen for DANMARKS VILDE NATUR, afd. Midtsjælland

Dansk Botanisk Forening
Til Naturstyrelsen

Høringssvar til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene
fra Dansk Botanisk Forening

Botanisk Forening hilser den foreslåede projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene meget velkommen, og støtter dens mål og udførelse.

Vi forventer at planen fremover vil bidrage væsentligt til at bibeholde områdets allerede eksisterende gode botaniske lokaliteter og fremme nye gode plantearter og voksesteder.

De væsentligste faktorer for denne forventede bedring af plantelivet er ophøret af forstlig drift og udvidet græsning i skoven. Med tiden vil ophør af forstlig drift gøre skoven strukturelt mere varieret, da træer og buskes højde og drøjde vil blive mere forskellig. Dermed bliver lysindfald og øvrige vækstvilkår for plantelivet mere varierede, og dermed den flora der kan eksistere. Og med et mere varieret planteliv følger automatisk et mere varieret insekt og svampeliv, mv.

Græsningen fremmer yderligere denne variation i vækstvilkår ved at bide af hængende grene og store urter, hvilket forøger lysindfaldet, ved at trampe huller og fordybninger i jorden, og ved at sprede frø mellem forskellige voksesteder i skoven.

Vi bifalder at græsningen skal foregå som helårsgræsning, idet flere grove urter, kviste og skud vil blive ædt i forhold til ved sæsongræsning. Dette kan feks begrænse kratdannelse i lysninger og dannelse af lyshæmmende førne.

Ved valg af græssende dyr støtter vi at der fortrinsvis udsættes racer af kvæg og heste, som er tilpasset nøjsomme nærings og vinterforhold, og at der suppleres med geder og får lokalt og temporært. Hver af disse arter har forskellig gavnlig effekt på naturindholdet, feks kan voldsom opvækst af ær græsses ned af får og geder. I den nærliggende Allindelille Fredsskov har denne kombination været meget gavlig for fremme af naturindholdet.

Græsning kan selvfølgelig også påvirke bestemte sjældne plantearter negativt, som nu kun findes i begrænsede bestande i området. Det er derfor væsentligt at sådanne bestande holdes under opsyn, og at der kan sættes afværgetiltag ind. Ligeledes er det væsentligt at Naturnationalparken har let tilgængelige kanaler til at plante og naturinteresserede kan melde observationer ind vedrørende dette, og indgår i samarbejder med feks Botanisk Forenings nye initiativ, Floravogtere, om monitorering af udvalgte lokaliteter.

Vi håber derfor at projekt og forvaltningssplanen bliver godkendt, og håber på et fortsat frugtbart samarbejde i området!

Mange hilsener på vegne af Dansk Botanisk Forening,

Søren Grøntved og Thure P Hauser

Dansk Naturgræsning

Til rette vedkommende

På vegne af Dansk Naturgræsning (DNG) vil jeg gerne understrege vigtigheden af at forskellige arter større græssere får mulighed for at påvirke arealerne i NNP Bidstrupskovene. Hver art har deres særegne måde at finde føde, hvilket betyder at samgræsning med flere større klov- og hovdyr er essentiel, såfremt man ønsker at højne biodiversiteten på området. Dette understøttes af både dansk og international forskning på dette felt.

DNG ønsker desuden at fremhæve hestens rolle i projekter som NNP Bidstrupskovene. Heste har en særlig vigtig funktion da de bider på en særegen måde ved at trække læberne tilbage og nippe meget selektivt fx af både græs og løv. Hesten er yderst robust og nøjsom sammenlignet med fx kvæg og hesten er også meget nært beslægtet rent genmæssigt med sine vilde forfædre. Heste viser også gode kvaliteter inden for reproduktion da de først bliver kønsmodne når de er tilpas færdig udvokset. Dette kan være svære at administrere ved visse andre klov- og hovdyr. Heste er særligt egnet til publikumsbesøgte arealer da de yderst sjældent udviser uhensigtsmæssig adfærd overfor mennesker. Der er desuden god erfaring på flere naturområder med ferale heste i reproduktive flokke at man kan ride uforstyrret.

DNG anbefaler derfor på det kraftigste at græsningsforvaltningen i NNP Bidstrupskovene inkorporerer samgræsning med heste, elge, svin og kvæg som de primære græsningsdyr.

Mvh

Anton Asklund Johnsen

Bestyrelsesleder Dansk Naturgræsning

Dansk Orienterings-Forbund

DANSK
ORIENTERINGS-
FORBUND

Høringssvar fra Dansk Orienterings-Forbund til

Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for naturnationalpark Bidstrupskovene

Dansk Orienterings-Forbund ser med velvilje på etableringen af naturnationalparker med formålet at give naturen et tiltrængt løft samt at give flere danskere mulighed for mere spændende naturoplevelser, som det er beskrevet i Aftale om naturnationalparker i Danmark.

Vi finder det vigtigt at understrege, at **friluftsliv er mere og andet end stier og ruter**, informationstavler og individer på skovtur. Friluftslivet er også frivillige foreninger, der søger tilladelse til at afholde organiseret aktivitet. Ildsjæle i orienteringsklubberne lægger et stort arbejde i at forberede afvikling af aktiviteter til glæde for børn og voksne fra nær og fjern. Aktiviteter som oftest finder sted i de statslige naturområder.

Adgang

Et styrket friluftsliv hænger derfor sammen med adgangsforholdene og reel mulighed for at få tilladelse til aktivitet. Dette er helt afgørende for orienteringssporten. **Der er få store, sammenhængende naturområder i Danmark og dem vi har, må derfor kunne rumme flere formål.** Det væsentligste for Dansk Orienterings-Forbund er derfor, at vi også fremover fortsat har adgang til at afvikle organiseret aktivitet i naturnationalparkerne, herunder i Bidstrupskovene.

Vi ser med tilfredshed, at der i indledningen er nævnt, at der “... ændres ikke på adgangsreglerne for området, hvor borgere og friluftsliv har adgang hele døgnet hele året rundt. De fleste friluft aktiviteter i naturnationalparken vil uændret kunne fortsætte.” Omvendt kan det bekymre, at præcis fladefærdsel er nævnt som aktiviteter, der kan få deres muligheder *påvirket*.

Der er to former for påvirkning:

- Påvirkning som følge af ændringer i naturen - hegning, fældninger, store dyr, øget hydrologi m.m. Disse kan vi leve med; faktisk er det jo netop kendetegnet ved orienteringsløb, at det finder sted i naturen og ikke stiller særlige krav.
- Påvirkning som følge af ændrede tilladelser. Orienteringsløb sætter poster ud og kræver derfor altid tilladelse. Her vil vi understrege, at tilladelser fortsat skal gives på baggrund af en *konkret* vurdering. Kategorisering som “naturnationalpark” eller “faunalomme” er i sig selv ikke et argument for at begrænse adgangen. Vi vil i den sammenhæng gøre opmærksom på, at DOF gennem mange år har tilrettelagt orienteringsstævner med naturvenlig banelægning og arbejdet med vildtlommer netop for at sikre vildtet ro selv under store stævner. Det kan godt lade sig gøre

Tre steder i projektbeskrivelsen er det nævnt, at “Naturstyrelsen vil efter behov afsøge mulighederne for alternative placeringer, f.eks. uden for hegnet og naturligvis på øvrige statsejede arealer og i løbende dialog med ansøgerne.” Dette er en standardformulering, vi har set ved andre projektbeskrivelser. Vi vil derfor gøre opmærksom på, at **der på resten af Sjælland (bortset fra Nordsjælland) ikke findes tilstrækkeligt store offentlige sammenhængende arealer, der er velegnede til orienteringsarrangementer.** Det nærmeste areal af en tilsvarende størrelse er Hareskovene. Det er derfor meget vigtigt, at det fortsat er muligt at have adgang til at benytte Bidstrupskovene til orienteringsløb, herunder større orienteringsstævner. En tæt dialog om tilpasning af et stævne ud fra konkrete behov for beskyttelse ser vi som en bedre løsning end et forsøg på alternativ placering.

For mindre arrangementer foreligger der en aftale mellem Naturstyrelsen og Dansk Orienterings-Forbund om, at disse blot anmeldes, hvilket vi fortsat antager er tilfældet.

Hvis det er muligt, vil vi gerne have orienteringsaktiviteter - herunder egentlige stævner - eksplicit nævnt i forvaltningsplanen som en organiseret aktivitet, der fortsat kan lade sig gøre, når de tilrettelægges under hensyntagen til natur, dyreliv og øvrige brugere.

Hegn

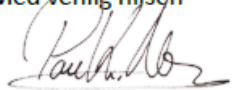
I orienteringsløb færdes man ikke kun på veje og stier, men også på tværs i terrænet (fladefærdsel). Derfor er ethvert hegn i princippet en forhindring for sporten, medmindre man kan og må passere det. Det er mindre problematisk med det foreslåede lave, totråede hegn.

Af hensyn til børn og ældre, der på trods af dette kan have besvær med at passere hegnet, vil vi foreslå at have så mange passager - enten som låger eller stenter - som muligt. Ligesom på øvrige områder, hvor bestyrelsen har lagt vægt på en adaptiv tilgang efterhånden som der foreligger erfaringer, kan dette princip også bruges her. F.eks. kan man have et antal mobile stenter, der kan flyttes rundt.

Valg af dyr

Vi vil stærkt opfordre til, at der bliver brugt så rolige racer indenfor hegnet som muligt og på anden måde formindske konfliktrisikoen så meget som muligt. Alene muligheden for konfrontation kan gøre det utrygt for nogle at benytte skoven. Det gælder særligt i forhold til at lade børn og unge bevæge sig rundt på egen hånd, men også voksne og især ældre vil kunne finde det utrygt med risikoen for at støde på de store dyr. Dette er dog hverken særskilt eller større for orientering end andre aktiviteter inden for hegnet.

Med venlig hilsen

Poul Kristian Mouritsen (pkm@do-f.dk)

Formand, Dansk Orienterings-Forbund

Henrik Blaskjær (hbl@do-f.dk)

Direktør, Dansk Orienterings-Forbund

Kell Sønnichsen (kell@soenniksen.dk)

Skovudvalget, Dansk Orienterings-Forbund

Dansk Ornitologisk Forening - Roskilde

Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Naturstyrelsen har sendt et udkast til "Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene" i høring.

DOF-Roskilde vil gerne rose Naturstyrelsen for et meget grundigt og gennearbejdet udkast. Udkastet er udarbejdet på et højt og solidt fagligt grundlag og giver detaljerede og præcise beskrivelser af status og planlagte tiltag – meget forskellig fra de generelle formuleringer, som findes i Natura 2000 handleplanerne.

Vi kunne dog ønske os bedre kort i den ellers velskrevne rapport. De få navne, som kortene indeholder, er svære at tyde og der henvises i teksten til en række lokaliteter, som ikke fremgår af kortene.

I en naturnationalpark må naturkvalitet og biodiversitet naturligvis prioriteres over andre interesser. Det er dog tydeligt, at der er gjort store anstrengelser for at imødekomme de rekreative interesser (ridning, MTB mm.) f.eks. i forbindelse med afgrænsning af naturnationalparken. Det synes dog som om, Naturstyrelsen har nået et resultat, hvor de rekreative interesser tilgodeses uden væsentlige ulemper for naturkvaliteten. Det betyder så forhåbentlig, at større konflikter mellem benyttelse og beskyttelse undgås.

Naturnationalparken skal som udgangspunkt udvikle sig på naturens præmisser inkl. store græssere. Der er dog behov for en række plejetiltag – især i startfasen – for at hjælpe naturen på vej. Naturstyrelsen har her fundet en fin balance og vi kan fuldt ud støtte de mange forvaltningstiltag, som er beskrevet.

Der er beskrevet en lang række forskelligartede tiltag for at forbedre de hydrologiske forhold, som vi også kan støtte varmt op om. Tiltagene afhænger af den enkelte lokalitet og det er tydeligt, at Naturstyrelsen har et meget grundigt kendskab til de enkelte lokaliteters naturforhold – et godt eksempel på at planen hviler på et solidt grundlag.

Forslag til græssere – Galloway-kvæg og Exmoor Ponyer – virker til at være et godt valg. Ponyerne er noget af det nærmeste man kan komme en "hjemmehørende art" og begge arter er små og rolige. De kan næppe give anledning til frygt for brugere af parken.

Der er planlagt en sti langs naturnationalparkens grænse, så man kan færdes rundt om parken uden at skulle derind. Det er også en fin idé.

Alt i alt altså en rigtig god plan, og vi glæder os til at følge udviklingen, når græsningen og naturplejetiltagene er kommet i gang.

På DOF-Roskildes vegne
Per Frydenlund Nielsen

Dansk Politihundeforening - Roskilde afdeling

Høringssvar vedrørende forslag til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Dansk Politihundeforening afdeling Roskilde ønsker med dette høringssvar at gøre indsigelse mod den foreslåede indretning og anvendelse af de arealer i Bidstrup Skovene, hvor foreningen i dag gennemfører træning med politihunde.

Roskilde Politihundeforening er en forening med en bred sammensætning af medlemmer. Foreningen omfatter både nuværende og tidligere politihundeførere, personer med baggrund fra Forsvaret samt civile hundeførere. Fælles for medlemmerne er en betydelig erfaring med hundearbejde, træning og færden i natur- og skovområder.

Vi anerkender formålet med etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene og ønsket om at styrke natur og biodiversitet. Vi finder det imidlertid afgørende, at etableringen af naturnationalparken ikke medfører unødige eller uforholdsmæssige begrænsninger for de eksisterende, lovlige og ansvarligt gennemførte friluft aktiviteter i området.

Det fremgår af Naturstyrelsens eget forslag, at naturnationalparken samtidig skal understøtte friluftslivet, og at borgerne fortsat skal have adgang til området hele døgnet og hele året. Det fremgår endvidere, at de fleste friluft aktiviteter som udgangspunkt vil kunne fortsætte uændret. Naturstyrelsen anfører desuden specifikt, at det lave strømførende trådhegn skal holde dyrene inde, men ikke de besøgende ude.

Det er på denne baggrund vores opfattelse, at den eksisterende anvendelse af området til organiseret politihundetræning bør indgå langt tydeligere i vurderingen af, hvordan hegning, stiforløb og øvrige foranstaltninger udformes. Politihundetræning er en organiseret friluft aktivitet, som gennemføres kontrolleret og med betydelig opmærksomhed på andre skovgæsters sikkerhed og adgang til området.

Foreningen har gennem mange år anvendt området under hensyntagen til skovens øvrige brugere. Vi har derfor vanskeligt ved at se, at en permanent indhegning, der i praksis kan begrænse eller vanskeliggøre denne aktivitet, er nødvendig for at opfylde naturnationalparkens formål. Vi mener i stedet, at der bør findes en løsning, hvor naturhensynene tilgodeses samtidig med, at den eksisterende ansvarlige anvendelse af skoven til politihundetræning kan fortsætte.

Dette høringssvar redegør derfor for foreningens anvendelse af området, de sikkerheds- og hensynsforanstaltninger der allerede anvendes, samt hvorfor vi mener, at der bør vælges en mindre indgribende løsning end den, der lægges op til i det foreliggende forslag.

Hvad laver vi ved rundering i skoven?

Rundering er en organiseret træningsform, hvor hundeføreren og hunden samarbejder om systematisk at afsøge et større naturområde. Træningen har til formål at udvikle hundens evne til at finde personer og genstande, der er placeret eller befinder sig i terrænet.

Ved en rundering får hundeføreren anvist et afgrænset område i skoven. Hundeføreren bevæger sig gennem området i en bestemt retning, mens hunden arbejder selvstændigt frem og tilbage på begge sider af føreren. På den måde afsøges skvområdet systematisk, så man sikrer, at hele terrænet bliver undersøgt.

I området kan der være placeret forskellige genstande eller en person, der fungerer som figurant. Hunden skal ved hjælp af sin lugtesans finde disse. Når hunden finder noget, markerer den fundet ved at gø, så hundeføreren kan finde frem til stedet. Hunden bliver ved fundet, indtil føreren kommer frem.

Hvis hunden finder en figurant, trænes efterfølgende den situation, hvor hundeføreren kommer frem til den fundne person og håndterer situationen, mens hunden fortsat er under kontrol. Der kan også trænes videre afsøgning af området omkringfundet, som i træningsmæssig sammenhæng behandles som et muligt gerningssted.

Rundering kræver derfor et sammenhængende og tilstrækkeligt stort skovareal med naturligt terræn. Det er vigtigt, at hunden kan bevæge sig frit ud i terrænet på begge sider af hundeføreren og arbejde over større afstande. Træningen kan ikke uden videre gennemføres på små, smalle eller stærkt opdelt arealer, da en væsentlig del af øvelsen netop består i den systematiske afsøgning af et større område.

Skovens naturlige bevoksning, terræn og mulighed for at bevæge sig på tværs af området er en central del af træningen. Hegning af arealer med kvæg kan derfor få stor betydning for vores mulighed for fortsat at gennemføre rundering, fordi det kan begrænse både hundens frie arbejde i terrænet og hundeførerens mulighed for at afsøge området systematisk.

Rundering er således ikke blot almindelig lydighedstræning eller motion med hunde, men en målrettet træning i samarbejdet mellem hund og fører, hvor hunden lærer at afsøge et større naturområde, finde personer eller genstande og tydeligt markere sine fund.

Hvad laver vi ved gerningsstedstræning?

Ved gerningsstedstræning arbejder hundefører og hund sammen om at afsøge et afgrænset område for at finde genstande, som er placeret i terrænet. Formålet er at træne hundens evne

til systematisk og koncentreret at finde genstande ved hjælp af sin lugtesans .

Området er tydeligt afmærket, så det er klart, hvilket område hunden skal undersøge. Hundeføreren styrer hunden gennem området ved hjælp af kommandoer og kropslige signaler, mens hunden selvstændigt søger efter de genstande, der er placeret på gerningsstedet.

Når hunden finder en genstand, skal den påvise fundet for hundeføreren. Det betyder, at hunden skal gøre føreren opmærksom på præcis, hvor genstanden ligger, uden nødvendigvis at tage den i munden. Hundeføreren kan herefter sikre og indsamle den fundne genstand. Træningen stiller krav til, at hunden arbejder koncentreret og effektivt inden for det afmærkede område. Hunden skal kunne fastholde søget og følge førerens anvisninger, selv om området kan være udfordrende, eksempelvis fordi det er overtrampet eller indeholder forskellige former for naturligt terræn.

Genstandene kan placeres på forskellige måder for at gøre træningen realistisk og udfordrende. De kan eksempelvis være skjult i terrænet eller være nedgravet. Placeringen skal være sådan, at hundens mulighed for at finde genstanden afhænger af dens søgearbejde og lugtesans og ikke af tilfældigheder.

En væsentlig del af øvelsen er, at hundeføreren ikke selv går rundt og leder efter genstandene. Føreren må kun bevæge sig ind på selve gerningsstedet for at sikre en genstand, som hunden har påvist. Det træner hundens evne til selvstændigt at lokalisere genstande og førerens evne til at følge hundens markeringer.

Gerningsstedstræning kræver derfor et egnet og sammenhængende areal, hvor der kan etableres et tydeligt afgrænset søgeområde med naturligt terræn. Skovens bevoksning, jordbund, terræn og forskellige skjulesteder er en vigtig del af træningen, fordi hunden skal lære at arbejde under forskellige realistiske forhold.

Hegning af skovarealer til kvæg kan derfor have betydning for denne træningsform. Hvis et areal bliver indhegnet, kan det begrænse muligheden for at etablere og afsøge de nødvendige gerningssteder og dermed gøre det vanskeligere at gennemføre træningen på en måde, der svarer til de krav, hundene skal kunne arbejde under.

Træningen er således ikke almindelig hundeluftning eller lydighedstræning. Det er en målrettet træning i hundens evne til at søge efter og påvise genstande i et naturligt terræn og i hundeførerens evne til at samarbejde med hunden og bruge dens fund som grundlag for det videre arbejde.

Skovens andre brugere ift. træning

Vi tager i forbindelse med træningen et betydeligt hensyn til skovens øvrige brugere og har faste procedurer for at sikre, at træningen ikke er til gene for andre. Når der kommer heste, personer med hunde, cykelryttere, løbere eller andre motionister, bliver hundene altid kaldt ind eller afdækket, indtil de pågældende er passeret. Hundene får således ikke kontakt med forbigående, medmindre dette sker som en bevidst og kontrolleret del af træningen.

Derudover er vi flere personer til stede uden hunde, hvis opgave blandt andet er at holde øje med trafikken på stierne og reagere i god tid, hvis andre skovgæster nærmer sig. Det betyder, at vi kan afbryde eller tilpasse træningen, inden der opstår en situation, hvor andre brugere af

skoven påvirkes. Træningsgenstande og øvrigt udstyr placeres tilsvarende så vidt muligt væk fra selve stien, så de ikke spærrer, begrænser eller på anden måde er til gene for den almindelige færdsel. Ved konkurrencer sætter vi altid skilte op, så folk er orienteret om, hvad der foregår.

Vi gør samtidig en aktiv indsats for at forklare skovens øvrige brugere, hvad vi træner, og vores erfaring gennem mange års træning er, at dette mødes med interesse og forståelse. På den baggrund mener vi, at træningen kan gennemføres ansvarligt og uden at være til væsentlig gene for andre skovgæster. En permanent indhegning fremstår derfor som et uforholdsmæssigt indgreb, når hensynet til andre brugere allerede kan varetages gennem de konkrete sikkerheds- og hensynsforanstaltninger, vi anvender i forbindelse med træningen.

Konkurrencer og arrangementer

Dansk Politihundeforening har gennem en årrække haft et velfungerende og konstruktivt samarbejde med Naturstyrelsen Midtjylland, herunder Palle Graubæk. Vi har i den forbindelse været vant til at håndtere større aktiviteter gennem dialog og konkrete aftaler.

Når foreningen afholder konkurrencer, betragtes disse som **særskilte arrangementer** og anmeldes separat til Naturstyrelsen. Der er således ikke tale om, at konkurrencer gennemføres uden forudgående orientering eller uden mulighed for koordinering.

Ved konkurrencer er **en ansvarlig repræsentant fra foreningen til stede under hele arrangementet**. Konkurrenceområdet afmærkes tydeligt med skilte, så andre skovgæster på forhånd kan se, at der foregår organiseret aktivitet. Der er dermed både en klar ansvarlighed, synlig information og mulighed for løbende håndtering af eventuelle situationer.

Det er væsentligt at understrege, at **konkurrenceaktivitet derfor ikke bør sammenblandes med den almindelige træningsaktivitet**. Konkurrencer er enkeltstående arrangementer, som kan planlægges, anmeldes, afmærkes og bemandes særskilt.

Det eksisterende samarbejde med Naturstyrelsen viser netop, at denne form for aktivitet kan reguleres gennem **dialog, anmeldelse, tydelig afmærkning og ansvarlig tilstedeværelse**. Der er derfor allerede en praktisk og gennemprøvet model for at håndtere arrangementer uden at indføre generelle begrænsninger for foreningens almindelige træningsmuligheder.

Hensyn til vildt og jagt

Roskilde Politihundeforening har stor opmærksomhed på hensynet til skovens vildt og på at udøve vores træningsaktiviteter på en måde, der ikke medfører unødigt forstyrrelse af vildtet. Foreningen har gennem mange år haft fokus på ansvarlig færden i naturen og på at tilpasse aktiviteterne efter de forhold, der gælder i det konkrete skovområde.

Vores hunde er under træningen under førerens kontrol og arbejder som udgangspunkt under kommando. En væsentlig del af den politihunderelaterede træning består imidlertid af eftersøgningsarbejde, hvor hunden skal kunne arbejde selvstændigt og løs i terrænet. Denne form for træning foregår kontrolleret og med føreren til stede, men indebærer naturligt, at hunden i korte perioder færdes frit i skoven.

Foreningen tager særligt hensyn til vildtet i den periode, hvor der er øget behov for ro i naturen.

Vi gennemfører derfor **ikke organiseret hundetræning i perioden fra 1. maj til 15. juli**. Denne begrænsning er netop fastlagt for at tage hensyn til vildtet i den del af året, hvor blandt andet yngel og unger gør dyrene særligt sårbare over for forstyrrelser.

Vi finder det væsentligt at fremhæve, at foreningen således allerede har indarbejdet en betydelig hensyntagen til både vildt og jagtmæssige interesser i tilrettelæggelsen af vores aktiviteter. Efter vores opfattelse bør denne eksisterende praksis indgå i vurderingen af, hvordan organiseret hundetræning kan sameksistere med natur- og vildtforvaltningen i området.

Eventuelle yderligere hensyn til vildt, jagt eller konkrete perioder med særlig aktivitet vil efter vores opfattelse kunne håndteres gennem dialog og koordinering med de relevante parter frem for gennem et generelt forbud eller væsentlige begrænsninger af vores adgang til at træne i området.

Forslag om alternativt træningsområde

Såfremt Naturstyrelsen vurderer, at det nuværende træningsområde ikke kan opretholdes i forbindelse med etableringen af naturnationalparken, foreslår Dansk Politihundeforening, at der i stedet udpeges et tilsvarende areal til politihundetræning.

Vi foreslår konkret, at Naturstyrelsen undersøger muligheden for at etablere et træningsområde i det skovstykke, der ligger på den anden side af Avnstrupvej. Området synes umiddelbart at have flere af de egenskaber, der er nødvendige for at kunne gennemføre den type organiserede og kontrollerede hundetræning, som foreningen udfører i dag.

Det er vigtigt for os at understrege, at der **ikke er tale om et ønske om at etablere en hundeskov**. Vi ønsker et afgrænset og anvendelsesbestemt træningsområde for Dansk Politihundeforening, hvor foreningen på bestemte tidspunkter kan gennemføre organiseret træning. Området skal således ikke fungere som et generelt område, hvor hundeejere kan lade deres hunde løbe frit.

En sådan løsning vil efter vores opfattelse kunne tilgodese flere hensyn samtidig. Naturstyrelsen vil fortsat kunne gennemføre de planlagte naturtiltag, mens Dansk Politihundeforening får mulighed for at opretholde en mangeårig og samfundsnyttig træningsaktivitet. Samtidig vil træningen kunne koncentreres til et bestemt areal, hvor den kan planlægges og gennemføres under kontrollerede forhold.

Det foreslåede område på den anden side af Avnstrupvej bør derfor undersøges nærmere med henblik på, om det kan indrettes som et tilsvarende træningsareal. Vi foreslår, at Naturstyrelsen sammen med Dansk Politihundeforening gennemgår området konkret og vurderer blandt andet størrelse, adgangsforhold, stiforløb, terræn, afstand til øvrige friluftaktiviteter og mulighederne for en hensigtsmæssig afgrænsning.

En sådan løsning vil efter vores opfattelse være væsentligt mere proportional end at ophæve muligheden for den nuværende træningsaktivitet. Den vil samtidig være i tråd med hensynet til at bevare mulighederne for forskellige former for friluftsliv i Bidstrup Skovene, som også fremhæves i Naturstyrelsens planer for området.

Vi ønsker derfor ikke blot at gøre indsigelse mod den foreslåede ændring, men også at bidrage konstruktivt til en løsning. Vores forslag er, at der findes et nyt, permanent og egnet træningsareal, således at politihundetræningen kan fortsætte uden at være i konflikt med naturnationalparkens øvrige formål og uden at gøre arealet til en almindelig hundeskov.

På vegne af Dansk Politihundeforening Roskilde

Dan Nürnberg
Formand Roskilde Politihundeforening

Det Danske Spejderkorps

Det Danske Spejderkorps (DDS) takker for muligheden for at afgive høringssvar til etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene.

DDS støtter ambitionen om at styrke naturkvaliteten og skabe bedre vilkår for biodiversiteten gennem etableringen af naturnationalparker. Samtidig er det vigtigt for os, at områderne fortsat kan danne ramme om friluftsliv, naturformidling og læring for børn, unge og voksne.

Naturnationalpark Bidstrupskovene vil blive et område, hvor brugerne skal tilpasse deres færden til de særlige forhold, der følger med tilstedeværelsen af store græssende dyr. Det er efter vores opfattelse en naturlig konsekvens af naturnationalparkkonceptet. Vi noterer os, at offentlighedens adgang til området opretholdes, og at organiserede brugergrupper fortsat vil kunne anvende området til aktiviteter, ophold og læring.

Det Danske Spejderkorps ønsker dog at fremhæve Naturstyrelsens særlige ansvar for formidling og brugeroplysning i forbindelse med etableringen af naturnationalparken. Når nye naturforvaltningsformer introduceres, følger der også et ansvar for at sikre, at brugerne har den nødvendige viden til at færdes trygt og hensynsfuldt i området.

For spejderbevægelsen er naturen et læringsrum. Spejdere lærer gennem praksis at tage ansvar for sig selv, hinanden og naturen. Et møde med store græssende dyr kan være en værdifuld del af denne læring, men det forudsætter let tilgængelig og målrettet information om korrekt adfærd i området.

DDS anbefaler derfor, at Naturstyrelsen prioriterer:

- tydelig og lettilgængelig formidling af regler og anbefalinger for færdsel blandt de græssende dyr,
- målrettet informationsmateriale til organiserede brugergrupper som spejdere, skoler og foreninger,
- dialog med de organiserede brugere om god praksis for aktiviteter i naturnationalparken,
- løbende oplysning om erfaringer, hændelser og anbefalinger, efterhånden som området udvikler sig.

Der vil blive udarbejdet et adfærdskodeks for færdsel i naturnationalparken. DDS ser positivt på dette og vurderer, at spejdergrupper allerede arbejder inden for tilsvarende rammer mange andre steder i naturen, hvor hensyn til omgivelser, dyreliv og sikkerhed er en naturlig del af aktiviteterne.

Når spejderledere vælger at gennemføre aktiviteter i naturnationalparken, påtager de sig ansvaret for at planlægge aktiviteterne forsvarligt og tage hensyn til områdets særlige forhold. Det kan indebære, at den enkelte gruppe tydeligt orienterer forældre og deltagere om forholdene i området og afstemmer forventninger til aktiviteter, sikkerhed og adfærd.

DDS finder derfor ikke, at tilstedeværelsen af store græssende dyr i sig selv bør begrænse organiserede børne- og ungeaktiviteter i området. Tværtimod kan naturnationalparken blive en vigtig ramme for læring om naturforvaltning, biodiversitet og ansvarlig færdsel i naturen.

Dette forudsætter dog, at Naturstyrelsen prioriterer en stærk formidlingsindsats og understøtter de mange organiserede brugere, som vil bidrage til at bringe børn og unge tættere på naturen.

Med venlig hilsen

Erhvervsstyrelsen

Til Naturstyrelsen

Erhvervsministeriet har modtaget følgende bemærkninger til den fremsendte høring: Offentlig høring af Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

ERST har bidraget til nedenstående del af ministeriets høringssvar:

Fasttracksvar vedrørende projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) har modtaget projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen i høring.

OBR vurderer, at projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen ikke er erhvervsrettet, og derfor ikke skal forelægges OBR, jf. *Vejledning om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger*. OBR har på den baggrund ingen bemærkninger.

Såfremt Naturstyrelsen ikke er enig i denne vurdering, bedes I vende tilbage med henblik på, at OBR vurderer de administrative konsekvenser af erhvervsrettet regulering.

Med venlig hilsen

Catrine Marie Bloch Kilsgaard

Studentermedhjælper

ERHVERVSSTYRELSEN

Foreningen Fri Natur

Høringssvar fra foreningen Fri Natur vedrørende etablering af naturnationalpark

Præsentation af Fri Natur

Fri Natur er en landsdækkende forening, som ønsker flere og større sammenhængende naturområdet – uden hegn.

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.

- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede naturnationalparker, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Kort fortalt er Fri Natur imod den nye forvaltningsstrategi, som i disse år hersker i Danmark. Det er et storskala forsøg uden evidens. Det er yderst kritisk, da store tab ikke kan genoprettes. Landets natur har allerede stor biodiversitet.

I stedet bør man kigge til, hvordan de øvrige nordiske lande forvalter deres naturarealer, klit, hede, mose og skov. I mindst 20 år har Danmark praktiseret naturnær skovdrift, som de øvrige nordiske lande. Det burde man være fortsat med i Danmark.

I udkastet til plejeplanerne for Naturnationalparker står følgende:

Målet med naturnationalparkerne er at fremme natur og biodiversitet ved at understøtte økosystemer med naturlige processer og dynamikker og minimal brug af forvaltningsindgreb.

Hvis I netop har et mål om **minimal brug af forvaltningsindgreb**, så bør I netop lade naturen passe sig selv og lade de naturlige tilpasninger ske uden menneskelig indgriben. Undlade at hegne og indsætte dyr. Forlad arealerne uden at fælde – uden at annullere grøfterne. Bare forlad arealerne! Det bliver urørt natur, som I stræber efter.

Professor Carsten Rabeck beskriver i artikel fra 19. marts 2019, at vi har et forkert mål ifht. ønsket om biodiversiteten. Temperatureren stiger år for år på vores breddegrader. Et resultat af klimakrisen. Når temperaturen stiger forsvinder de insekter, som vi med de strategiske forvaltningsplaner ønsker at fremavle. Derved er det spildte kræfter, at ødelægge vores natur som det sker i disse år.

Generelt manglende inddragelse af naboer og kommuner, hvor er demokratiet henne?

Miljøministeriet/Naturstyrelsen har i denne proces ikke været villige til at inddrage naboer, brugere, foreninger og kommuner om etablering af naturnationalparker. Dette har fra starter været efterspurgt og forskere har da også flere gange sagt, at dette var en betydelig hæmsko for disse projekter. Etablering af naturnationalparker har ikke borgernes opbakning! Her skulle regeringen have lyttet og set på, hvordan landene omkring os forvalter deres natur!

Det vidner om, at Miljøministeriet overhovedet ikke har til sinde at foretage en reel høring, men udelukkende gør hvad lovgivninger stiller krav om. Det er helt uacceptabelt. Foreningen Fri Natur undrer sig over, at borgere, foreninger og kommuner i dette land overhovedet ikke føler en inddragelse og at planlægning af disse naturnationalparker ikke medfører en demokratisk inddragelse og proces.

Denne retorik fra Miljøministeriet har været gældende ved de andre naturnationalparker, ligesom der har været manglende inddragelse af naboerne, brugere og foreninger som alle ser disse tiltag som indførelse af restriktioner.

De politisk nedsatte styregrupper til naturnationalparkerne har reelt ingen medindflydelse, ej heller mandat. Det er ubetydeligt, hvad de har indflydelse på. Et pseudoarbejde er hvad der er kommet ud af nedsættelse af styregrupperne.

Et eksempel på modstand fra Byråd i kommunerne.

Udpluk af Læsøs borgmester Karsten Nielsens høringssvaret er følgende:

Forslag om dialog

Vi foreslår derfor, at den videre proces om lovforslagets eventuelle følgevirkninger her på øen – specielt for at fremme en eventuelt mulig lokal accept af en Naturnationalpark Læsø – at der hurtigst muligt indledes en dialog mellem repræsentanter for Miljøministeriet og/eller Naturstyrelsen og et midlertidigt udvalg under Læsø Kommunalbestyrelse, hvor de påtænkte virkninger af lovforslaget kan klarlægges, således at kommunalbestyrelsen har mulighed at tage stilling til, om man ønsker en eventuel Naturnationalpark Læsø.

Man ser gang på gang, at lokalsamfundene ikke høres.

Fri Natur ser ingen logik i at etablere hegnede dyrehaver og så kalde det natur – urørt skov.

Baggrund

Statens skove har oplevet en forbedring af mange arters levevilkår igennem de sidste 30 år siden man indførte naturnær skovdrift. Dette er sket sideløbende med voksende aktivt varieret friluftsliv og bæredygtig skovdrift med brug af træ til byggematerialer m.m.

Den nedgang i arter i Danmark, hører for størstedelen til i det åbne land. Nu hvor den grønne trepart udtager arealer i landbruget, som vi havde tidligere. Derved genskabes naturen med enge, vandhuller til insekterne og padderne. Hermed kan Miljøstyrelsen med sindsro annullere hegningerne og de indsatte tamdyr i skovene. Fri Natur ser med bekymring på udsigten til, at man med planerne for urørt skov vil udskifte forvaltningsmetoderne med nye metoder, som ikke miljøvurderet - og gennemføre planer som ikke er miljøvurderet.

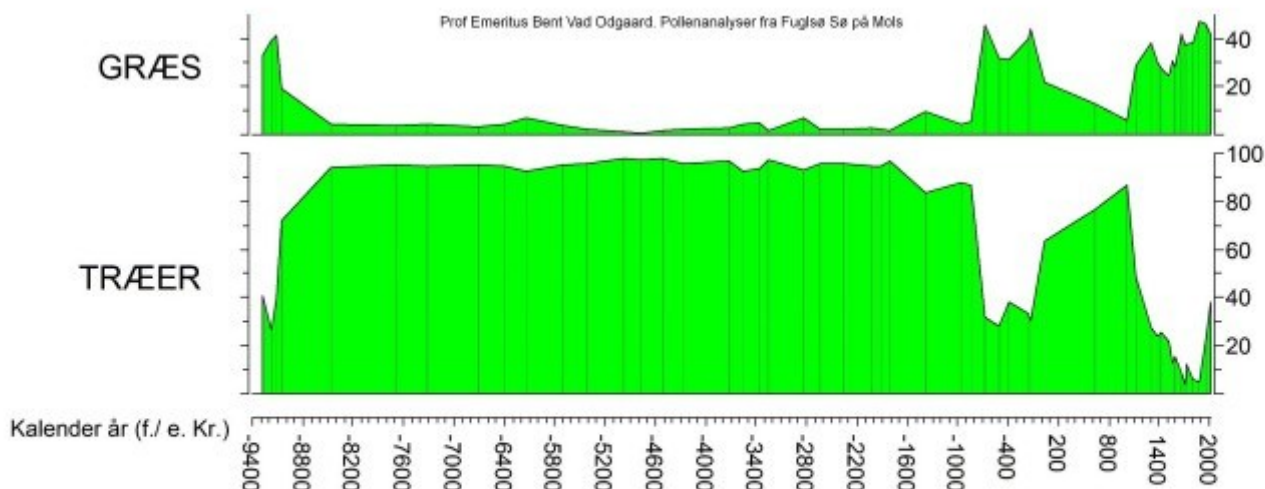
Fri Natur er imod de ændringer der beskrives i konceptet for urørt skov.

Data om den oprindelige natur i Danmark

Danmark var naturligt dækket af skov inden landbruget blev udbredt, startende for 6000 årsiden. At fælde skov og skabe lysåbne- og semi-lysåbne arealer – særligt med græsning af dyr bag hegn, som skal være "vilde" - er ikke at skabe oprindelig, vild natur, men vil være at indføre en menneskeskabt natur, som ikke har oprindelig karakter.

På nedenstående grafer ses Ben Vad Odgaards pollental fra Fuglsø på Mols. Her ses sammensætningen af vegetation siden sidste istid på Mols. Lignende analyser er foretaget for en lang række søer – de viser at den lysåbne natur med græsning er opstået med menneskets stigende indflydelse. Græssere kom i skovene, da vi blev agerdyrkere. Det har intet med oprindelig natur at gøre.

Fri Natur er bekymret over at disse data ikke indgår i grundlaget for de nye metoder - og særligt Naturstyrelsen planer for urørte skove (samt naturnationalparker) med indhegnede, græssende dyr.

Kilde: Odgaard & Sørensen 2015: Florahistorie i Mols Bjerge: Nye undersøgelser af pollen og planterester i gamle sølag samt <https://www.geoviden.dk/6-000-aars-skovrydning-kan-aflaeses-under-oestjysk-soe/>

I skriver i Projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen for Naturnationalparkerne at store græssere som fx stude og ponyer skal være med til at skabe flere lysninger i skoven, en større grad af variation på de lysåbne arealer og varierede overgangszoner mellem skov og lysåben natur. Nu forholder det sig sådan, at skovene i forvejen er beriget med mange lysåbne arealer og mosaikskov, så hvorfor nu yderligere hegning og udsætning af flere dyr. Lad det hjemmehørende hjortevildt gøre arbejdet.

Tidligere græsningsprojekter viser, at asp og birk ikke vil blive spist og at man alligevel skal fjerne arterne maskinelt.

Ydermere konkluderer, rapporten OVERDREV, ENGE OG MOSER, Håndbog i naturtypernes karakteristik og udvikling, samt forvaltningen af deres biodiversitet, Faglig rapport fra DMU nr. 727 2009

at græsseres gødning giver en fortsat udledning af kvælstof på arealerne. Det er de selv samme arealer, som man ønsker at gøre næringsfattige. Den nye naturforvaltningsstrategi er ikke videnskabelig evalueret og er et resultat af Rune Engelbrechts drømme vision om dyr fra et urlandskab, som oprindeligt har holdt til på græssletter dvs. i det åbne land og ikke i urskoven jvn. ovenstående diagram.

Klimabelastning

Forvaltningsplanerne om urørt skov medfører en nedgang i skovenes positive bidrag til CO₂-balancen.

Samlet set vil 75.000 HA blive omdannet til konceptet for til urørt skov (inkl.

naturnationalparker), og der genplantes ikke nye træer som erstatning. De fældede træer efterlades til dels i skovbunden i stedet for at blive anvendt som CO₂ neutralt byggemateriale. Bunker af grene og stammer efterlades til at blive nedbrudt med udledning af CO₂ og metan til følge.

Fri Natur opfordrer til fortsat at lade gamle træer dominere i skovene og gradvist at søge sammensætningen af træer blive forandret til at passe til oprindelige arter med plukhugst, så både klimabalancen og hensynet til det eksisterende liv i skovene tilgodeses.

Reduceret CO₂-optag.

En aktivt drevet naturnær skovdrift øger skovens tilvækst og dermed CO₂-optag sammenlignet med urørt skov og særligt urørt skov med græsning. Studier har vist, at aktivt skovbrug kan øge CO₂-optaget med op til 20%. Ved rydning af ikke-hjemmehørende træarter er CO₂ optaget typisk 2-3 gange højere end optag for hjemmehørende arter. Et eksempel er grantræer, idet de vokser hurtigere. Plukhugst sikrer en kontinuerlig tilvækst af træer og dermed en jævn CO₂-optagelse. Det er også på den måde, vi sikrer sunde træer til de næste mange generationer. Når der fjernes træer, mister vi CO₂ oplagringen. Dette er uansvarligt, når der ikke genplantes i samme omfang.

Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen mangler stadig at sætte tal på den isolerede klimaeffekt af tiltagene med at omlægge 75.000 HA skov til urørt skov med disse metoder. Miljøministeriet har planer om at 250.000 ha skal tilplantes med skov. Dette er hovedsageligt ved private jordejere. Men vi forudser at planerne kan være svære at få effektueret ligesom landbrugets frivillige aftale om stop af drift på lavbundsjordene.

Øget import af træ

Urørt skov og ophør med bæredygtig skovdrift vil reducere mængden af bæredygtigt, certificeret dansk træ til byggeri i Danmark. Planerne vil medføre øget behov for import af træ fra andre lande, med negative konsekvenser for både betalingsbalance, miljø og klima.

Transport af træ over lange afstande øger CO₂-udledningen og kan føre til ulovlig og ikke-bæredygtig skovhugst i andre lande. Danmark har skrevet under på en afskovningsforordning, som træder i kraft med udgangen af 2024. Her skal sikres bevarelse af skove og sikring af træ til møbelindustri og byggeri. Her bør Miljøstyrelsen derfor indstille hugsten og undlade at iværksætte planerne om urørt skov. Savværker skal bruge løvtræ til produktion af møbler, gulve og andre bygningsmaterialer. Uden træ vil savværkerne lukke og øget arbejdsløshed er en realitet.

Veteranisering

Det forekommer unaturligt, at påføre levedygtige træer skade for at lave kunstige træhabitater for insekter, svampe, fugle og pattedyr - når man kunne fokusere på at beholde gamle træer. Ved veteranisering bliver træet aldrig rigtigt stort og "gammelt".

Øget risiko for skovbrande

Urørt skov med ophobning af dødt ved, bunker af grene og tæt vegetation øger risikoen for skovbrande, der udleder store mængder CO₂.

Fældninger i yngletiden, et problem for flagermus, fugle mv.

Det er et problem, at fældningerne af træer sker langt ind i fuglenes yngletid, som Fri Natur har kunnet konstatere sker på Naturstyrelsens områder, hvor firmaer forestår rydningerne. Der er ikke kun tale om enkelte træer med motorsav, men store områder, der ryddes fuldstændigt med skovningsmaskiner. Det medfører drastisk tab af leve, yngle og fourageringssteder for fugle og dyr.

Specielt er et stort problem, at Naturstyrelsen fælder træer udenfor perioden, hvor det er tilladt at fælde træer for at sikre flagermusene, som er bilag 4 arter. Hvordan kan det være, at alle andre i Danmark og EU er underlagt gældende lovgivning, men at Naturstyrelsen som om noget kender gældende lovgivning, kan fælde træer, hvor flagermus lever og finder deres føde, uden konsekvenser og dermed kan gøre som det passer dem.

Manglende respekt for de nuværende skove, plantager, heder og klitter

Med den nye forvaltningsstrategi vil Naturstyrelsen vanære historien om, hvordan skove, plantager, heder og klitter blev etableret og skabt med tilplantninger, så arealerne i dag fremstår som et unikt stykke natur.

Nåletræsbevoksningerne giver føde og ly til de vilde dyr, som der fortsat skal være plads til. Derfor bør dette træ blive stående til fremtidigt byggeri og med den sideeffekt, at træerne medvirker til nedbringelsen af CO₂. Husk at en hegning er som at skulle etablere en bygning, derfor kræves en landzonetilladelse. Hvis ikke denne er givet, vil hegningen være ulovlig, og kan påklages til Planklagenævnet.

Mange af de eksisterende rødliste arter er helt konkret tilknyttet nåleskoven.

Mistet artsrigdom og overgræsning

I skovene er mange truende arter. Fri Natur stiller spørgsmål ved, om disse arter sikres ved de store forandringer som plantagen forventes at gennemgå.

Området har blandt andet ørne, spætter og andre fuglearter samt arter af mosser og laver, som er tilknyttet nåleskov, hvordan sikres deres fortsatte eksistens, når naturstyrelsen fælder hovedparten af nåleskoven?

Mange truede svampe og laver er tilknyttet nåleskov, dette prioriterer Naturstyrelsen ikke i de nye forvaltningsplaner. En stor mangel.

Ligeledes skal fortsat være plads til rødlistearter som Skov- og markfirben.

Endelig er flagermus i Danmark og EU strengt beskyttede arter. Man må ikke fælde/fjerne træer ved levestederne. I Danmark har vi 17 arter, hvorfor prioriteres disse ikke i de nye plejeplaner for områderne. Og i øvrigt en skændsel at Naturstyrelsen ikke selv arbejder ifht. til gældende lovgivning: At der ikke må fældes træer i flagermus-levesteder og fødeområder.

Overgræsning ses allerede nu på naturstyrelsens arealer blandt andet på Fanø. I hegningerne er lysesiv og græs, mens arealerne udenfor har stor artsrigdom med fx lyng, porse, blåbær, revling mv. Græsning er ikke ensbetydende med stor biodiversitet. Mere herom senere.

Der er ikke lavet en systematisk kortlægning af den biologiske mangfoldighed inden projektet med urørt skov og naturnationalparker blev udrullet. Hvorledes kan planernes resultater evalueres, når der ikke er en baseline? Professor i Biodiversitet, Professor Carsten Rahbek har netop påpeget dette. Vi ved ikke nok om, hvilke arter som allerede nu er i vores natur.

Når man netop i naturnationalpark Gribskov har diskuteret, at man ikke vil etablere kontrol felter udenfor hegningen, tyder på at Naturstyrelsen bevidst ønsker at manipulere med resultaterne, når samtlige prøvefelter skal ligge indenfor hegningen, samt at resultatet skal vise øget biodiversitet. Tænk hvis resultatet var tilsvarende udenfor hegningerne? Det vidner absolut ikke om et seriøst videnskabeligt arbejde.

En ensidig fokusering på urørt skov og rewildings-driftsmetoderne kan føre til tab af artsrigdommen i danske skove. Kraftig reduktion af granbevoksninger medfører færre rede- og skjulesteder for. Fredede planter såsom orkidéer risikerer at forsvinde i grene, kvas og mørke eller øget vandstand. Forsker har netop påvist, at overgræsning resulterer i mindre biodiversitet.

Igen beskriver rapporten OVERDREV, ENGE OG MOSER, Håndbog i naturtypernes karakteristik og udvikling, samt forvaltningen af deres biodiversitet, Faglig rapport fra DMU nr. 727 2009, at Størst potentiale vil der naturligvis være hvis man kan øge mængden af rent grundvand gennem reduktion af vandindvinding (til fx dambrug eller markvanding). Ligeledes er det **vigtigt at ændringen i vandspejlet ikke foregår så hurtigt at eksisterende sårbar natur forsvinder. Igen er det helt centralt at der foreligger en grundig feltkortlægning af de områder som påtænkes genoprettet for at man kan afveje hensynet til den natur som kan mistes, mod den natur som kan udvikles efter genopretningen.**

Ovenstående hensyn til den natur som kan mistes, sker ikke i disse nye plejeplaner. Her indtænkes udelukkende skovninger, hegninger, græssere og øget hydrologi. Der er ikke taget særlige vurderinger i de enkelte skove. Den samme løsning udruller i Danmark uden tanke om de eksisterende rødlistearter.

Af samme grund frygter Foreningen Fri Natur at etablering af en naturnationalpark bevirker en nedgang i artsrigdommen, da det er **et stort eksperiment med udrulningen af Naturnationalparker i Danmark**, som skovrider Søren Oldenburg udtalte ved Nordsjællands Ridelaugs generalforsamling den 21. februar 2024.

Nedenfor er uddrag fra artikel om undersøgelse af biodiversiteten i græsningsprojekter af 5. september 2022, som er foretaget af følgende: Anne Eskildsen, biolog, Heidi Buur Holbeck, biolog, og Jacob Krog, specialkonsulent, alle fra SEGES.

Projektet viser samtidig, at den græsning, der gennemføres, ofte er for intensiv ift. at gavne biodiversiteten, selv på meget værdifulde naturarealer. Hvis græsningstrykket sættes højere end det anbefalede niveau, nedbides de planteressourcer, som er af afgørende betydning som bl.a. nektar- og pollenkilder.

Overgræsning medfører dermed mangel på blomstrende urter gennem hele sæsonen og fjerner livsgrundlag for de dyr og planter, som græsningen ellers skulle være til gavn for. Dette kan være katastrofalt for den lokale flora og fauna.

Årsagerne til dette misforhold skal i høj grad findes i manglende incitament til at gennemføre en græsningsindsats, der er optimal for biodiversiteten.

I de nuværende tilskudsordninger til græsning af naturarealer opnås det højeste tilskud via en intensiv drift, hvilket er i modstrid med de naturforvaltningsmæssige ønsker og mål for de mest værdifulde naturarealer. Flere dyr redder ikke økonomien – eller naturen. Undersøgelsen sætter samtidig fokus på, at omkostningsniveauet på bedrifter, der ønsker at udføre naturpleje, skal tilpasses nøje efter det tilgængelige tilskud, da det primært er tilskuddet, der skal dække omkostningerne.

Fri Natur ser ikke stor hegning og udsættelse af husdyr, som en løsning til forbedring af biodiversiteten. Lær nu af vores nabolande i stedet.

Fri Natur henviser til denne artikel.

Uddrag af artikel af 13. nov. 2019

Professor Professor Carsten Rahbek: Drop kampen for de grønne enge – den kan koste biodiversitet

Hvis vi forsøger at fastholde naturen, som den var, da vi var børn, får vi problemer, mener professor. Klimaforandringer vil ændre dansk natur

Årsagen er, at hver gang temperaturen stiger med 1 grad, vil arter som en tommelfingerregel arbejde sig 100 km længere nordpå, forklarer Professor Carsten Rahbek.

Det betyder i bund og grund, at vi formentlig går en fremtid i møde, hvor dyr i Danmark vil have langt mindre brug for de grønne, våde enge og i højere grad have brug for andre, tørrere typer natur at færdes i.

»Hvis vi har en naturforvaltning, der fastholder naturen, som den var, da vi var børn, får vi et problem, for ikke særligt mange arter skal ind i den type natur.«

Mere konkret betyder det, at klimaforandringerne sandsynligvis vil for eksempel få fuglearter til at forsvinde nordpå – en bevægelse, der allerede er i gang. Edderfuglen vil for eksempel helt forsvinde fra Danmark.

Ifølge Professor Carsten Rahbek vil især de rødlistede – altså truede – arter med små bestande blive ramt. Det drejer sig for eksempel om hver femte af vores fuglearter, blandt andre vadefugle.

Mange af dem er knyttet til vores grønne enge. »Fastholder vi eksempelvis de våde enge, er der risiko for, at vi mister arter, der alligevel er på vej ud, mens der intet naturligt levested vil være for nye arter at flytte

ind i,« fortalte Professor Carsten Rahbek for nylig på et symposium på Københavns Universitet. Professor Carsten Rahbek, professor på Center for Makroøkologi, Evolution og Klima ved Københavns Universitet.

Begrænset adgang for friluftslivet

Skovene bør være tilgængelig for alle mennesker. Hegn, store utilregnelig dyr, låger, øget vandstand skaber enkeltvis og i kombination begrænset adgang og tilgængelighed. Det vil forhindre mange mennesker i at bruge skoven til motion, rekreation og naturoplevelser.

Befolkningens fysiske og mental sundhed vil blive påvirket negativt af planerne. Forskere har gennem tiden dokumenteret, hvordan ophold i naturen reducerer stress, forbedrer humøret og øger immunforsvaret og færre sygedage og hospitalsophold har en gavnlig samfundsøkonomiske virkning. Regeringen burde have foretaget en 360 graders analyse af disse tiltag inden en ændring fra naturnær skovdrift til naturnationalparker og konvertering af skove til "urørt skov".

Hegninger i forbindelse med kysten

Hvis Naturstyrelsen vil hegne ude på stranden for at kunne holde græsserne, vil det hindre adgangen for gående. Naturbeskyttelsesloven giver netop adgang til altid at kunne færdes langs vandet ved de danske kyster. Dette vil være at adgangsbegrænsning. Hegnet bør sættes, således at man i stor afstand til hegnet ikke hindrer færdsel med hund og hest. Sker dette ikke vil borgerne med hund, hest eller børn kunne færdes sikkert på denne strækning. Heste er nervøse og skal kunne fjerne sig fra et hegn med dyr og ikke have en vandkant tæt på den modsatte side.

I øvrigt vil anlæg indenfor strandbeskyttelseslinien altid skulle have en tilladelse ved Kystdirektoratet. Er denne tilladelse ikke givet, vil her være mulighed for at indgive en klage.

Manglede analyser af risiko for friluftslivet

Fri Natur vil minde om, at der ikke er foretaget en kortlægning af friluftslivet i områderne, der står overfor forandring, ligesom, der ikke er foretaget en risikovurdering og kortlægning af ulykker i naturplejeprojekter, som kunne afdække risikoen for friluftslivets mangfoldige aktiviteter.

Færre muligheder for friluftslivet

Planerne for Urørt skov vil begrænse mulighederne og sikkerheden for diverse fritids- og sportsaktiviteter, f.eks. spejdeture, skovture for familier, børnehaver, skoler og lejrskoler, trailløb, orienteringsløb, mountainbiking, overnatninger i skovene, hestevognskørsel, hundeslædekørsel, ridning og vandreture med hund mm. Disse aktiviteter er vigtige for at fremme et aktivt liv og socialt samvær - generel sundhed i Danmark.

Særligt, når der udsættes store husdyr eller store, vilde arter vil de fleste friluftaktiviteter blive påvirket negativt. I en national undersøgelse erklærer 26,1% af de adspurgte sig enige eller delvist enige i, at "jeg ville føle mig utryk ved at færdes i naturnationalparkerne, hvis der er sat kvæg og/eller heste ud" (KU 2022). Tilgængeligheden bliver dermed væsentligt reduceret for mange brugergrupper.

Øget risiko for ulykker

Visse områder vil blive hegned og der har allerede været utallige sammenstød mellem dyr fra indhegninger og dem der har vovet at gå ind i områderne. Det viser nedenstående liste, over ulykker med borgere og færdene med store græssere. Også i Lille Vildmose har Aalborg kommune advaret borgerne mod elgene. Ja, de er sky med meget farlige ved situationer med mennesker og andre dyr som heste og hunde.

Der er usikkerhed om hvor ansvaret kan placeres - hos den enkelte, hos dyreholderen eller Naturstyrelsen? Ulykkerne kommer og Fri Natur vil mene at når Naturstyrelsen har udsat dyrene er det også her ansvaret skal placeres – særligt, når man ikke har foretaget de nødvendige forudgående analyser.

Og hvem der har ansvaret for ulykker, hvis mødet mellem store græssere og skovgæster bliver fatal, når man som organisation, institution eller forening har børn, gæster og/eller sportsudøvere med i hegningerne?

Eksempler på hændelser, der er kommet i medierne

2024 Ko angreb borger i sommerhusområde på Horns Herred

2023 Minister i natur-sag: Ko trampede på soldat

2022 Skræmmende oplevelse i Mols Bjerge på kanten til det livstruende

2022 (2020) Angrebet af rasende ko. Hyggetur med børnene blev til mareridt

2021 Turister omringet i Mols Bjerge og angrebet af tyr

2021 Kvinde angrebet af ko

2021 Køer drev syvårig på flugt. Nu er dyrene blevet fjernet

2020

2019 Heltmodig datter reddede far fra vild tyr

2017 Opråb fra Lille Vildmose: Hold jer fra elgene | TV2 Nord

2017 Overfaldet af vilde køer. 67-årig kvinde hårdt kvæstet på Helgenæs

2017 Mand trampet ihjel af ko i Broager

2017 Angrebet af køer i indhegning. Jeg slap mirakuløst med liv og førlighed i behold

2017 John Henriksens hund blev mast ihjel: - Naturstyrelsen har ikke gjort nok

Bag disse artikler skjuler der sig mørketal med mange nærvedhændelser og ulykker, som ikke har nået mediernes overskrifter.

Alternative forslag:

Fri Natur støtter en bæredygtig naturnær skovdrift, der sikrer både biodiversitet, CO₂-optag og fri adgang til naturen for alle. Naturnær skovdrift indebærer en række forskellige tiltag, herunder:

- Fri adgang for alle: Områderne skal være tilgængelige og sikre for alle mennesker – også os med hund, så vi alle kan nyde naturens sundhedsfremmende effekter i vores fælles natur. Flora og fauna har brug for spredningskorridorer for at kunne spredes og vandre frit. Fri Natur foreslår at sætte naturen fri og lade skovene dominere landskaberne.
- Pleje af lysåbne områder: Lysåbne områder er vigtige for mange danske arter og bidrager til et mere varieret landskab – begræns hegninger med græssere til kun de områder hvor periodevis afgræsning på de eksisterende lysåbne arealer.

Danmark ligger for nordligt til at understøtte græsning hele året. Tørt græs er ikke at sammen- ligne med hø. Der er ingen næring tilbage. Græssers fordøjelse er ikke egnet til at skulle nedbryde cellulose i knopper, grene og bark – og er ikke ”naturlig” fødeemner for de fremavlede husdyrtyper.

Indretning af mindre hegninger skal udføres væk fra stier og veje, således at vi der ikke ønsker at færdes blandt kvæget/dyrene får alternative ruter.

- Brug af plukhugst: Plukhugst sikrer en kontinuerlig tilvækst af træer og dermed en jævn CO₂-optag, samt forsyner vores land med certificeret, bæredygtigt tømmer til bæredygtigt byggeri.

Kilder:

- <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/skov/skov-og-klima/>
- <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danishforests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>
- <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/skovbrug/privatskovdrift/naturnaer-skovdrift>
- <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/skov/skov-og-klima/>
- <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danishforests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>
- <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/skovbrug/privatskovdrift/naturnaer-skovdrift>
- <https://bevardedanskeskove.dk/>
- <https://frinaturdanmark.dk/>
- <https://www.facebook.com/frinatur>
- <https://www.facebook.com/groups/312861966884220>
- <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/skov/skov-og-klima/>
- <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danishforests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>
- <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/skovbrug/privatskovdrift/naturnaer-skovdrift>
- https://dof.dk/om-dof/nyheder?nyhed_ID=2078
- <https://www.geoviden.dk/6-000-aars-skovrydning-kan-aflaeses-underoestjysk-soe/>

Med venlig hilsen på vegne af Foreningen Fri Natur

Bodil Jørgensen, Formand

CVR: 43089692

Facebook <https://www.fb.com/frinatur>

Debatgruppe: <https://www.fb.com/groups/frinatur>

Hjemmeside <https://Frinaturdanmark.dk>

Friluftsrådet Roskilde

Høringssvar vedrørende forslag til Naturnationalpark Bidstrupskovene

Friluftsrådet takker for muligheden for at afgive høringssvar til Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene.

Friluftsrådet arbejder for *friluftsliv for alle i en rig natur og på et bæredygtigt grundlag*. Vi støtter ambitionen om at styrke biodiversiteten og skabe bedre rammer for naturens egne processer. Samtidig finder vi det afgørende, at naturforvaltningen sker under hensyntagen til offentlighedens adgang til naturen og de betydelige sundheds-, lærings- og fællesskabsværdier, som friluftslivet bidrager med.

Friluftsrådet vurderer, at det foreliggende projektforslag indebærer så væsentlige ændringer af adgangen til og anvendelsen af Bidstrupskovene, at beslutningsgrundlaget bør suppleres, før der træffes endelig beslutning om etablering af naturnationalparken.

Bidstrupskovene er et af Sjællands mest benyttede friluftsområder med et anslået besøgstal på omkring 315.000 årlige besøg og et omfattende aktivitetsniveau med blandt andet orienteringsløb, motionsløb, spejderaktiviteter, ridning, mountainbike, naturvejledning og friluftsundervisning.

Naturstyrelsen foreslår at etablere en naturnationalpark på ca. 512 hektar med én samlet indhegning på ca. 498 hektar og ca. 19 kilometer hegn samt udsætning af kvæg og reproducerende heste.

På den baggrund fremsætter Friluftsrådet følgende høringssvar.

Manglende dokumentation af konsekvenserne for friluftslivet

Friluftsrådet anerkender, at projektmaterialet indeholder en beskrivelse af områdets eksisterende friluftsliv og de mange brugerinteresser i Bidstrupskovene. Projektet beskriver ligeledes en række tiltag, der skal understøtte den fremtidige anvendelse af området, herunder etablering af en ny 16 km lang rundturssti, nye befæstede stiorløb, hovedindgange, tværgående passager gennem hegningen og supplerende faciliteter uden for naturnationalparken.

Friluftsrådet finder imidlertid ikke, at projektmaterialet dokumenterer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at opretholde områdets nuværende rekreative anvendelse.

Projektmaterialet beskriver de kompenserende tiltag, men indeholder ikke en analyse af deres forventede effekt. Det fremgår derfor ikke, om de foreslåede tiltag reelt opvejer de barrierer og begrænsninger, som etableringen af et stort indhegnet område med fritgående store græssere vil medføre for områdets brugere.

Friluftsrådet finder det væsentligt, at de foreslåede afværge- og compensationstiltag ikke alene beskrives, men også evalueres i forhold til deres forventede effekt. Beslutningsgrundlaget bør derfor redegøre for, hvilke kriterier der skal anvendes ved vurderingen af, om de foreslåede tiltag faktisk opretholder offentlighedens adgang til og anvendelse af området.

Friluftsrådet savner særligt en vurdering af:

- hvordan områdets eksisterende aktiviteter påvirkes af hegningen og de udsatte dyr
- hvordan større motionsløb, orienteringsløb, spejderaktiviteter og undervisningsforløb forventes at kunne gennemføres fremover
- hvilke begrænsninger der må forventes for organiserede aktiviteter
- hvilke konkrete afværgeforanstaltninger der planlægges
- om de foreslåede compensationstiltag faktisk opretholder områdets nuværende rekreative funktion

- samt hvorvidt de omkringliggende arealer uden for nationalparken reelt har kapacitet til at rumme de aktiviteter, som påvirkes af projektet.

Friluftsrådet finder derfor ikke, at de rekreative konsekvenser er tilstrækkeligt belyst.

Manglende dokumentation for nødvendighed og proportionalitet

Friluftsrådet anmoder om, at Naturstyrelsen dokumenterer, hvorfor en samlet indhegning på ca. 498 hektar med ca. 19 kilometer hegn er nødvendig for at opnå de ønskede biodiversitetsmål, og hvorfor mindre indgribende alternativer ikke vurderes tilstrækkelige.

Projektforslaget beskriver udførligt de virkemidler, der ønskes anvendt, men i mere begrænset omfang de konkrete og målbare resultater, der forventes opnået.

Det fremgår blandt andet af forvaltningsplanen, at nationalparken ikke har et fast defineret udviklingsmål for naturens tilstand, men at målet er at skabe bedre betingelser for naturlige processer og biodiversitet.

Friluftsrådet finder derfor, at det er uklart, hvordan offentligheden efterfølgende skal kunne vurdere, om projektet har været en succes, når der ikke opstilles konkrete målsætninger for den forventede naturtilstand eller tydelige succeskriterier for projektets samlede effekter.

Når projektet samtidig indebærer omfattende ændringer i offentlighedens adgang til og anvendelse af området, finder Friluftsrådet det vanskeligt at foretage en egentlig proportionalitetsvurdering. Uden angivelse af konkrete succeskriterier eller målbare naturmæssige resultater er det uklart, hvordan nødvendigheden af projektets mest indgribende elementer efterfølgende kan vurderes.

Friluftsrådet savner desuden en systematisk vurdering af relevante alternativer, herunder mindre indhegninger, differentieret naturforvaltning, målrettet naturpleje, sæsongræsning eller andre biodiversitetsfremmende tiltag med mindre påvirkning af friluftslivet.

Efter almindelige forvaltningsretlige principper bør et indgreb stå i rimeligt forhold til det formål, der søges opnået. Når et projekt indebærer omfattende ændringer i offentlighedens adgang til et af landets mest benyttede friluftsområder, bør der stilles tilsvarende høje krav til dokumentationen for, at den valgte løsning er nødvendig og proportional.

Friluftsrådet finder derfor ikke, at proportionaliteten mellem projektets omfang og den forventede naturmæssige gevinst er tilstrækkeligt belyst.

Manglende vurdering af tilgængelighed, lige adgang og social bæredygtighed

Friluftsrådet anmoder om, at der udarbejdes en særskilt analyse af projektets konsekvenser for tilgængelighed, tryk og lige adgang til naturen.

Friluftsrådet finder, at fysisk adgang og reel adgang ikke nødvendigvis er det samme. Et område kan være juridisk og fysisk tilgængeligt, samtidig med at en betydelig del af brugerne i praksis vælger det fra som følge af utryk eller usikkerhed.

Beslutningsgrundlaget bør derfor ikke alene belyse, om offentligheden fortsat kan passere gennem området, men også om forskellige brugergrupper reelt forventes at anvende området i samme omfang som i dag.

Projektmaterialet indeholder ingen analyse af de fordelingsmæssige konsekvenser af projektet og ingen vurdering af, om påvirkningerne fordeler sig forskelligt mellem forskellige grupper af brugere. Friluftsrådet

finder dette væsentligt, fordi oplevelsen af risiko, tryghed og tilgængelighed varierer betydeligt mellem forskellige brugergrupper.

Friluftsrådet finder det bemærkelsesværdigt, at projektmaterialer ikke forholder sig til, om projektets konsekvenser rammer forskellige brugergrupper forskelligt. Dette gælder blandt andet mulige forskelle mellem kvinder og mænd, selv om forskning generelt viser, at risikoopfattelse og risikovillighed varierer mellem kønnene. Når et projekt ændrer adgangsforholdene til et af landets mest benyttede friluftsområder, bør der efter Friluftsrådets opfattelse foretages en vurdering af, om ændringerne har forskellige konsekvenser for forskellige grupper af brugere.

Tilsvarende savnes vurderinger af konsekvenserne for:

- børn og unge
- ældre borgere
- ryttere
- hundeluftere
- orienteringsløbere
- borgere med fysiske funktionsnedsættelser
- borgere med psykiske funktionsnedsættelser, herunder personer med angst eller stressrelaterede udfordringer.

For disse grupper kan mødet med store dyr, ændrede adgangsforhold eller behovet for at passere gennem indhegninger udgøre væsentligt større barrierer end for den gennemsnitlige bruger.

Friluftsrådet finder derfor, at beslutningsgrundlaget bør suppleres med en systematisk analyse af projektets sociale, fordelingsmæssige og ligestillingsmæssige konsekvenser samt en redegørelse for, hvordan princippet om lige adgang til naturen opretholdes.

Passager gennem hegningen og oplevet tryghed

Friluftsrådet anerkender, at projektet indeholder tværgående, frahegnede passager på steder, hvor brugerne efter lokale ønsker skal kunne lave kortere rundture.

Det fremgår imidlertid også af projektmaterialer, at der er rejst bekymringer om passagerens funktion, og at løsningen etableres på forsøgsbasis med efterfølgende evaluering og mulighed for ændringer.

Friluftsrådet finder derfor, at der fortsat mangler dokumentation for, at de valgte løsninger skaber den ønskede tryghed og tilgængelighed for områdets brugergrupper.

Friluftsrådet finder, at projektmaterialer burde indeholde en vurdering af alternative passageløsninger, herunder egentlige sluseløsninger, der muliggør passage uden direkte kontakt med de udsatte dyr. En sådan vurdering er relevant, fordi alternative løsninger kan have væsentlig betydning for brugernes oplevelse af tryghed, tilgængelighed og barrierer ved færdsel i området.

Friluftsrådet finder samtidig, at Naturstyrelsens egen beslutning om at etablere de foreslåede tværpassager på forsøgsbasis understreger, at der fortsat er væsentlig usikkerhed om løsningernes funktion og brugernes oplevelse af dem. Dette taler efter Friluftsrådets opfattelse for, at alternative løsninger belyses mere systematisk som led i beslutningsgrundlaget.

Manglende dokumentation for sikkerhed

Tilstedeværelsen af kvæg og reproducerende heste i et af landets mest intensivt anvendte friluftsområder rejser efter Friluftsrådets opfattelse spørgsmål om sikkerhed, som ikke er tilstrækkeligt belyst i projektmaterialer.

Projekt materialet beskriver generelle principper for dyrevelfærd, formidling og færdsel, men Friluftsrådet savner en selvstændig og dokumenteret vurdering af samspillet mellem store græssere og de mange forskellige brugergrupper.

En sådan vurdering bør omfatte såvel daglig brug som organiserede aktiviteter og større arrangementer samt beskrive de forudsætninger og afværgeforanstaltninger, som ligger til grund for vurderingen.

Monitorering af friluftslivet

Friluftsrådet noterer sig positivt, at Naturstyrelsen planlægger monitorering af friluftslivets udvikling gennem blandt andet tællinger og brugerundersøgelser før og efter etableringen af naturnationalparken.

Friluftsrådet finder imidlertid, at det fortsat er uklart, hvilke konkrete indikatorer der skal anvendes til at vurdere, om offentlighedens faktiske adgang til og brug af området opretholdes.

Friluftsrådet anbefaler derfor, at monitoreringen eksplicit omfatter:

- besøgsomfang
- brugergrupper
- aktivitetsmønstre
- oplevet tryghed
- oplevet tilgængelighed
- samt udviklingen i brugen blandt forskellige befolkningsgrupper.

Herved skabes et grundlag for løbende at vurdere, om projektet både opfylder sine naturmæssige mål og samtidig opretholder offentlighedens reelle adgang til området.

Afsluttende bemærkninger

Friluftsrådet støtter ambitionen om mere og rigere natur. Vi finder imidlertid, at det foreliggende projektforslag ikke i tilstrækkelig grad dokumenterer de rekreative konsekvenser, effekten af de foreslåede kompensations tiltag, proportionaliteten mellem indgreb og naturgevinst eller konsekvenserne for lige adgang til naturen.

Friluftsrådet finder samlet, at beslutningsgrundlaget bør suppleres med:

- en dokumenteret vurdering af de rekreative konsekvenser
- en analyse af effekten af de foreslåede afværge- og kompensations tiltag
- en analyse af projektets betydning for forskellige brugergrupper
- en vurdering af de fordelingsmæssige og ligestillingsmæssige konsekvenser
- en dokumenteret risikovurdering af samspillet mellem dyr og besøgende
- tydeligere kriterier for vurdering af projektets naturmæssige resultater
- samt konkrete indikatorer for monitorering af offentlighedens adgang og anvendelse af området.

Først herefter vil der efter Friluftsrådets opfattelse foreligge et tilstrækkeligt oplyst grundlag for at vurdere, om projektets indgreb står i et rimeligt forhold til de forventede naturmæssige gevinster.

Med venlig hilsen

Friluftsrådet Roskilde

Grundejerforeningen Skovvej 15 A-F

Høringssvar vedr. forslag til naturnationalpark i Bistrupskovene

I høringsmaterialet fremgår det, at "Naturstyrelsen" er bekendt med, at der eksisterer et stort ønske om, og behov for, mere parkeringspladsmulighed i den nordlige del af Bidstrupskovene nærmest Hvalsø. Dette behov forventes at stige med etableringen af naturnationalparken. Der er ikke med denne projektbeskrivelse planlagt nye parkeringspladser, men Naturstyrelsen vil fortsat arbejde på at afsøge muligheder."

På Skovvej har vi i en årrække oplevet en støt stigende trafik på den del af Skovvej som ligger i bymæssig bebyggelse, dvs. strækningen fra Hvalsøvej (255) og op til parkeringspladsen ved den nordlige indgang til Storskoven. Vi oplever oftere og oftere farlige situationer for områdets børn, voksne og ældre samt skovens gæster og alle typer af trafikanter både gående, cyklende, bilister mv. På strækningen er Skovvej smal, har adskillige sving som skaber dårligt overblik. Der står mange parkerede biler, der ligger en børnehave hvorfra der udgår stor aktivitet samt Himmelev Behandlingshjem som har direkte adgang til vejen.

Der er ingen tvivl om, at etableringen af naturnationalparken kun vil skabe yderligere trafik til skoven. Hvis den øgede trafik bl.a. ledes til parkeringspladsen ved Storskoven vil trafiksikkerheden bliver endnu værre på Skovvej, og det vil i mange perioder i løbet af ugen være utrygt og direkte farligt at færdes på vejen. Det vil være uansvarligt og uacceptabelt.

Vi gør derfor med dette høringssvar opmærksom på, at de ansvarlige myndigheder omkring naturnationalparken bør skabe en langtidsholdbar løsning for trafikken til og fra naturnationalparken. Løsningen skal forbedre og ikke forværre den allerede nuværende problematiske trafik til og fra parkeringspladsen ved Storskoven. Vi foreslår etablering af en ny parkeringsplads, som ikke ligger i tilknytning til Skovvej.

Venlig hilsen

Anne Reimer

Forperson

Grundejerforeningen Skovvej 15 A-F

Grønne nabofællesskaber

På vegne af Grønne nabofællesskaber ønsker jeg støtte op om naturnationalparken Bidstrupskovene. Flere vådområder, mangfoldighed af biotoper og store græsser er nødvendigt for at give naturen den nødvendige plads, vegetation og levesteder til flere arter og de naturlige processer.

Og vi har tillid til at de græssende dyr bliver behandlet efter gældende lovgivning.

Vores natur er voldsomt reduceret og truet gennem blandt andet intensiv dyrkning, og vi ser etableringen af naturnationalparker som en vigtig og nødvendig skridt i den rigtige retning.

Også veteraniseringen af træer og fjernelsen af træer som ikke er en del af vores naturlige biotoper støtter vi op om som en vigtig skridt til mangfoldighed på begrænset plads.

Vi glæder os til at få lov til at kunne iagttage hvordan naturen vokser og etablerer sig på ny i vores skov.

Med venlig hilsen

Grønne nabofællesskaber

Ulla Höcky

Hvalsø Bylav

Hvalsø Bylavs hørings svar til "Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene"

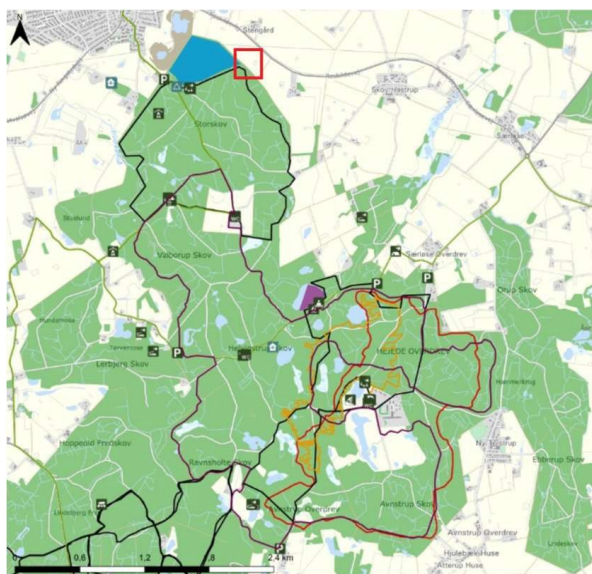
Hvalsø Bylav ønsker særligt at bemærke usikkerhed omkring parkerings- og infrastrukturen omkring naturnationalparken, og ønsker at stille et forbedringsforslag.

Under pkt. 2.8 "*Rekreative forhold*" på s. 25ff bemærker Hvalsø Bylav, at der ifbm. etableringen af *Naturnationalpark Bidstrupskovene* på s. 26 er oplyst 7 parkeringspladser omkring Bidstrupskovene, men ikke angivet reel kapacitet andet end 'områdets største', 'mest benyttede' og 'mindste benyttede' etc., som bylavet gerne set oplyst i konkret antal parkeringspladser mv.

Det er Hvalsø Bylavs indtryk, at benyttelsen er relativ høj og pladsen til tider kan være trang, ligesom trafikken til og fra disse parkeringspladser kan være til gene for naboer mv., ifht. tilkørselsforhold etc. Så Hvalsø Bylav ønsker Naturnationalpark Bidstrupskovene sikrer tilstrækkelige - og yderligere - parkeringspladser til en forventet øget interesse og aktivitet i og omkring de attraktive Bidstrupskovene.

Vi har et konkret forslag, idet Hvalsø Bylav foreslår, at der etableres en ny parkeringsplads i Bidstrupskovens nordøstlige ende på Roskildevej u.f. Stengården, tæt på hundeskoven, hvor matr.nr. 8k, Kirke Hvalsø By, Kirke Hvalsø, vil kunne aflaste den eksisterende parkeringsplads på Skovvej, som jvf. jeres beskrivelse allerede er "*meget benyttet især i weekenden*".

På Roskildevej bør der etableres en større parkeringsplads med udvidelse af eksisterende markvej til direkte udkørsel til Roskildevej med gode oversigtsforhold og tillige god cykelsti. Fra parkeringspladsen vil der være direkte adgang til Skovvej inde i skoven. Her er der cykelsti mod Særløse, Lejre, Osager og Osted samt tilslutning til Skjoldungestien med flere tilslutningssteder bl.a. Kvandrupvej mod Skov Hastrup.

Ill. 1: Placering etablering af ny parkeringsplads ved Roskildevej (rød firkant)

En etablering af parkeringsplads kan også ses ifbm. de spændende og visionære projektplaner som en anden lokal interesseorganisation *Hvalsø Byforum* arbejder for med en kommende etablering af et rekreativt område i *Madelungs Grusgrav*, som kan ses som parallel til det allerede etablerede og hyppigt benyttede ved *Lynghøjsøerne* ved Svogerslev. Hvalsø Byforum støtter forslaget om ny parkeringsplads.

En større parkeringsplads på Roskildevej kunne også fungere som informationspunkt for Bidstrupskovene og naturnationalparken c/o Naturstyrelsen i et samarbejde med Lejre Kommune.

Vi ser derfor et nyt parkeringsområde som aflastning til eksisterende og en fremtidssikret adgang til de kommende rekreative områder, til, som det også anføres på s. 25 i Naturstyrelsens projektbeskrivelse, et af "*Sjællands meget besøgte statsejede skovområder*" og her med langt bedre tilkørsels- og oversigtsforhold fra Roskildevej som kunne skabe en oplagt port til naturoplevelser.

Hvalsø Bylav deltager gerne i et videre samarbejde om udvikling i at sikre rekreative oplevelser i og omkring Bidstrupskovene.

Mgh.

Hans Henrik Kragh-Nielsen

Pva.

Hvalsø Bylav

www.hvalsoebylav.dk

Links til baggrund:

Forslag om etablering af ny parkeringsplads u.f. Roskildevej:

<https://maps.app.goo.gl/7B2XpUfnDoXZnss19>

Link til matr.nr. matr.nr. 8k, Kirke Hvalsø By, Kirke Hvalsø:

<https://www.matriklen.dk/kort/sfe/9772286/jordstykker/833065?from=popup>

Link til Skjoldungestiens rute tæt på ny parkeringsplads:

<https://udinaturen.dk/rute/vandrerute/?routeid=840d7be1-56dd-4da0-8bb7-31d528585b2d>

Eksisterende p-plads på Skovvej:

<https://maps.app.goo.gl/BAfb6RqGSj5x66fZ6>

Parallelt eks. på parkeringsplads og café ved Lynghøjsøerne:

<https://maps.app.goo.gl/1qNd7Ht3uguGswv3A>

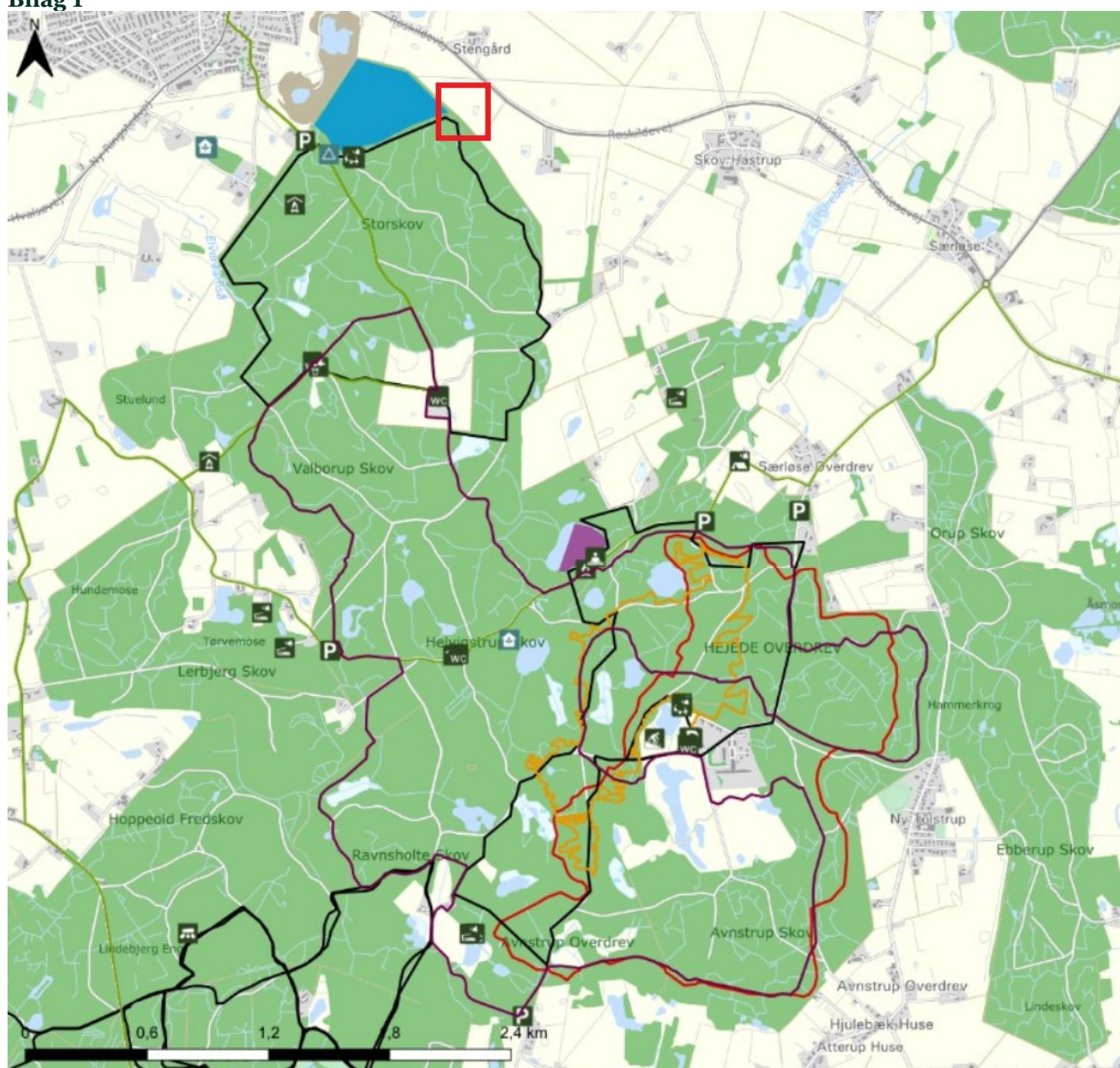
Link til Naturstyrelsens side om Lynghøjsøerne:

<https://naturstyrelsen.dk/find-et-naturomraade/naturguider/oevrige-sjaelland-og-sydhavsoerne/lynghoejsøerne>

Kilde til sidehenvisninger og høringssvar:

https://naturstyrelsen.dk/media/mddodyfe/projektbeskrivelse-og-forvaltningsplan_hoeringsversion.pdf

Bilag 1

Hvalsø Orienteringsklub

Høringssvar til:

Offentlig høring af Naturstyrelsens Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene.

Indsendt af Hvalsø Orienteringsklub (Benævnt i teksten som Hvalsø OK)

Høringssvar

Hvalsø OK støtter som udgangspunkt intentionen om at omlægge skovdriften og forvaltningen af skovene så der sker en genopretning af naturen og hermed opretholdelse og udvikling af biodiversitet i den danske natur. Vi har dog væsentlige forbehold for tilgængelighed og begrænsninger beskrevet i Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Bidstrup Skovene ud fra orienteringsløb i almindelighed og for Hvalsø OK i særdeleshed. Vores høringssvar skal ses i lyset af, at vi ikke ønsker yderligere begrænsning i brugen af skoven.

Vi bemærker at der i LOV nr. 1177 af 08/06/2021 om Adgang til at etablere naturnationalparker står i Kapitel 8 a, Naturnationalparker, Tilladelse, § 61 a, stk. 4 "... Offentlighedens adgang til og fra naturnationalparken må dog ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt...."

Vi finder det derfor vigtigt at understrege, at friluftsliv er mere og andet end stier og ruter, informationstavler og individer på skovtur med kikkert og sommerfuglenet. Friluftslivet er også frivillige foreninger, der søger tilladelse til at afholde organiserede sports- og idrætsaktiviteter udenfor stierne. Friluftslivet er også at højne den generelle folkesundhed. Som vi plejer at sige. Skoven er Hvalsøs største fitnesscenter.

Hvalsø OK er lokalt forankret i Bidstrupskovene. En forsat åben adgang til orienteringsløb i skovene er en betingelse for at Hvalsø OK forsat kan være en aktiv og attraktiv frilufts- og sportsaktivitet for borgerne omkring Bidstrup Skovene. Alle vores løb arrangeres i Bidstrup Skovene herunder ugentlige træningsløb hen over året samt traditionelt et større løb i november måned. Ildsjæle i Hvalsø OK lægger et stort arbejde i afvikling af aktiviteter til glæde for børn og voksne.

Vores eksistens i Hvalsø OK hænger uløseligt sammen med adgangsforholdene og reel mulighed for at få tilladelse til løbsaktivitet. Det er helt afgørende for Hvalsø OK, at vi også fremover forsat har fuld adgang til at afvikle orienteringsløb i og udenfor Naturnationalpark Bidstrupskovene på samme niveau som nu. Men vi frygter at der i fremtiden ikke i samme omfang vil være plads til organiseret orienteringsløb i Naturnationalparken.

Orienteringsløb i Bidstrup Skovene

Bidstrupskovene udgør en af de vigtigste skove på Sjælland for orienteringssporten generelt.

Det område, som udgør den kommende Naturnationalpark Bidstrupskovene, benyttes i dag til rigtig mange dag- og natorienteringsløb, som det også ses af tabel 2.6 i Projektbeskrivelse og forvaltningsplanen. Orienteringsløb er den friluftaktivitet med flest arrangementer i Bidstrupskovene gennem 9 ud af 10 år jf. tabel 2.6 (perioden 2015-2024).

Ifølge baggrundsnotat for Naturnationalpark Bidstrupskovene maj 2022 jf. tabel 4 (perioden 2012-2021) er dag- og natorienteringsløb i 10 år den aktivitet med højeste deltagerantal, næst efter motionsløb.

Vi benytter over året hele skoven til træningsløb som også benyttes af andre orienteringsklubber samt lokale folkeskoler, spejdere, militær, politi og andre brugere til orienteringsløb. Hvalsø OK hjælper og arrangerer løb for disse brugere.

Storskoven og Valborup er områderne hvor vi har udsat faste poster og den mest benyttede skovpart til vores ugentlige træningsløb samt til borgere der på egen hånd søger de faste poster.

Med den foreslåede udstrækning og placering af den indhegnede del af Naturnationalparken vil halvdelen af Storskoven og Valborup blive indhegnet. Den resterende skovpart i Bidstrup Skovene, uden for hegnet omkring Naturnationalparken er ganske enkelt for lille og for usammenhængende til orienteringsløb. Selv til små træningsløb. Se Hvalsø område 1, bilag 1.

Oprindeligt var Naturnationalparken jf. two-pager "Mulig Naturnationalpark Bidstrupskovene" (Folketingets beslutningsgrundlag) samt "Baggrundsnotat for Naturnationalpark Bidstrupskovene maj 2022" projekteret til at rumme halvdelen af Bidstrup Skovenes areal beliggende syd for en linje øst/vest der følger

Skrå Lerbjergvej og Skovvej. Dermed ville Storskoven og Valborup nord for være friholdt for Naturnationalparken til det nuværende omfattende friluftsliv. Se ”Oprindelig udkast til Naturnationalpark”, bilag 1 samt two-pager bilag 2

I Projektbeskrivelsen beskrives: ”Afgrænsning af Nationalpark Bidstrupskovene er resultatet af drøftelser af lokale forhold og behov, ikke mindst i regi af den lokale projektgruppe og bestyrelsen, jf. afsnit 2.13.”

Naturstyrelsen har dermed valgt at tilgodese lokale og nogle medlemmer af bestyrelsen fremfor det nuværende omfattende friluftsliv. Vi ved jo at Hvalsø OK ændringsforslag til en sydligere nordlige grænse i Valborup blev blankt afvist af Naturstyrelsen på et bestyrelsesmøde.

Erstatningsskov til orienteringsløb

På Midt-, Vest- og Sydsjælland findes ikke statsskove på størrelse med Bidstrupskovene eller skovparterne Storskoven/Valborups størrelse. Øvrige skove i landsdelen er på private hænder. Fonde har opkøbt arealer, der udlægges til natur, men for områderne gælder, at der er begrænsninger for adgang og brug for orienteringsløb. Statsskoven har dermed en helt særlig betydning for orienteringssporten i hele landsdelen.

Der findes ikke tilsvarende statslige erstatningsskove til orienteringsløb på Midt-, Vest- og Sydsjælland. Selv mindre statsskove, der kunne rumme vores ugentlige træningsløb, findes ikke inden for en køreradius på ca. 25-50 km.

Orienteringsløb i naturnationalparken

Orienteringsløb kan betegnes som en ”fladedækkende aktivitet”. Vi ærgrer os derfor over, at ”større fladedækkende aktiviteter” nævnes specifikt i forvaltningsplanen, som noget man kan forvente henvist til andre arealer.

Som nævnt ovenfor findes der ikke erstatningsskove til vores lokalt forankrede orienteringsløb. Vi ønsker derfor at der i forvaltningsplanen pointeres, at Naturstyrelsen i dialog med orienteringsklubberne finder løsninger også inden for naturnationalparkens areal, så både naturbeskyttelses- og friluftshensyn kan rummes, som i dag.

Vi har mange års god praksis med dialog omkring banelægning med Naturstyrelsen. Vi er vant til at indtænke naturhensyn i planlægningen af vores orienteringsaktiviteter, herunder ved udvælgelse af start og målområde samt ved planlægning af orienteringsbanernes forløb og placeringen. I tilfælde hvor der er forekomst af arter, som kræver et særligt hensyn, tages der allerede i planlægningsfasen højde for dette, og ved konstruktiv dialog med Naturstyrelsen kan der ofte findes løsninger, så aktiviteten kan afholdes så følsom natur ikke påvirkes.

At tilladelser jf. Projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen gives på baggrund af en konkret vurdering ud fra objektivt konstaterbare forhold, betyder vel, at der ikke kan opsættes generelle regler for, hvilken type aktivitet der kan eller ikke kan lade sig gøre. Dermed må der som sådan ikke være noget, der er forandret, hvad angår mulighederne for orienteringsaktivitet i naturnationalparken. Vi håber, vi læser Projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen som et udtryk for, at den nuværende praksis med ansøgning og behandling af tilladelser vil fortsætte i tråd med det gode samarbejde om at tilgodese både naturhensyn og organiseret friluftaktivitet.

Bemærkninger til placering af faunalommer

Vi anser ikke faunalommerne i sig selv som værende en forhindring for at tillade orienteringsløb inden for disse zoner. Som så meget andet kan faunalommerne indgå i vurderingen af, om der kan gives en tilladelse. Faunalommerne er jo ikke lukket for menneskelig aktivitet og færden.

Hvalsø OK er vant til at arbejde med såkaldte stille- og naturzoner i planlægningen af vores aktivitet, og vi har forståelse for, at naturen kan være følsom på visse tider af året. Derfor ser vi frem til at fortsætte den gode praksis med i de konkrete tilfælde at finde løsninger, som tilgodeser både natur og orienteringsløb inden for naturnationalparkens areal.

Bemærkninger til valg af hegn

I orienteringsløb færdes man ikke kun på veje og stier, men også på tværs i terrænet (fladefærdsel). Deltagerne skal selv finde vej, hvilket betyder, at den enkelte principielt løber sin egen vej fra post til post. Derfor er ethvert hegn i princippet en forhindring for orienteringsaktivitet, medmindre man kan og må passere hegnet. Den præcise udformning af hegnet har stor betydning for menneskers mulighed for at passere hegnet, herunder især børn og ældre.

Vi opfordrer til, at der vælges 2-trådet hegn der kan passeres af løberne under nederste tråd uden at skade hegnet og uden at få stød. Vi ved at geder og får kræver 3 trådet hegn, men håber det i tilfælde af, der udsættes geder og får, at der anvendes det laveste 3 trådet hegn, der kan passeres hen over af voksne, og at baner for børn og ældre i så fald skal passeres på stenter/trappestiger.

Der er planlagt en del stenter/trappestiger i projektet og vi håber antallet kan udbygges betragteligt specielt mod skovparter udenfor hegnet herunder i Avnstrup, Avnsø og Storskoven, da det vil kunne inddrage både skoven indenfor og udenfor hegnet i banelægningen. Vi foreslår det tillades med mobile trappestiger der kan opsættes af orienteringsklubberne midlertidig ved større løb.

Bemærkninger til valg af dyr

Græsning med store græssere kan give udfordringer for løbere som ikke er trygge ved de store dyr. Løberne kan uforvarende risikere at komme meget tæt på græsserne i skoven, enten fordi dyrene står "gemt" i tættere skov der skal passeres, eller hvis dyrene tager ophold tæt omkring posterne i skoven.

Uanset at der altid skal fortages god banelægning af løbskorridorer der forsøger at ensrette retningen af løbernes vejvalg mellem posterne, er det særligt vores frygt hvis dyrene forskrækkes eller bliver opildnet til at "bisse" på grund af mennesker (løbere) der bevæger sig hurtigt.

Vi har blandt klubmedlemmerne i Hvalsø OK dårlige oplevelser fra orienteringsløb afholdt i indhegninger. Specielt med heste og unge kvier har vi oplevet at dyrene samler sig i flokke og begynder at løbe efter orienteringsløberne. Disse ubehagelige og potentielt farlige situationer er uforenelige med børn og ældre orienteringsløbere, der ikke kan fjerne sig fra indhegningerne hurtigt nok.

Vi finder det særligt problematisk, at der foreslås udsætning af reproducerende heste. Vi opfordrer til, at der udsættes ikke-reproducerbare bestande. Dermed vil det opleves som tryggere at færdes i naturnationalparken, og risikoen for uheld og konfrontationer mellem heste med føl og mennesker vil mindskes.

Vi anbefaler at Naturstyrelsen kun vælger fåre- og gederacer som græssere ude over skovens naturlige græssere, da de i mindre grad giver risiko for utryghed og fare for brugerne. Får og geder holder sig normalt i ro og er mindre skræmmende for de fleste.

Generel betragtning over skovgræsning

De danske statsskove er med udbredt naturnær skovdrift de bedste og mest biodiverse skove i Danmark. Bidstrup Skovene er i h.t. baggrundsnotat for Naturnationalpark Bidstrupskovene maj 2022, afsnit 3. Natur blandt de bedste og i god udvikling til det endnu bedre pga. Naturstyrelsen målrettede indsats gennem mange år. Skoven har f.eks. i flere år være urørt skov i store områder og der er områder udlagt til Natura 2000 samt flere bestande af bilag 4 arter. Dette til trods for et meget stort antal brugere og arrangementer i hele skoven året rundt. Vi hævder derfor at god biodiversitet og en mangfoldig menneskelig aktivitet med fladefærdsel IKKE er uforenelige størrelser.

Der er efter vores mening en stor risiko for at forskere og biologers forestillinger om skovgræsnings påvirkning af vores bedste biodiverse skove, ikke opnår en bedre og større biodiversitet i forhold til nu, men kun opnår en anden god biodiversitet der trives i lysåbne skove, på bekostning af tilgængeligheden.

Vi ser endvidere, at det nuværende friluftsliv generelt for orienteringsløbere, ryttere, hundeluftere, børn og børnehaver, handicappede og andre skovgæster der påvirkes af mødet med store græssere, begrænses uden at der kan tilbydes sammenlignelige erstatnings områder for friluftslivet.

Dialog

Vi er og har altid været glade for den konstruktive og imødekommende dialog vi igennem tiden har haft med medarbejderne i Naturstyrelsens afdeling for Bidstrup Skovene.

Vi er også glade for at være inviteret til det særlige dialogmøde for de lokale orienteringsklubber omkring Naturnationalparken i Bidstrup Skovene. Vi fandt mødet meget informativ om det, der nu er udsendt som Projektbeskrivelse og forvaltningsplan.

Vi håber derfor på at Naturstyrelsen har forståelse for Hvalsø OK's fortsatte eksistens, samt anerkender og imødekommer vores bekymringer af den påvirkning Naturnationalparken har på vores orienteringsløb.

Vi glæder os til forsat godt samarbejde og fremtidige dialog med Naturstyrelsen, Hvalsø OK og orienteringsklubberne med mulighed for indflydelse på forvaltning af vores fælles eje Bidstrup Skovene.

Bilag 1 med følgende kommentarer:

Skovdistriktets skovparter er angivet med grøn fuld linje.

Det oprindelige oplæg til Naturnationalpark er vist med brunlig linje (653 ha.)

Høringsafgrænsningen for naturnationalpark er vist med rød linje (489 ha.)

Området der reelt er til rådighed for orienteringsløb uden for høringens naturnationalpark afgrænsning er markeret med lilla stiplet linje og benævnt Hvalsø OK Område 1 (215 ha.)

Området, der set som orienteringsløbs arrangør, udgør naturnationalparken er vist som blå stiplet linje og kaldt Hvalsø OK Område 2. (744 ha.)

Det skal her bemærkes at bræmmen mod skovkanten rundt om høringens naturnationalpark ikke er anvendelig til orienteringsløb pga. den korte afstand mellem hegn og skovkant.

Naturstyrelsen oplyste, så sent som på skovvandring i september i år, at halvdelen af Bidstrup skovområdet udlægges til Naturnationalpark og den anden halvdel er til den almene skovbruger, der kan bevæge sig uden for hegn uden at komme i kontakt med den indhegnede dyrebestand.

Som det ses på arealangivelserne på det lilla og det blå område er det absolut ikke tilfældet set i forhold til orienteringsløb. Der er 215 ha. til orienteringsløb og 744 ha. til naturnationalpark.

For at få den oprindeligt benævnte erstatningsskov tilbage, foreslår Hvalsø OK, at det indhegnede areal i Lerbjergskoven (Den Danske Naturfond der driftes af Lejre Kommune angivet med brun linje) sammenlægges, enten fysisk, administrativt eller ved et samarbejde med naturnationalparken til noget der følger linjen ved Lerbjerg shelterne. Vist på kortet med gul stipling som Hvalsø OK Område 3. (444 ha.)

Dette følger hovedsageligt høringens forslags hegn i Ravnsholte, Hejede, Avnstrup og delvis Helvigstrup – og friholder Storskoven og Valborup Skov. Det vil både spare en hel del hegn og harmonere med den markerede tekst i Bilag 2, Two-pager.

Bilag 2

Two-pager ”Mulig Naturnationalpark Bidstrupskovene” (Folketingets beslutningsgrundlag)

Bestyrelsen Hvalsø Orienteringsklub

Formand Flemming Hjorth Jensen
Næstformand Claus Skovsø Petersen

Kasserer Tage Christensen
Medlem Jette Karlsen
Medlem Jonathan Skovsø Andersen
Suppleant Jane Gotfredsen

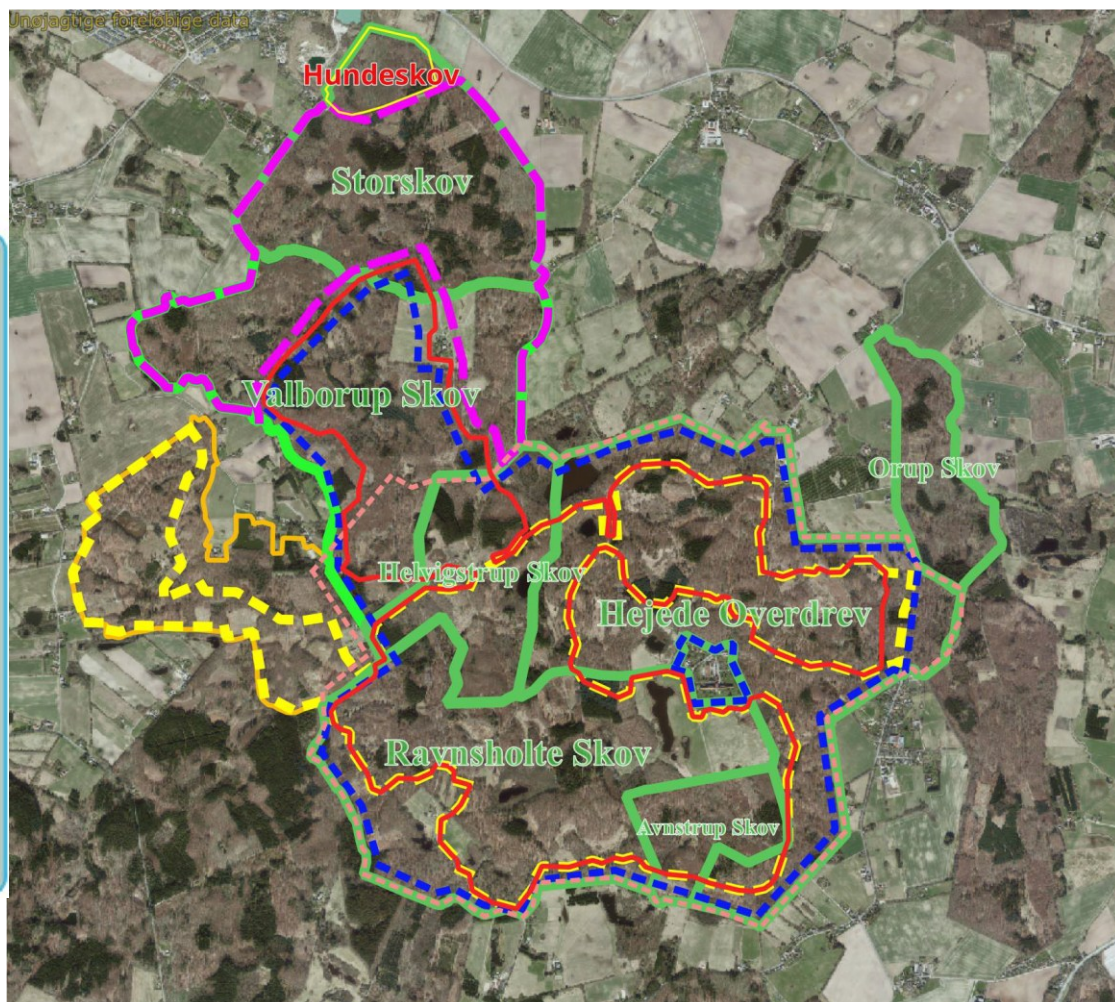
Bilag 1

Hvalsø Orienteringsklub Høringssvar Bilag 1

Signaturforklaring

Skovparter	
Oprindeligt udkast til Naturnationalpark	
Høringsafgrænsning	
Hundeskov	
Hvalsø OK Område 1	
Hvalsø OK Område 2	
Hvalsø OK Område 3	

Hvalsø OK Høringssvar

Bilag 2 side 1

2-pager fra folketingets beslutningsgrundlag

Mulig Naturnationalpark Bidstrupskovene

Figur 1. Forslag til mulig Naturnationalpark Bidstrupskovene på 640 ha.

Natur

Den foreslåede Naturnationalpark Bidstrup vil bestå af et ca. 640 ha stort afvekslende løvskovsdomineret, kuperet skovlandskab med mange større og mindre lysåbne skovenge, moser og vådområder. Skovene rummer allerede i dag væsentlige naturværdier med en række sjældne sommerfuglearter, guldsmødearter, flere orkidéarter og en række andre meget sjældne plantearter. Desuden har hasselmusen et af sine få tilbageværende levesteder i Bidstrupskovene, hvor et 10-årigt projekt blev iværksat i 2016 med henblik på at forbedre forholdene for arten.

Naturstyrelsen har igennem en årrække sikret pleje af de mange skovenge ved slåning og høslæt, en mere naturlig hydrologi er genetableret på mange arealer, og i 2014 blev der etableret sommergræsning med kvæg på ca. 15 ha i den sydvestlige del af skoven.

Den iværksatte forvaltningsplan for hasselmus fortsættes, og vil i en årrække kræve plantning og pleje af særlige biotoper for hasselmusen. For på kortere sigt at fremskynde forekomsten af dødt ved bliver der i dag intensiveret veteranisering af gamle træer blandt andet af hensyn til flagermus.

Områdets historie

Her er ikke mange spor af intensivt agerbrug eller mange bebyggelser i området. I 1700-tallet beskrives det meste som overdrev og skov. En større del fik dengang navnet Heide overdrev, som angiver den daværende opfattelse af dyrkningspotentiallet.

Beskrivelse af området

Skovene ligger i et kuperet morænelandskab med mange lavninger, moser, søer og vandløb, hvilket sammen med de mange lysninger giver skoven mangfoldighed i natur samt i oplevelsesmuligheder.

	Nuværende anvendelse i ha
Lovskov	400
Nåleskov	88
Lysåben natur	75
Våde naturtyper	77
Total	640
Hegnslængde	15 km

Særlige arter

Flere af skovenes sjældne arter er knyttet til de mange skovenge, eksempelvis flere meget sjældne perlemorssommerfugle og i kanten af lysningerne lever hasselmus, der er Bilag IV beskyttet.

Helårsgræsning

Det foreslåede område er velegnet til helårsgræsning med mange muligheder for ly, læ og tørt leje. Flere rapporter har peget på, at der er betydelige gevinster for biodiversiteten ved at sikre et højere græsningstryk end de nuværende naturligt forekommende 3 hjortevildtarter (kron-, då- og råvildt) kan udøve. Af hensyn til de store eksisterende naturværdier kan det i en overgangsperiode blive nødvendigt til tider at fralegne nogle af skovengene for at sikre imod overgræsning.

Infrastruktur

Bidstrupskovene er sammenhængende statsskov med kun én offentlig vej. Avnstrup Centeret, som ejes af Indenrigsministeriet og huser flygtninge, er placeret midt i skoven, og skal, sammen med adgangsvejen dertil, hegnes fra.

Naturlig hydrologi

Genskabelsen af den naturlige hydrologi til fordel for stor vandsalamander, andre padder, guldsmede m.v. vil være væsentlig. Herved skabes "en blå korridor" igennem skovene, som kan få stor betydning for mange lys- og fugtighedskrævende arters muligheder for spredning.

Friluftsliv

Bidstrupskovene er et af Sjællands meget besøgte skovområder grundet den centrale beliggenhed, det lange offentlige ejerskab, den varierede natur og de mange muligheder for friluftaktiviteter.

Der er i skoven flere markerede lokale, nationale og internationale ruter for gående og cyklister. Der er anlagt mountainbikeruten "Det hvide spor", som er én af Naturstyrelsens ti bedste afmærkede mountainbikeruter, kaldet "De 10 Spir", samt et træningsspor for mountainbikeryttere. Der er afmærkede rideruter i skoven og flere faste orienteringsløbsposter. Der er frit fiskeri i Avnsø samt søerne ved Avnstrupmarken. Der er ligeledes mulighed for at bade i Avnsø, hvor der er etableret badebro. Om vinteren benyttes skoven til hundeslædekørsel og til langrend i perioder med sne. Desuden findes megen organiseret brug. Der ligger også flere lejrskoler, spejderhytter og shelter rundt om skoven.

I umiddelbar tilknytning til den mulige naturnationalpark findes de statsejede arealer Orup Skov, Storskoven og Valborup Skov, hvor udførsel af friluftaktiviteter samt udbygning af friluftsfaciliteter også kan finde sted.

Arrondering og ejendomsstruktur

Det foreslåede område udgøres af de sydlige 2/3 af de statsejede Bidstrupskove, som i dag

indeholder det væsentligste naturindhold. Da der er meget langt til øvrige statslige naturområder, er Valborup Skov og Storskoven ikke inkluderet i forslaget til en mulig naturnationalpark for at sikre den omfattende nuværende friluftsmæssige anvendelse. Orup Skov, på 50 ha, er heller ikke omfattet, da den er isoleret fra den øvrige del af en befærdet offentlig vej. Der ligger flere private arealer med højt naturindhold grænsende op til projektområdet.

Særlige forhold

Der er 1 jagtlejemål i Bidstrup som udløber i 2022. Der er 2 græsningskontrakter som udløber med udgangen af hhv. 2023 og 2024

Eksisterende beskyttelse

Bidstrupskovene er en del af Natura 2000-område nr. 146. Udpegningsgrundlaget omfatter ud over bilag IV arten stor vandsalamander både en række skovnaturtyper og lysåbne naturtyper. I forbindelse med projektbeskrivelse og udarbejdelse af forvaltningsplan skal der ses nærmere på forholdet til Natura 2000 målene.

I Bidstrupskovene er Avnstrup Skov og Helvigstrup Skov omfattet af fredningen "Ledreborg Gods". Fredningen er en generel status quo-fredning. Det vurderes ikke umiddelbart, at en naturnationalpark er i strid med fredningen.

Kulturarv

De fleste kulturspor retter sig mod brugen af arealerne og trafikken gennem landskabet. Her findes således en del hulveje, dæmninger og ejendomsskel i form af diger og flækgrofter, desuden savgrave og spor efter engdrift mm. Området menes i fortiden at have været dækket af skov og overdrev i lange perioder, men der findes nogle spor i form af agerskel og oldtidsagre, der bevidner, at flere områder har været forsøgt opdyrket engang.

Islandshesteforeningen Geysir

Til Naturstyrelsen
Høringssvar vedrørende Naturnationalpark Bidstrupskovene

Islandshesteforeningen Geysir er en lokalklub under Dansk Islandshesteforening. Vi er en mere end 50 år gl. klub funderet i Lejre og omegn. Vi bruger lokale skove til vore skønne fællesrideture med ryttere i alle aldre og på forskellige ridemæssige niveauer.

Når vi skriver dette høringsvar, er det fordi Bidstrupskovene ligger meget centralt på Sjælland, og mange af vores medlemmer bruger området til ridning i naturen også på daglig basis. Det er en forudsætning for vores aktivitet/ sport, at vi har adgang til natur at ride i.

Det, som bekymrer os mest ved planerne for Naturnationalpark Bidstrupskovene, er, at man har påtænkt at udsætte reproducerende dyr i indhegningerne.

Det er ikke sikkert for ryttere at ride i et område med fritgående hingste. Dansk Ride Forbund og Dansk Islandshesteforening har begge udtrykt, at ryttere af sikkerhedsmæssige årsager ikke kan færdes i indhegninger med store græssere. Dermed forhindrer vilde heste fri adgang til naturen, fordi heste er flugtdyr og kan blive bange i situationer, hvor de møder andre dyr, især hvis dyrene udviser aggressiv adfærd. De vil flygte med mange farlige situationer til følge....og da der er hegn kan de jo faktisk ikke flygte. Dette bliver kun endnu mere risikofyldt ved at indsætte reproducerende dyr, da både kvæg og heste, som er reproducerende, fra naturens side har en mere protektionistisk/aggressiv adfærd over for udefrakommende vs. en dyreflok, som ikke er reproducerende; En hingst vil f.eks. aldrig "bare ignorere" en anden hest, som den får øje på, uanset hvor langt den er væk. Dens "job" i flokken er at sørge for flokkens sikkerhed. Det gør den altid ved at nærme sig den fremmede hest og undersøge, om den kan domineres eller skal flyttes væk. Der er mange kræfter på spil, som vil være yderst farligt for rytteren.

Naturstyrelsen er blevet gjort opmærksom på dette via et notat, som Ole H. Caspersen og Frank Søndergaard Jensen fra Københavns Universitet har lavet i 2020 [1] Konklusionen var: "Ridning gennem en indhegning med vilde eller halvvilde heste vil ofte medføre problemer. Hvis man rider på en hingst, kan den hjemmehørende hingst i indhegningen opfatte den nye hingst som en rival, der skal skræmmes bort. Hvis det derimod er en hoppe, vil hingsten muligvis prøve at tilføje hoppen til flokken. Derfor skal ryttere, der passerer igennem områder, hvor der sker rewilding via heste, undgå at komme i kontakt med disse. Er der tale om mindre områder skal ridning helt undgås. Dette vil typisk være tilfældet i Danmark." Flere af vores medlemmer er avlere og hingsteholdere. De kender hestens naturlige adfærd særdeles godt og udtrykker stor bekymring i forbindelse med ridning blandt en reproducerende flok. Risikoen for ryttere kunne nedbringes væsentlig ved at man kun udsatte hopper og/eller vallakker. Det har man også gjort andre steder i nationalparker, hvor det er tilladt at ride.

Kilder [1] Caspersen, O. H., & Jensen, F. S. (2020). Friluftsliv og græssende dyr i naturplejen - Notat om mulige konflikter ved mødet mellem besøgende og dyr. (1 udg.) Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. IGN Notat.

En anden bekymring handler om den planlagte ridesti rundt om indhegningen. For det første er den meget lang til en almindelig træningstur for en islænder, især hvis hesten er ung. Det vil tvinge folk til at ride gennem indhegningen flere steder, hvis turen ikke skal blive for lang. For det andet er det et stort ønske, at den planlagte ridesti uden for indhegningen bliver med et godt, fast underlag, så den kan bruges hele året rundt. I Hedeland Naturpark kan man se et godt eksempel på, hvordan der er anlagt over 40 km gode ridestier ved siden af gang- og cykelstier. Vi håber at disse hensyn kan indarbejdes i projektet. Vi har set på kortet, at ruten rundt om den planlagte indhegning bliver 16 km lang, hvilket er ret langt at ride for nogle heste og deres ryttere. Med den planlægning må vi altså ride frem og tilbage ad den samme sti, eller "bide tænderne sammen" og ride langt. Netop de små stier er jo i dag eventyret ved at færdes i Bidstrupskovene og vi ser en væsentlig forringelse for alle brugere.

I Geysirs bestyrelse har vi delt en undren over at natur i det hele taget er noget man skal hegne ind; dermed bliver det jo til kultur. Vi undrer os også over at hesten, som gennem evolutionen er blevet et steppedyr nu bliver et skovdyr igen "over night", og det samme gælder kvæg der heller ikke er udviklet til skov som hjorte o.lign. Vi er bekymrede for den naturplejende hest sundhed, hvis den alene skal skaffe sin føde i skovens vegetation. Dertil kommer spørgsmål om pleje af hove, der ikke slides naturligt på skovbund samt parasitbehandling. Disse behov hos hesten håber vi naturligvis bliver tilgodeset. Vi ved fra andre projekter med rewilding af heste i f.eks Dülmen i vores naboland, at populationen i et reproducerende miljø må reguleres; man kan enten indfange overskud af dyr (Især hingste) og sælge disse, lade dem mangle føde og

areal til flokdannelse eller indføre jagttid på dem. Vi vil gerne høre hvilke løsninger, man har tænkt sig af effektuere i Bidstrupskovene.

På vegne af Geysirs bestyrelse

Mvh

Kirsten Nevers, Formand

Islandshesteklubben Jörfi

Høringssvar vedrørende Naturnationalpark Bidstrupskovene

Islandshesteklubben Jörfi er en lokalklub under Dansk Islandshesteforening, som har 115 medlemmer fordelt over hele Sjælland. Klubben holder til i Hedeland Naturpark, hvor Dansk Islandshesteforening har et anlæg, som er indrettet til islandsheste-arrangementer.

Når vi skriver dette høringssvar, er det fordi Bidstrupskovene ligger meget centralt på Sjælland, og mange af vores medlemmer bruger området til ridning i naturen. Nogle på daglig basis. Det er en forudsætning for vores sport, at vi har adgang til natur at ride i.

Det, som bekymrer os mest ved planerne for Naturnationalpark Bidstrupskovene, er, at man har påtænkt at udsætte reproducerende dyr i indhegningerne.

Det er ikke sikkert for ryttere at ride i et område med fritgående hingste. Dansk Ride Forbund og Dansk Islandshesteforening har begge udtrykt, at ryttere af sikkerhedsmæssige årsager ikke kan færdes i indhegninger med store græssere. De mener, at vilde heste forhindrer fri adgang til naturen.

Det gør de, fordi heste er flugtdyr og kan blive bange i situationer, hvor de møder andre dyr, især hvis dyrene udviser aggressiv adfærd. De vil flygte med mange farlige situationer til følge. Dette bliver kun endnu mere risikofyldt ved at indsætte reproducerende dyr, da både kvæg og heste, som er reproducerende, fra naturens side har en mere aggressiv opførsel over for udefrakommende sammenlignet med en flok, som ikke er reproducerende. En hingst vil f.eks. aldrig bare ignorere en anden hest, som den får øje på, uanset hvor langt den er væk. Dens "job" i flokken er at sørge for flokkens sikkerhed. Det gør den altid ved at nærme sig den fremmede hest og undersøge om den kan dominere den. Og der er mange kræfter på spil, som vil være yderst farligt for rytteren.

Naturstyrelsen er også blevet gjort opmærksom på dette via et notat, som Ole H. Caspersen og Frank Søndergaard Jensen fra Københavns Universitet har lavet i 2020 [1]

Konklusionen var:

"Ridning gennem en indhegning med vilde eller halvvilde heste vil ofte medføre problemer. Hvis man rider på en hingst, kan den hjemmehørende hingst i indhegningen opfatte den nye hingst som en rival, der skal skræmmes bort. Hvis det derimod er en hoppe, vil hingsten muligvis prøve at tilføje hoppen til flokken. Derfor skal ryttere, der passerer igennem områder, hvor der sker rewilding via heste, undgå at komme i kontakt med disse. Er der tale om mindre områder skal ridning helt undgås. Dette vil typisk være tilfældet i Danmark."

Flere af vores medlemmer er avlere og hingsteholdere. De kender hestens naturlige adfærd særdeles godt og udtrykker stor bekymring i forbindelse med ridning blandt en reproducerende flok. Risikoen for ryttere kunne nedbringes væsentlig ved at man kun udsatte hopper og/eller vallakker. Det har man også gjort andre steder i nationalparker, hvor det er tilladt at ride.

En anden bekymring handler om den planlagte ridesti rundt om indhegningen. For det første er den meget lang til en almindelig træningstur for en islænder, især hvis hesten er ung. Det vil tvinge folk til at ride gennem indhegningen flere steder, hvis turen ikke skal blive for lang. For det andet er det et stort ønske, at

den planlagte ridedsti uden for indhegningen bliver med et godt, fast underlag, så den kan bruges hele året rundt. I Hedeland Naturpark kan man se et godt eksempel på, hvordan der er anlagt over 40 km gode ridentier ved siden af gang- og cykelstier.

Vi håber at disse hensyn kan indarbejdes i projektet.

På vegne af bestyrelsen i Jörfi
Formand Eva Grout

Kilder

[1] Caspersen, O. H., & Jensen, F. S. (2020). Friluftsliv og græssende dyr i naturplejen - Notat om mulige konflikter ved mødet mellem besøgende og dyr. (1 udg.) Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. IGN Notat

Islandshesteklubben Thor

Høringssvar fra Islandshesteklubben Thor vedrørende projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Til: Naturstyrelsen

Mail: nnpbidstrupskovene@nst.dk

Vedrørende: Offentlig høring af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Afsender: Islandshesteklubben Thor

1. Indledning og overordnet holdning

Islandshesteklubben Thor ønsker hermed at afgive høringssvar til projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen for Naturnationalpark Bidstrupskovene.

Klubben repræsenterer ryttere, der benytter Bidstrupskovene til turridning og ridning i forbindelse med klubbens arrangementer. Skoven har derfor stor rekreativ betydning for vores medlemmer og for muligheden for at dyrke ridning i naturen.

Vi anerkender betydningen af at beskytte og fremme biodiversiteten og skabe gode levevilkår for vilde dyr og planter. Vi mener imidlertid, at dette skal ske under hensyntagen til den eksisterende rekreative anvendelse af skovene og til sikkerheden for både mennesker og dyr.

Islandshesteklubben Thor kan ikke støtte projektet i dets nuværende form, da vi vurderer, at den foreslåede indhegning, udsætningen af reproducerende heste og de begrænsede muligheder for passage gennem området kan få væsentlige konsekvenser for sikkerheden ved ridning og for rytternes reelle adgang til skoven.

Vi anmoder derfor Naturstyrelsen om at genoverveje de dele af projektet, der vedrører hestehold, indhegning, rideadgang og sameksistens mellem græssende dyr og ridende heste.

2. Sikkerhed ved mødet mellem fritgående heste og ridende heste

Klubbens væsentligste bekymring vedrører planerne om at udsætte heste i naturnationalparken og lade bestanden reproducere sig.

Heste er flokdyr, og deres adfærd påvirkes blandt andet af flokstruktur, køn, reproduktion, territoriale reaktioner og den konkrete situation. Mødet mellem fritgående heste og fremmede heste under rytter kan derfor indebære en betydelig risiko, som efter vores vurdering ikke er tilstrækkeligt håndteret i projektets nuværende udformning.

Hingste kan udvise parringsadfærd, konkurrenceadfærd og reaktioner over for fremmede heste. En hingst kan eksempelvis forsøge at nærme sig eller bedække en hoppe, der passerer gennem området, selv om hoppen rides af en rytter. Der kan også opstå jagtadfærd, trusler, spark eller andre situationer, hvor heste og ryttere mister kontrollen.

For en rytter kan en konfrontation mellem heste medføre alvorlige og potentielt livsfarlige konsekvenser. Rytteren kan blive kastet af, hestene kan skade hinanden, og en situation kan udvikle sig hurtigt, uden at rytteren har mulighed for at komme sikkert væk.

Det er således aldrig muligt at forudsige den konkrete adfærd hos de enkelte dyr i enhver situation. Vi mener, at Naturstyrelsen skal anerkende, at der er en betydelig risiko ved at ride i en indhegning med en reproducerende hestebestand og at denne risiko skal håndteres, før der åbnes for, at ryttere kan færdes i selv samme indhegning. Vi finder det ikke tilstrækkeligt alene at henvise til almindelig forsigtighed blandt skovens brugere. Sikkerheden skal være tænkt ind i selve indretningen og driften af naturnationalparken.

Vores forslag

Vi anmoder om, at Naturstyrelsen:

- Undlader at planlægge almindelig rideadgang gennem indhegninger med fritgående heste, hvis der ikke kan dokumenteres en forsvarlig løsning for sikker sameksistens.
- Muliggør passage af området uden risiko for kontakt med den reproducerende hestebestand. Se vores forslag under punkt 3.

3. Risiko for, at ryttere reelt udelukkes fra et stort skovområde

Det fremgår af Naturstyrelsens offentliggjorte beskrivelse, at den indhegnede del af naturnationalparken forventes at omfatte 498 hektar, og at der planlægges en reproducerende hestebestand.

Hvis sikker passage gennem indhegningen ikke kan sikres, vil konsekvensen efter vores vurdering være, at mange ryttere i praksis må undgå området. Det vil kunne betyde en væsentlig forringelse af de muligheder for turridning, som skoven hidtil har givet.

En formel adgangsmulighed er ikke nødvendigvis det samme som en reel adgangsmulighed. Hvis ryttere af hensyn til deres egen og hestenes sikkerhed må undlade at benytte de eksisterende ruter, er adgangen reelt begrænset, selv om der ikke indføres et direkte forbud mod ridning i indhegningen.

Det er særligt problematisk, hvis den foreslåede rundturssti på 16 km uden for indhegningen bliver den primære mulighed for at færdes til hest. Ydermere er en 16 km rute en meget lang tur at ride til hverdag på en typisk islænderhest i almindelig form. Det er problematisk, at man er nødt til at ride igennem indhegningen for at korte turen af.

Dernæst er vi bekymrede for, om det er meningen at rundturstien, skal anvendes af både vandrere, løbere, cyklister såvel som ryttere. Det vil skabe meget trafik på én sti fra brugere som bevæger sig i forskellige tempi og har forskellige krav til underlagets beskaffenhed.

Vi anmoder derfor om, at Naturstyrelsen konkret redegør for, hvilke ridemuligheder der vil være tilbage efter etableringen, og om disse giver en rimelig mulighed for fortsat at benytte skoven til turridning.

Vores forslag

- Vi vil foretrække en særskilt ridesti parallelt med rundturstien, hvor ryttere kan færdes uden at være til gene for de øvrige brugergrupper. En sådan sti skal være med et godt stabilt underlag så den kan bruges i våde perioder såvel som i tørre.
- At sammenhængende og praktisk anvendelige ridemuligheder sikres, så vidt det er foreneligt med naturhensynene.
- Hvis sikker passage gennem den store indhegning ikke kan garanteres, bør det undersøges, om indhegningens udformning eller afgrænsning kan ændres, så der fortsat er sikre og sammenhængende ridemuligheder. Vi appellerer til at
- Naturstyrelsen vil planlægge flere smalle passager end de to der er tegnet ind på kortet. Vi ønsker at der etableres muligheder for at krydse disse passager uden at det indebærer en risiko for ryttere og deres heste. F.eks. kunne etablering af tunneller under disse områder være en god løsning. Eller alternativt opføre rideegnede broer over de smalle passager. På denne måde kan man eliminere risikoen for farlige situationer ved at rytterne ikke skal færdes i indhegningen. Dette vil også komme øvrige brugere af skoven til gode, der vurderer risikoen for at færdes i indhegningen for stor (f.eks skoler, børnehaver, ældre, handicappede, gangbesværede m.m.).
- Alternativt beder vi Naturstyrelsen overveje muligheden for i stedet at etablere 3-4 mindre indhegninger - i stedet for én stor - hvor stier imellem indhegningerne ville gøre det muligt for ryttere at passere området uden risiko for sammenstød med individer fra den reproducerende hesteflok.
- Inddrager repræsentanter fra rideklubber og fortsat fremover inddrager hovedorganisationerne Dansk Islandshesteforening og Dansk Rideforbund i planlægningen af alle passager, der forventes anvendt af ryttere.

4. Hegn, låger og sikre passager

Hvis Naturstyrelsen ændrer projekt beskrivelsen til kun at omfatte kvæg i indhegningen og ikke reproducerende heste, ville det være mindre risikabelt for hest og rytter at krydse indhegningen uden at der er etableret rideegnet bro eller tunnel. Dog vil vi gøre opmærksom på at hegn og låger er en væsentlig praktisk udfordring for ryttere. En passage, der fungerer for gående, er ikke nødvendigvis egnet til ridning.

Ryttere skal kunne passere uden at skulle stige af og uden at hestene risikerer at blive klemmt, forskrækkede eller løbe ud gennem en åbning. Samtidig skal løsningen forhindre, at de græssende dyr slipper ud.

Udfordringen med de låger der idag er etableret i Lerbjerg skov er at de ikke kan betjenes fra hesteryg. Man er nødt til at stige af hesten for at komme ind på området og igen stige op når man har trukket sin hest igennem.

Vores forslag

Vi foreslår, at Naturstyrelsen:

- Inddrager repræsentanter fra rideklubber i planlægningen af alle passager, der forventes anvendt af ryttere.
- Sikrer, at låger, passager og adgangsforhold er egnede til heste og kan benyttes forsvarligt fra hesteryg.

5. Ridning i forbindelse med klubbens arrangementer

Islandshesteklubben Thor benytter skovene til turridning og arrangementer. Sådanne aktiviteter kræver, at der findes egnede ruter, at adgangsforholdene er kendte, og at arrangørerne kan planlægge forsvarligt.

Med aktuelle projektbeskrivelse og forvaltningsplan vurderer vi, at det bliver vanskeligere at afholde arrangementer i både vores klubs regi - såvel som generelt - på tværs af rideklubberne og deres medlemmer. Hvis der ikke findes sikre alternativer, eller hvis passager gennem indhegningen indebærer en risiko, vil det ikke længere være muligt at lave klubarrangementer i skoven, da dette vil indebære en risiko for deltagerne som arrangørerne ikke forsvarligt kan påtage sig.

Vi ønsker derfor, at vores og de øvrige rideklubbers brug af skoven indgår i vurderingen af projektets rekreative konsekvenser.

Vores forslag

- Naturstyrelsen bør sikre en tydelig og tilgængelig oversigt over de ruter, hvor ridning er tilladt og uden risiko for at komme i kontakt med heste i indhegningen.
- Naturstyrelsen bør sikre at der findes sammenhængende rideruter i forskellige længder udenfor hegnet, så det fortsat er muligt at afholde klubarrangementer i skoven.

6. Samlet anmodning og konklusion

Islandshesteklubben Thor anerkender formålet om at fremme natur og biodiversitet i Bidstrupskovene. Vi mener dog, at projektets udformning skal tage større hensyn til den eksisterende rekreative brug af skoven og til de særlige sikkerhedsforhold, der opstår, når heste under rytter skal færdes i et område med fritgående, reproducerende heste.

På den baggrund anmoder vi Naturstyrelsen om:

1. At genoverveje projektets udformning, så sikker og sammenhængende rideadgang ikke reelt bortfalder.
2. At forholde sig til - og håndtere - risikoen for mødet mellem fritgående heste og heste under rytter.
3. At sikre, at muligheden for passage af indhegningen udformes under hensyntagen til rytternes og deres hestes sikkerhed.
4. At der planlægges flere smalle passager end de to, der i forvejen er planlagt på kortet over indhegningen.
5. At man som rytter ikke er nødsaget til at passere igennem området via låger, men i stedet overvejer muligheden for at etablere tunneller eller rideegnede broer, der krydser parken på de steder hvor der i forvejen er planlagt mulighed for smal passage (jvf kortet).
6. Alternativt etablere flere mindre indhegninger end én stor. F.eks. som vi kender det fra indhegningen ved Ravnsholte Mark som i mange år har fungeret som sådan. På den måde vil det være nemmere for brugerne af skoven at færdes rundt om indhegningerne uden at skulle krydse igennem.
7. At beskrive de fremtidige ridemuligheder og konsekvenserne for turridning og klubarrangementer.
8. At inddrage lokale rideklubber såvel som Dansk Islandshestforening og Dansk Rideforbund direkte i den videre planlægning og i evalueringen af hvordan rytterne kan passere området uden risiko.

Vi anmoder om, at disse forhold behandles konkret i forbindelse med den videre bearbejdning af projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen, og at eventuelle ændringer fremgår tydeligt af det endelige materiale.

Hvis sikker og forsvarlig ridning ikke kan forenes med den foreslåede indhegning og hesteholdet, bør projektets udformning ændres, inden det gennemføres.

På vegne af bestyrelse og medlemmer af Islandshesteklubben Thor

Gitte Berg Widell (Formand)

Lejre Dyreklinik

Høringssvar NNP-Bidstrupskovene.

Hermed mine 3 bidrag til debatten:

1.) Vil jeg meget gerne argumentere for IKKE at slippe kønsmodne hingste løs i NNP-Bidstrupskovene.

Jeg har forståelse for, at i NNP kommer naturen i 1.række og at de store græssere her er et værktøj til at opnå større biodiversitet via deres færden, gødskning og fouragering på vegetationen i skoven. Hvorimod man i uberørt natur også har publikums tarv for øje.

Jeg har lyttet til biologernes beskrivelse af at kønsmodne og reproducerende heste er bedre naturplejere end ikke-reproducerende heste, vist nok især fordi hingste har den adfærd at de... Undskyld mit franske – skider til bunke som et led i deres territoriale adfærd.

Som mangeårig hingsteholder iagttager jeg denne adfærd dagligt.

Disse bunker bidrager naturligvis som levested for specifikke biller og øger dermed biodiversitet. Der skulle angiveligt også være en anderledes bebidning af vegetationen. Noget, jeg dog aldrig har bemærket.

Jeg må dog indrømme, at hvor meget jeg end støtter op om ideen omkring NNP og ønsker at se en forbedring af vores natur, så kan jeg på ingen måde se, at den risikoøgn, der følger med løse kønsmodne hingste, ikke er langt vægtigere end den gevinst der forventes opnået ved udlukning af hingste.

Hingstes adfærd overfor andre heste, hunde, børn - ja alt hvad de ser som konkurrenter, kan være endda særdeles voldsom.

Af samme årsag har vi besluttet foreløbig ikke at udlukke tyre i NNP-Bidstrupskovene og i det hele taget at indtage en adaptiv tilgang til mængden af dyr i skovene. Denne tilgang synes jeg bør udstrækkes til også at omfatte hestedelen.

Vi har jo langt fra komplet vild natur nogen steder i Danmark, heller ikke i NNP-Bidstrupskovene. Så kunne man dog ikke etablere disse gødningsbunker på "kunstig" vis ved at udkøre hestemøg fra fx en økologisk hestebesætning?

På den måde kunne man tilgodese såvel biller som bekymrede skovgæster.

2.) Vil jeg gerne i mit høringssvar slå på tromme for at de sunde kreaturer, som måtte skydes i NNP-Bidstrupskovene som en del af reguleringen af græsningstrykket, at disse dyr må kunne indgå i fødekæden og komme mennesker til gavn fx til lokale plejehjem eller folkekøkkener.

3.) Ønsker vi fra motions løberne side ikke at blive begrænsede i de tilladelser der gives til afvikling af løb i Bidstrupskovene. Vi har selv en høj moral for at efterlade skoven uden tegn på vores tilstedeværelse og håber på et fortsat velvilje fra Naturstyrelsens side.

Med venlig hilsen
Anne Marie Veistrup, DVM
Lejre Dyreklinik

Lejre Kommune

Høringssvar fra Lejre Kommune vedrørende offentlig høring af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

I forbindelse med etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene har Naturstyrelsen sendt projektbeskrivelse og forvaltningsplan i høring. Lejre Kommune fremsender hermed sit høringssvar.

Indledningsvis skal det nævnes, at Lejre Kommune har deltaget i den lokale projektgruppe og naturnationalparkbestyrelse. I den forbindelse vil kommunen gerne anerkende, at Naturstyrelsen har gennemført en saglig og konstruktiv proces, hvor relevante interessenter er blevet inddraget og hørt.

Lejre Kommune er overordnet positiv over for etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene. Det er kommunens vurdering, at naturnationalparken vil styrke biodiversiteten og dermed bidrage positivt til kommunens naturindsatser.

Kommunen vurderer desuden, at naturnationalparkens afgrænsning og udformning er hensigtsmæssig, og at valget af naturplejedyr samt den tilhørende hegning udgør et velafbalanceret kompromis, der i videst muligt omfang tilgodeser både naturmæssige og rekreative interesser.

Bemærkninger vedrørende natur

1. Forvaltning

De beskrevne principper for naturgenopretning og naturforvaltning er efter Lejre Kommunes vurdering velvalgte og anvendelige i arbejdet med at styrke naturindholdet i naturnationalparken. Kommunen bemærker desuden positivt, at Naturstyrelsen anvender en adaptiv tilgang til forvaltningen. Dette vurderes at være et godt udgangspunkt, da naturen er dynamisk og derfor kan kræve forskellige tiltag over tid.

Samtidig giver tilgangen, som beskrevet i planudkastet, mulighed for løbende at justere græsningstrykket. Det skal i den forbindelse bemærkes, at det planlagte græsningstryk vurderes at være relativt lavt.

2. Naturplejedyr

Kommunen anerkender valget af både kvæg, heste og geder som græssende naturplejedyr, idet de forskellige arters adfærd og fødevalg bidrager til en

varieret naturudvikling og dermed understøtter formålet med naturnationalparken. Valget af et lavt kreaturhegn vurderes ligeledes positivt. Hegnet har en begrænset visuel påvirkning af skovlandskabet, er relativt let for besøgende at passere og sikrer samtidig vildts frie bevægelighed i det omkringliggende skovlandskab.

3. Samarbejde

Lejre Kommune har siden 2021 samarbejdet med Den Danske Naturfond og Nationalpark Skjoldungernes Land om udviklingen af naturen og friluftsfaciliteterne i Lerbjerg Skov. På den baggrund har kommunen to konkrete forslag til indsatser, der kan forbedre naturindholdet langs grænsen til Lerbjerg Skov. Det drejer sig om strukturhugst i en rødgransbevoksning i hasselmuskorridoren samt etablering af en lysåben korridor mellem Yssemosen og Sydmosen. Lejre Kommune indgår gerne i dialog med Naturstyrelsen om disse muligheder.

Bemærkninger vedrørende rekreative forhold

1. Handicapfaciliteter

Lejre Kommune vurderer, at naturnationalparken vil skabe nye naturoplevelser for mange brugergrupper, men bemærker at faciliteter til handicappede ikke nævnes i principperne for forvaltning af friluftsliv og rekreative faciliteter (afsnit 4.4). I resumeet fremgår det dog, at der ved etablering af nye friluftsfaciliteter er "særligt fokus på at forbedre adgangsforholdene for bevægelseshæmmede". Kommunen vil i den forbindelse fremhæve, at friluftsfaciliteter så vidt muligt bør være tilgængelige for brugergrupper med nedsat mobilitet ikke kun omkring, men også i naturnationalparken.

2. Parkering

Kommunen noterer sig desuden, at Naturstyrelsen er opmærksom på behovet for flere og bedre parkeringsmuligheder i den nordlige del af Bidstrupskovene nær Hvalsø. Lejre Kommune har etableret ny skov mellem Hvalsø og Storskoven og planlægger etableringen af en mindre parkeringsplads. Parkeringspladsen forventes at bidrage til at aflaste trafikken gennem Hvalsø, men vil ikke alene kunne skabe en tilstrækkelig aflastning. Det anbefales derfor, at Naturstyrelsen arbejder aktivt for at forbedre adgangen til skoven fra Hvalsø uden samtidig at øge trafikken gennem byen. Lejre Kommune indgår gerne i dialog med Naturstyrelsen herom.

3. Ridestier

Lejre Kommune anbefaler, at rundturstien og ved "sluserne" ind i naturnationalparken etableres ridestier i eget trace adskilt med passende afstand fra stien. En fysisk adskillelse af brugergrupperne kan mindske risikoen for konflikter og negative oplevelser, der kan opstå som følge af forskellige hastigheder, færdselstyper og forventninger til brugen af området. Dette vil bidrage til en mere tryk og positiv naturoplevelse for både ryttere, gående og cyklister.

4. Samarbejde

Lejre Kommune vil desuden pege på potentialet for et styrket samarbejde. Som beskrevet i projektbeskrivelsen kan en mindre del af den planlagte rundtursti

omkring naturnationalparken anlægges i Lerbjerg Skov for at tage hensyn til en beskyttet mose.

Den Danske Naturfond, Nationalpark Skjoldungernes Land og Lejre Kommune har planlagt etableringen af en parkeringsplads ved Nordmosen i Lerbjerg Skov. Denne parkeringsplads vil give besøgende mulighed for at gennemføre en rundtur gennem både Lerbjerg Skov og statsskovene uden for indhegninger med græssende dyr. Der er således gode muligheder for, at et nabosamarbejde kan understøtte de rekreative tilbud og skabe merværdi for besøgende i det samlede skovområde.

Endeligt anbefaler Lejre Kommune at der etableres flere rastemuligheder ved skovveje i og omkring naturnationalparken. Det kunne være etablering af "Skjoldungebænke" eller væltede træstammer.

Samlet set vurderer Lejre Kommune, at projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen udgør et solidt grundlag for etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene. Kommunen ser frem til det fortsatte samarbejde med Naturstyrelsen om udviklingen af områdets natur- og friluftsværdier.

Med venlig hilsen

Mikael Ralf Larsen
Borgmester

Lepidopterologisk Forening

Høringssvar fra Lepidopterologisk Forening

Det er med stor interesse, at Lepidopterologisk Forening har gennemlæst udkastet til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for den kommende Naturnationalpark Bidstrupskovene. Fra foreningens side har der specielt været fokus på afsnit, der omhandler dagsommerfuglene.

Her er der primært tale om de tre perlemorsommerfugle - **engperlemorsommerfugl** (*Brenthis ino*), **skovperlemorsommerfugl** (*Fabriciana adippe*) og **brunlig perlemorsommerfugl** (*Boloria selene*), der forefindes i små populationer, og som især er tilknyttet lysningerne i skovene. De er i større eller mindre

grad sårbare over for forandringer af deres levesteder, som med årene på landsplan er blevet færre og færre. I projektet er det hensigten at udsætte store græssere, hvis opgave bliver at etablere lysåbne partier og holde vegetationen nede i de allerede forekommende skovenge og skovmoser, men det pointeres også, at der på det estimerede græsningstryk er tilkøbt en stor usikkerhed.

Foreningen imødekommer derfor med glæde, at der i projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen er gået forsigtigt til værks og tiltænkt en adaptiv tilgang, hvor intentionen er, at lokaliteterne skal overvåges løbende, så antallet af græssere kan tilpasses successivt og helt eller delvist afskæres fra perlemorsommerfuglenes primærområder, især deres æglægningsområder, hvis dette viser sig nødvendigt. En forfærdet forvaltning herunder manglende overvågning kan på en enkelt sæson medføre, at en eller flere populationer kan decimeres kraftigt eller helt gå til grunde, og da spredningseffekten for især brunlig perlemorsommerfugl og engperlemorsommerfugl er meget lav, vil sandsynligheden for genindvandring fra de øvrige habitater være meget lille.

For engperlemorsommerfuglen er almindelig mjødurt (*Filipendula ulmaria*) værtsplanten, og for de to andre er forskellige violer værtsplanter f.eks. kratviol (*Viola riviniana*), engviol (*Viola palustris*) og skovviol (*Viola reichenbachiana*). Engperlemorsommerfugl lægger sine æg på visne plantedele ved jordoverfladen i nærheden af en værtsplante, hvor denne vokser uden omgivende vegetation, eller også benytter den selve værtsplanten, hvor æggene placeres på blade tæt ved jorden. Skovperlemorsommerfugl og brunlig perlemorsommerfugl lægger også deres æg fortrinsvist i den visne vegetation i lav højde i nærheden af soleksponerede violer. For eng- og skovperlemorsommerfugl overvintrer den fuldvoksne larve inde i ægget. Derimod klækker larven af brunlig perlemorsommerfugl efter et par uger og æder sig op til halv størrelse, inden den går til overvintring. Dette mønster betyder, at det er i forårsmånederne, at larverne af alle tre arter er mest udsatte og afhængige af, at forholdene er optimale. **Derfor bør der i denne tid være en ekstra årvågenhed på kerneområdernes tilstand og græsningstryk.**

Når de voksne sommerfugle er fremme, er det, ud over at der forekommer mange anvendelige værtsplanter, også vigtigt, at sommerfuglene nemt har tilgang til deres nektarplanter. Sidstnævnte er med til, at hunnerne producerer flere æg. Det modsatte opstår, hvis der er mangel på nektarplanter, hvilket ofte forekommer, hvis græsningstrykket er for voldsomt.

Hvis man ønsker at gå dybere ned i de tre arters biologi, levesteder, krav, trusler og pleje, vil vi henvise til de udarbejdede faktaark, der er tilgængelige på foreningens hjemmeside, <https://lepidoptera.dk/faktablade>

I udkastets indledning nævnes, at ”målet med naturnationalparkerne er at fremme natur og biodiversitet ved at understøtte økosystemer med naturlige processer og dynamikker og minimal brug af forvaltningsindgreb”. Det er Lepidopterologisk Forenings håb, at der fra politisk hold gives mulighed for, at de lokale naturforvaltere kan foretage nødvendige indgreb, hvis det kræves, for at de omtalte arter overlever i Naturnationalpark Bidstrupskovene. I den forbindelse skal man huske på, at rewilding i sin rene form er et meget risikabelt eksperiment, hvor der ikke foreligger dokumentation for, at det fremmer de sårbare sommerfuglearters levevilkår.

På vegne af Lepidopterologisk Forening

Christian Videnkjær

Lektor, cand.scient.

Formand for Lepidopterologisk Forening

Høringssvar til Projektbeskrivelse og Forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Nationalparkens bestyrelse vil indledningsvis gerne rose den grundige og gennemarbejdede forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene. Det er tydeligt, at Naturstyrelsen har gjort sig umage for at udarbejde en plan, der både understøtter udviklingen af natur og biodiversitet og samtidig tager hensyn til mulighederne for friluftsliv og rekreativ anvendelse.

Naturnationalparken vil efter Nationalparkens vurdering blive et af de helt centrale bidrag til at understøtte udviklingen af natur og biodiversitet i nationalparken.

Nationalparkens formål er at bevare og fremme naturværdierne og samtidig – med respekt for disse værdier – udvikle mulighederne for friluftsliv. At finde den rette balance mellem naturhensyn og gode muligheder for at opleve og færdes i naturen ligger således dybt i Nationalparkens DNA. Vi vurderer, at forvaltningsplanen afspejler denne balance.

Nationalparken vil stærkt anbefale, at forvaltningen af naturnationalparken baseres på en **adaptiv tilgang**, hvor erfaringer og ny viden løbende anvendes til at justere indsatsen.

Nationalparken bakker i øvrigt op om forslagene om **sluser**, som giver muligheder for at færdes i skoven med meget begrænset risiko for at møde de græssende dyr.

Vi støtter tilsvarende forslaget om en sti, der fører hele vejen uden om naturnationalparken, og som dermed kan benyttes af dem, der under ingen omstændigheder ønsker at møde de græssende husdyr. Det er vigtigt at stien er farbar hele året, også i fugtige perioder.

Nationalparken vil meget gerne indgå i et samarbejde om formidlingen af området og naturnationalparken og bakker op om ideen med tre hovedindgange ved **Avnstrup, Lerbjerg** og **Valborup**. Det vil være helt oplagt at etablere tydelig og indbydende formidling om naturnationalparken ved disse indgange, så besøgende får en god introduktion til områdets natur, formålet med naturnationalparken og mulighederne for at færdes i området.

Vi ser frem til det videre samarbejde og til arbejdet med at realisere forvaltningsplanen for Naturnationalpark Bidstrupskovene.

Med venlig hilsen

Torben Flinch
Bestyrelsesformand
Nationalpark Skjoldungernes Land

Mud'n'Race

Høringssvar til Naturnationalparken Bidstrupskovne

Vedrørende projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

På vegne af mountainbikeforeningen Mud'n'Race ønsker vi at indsende følgende høringssvar. Vi bakker op om ambitionen om at styrke biodiversiteten og samtidig bevare gode muligheder for friluftsliv. Det er imidlertid afgørende, at Naturnationalparkens konkrete udformning sikrer, at mountainbikesporet, det Hvide spor, fortsat kan benyttes sikkert, sammenhængende og på praktisk anvendelige vilkår.

Vi vil særligt henlede opmærksomheden på fire forhold:

1. Manglende angivelse af hegnspassager på kortmaterialet

Det fremgår af teksten, at mountainbikesporet det "hvide spor" vil løbe både indenfor og udenfor naturnationalparken, og at der skal etableres MTB-egne passager dér, hvor sporet krydser hegnet. De relevante hegnspassager fremgår imidlertid ikke tydeligt af kortmaterialet. Det skaber usikkerhed om rutens fremtidige sammenhæng, passagernes antal og deres præcise placering.

Vi anmoder derfor om, at alle planlagte hegnspassager for mountainbike kan passeres på cykel og markeres tydeligt på de relevante kort, og at det beskrives, hvilke tekniske og sikkerhedsmæssige krav der gælder for hver passage.

2. Etablering og finansiering af passager

Vi forventer, at de nødvendige MTB-egne hegnspassager etableres, finansieres og vedligeholdes af Naturstyrelsen som en integreret del af hegnprojektet. Passagerne er en nødvendig følge af etableringen af hegnet og bør derfor ikke pålægges frivillige brugere eller frivillige sporbyggere.

Frivillige kan med fordel inddrages i dialogen om placering og praktisk udformning, men ansvaret for projektering, myndighedskrav, anlæg, sikkerhed, løbende kontrol og vedligeholdelse bør ligge hos Naturstyrelsen.

3. Vedligeholdelse af spor

Det fremgår af projektbeskrivelsen at eksisterende MTB spor vedligeholdes af frivillige. Vi forventer en tilkendegivelse af at det er muligt at både at lave vedligeholdelse af MTB-sporet samt omlægning af sporet i forbindelse med evt væltede træer eller anden naturlig ændring i landskabet der gør sporet MTB-ufarbart.

4. Forringede muligheder for motionsløb på mountainbike

Etableringen af hegn, dyr, faunalommer og nye passagemønstre kan gøre det vanskeligere at planlægge og gennemføre motionsløb på mountainbike. Hegnspassager kan skabe flaskehalse, ventetid og risiko for sammenstød, mens ændrede ruter kan gøre det vanskeligere at etablere sammenhængende og sportsligt relevante løbsforløb. Hertil kommer usikkerhed om fremtidige tilladelser til organiserede aktiviteter.

Vi anmoder derfor om, at konsekvenserne for mountainbikeløb vurderes særskilt, og at der i dialog med de lokale MTB-foreninger fastlægges klare rammer for arrangementer. Det bør blandt andet afklares, hvordan passager dimensioneres til løb, hvordan midlertidige sikkerhedsforanstaltninger kan anvendes, og hvilke alternative ruter der kan tilbydes, hvis dele af området ikke kan benyttes.

Samlet anmodning

Vi opfordrer til, at den endelige projektbeskrivelse og forvaltningsplan:

- viser samtlige MTB-hegnspassager tydeligt på kortmaterialet,
- fastslår, at passagerne kan passeres på cykel og etableres, finansieres og vedligeholdes som en del af hegnsprojektet,
- inddrager lokale mountainbikebrugere og sporansvarlige før den endelige placering og udformning, og
- sikrer gennemsigtige og praktisk anvendelige rammer for fortsat vedligeholdelse af MTB-sporet samt afholdelse af motionsløb på mountainbike.
- at det "hvide sport" forsat ville have længde og sværhedsgrad til at kunne være et af de "10 spir" indenfor MTB spor i Danmark.

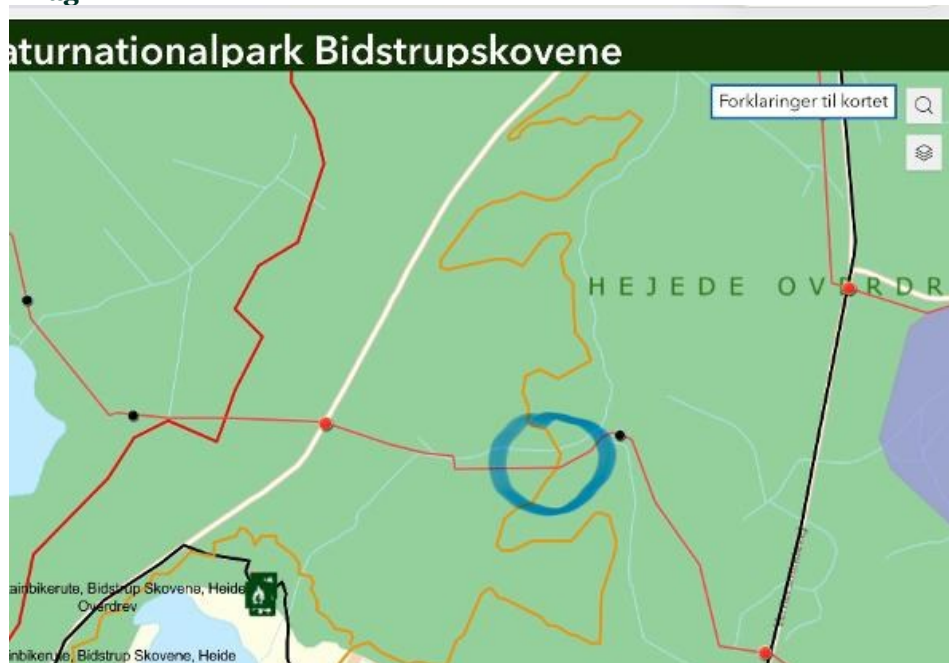
Vi ønsker en konstruktiv dialog om løsninger, der både beskytter naturværdierne og fastholder mountainbike som en sikker og legitim friluftaktivitet i Bidstrupskovene.

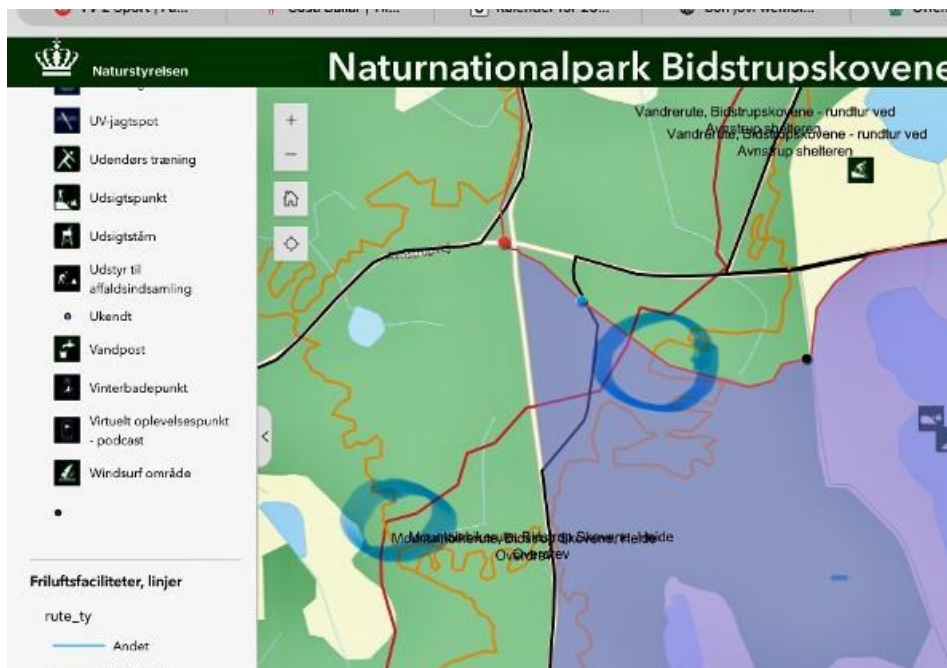
Med venlig hilsen

Mud'n'Race

Formand Martin Christtreu

Bilag 1

Ride- og friluftsföreningen Sørvaldlund **Vedrørende offentlig høring om projektbeskrivelse og forvaltningsplan for** **Naturnationalpark Bidstrupskovene**

Høringssvar fra Ride- og friluftsföreningen Sørvaldlund

Ride- og friluftsföreningen Sørvaldlund har hjemsted i Lejre Kommune og adresse c/o Hestehavevej 46, 4320 Lejre.

Foreningens formål er at skabe rammer for børns, unges og voksnes udvikling gennem organiserede friluftsf-, ride- og fællesskabsaktiviteter med udgangspunkt i naturen omkring Sørvaldlund, Ebberup Skov og Bidstrupskovene. Aktiviteterne skal blandt andet fremme praktisk læring, samarbejde, ansvarlighed, selvstændighed og respekt for dyr, natur og omgivelser. (vedtægter vedhæftet)

Bidstrupskovene udgør således ikke alene et rekreativt område for foreningens medlemmer, men er en central forudsætning for at kunne gennemføre foreningens vedtægtsbestemte aktiviteter.

Bekymring for sikker og reel adgang

Foreningen anerkender formålet om at styrke naturen og biodiversiteten i Bidstrupskovene. Vi er imidlertid væsentligt bekymrede for forslaget om at etablere én stor indhegnet fold på ca. 498 ha med løsgående kvæg og heste.

Indhegningen vil betyde, at en betydelig del af skoven fremover alene kan benyttes gennem særlige låger og passager og ved færdsel i områder med løsgående dyr. Det vil efter vores vurdering kunne gøre det vanskeligt og i visse situationer uforvarsomt at anvende området til foreningens organiserede ride- og friluftsfaktiviteter.

Dette gælder særligt, fordi foreningen arbejder med børn, unge, grupper og ryttere med forskellige erfaringsniveauer. Møder mellem rideheste og løsgående kvæg eller heste kan medføre uforudsigelige reaktioner og risiko for ulykker. Betjening af låger fra hesteryg kan ligeledes være vanskelig, navnlig for børn, mindre erfarne ryttere og grupper.

Det er derfor ikke tilstrækkeligt, at adgang til området formelt opretholdes. Adgangen skal også være **reelt anvendelig, sammenhængende og sikker** for de forskellige grupper, som benytter skoven.

Det juridiske udgangspunkt

Efter naturbeskyttelseslovens § 61 a, stk. 4, kan en naturnationalpark indhegnes med henblik på helårsgræsning. Det fremgår imidlertid samtidig af bestemmelsen, at offentlighedens adgang til og fra naturnationalparken ikke må forhindres eller vanskeliggøres unødigt.

Efter foreningens opfattelse skal denne betingelse vurderes konkret for de forskellige brugergrupper. At en rytter teknisk set kan passere gennem en låge, er ikke i sig selv tilstrækkeligt til at fastslå, at adgangen ikke vanskeliggøres unødigt. Vurderingen må også omfatte sikkerheden ved passage, muligheden for at færdes med grupper samt risikoen ved møder med løsgående dyr.

Bidstrupskovene er statsejede skovarealer, hvor offentlighedens adgang og muligheder for friluftsliv har væsentlig betydning. Skovlovens formål omfatter hensynet til skovenes sociale værdier og friluftslivet, og i offentligt ejede skove skal der lægges særlig vægt på blandt andet biodiversitet og friluftsliv. Naturhensyn og adgangshensyn skal derfor afvejes konkret og sagligt.

Foreningen mener ikke, at høringsmaterialet i tilstrækkelig grad dokumenterer:

- hvordan organiseret ridning fortsat skal kunne foregå sikkert,
- hvordan børn, unge og mindre erfarne ryttere skal kunne anvende området,
- hvordan låger og passager skal udformes og placeres,
- hvilke sammenhængende rideruter der opretholdes,
- eller hvilke alternativer der findes for ryttere, som ikke forsvarligt kan færdes blandt de løsgående dyr.

Foreningens anmodninger

Ride- og friluftsföreningen Sørvaldlund anmoder derfor om, at der før en endelig beslutning:

1. gennemføres en konkret sikkerheds- og konsekvensvurdering af organiseret ridning i det indhegnede område, herunder ridning med børn, unge og grupper,
2. udarbejdes en samlet plan og et kort over de fremtidige rideruter med angivelse af hegn, låger, passager og forbindelser til eksisterende rideruter,
3. sikres hestepassager, der kan anvendes sikkert fra hesteryg og af flere ryttere samlet,
4. opretholdes mindst én sammenhængende, attraktiv og sikker ridemulighed uden kontakt med løsgående dyr og uden nødvendig færdsel ad trafikerede veje,
5. redegøres for, hvorfor én sammenhængende fold på ca. 498 ha er nødvendig, og om mindre indgribende løsninger, herunder opdeling i mindre folde eller arealer uden græssende dyr, er undersøgt,
6. gennemføres en konkret dialog med lokale ride- og friluftsföreninger om passager, ruter, sikkerhedsforanstaltninger og alternative løsninger, og
7. fastsættes bindende krav om overvågning og efterfølgende tilpasning af hegn, passager, ruter og dyrehold, hvis adgangen eller sikkerheden i praksis forringes.

Afslutning

Ride- og friluftsföreningen Sørvaldlund støtter arbejdet for en rigere natur, men finder det afgørende, at projektet gennemføres på en måde, som fortsat muliggør sikker og meningsfuld brug af Bidstrupskovene.

Efter foreningens opfattelse er konsekvenserne for organiseret ridning og for foreningens aktiviteter ikke tilstrækkeligt konkret belyst i det foreliggende materiale. Der savnes navnlig en egentlig vurdering af sikkerheden for børn, unge, grupper og mindre erfarne ryttere.

Foreningen opfordrer derfor Naturstyrelsen til at ændre og konkretisere projektet, så offentlighedens adgang ikke blot opretholdes formelt, men også er reel, sikker og praktisk anvendelig for ryttere og andre organiserede friluftsb brugere.

Med venlig hilsen

Ride- og friluftsf oreningen Sørvadlund (CVR.-nr. 46 29 46 29)

c/o Hestehavevej 46

4320 Lejre

På vegne af bestyrelsen

Marianne Harvey Hansen

Forperson

Bilag 1

Vedtægter for Ride- og friluftsf oreningen Sørvadlund

§1 Navn, hjemsted og adresse

Stk. 1. Foreningens navn er Ride- og friluftsf oreningen Sørvadlund. Stk.

2. Foreningen har hjemsted i Lejre Kommune.

Stk. 3. Foreningens postadresse er c/o Hestehavevej 46, 4320 Lejre.

§2 Formål

Stk. 1. Foreningens formål er at skabe rammer for børns, unges og voksnes udvikling gennem organiserede friluftsf- ride- og fællesskabsaktiviteter med udgangspunkt i naturen omkring Sørvadlund, Ebberup Skov og Bidstrup Skovene.

Stk. 2. Aktiviteterne skal fremme medlemmernes personlige og sociale kompetencer gennem praktisk læring, samarbejde, ansvarstagen og aktiv deltagelse i fællesskabet.

Stk. 3. Foreningen lægger vægt på aktiviteter i og med naturen, herunder ophold, ture, lejrLiv og brug af hyttefaciliteter, som understøtter færdigheder inden for friluftsliv, selvstændighed og respekt for natur og omgivelser.

Stk. 4. Foreningens arbejde bygger på et værdigrundlag præget af fællesskab, ansvarlighed, hjælpsomhed, respekt for andre og for dyr, naturen samt en aktiv og inkluderende deltagelse i

foreningens aktiviteter.

§3 Medlemskab

Stk. 1. Som medlem kan optages enhver, der kan tilslutte sig foreningens formål. Stk.

2. Ind- og udmeldelse sker skriftligt til bestyrelsen.

Stk. 3. Medlemmer skal overholde vedtægter og retningslinjer ved brug af hytte- og skovfaciliteter.

Stk. 4. Bestyrelsen kan udelukke eller indstille et medlem til eksklusion, hvis medlemmet handler i strid med foreningens vedtægter eller formål, eller udviser adfærd, der er til skade for foreningen eller dens fællesskab.

Før der træffes beslutning, skal medlemmet have mulighed for at udtale sig. Endelig eksklusion afgøres af generalforsamlingen og kræver 2/3 flertal blandt de afgivne stemmer.

Et ekskluderet medlem mister sine rettigheder i foreningen og har ikke krav på tilbagebetaling af betalt kontingent.

§4 Kontingent

Stk. 1. Kontingent fastsættes af generalforsamlingen.

Stk. 2. Kontingentet udgør 10 kr. pr. medlem indtil andet beslutes.

§5 Generalforsamlingen

Stk. 1. Generalforsamlingen er foreningens øverste myndighed.

Stk. 2. Ordinær generalforsamling afholdes årligt senest i februar. Indkaldelse med dagsorden udsendes med mindst 3 ugers varsel.

Stk. 3. Beslutninger træffes ved simpelt flertal, medmindre andet fremgår af vedtægterne.

§6 Bestyrelse

Stk. 1. Foreningen ledes af en bestyrelse på 3–5 medlemmer valgt for 2 år ad gangen; genvalg kan finde sted.

Stk. 2. Bestyrelsen konstituerer sig med formand og kasserer (og evt. sekretær) på første møde efter generalforsamlingen.

Stk. 3. Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når over halvdelen er til stede. Beslutninger træffes ved simpelt flertal.

§7 Tegningsregler og hæftelse

Stk. 1. Foreningen tegnes af formanden og kassereren i forening.

Stk. 2. Foreningen hæfter alene med sin formue. Medlemmer og bestyrelse hæfter ikke personligt for foreningens forpligtelser.

§8 Økonomi og regnskab

Stk. 1. Regnskabsåret er kalenderåret.

Stk. 2. Årsregnskab fremlægges til godkendelse på den ordinære generalforsamling.

Stk. 3. Foreningen er ikke erhvervsdrivende. Såfremt foreningen får aktiviteter, der udløser skatte-/afgiftspligt eller tilskud, kan bestyrelsen lade foreningen registrere med CVR-nummer efter gældende regler.

§9 Revision

Stk. 1. Generalforsamlingen kan vælge én revisor (intern/ekstern) til at gennemgå regnskabet.

§10 Vedtægtsændringer

Stk. 1. Vedtægtsændringer kræver 2/3 flertal på en generalforsamling.

§11 Opløsning

Stk. 1. Opløsning kræver 2/3 flertal på to på hinanden følgende generalforsamlinger med mindst 14 dages mellemrum.

Stk. 2. Ved opløsning tilfalder eventuel formue et formål i Lejre Kommune beslægtet med foreningens formål (natur/friluft/ridedrift).

Vedtaget i Hytterne, Skovvejen 5, 4320 Lejre, den 28. februar 2026.

Rideorganisationerne

Høringssvar til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene Sendt på mail til: nnpbidstrupskovene@nst.dk

Rideorganisationerne er glade for naturen, der er vækst i naturridning, og vi vil gerne aktivt medvirke til at udvikle og styrke biodiversiteten overalt i Danmark – ikke kun på de statsejede arealer. Det er væsentligt for befolkningens forståelse for og kærlighed til naturen, at vi kommer ud i naturen på mange forskellige måder. Derfor mener vi, at naturnationalparkerne skal etableres således, at de er forenelige med øvrige samfundsinteresser – herunder friluftslivet!

Dansk Ride Forbund og Dansk Islandshesteforening vil gerne komme med input til høringen for Bidstrupskovene.

Rideorganisationerne har repræsentanter i den nedsatte bestyrelse, og dette høringssvar er udarbejdet i dialog med vores rytterrepræsentanter, som har været tæt på hele processen.

Indledningsvist vil rideorganisationerne gerne komme med nogle overordnede bemærkninger, som kaster lys over, hvorfor vi giver Naturnationalparker vores opmærksomhed.

Generelt om rytteres adgang til natur.

Lovgivningsmæssigt diskrimineres rytterne i Naturbeskyttelsesloven. Vi kan som den eneste brugergruppe som udgangspunkt ikke færdes i private skove, og vi kan med skiltning hindres adgang på markveje og stier. Af samme grund søger vi ofte mod de statsejede arealer, da vi lovmæssigt har ret til at være der.

Den lovlige adgang forhindres ikke i statens hegnede områder, men den reelle adgang bliver for hovedparten af rytterne elimineret.

Dette er et faktum, fordi langt hovedparten af ridende på ingen måde sikkert kan færdes i indhegninger med "vilde" heste og opsøgende kreaturer.

Dette medfører, at langt de fleste ryttere mister deres reelle adgang i disse indhegninger, da rytternes konsekvensvurdering af at ride ind i en indhegning med store græssere, som kvæg og heste, afholder dem fra at gøre det. Det er ganske enkelt for farligt.

Det er ikke noget vi tror på vegne af vores medlemmer. Nej, det er faktisk noget vi ved, for vi har lavet en stor [spørgeskemaundersøgelse](#) der belyser det.

Landets førende forsker på området (professor Janne Winter Christensen) bakker også op om dette i artiklen: [Sikkerhed i hegnet natur](#)

Desuden er det én af konklusionerne i et notat som Københavns Universitet har lavet for Naturstyrelsen. [Notat om mulige konflikter ved mødet mellem besøgende og dyr](#) (se side 23).

Specifikt for forvaltningsplanen for Bidstrup.

Bidstrup har med sin geografiske placering midt på Sjælland et meget stort opland der søger mod skovene.

Som øvrige naturnationalparker er det valgt, at der skal et ydre hegn rundt om Naturnationalparken i Bidstrup.

Set fra vores perspektiv havde friluftslivet fået langt bedre vilkår i området, hvis man havde valgt mindre indhegninger så man kunne fravælge at færdes i indhegningerne, eller hvis man havde valgt at de store græssere skulle bestå af hjortevildt.

I Bidstrup udsættes der reproducerende heste, hvilket skærper en rytters risikovurdering så meget, at der næppe vil være nogen der tør tage risikoen. Hestes naturlige flokadfærd gør det simpelthen ikke muligt. Hingste kan forsøge at bedække hopper, og alle ryttere kan risikere enten at blive angrebet af, eller blive udsat for rekruttering til flokken.

Denne problematik gjorde rideorganisationerne i øvrigt opmærksom på i vores høringssvar til lovforslaget i 2021.

Ud over hestene udsættes der kvæg og hjorte i en stor fold på 498 ha.

I processen omkring etablering af naturnationalparker i Danmark har Miljøministeriet, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet udarbejdet ["Principper for natur og Friluftsliv i naturnationalparker"](#)

Her er det beskrevet at der skal arbejdes med "kompenserende tiltag". Der står: *"I de tilfælde, hvor etablering af naturnationalparker begrænser friluft aktiviteter, bør det gennem kompenserende foranstaltninger tilstræbes, at aktiviteterne kan videreføres uden for naturnationalparken og i geografisk nærhed til naturnationalparken."*

Der kan ikke være tvivl om at rytternes friluft aktiviteter ikke bare begrænses – de elimineres. Hvilket vi må antage at Naturstyrelsen også vurderer, eftersom der i projektbeskrivelsen ikke fremgår én eneste rytterlåde.

På side 71 står der således også: *"Der vil derfor være skærpet fokus på information til ryttere, herunder at beskrive og udvikle mulighederne for ridning uden for naturnationalparken"*.

Der findes et "restareal" omkring skoven som vores rytterrepræsentanter har oplyst betragtes som erstatningsareal for rytterne. Men dette mindre areal er i dag tilgængelig for rytterne og kan derfor ikke betragtes som et kompenserende tiltag.

I projektbeskrivelsen (s. 48 og 51) fremgår det desuden, at der skal etableres en ny rundturssti rundt om Naturnationalparken på 16 km. Det vil blive den sti som alle de der ikke ønsker at komme ind i indhegningen, skal benytte. Ligeledes nævnes en ny forbindelsessti. Der står at der "*nogle steder*" og "*eventuelt*" kan etableres et separat ridespor på den fjerne side fra hegnet. Hvis rundtursstien skal fungere som en reel compensation, må dette ikke være en løs hensigtserklæring. Rideorganisationerne forventer at der anlægges et separat, kontinuerligt og helårsanvendeligt ridetracé langs hele forløbet

Endelig vil vi gerne fremføre, en for rideorganisationerne, stor udfordring. Bidstrup skovene har været meget anvendt til distancestævner – det bliver ikke længere muligt.

Med venlig hilsen

Kimi Gerd Nielsen
Formand Dansk Ride Forbund

Dorthe Præstholm Schneider
Formand Dansk Islandshesteforening

Sundheds- og Kirkeministeriet

Til Naturstyrelsen

Sundheds- og Kirkeministeriet har den 24. august 2026 modtaget en høring over et udkast til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene. Ministeriet takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Sundheds- og Kirkeministeriet har ingen bemærkninger til materialet.

Med venlig hilsen

Mathias Nødskouv Tvergaard
Studentermedhjælper, Patientsikkerhed og Lovkvalitet
Sundheds- og Kirkeministeriet

Sørvadlund

Emne: Høringssvar vedrørende projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

Vi driver ejendommen Sørvadlund, Hestehavevej 46, Østed, 4320 Lejre, beliggende ca. 2,2 km fra Bidstrupskovene. På ejendommen har vi egne og opstaldede heste svarende til typisk i alt 20 heste, hvor det at kunne benytte skovens terræn til ridning er en væsentligt grundlag for driften af vores ejendom og virksomhed.

Ca. 15 af hestene benytter skoven 2 til 3 gange ugentligt via Orupvej ved Mårhavehus og Vernermindevej ind i området Hejede Overdrev. Det svarer til ca. 1.500 til 2.300 rideture årligt. Adgangen til skoven har derfor væsentlig betydning for virksomhedens drift.

Den foreslåede sammenhængende indhegning vil begrænse den sikre og praktisk anvendelige adgang til skoven. En rute rundt om indhegningen vil være urealistisk lang og udgør derfor ikke et reelt alternativ.

Efter Naturbeskyttelseslovens § 61 a, stk. 4, må offentlighedens adgang til og fra en naturnationalpark ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt. Hertil kommer hensynet til adgang og friluftsliv efter Naturbeskyttelseslovens § 1, stk. 2, nr. 3, og stk. 3, samt Skovlovens § 1, stk. 3, nr. 4, og § 2, stk. 1. Reglerne om ridning i offentligt ejede skove fremgår endvidere af § 11 i bekendtgørelse nr. 852 af 27. juni 2016.

Vi finder ikke, at høringsmaterialet i tilstrækkelig grad dokumenterer:

- hvorfor hele det foreslåede område skal indhegnes,
- hvordan reel og sikker adgang for ryttere opretholdes,
- eller hvorfor en mindre indgribende afgrænsning ikke kan anvendes.

Vi foreslår derfor, at området øst for Ellesø undtages fra indhegningen ved den i forvejen snævre korridor på Hundemosevej. Herved bevares adgangen til den mest benyttede del af skoven nord for Avnstrup, samtidig med at hovedparten af naturnationalparken kan gennemføres.

Hvis forslaget ikke imødekommes, anmoder vi Naturstyrelsen om konkret at begrunde, hvorfor området nødvendigvis skal indgå i indhegningen, og hvordan hensynet til den eksisterende ridning og dermed driften af Sørvadlund er indgået i vurderingen af nødvendighed og proportionalitet.

Med venlig hilsen

Sørvadlund (CVR-nr. 2650 2845)

Samt myndige beboere:

Marianne Harvey Hansen

Tobias Harvey Hansen

Alberte Harvey Hansen

Kasper Harvey Hansen

Vild Med Vilje

Opbakning til Naturnationalpark Bidstrupskovene

Vild Med Vilje støtter helhjertet etableringen af Naturnationalpark i Bidstrupskovene. Det er et naturområde, der fortsat rummer nationalt vigtige bestande af sjældne arter af planter, dyr og svampe, som alle vil kunne få styrket og udvidet deres levesteder i en vildere skov med naturlige processer. En lysere skov med store planteædere og naturlig hydrologi og træer, der får lov til at ældes, dø og forgå kan vende tabet af biodiversitet til fremgang.

Udover at gavne Danmarks biodiversitet vil Naturnationalpark Bidstrupskovene også kunne byde på fantastiske naturoplevelser for de mange mennesker, der ynder at besøge skoven. Her vil børn og voksne kunne få Danmarks vilde natur ind under huden og de vil kunne glæde sig over, at se den udvikle sig til en rigere og mere eventyrlig skov i mange generationer fremover. Vi anser derfor Naturnationalpark Bidstrupskovene som et projekt, der er vigtigt for Danmarks skovnatur og for danskernes forståelse og værdsættelse af den.

Udvid arealet til +1000 ha

Ifølge anbefalinger fra Biodiversitetsrådet og Den Videnskabelige Arbejdsgruppe bør Naturnationalparker som minimum være 1000 ha. I Vild Med Vilje mener vi, at staten bør følge de videnskabelige anbefalinger og dermed udvide arealet af den kommende naturnationalpark så meget som muligt. Konkret vil det være oplagt at lade afgrænsningen af Naturnationalpark Bidstrupskovene omfatte hele det statsejede areal i Bidstrupskovene på 1024 hektar og dermed også hele udpegningen af statslig urørt skov i Bidstrupskovene. Skovens mørke er en trussel imod levestederne for mange sjældne arter af planter og blomstersøgende insekter. Urørt skov uden tilstrækkelig græsningsdynamik vil derfor enten udelukke denne del af biodiversiteten over tid eller kræve fortsat manuel eller maskinel naturpleje. De store planteædere bør derfor have adgang til hele arealet. Vi anbefaler desuden at Naturstyrelsen opkøber tilstødende privatejede arealer, hvis muligheden opstår, så Naturnationalparken kan udvides over tid.

Hegnføring og friluftsliv

Diverse friluft aktiviteter er velkomne inden for hegnet. I stedet for at begrænse naturnationalparkens størrelse af hensyn til særlige friluft interesser, bør statens fokus ligge på formidling og dialog med skovens brugere omkring hensigtsmæssig adfærd i områder med store planteædere.

Vi anerkender dog at specifikke friluft aktiviteter kan være vanskelige at udøve i områder med naturlige tætheder af store planteædere. F.eks. kan ryttere være bekymret for at ride i blandt reproducerende heste. Ved at føre hegnet ca 3-4 meter fra skel hele vejen rundt om naturnationalparken, vil man kunne få plads til en rute på ydersiden af hegnet, som ryttere og andre skovgæster vil kunne benytte. En sådan rute vil muligvis også kunne lette vedligeholdelsen af hegnet for Naturstyrelsens ansatte.

Betydningen af reproducerende dyr

Vild Med Vilje bifalder at der udsættes reproducerende heste i Naturnationalpark Bidstrupskovene. Heste i reproducerende flokke vil have mulighed for at udleve deres fulde naturlige adfærd på en helt anden måde end heste i en ikke-reproducerende flok. Det handler ikke kun om dyrenes mulighed for forplantning og yngelpleje, det handler lige så meget om deres muligheder for at knytte sociale bånd, lære af hinanden på tværs af generationer, danne hierarkier, udleve territorial adfærd og meget mere. Det handler om selve muligheden for et helt hesteliv og bør også ses som centralt i at opnå god dyrevelfærd.

Af samme årsager bør der også vælges reproducerende okser. Der er gode erfaringer med kælvende kvæg i helårsgræsningsprojekter - selv i meget bynære projekter, viser moderdyrene ofte god adfærd og kalvene lærer hurtigt at begå sig på arealerne.

Forhåbentligt vil øremærkekravet til kvæg blive slækket med tiden, men indtil da må det ikke være en årsag til fravalg af reproducerende okser i Naturnationalparkerne. Vi har fuld tiltro til, at Naturstyrelsens ansatte magter opgaven med at finde og øremærke kalvene inden for 9 måneder. Det er arbejdet værd.

Ved at have reproducerende flokke i projektet kan naturnationalparken være selvforsynende i hårdføre og erfarne dyr. Forventeligt vurderes det på sigt, at antallet af dyr skal øges, da græsningstrykket som beskrevet er lavt sat. Ved reproducerende heste- og kvægflokke kan flokkene vokse naturligt og på sigt bestå af dyr, som kender arealets føderessourcer på forskellige årstider, steder at søge ly og læ, samt publikums færdsel osv. Det er tilføjende meget stressende og forstyrrende for dyrene og deres flokstrukturer, at skulle implementere nye fremmede voksne dyr. Reproducerende flokke bør derfor også vælges for at mindske uro ved øgning af dyreantal.

Vælg tunge okser med horn

Det vil være oplagt at vælge Tauros frem for Galloway. Tauros er avlet til at indtage uroksens funktion i økosystemet. Det er langbenede, adrætte, tunge og robuste dyr med horn, der kan bevæge sig hurtigere over større afstande, bidrage med mere tråd, æde grene, skrælle bark og lave store tyrehuller og mosle sig igennem underskoven med deres horn. En let og hornløs kvægrace som Galloway, kan ikke det samme. Desuden vil publikum også have lettere ved at forstå dyrene som vilde, når de faktisk ligner vilde dyr. Hvis ikke der kan skaffes Tauros til Naturnationalparken, så anbefaler vi Skotsk højlandskvæg eller en anden hårdfør kvægrace med horn i stedet for Galloway.

Gør hegn klar til Europæisk bison

Europæisk bison er en tung drøvtygger, der generelt går hårdere til vedplanter end kvæg. Den kunne derfor være relevant at sætte ud i Bidstrupskovene. Der skrives at Europæisk bison vil blive genovervejset i naturnationalparkerne, hvis f.eks. smitterisiko eller bisonartens robusthed udvikler sig i en positiv retning. Naturnationalpark Bidstrupskovene kan ved udsætning af Europæisk bison bidrage til artens robusthed og bevarelse simpelthen ved at give plads til den. Erfaringer fra Holland viser at Europæisk bison kan holdes i et trådhegn på 120 cm. Vi anbefaler derfor at sætte hegnets højde til 120 cm fra start, uanset om bisoner udsættes fra projektets begyndelse eller om muligheden for udsætningen af bison blot skal holdes åben.

Overvej vandbøfler

Med Bidstrupskovenes store arealer med moser og vandhuller kunne det være værd at overveje at introducere vandbøfler. De fouragerer meget mere i de fugtige og våde områder end okser, og vil virkelig kunne skabe dynamik i moser, kær og vandhuller og hindre tilgroning af dem.

Overvej vildsvin

Med deres roden i jorden bidrager Vildsvin med en funktion til skovøkosystemer, som ingen andre dyr kan erstatte. I Naturnationalpark Bidstrupskovene kunne vildsvin muligvis også bidrage til at holde dominerende plantearter i skak, som f.eks. Tusindstråle, Rød hestehov og Japansk pileurt simpelthen ved at æde deres rødder.

Overvej bæver

Der bør overvejes at introducere bæver til Bidstrupskovene fra Nordsjælland. Bævere vil i den grad kunne bidrage til at genoprette en naturlig og dynamisk hydrologi i området, og så vil de også kunne æde og fælde en betydelig andel træopvækst.

Hvis geder, så giv dem plads

Geder er ikke naturligt hjemmehørende i Europæiske lavlands skovøkosystemer, men vi anerkender at arten alligevel kunne bidrage med gunstig dynamik til Bidstrupskovene, særligt i den indledende årrække, hvor skoven endnu er meget tæt. Hvis geder vælges, så foreslår vi dog, at Naturstyrelsen ikke anvender dem til intensiv og meget styret kratrydning i mindre mobile hegn, som foreslået i planen, men i stedet blot udsætter dem i hele Naturnationalparken og lader dem udfylde deres niche i naturen.

De vil kunne bidrage til væsentlig veteranisering af træer og formentlig skabe meget stående dødt ved og lys til skovbunden.

Græsningstryk

Græsningstrykket på 55-60 kg er som beskrevet i planen i den lave ende. Vi foreslår at Naturstyrelsen lader bestandene vokse og så vurdere bærekapaciteten på baggrund af konkrete erfaringer. Vi forstår at bærekapaciteten er vurderet lav på baggrund af den høje andel af skovdække. Det bør dog medregnes i vurderingen af bærekapaciteten, at dyrene vil finde føde i skovarealerne også, samt at naturnationalparken er beliggende på en lokalitet med jord af høj produktivitet.

For at sikre at de lysåbne arealer bevares og forøges, bør græsningstrykket ikke ligge for lavt. Et meget lavt græsningstryk er ikke "livrem og seler", det er en risiko for tab levesteder til de sjældne lyskrævende arter.

Vores Natur

Høringssvar vedrørende høringsversionen af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene.

Indledning:

Foreningen Vores Natur er en landsdækkende forening, der arbejder for natur, gennemsigtige beslutningsprocesser og reel borgerinddragelse. Vi anerkender behovet for at styrke biodiversiteten og genoprette naturlige processer, men mener, at planen for Naturnationalpark Bidstrupskovene bygger på et for ensidigt forvaltningsprincip: Indhegning af 512 ha, ud af den 1.024 ha store statsejede del af

Bidstrup Skovene i det midtsjællandske skovhøjland, kombineret med udsætning af store planteædere her kvæg og heste, hydrologiske ændringer, rydning, strukturfældning og veteranisering kræver et mere stedsspecifikt, dokumenteret og retligt fyldestgørende vurdering end den, det samlede høringsmateriale giver. Samme læst for forvaltning er iagttaget i Naturnationalpark Hanstholm, Naturnationalpark Almindingen, Naturnationalpark Læsø og Naturnationalpark Stråsø.

Bidstrupskovene rummer et enestående samspil mellem §25, Særlig værdifuld skov, § 3 beskyttet skov, slette, søer, overdrev, krat, løv- og nåleskov, kulturspor og et omfattende friluftsliv. Forvaltningen bør bygge på disse konkrete naturværdier og kombinere metoder, der løbende kan tilpasses på baggrund af overvågning.

Forvaltningen bør således tage udgangspunkt i de nuværende og konkrete naturværdier og belastninger af både delområder og hele området – hele Bidstrupskovene, og ikke blot det hegnede areal. Så forvaltningen kan tage udgangspunkt i en kombination af metoder, der kan begrundes, overvåges og justeres på et dokumenterbart grundlag.

Høringssvaret omhandler på den baggrund seks indbyrdes hovedtemaer anført nedenfor, og den gennemgående påstand er, at centrale virkninger henvises til senere undersøgelser, senere myndighedsbehandling og senere detailprojektering, til trods for, at disse emner burde belyses før forvaltningsplanen, vedtages eller der træffes afgørelse om projektets etablering. Der levnes ikke stor mulighed for offentlighedens deltagelse via høringssvar.

Hovedsynspunkter:

Det foreliggende udkast synes ikke at give et tilstrækkeligt grundlag for efterprøvelse af projektets samlede miljømæssige og retlige virkninger – de kumulative påvirkninger er end ikke angivet i det foreliggende materiale.

1: Retligt vurderingsgrundlag og Natura 2000- områder.

Manglende vurderinger af naturbeskyttelse

Der mangler vurderinger af Natura 2000-området og af de arter, der er beskyttet efter habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet.

Manglende samlet vurdering af kumulative effekter

Skovgræsning, den reelle klimapåvirkning, beskyttelse af kulturarv og fortidsminder, det omfattende aktive friluftsliv samt specifikke lokale forhold behandles kun som delelementer. Der mangler en samlet vurdering af deres kumulative effekt.

Der ses ikke tydeligt, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke Natura 2000-Området væsentligt, herunder en negativ påvirkning. Herunder, hvordan kravene fra fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivets art. 6. stk.3 opfyldes i forhold til arternes beskyttelse opfyldes. Endelig ses der udarbejdet SMV, VVM, artsfredningsanalyse fremlagt, og det ses ikke tydeligt om der her er tale om en plan eller et projekt.

Vores Natur anbefaler derfor, at vurderingsgrundlaget suppleres med ovenstående analyser samt indkomne høringssvar og der foretages en ny høringsrunde, hvor disse tiltag er inkorporeres, så væsentlige og nye oplysninger/ønskede ændringer, der kan have betydning for projektets påvirkning af Natura 2000-området er tydeligt klarlagt.

Hovedproblemet er ikke selve valget af naturforvaltningsmodel, men at flere centrale virkninger endnu ikke synes tilstrækkeligt belyst. Høringssvaret er derfor opdelt i seks hovedtemaer:

- retligt vurderingsgrundlag og Natura 2000,
- 2. utilstrækkeligt datagrundlag,
- 3. hydrologi og kumulative effekter,
- 4. afgræsning og naturpleje,
- 5. skov, kulturarv og beredskab samt
- 6. friluftsliv, adgang og lokale forhold.

Naturstyrelsen har offentliggjort et udkast til en samlet projektbeskrivelse og forvaltningsplan, men udskyder afklaringen af afgørende faktorer og centrale forhold til senere analyser, detailprojektering, screening eller myndighedsbehandling. Uanset dokumenternes endelige retlige klassifikation skal høringsgrundlaget gøre det muligt for berørte borgere og organisationer at forstå, efterprøve og kommentere den valgte forvaltningsmodel, dens væsentlige miljøvirkninger og rimelige alternativer. Forhold, som ved senere undersøgelser kan føre til væsentlige ændringer i projektets udformning, omfang eller miljøpåvirkninger, skal belyses, før de overordnede valg fastlægges. Ellers sker høringen på et tidspunkt og et grundlag, der hindrer offentlighedens bemærkninger i at få reel indflydelse på projektets centrale valg.

Strategisk miljøvurdering og høringsgrundlag

Det bør afklares og begrundes retligt, om projektbeskrivelsen eller forvaltningsplanen er en plan eller et program omfattet af reglerne om miljøvurdering af planer og programmer. Høringsmaterialet bør indeholde enten en miljørapport eller en tydeligt identificeret og begrundet screeningsafgørelse, som offentligheden kan efterprøve og forholde sig til.

Med hensyn til miljøvurdering af konkrete projekter, anser Vores Natur, at det bør fremgå klart, hvilke konkrete anlæg eller indgreb, der er omfattet af reglerne om miljøvurdering af konkrete projekter, hvornår afgørelserne træffes, og hvordan vurderingerne indgår i den samlede planlægning. Hvilket ikke synes sket i nærværende udkast til projektbeskrivelse.

En opsplitning i dele og senere delafgørelser, hverken bør eller må medføre, at projektets samlede virkninger og relevante alternativer undgår netop en samlet og rettidig vurdering.

Natura 2000-Område nr. 146, Habitatområder 129 og projektets samlede på virkning af disse

Vurderingskravet i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, gælder både planer og projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning. Hvis Naturstyrelsen mener, at enkelte foranstaltninger falder uden for bestemmelsen, bør det begrundes konkret med udgangspunkt i områdets bevaringsmålsætninger. Projektet omfatter delvis indhegning, helårsgræsning, udsætning af store planteædere, hydrologiske ændringer, rydning, veteranisering, strukturfældning og ændret færdsel. Det bør derfor afklares, hvilke dele der er direkte forbundet med eller nødvendige for områdets fremtidige forvaltning, og om hele eller dele af projektet – alene eller sammen med andre planer og projekter – kan påvirke Natura 2000-område nr. 146 væsentligt. Kan en væsentlig påvirkning ikke udelukkes på grundlag af objektive oplysninger og nye data, skal der gennemføres en konsekvensvurdering efter artikel 6, stk. 3. Vurderingen skal være afsluttet og indgå i myndighedens beslutningsgrundlag før godkendelsen. Den kan hverken udskydes til efter godkendelsen eller erstattes af senere detailprojektering eller overvågning. De relevante indgreb skal vurderes enkeltvis og samlet i forhold til de berørte bevaringsmålsætninger. En godkendelse kræver fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, som gør det muligt for myndigheden at udelukke rimelig videnskabelig tvivl om, at områdets integritet skades. Det nødvendige grundlag synes ikke at fremgå af høringsmaterialet.

Fuglebeskyttelsesdirektivet

Projektets påvirkning af fuglebeskyttelsesområdet herunder vurderingsgrundlaget og beskyttelsesreglerne synes utilstrækkeligt belyst. For arter på områdets udpegningsgrundlag, som f.eks. Rødrygget Tornskade, Sortspætte, Hvepsevåge og Hvinand, skal påvirkningen vurderes i forhold til områdets bevaringsmålsætninger efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Denne vurdering skal holdes adskilt fra fuglebeskyttelsesdirektivets almindelige beskyttelsesregler for øvrige vildtlevende fugle, herunder beskyttelsen mod forsætlig forstyrrelse og ødelæggelse af reder og æg.

De aktuelle oplysninger om de arter, der kan og vil blive berørt af projektet, bør der foreligge aktuelle og relevante oplysninger om:

- bestandsstørrelse og territorier
- yngle-, raste- og fødesøgningsområder
- hydrologisk afhængighed og følsomhed over for forstyrrelse

Planens forventede gevinster kan ikke stå alene. Både risici ved ændringer i hydrologi og vegetation, græsning, rydning og øget færdsel i yngletiden skal vurderes efter det relevante retlige grundlag for de berørte arter. Før indgrebene iværksættes, bør det desuden dokumenteres, om der er behov for beskyttelseszoner, tidsmæssige restriktioner, overvågning eller andre projektilpasninger.

Habitatdirektivet

Beskrivelsen af beslutningsgrundlag og beskyttelse af bilag IV-arter rejser i nærværende udkast spørgsmålet, om et projekt som en naturnationalpark faktisk kan tillades, godkendes eller få dispensation efter habitatdirektivet på et utilstrækkeligt beslutningsgrundlag – f.eks. uden en fuldstændig analyse af påvirkningen af områdets bilag IV-arter.

Levestedsbeskyttelsen forbyder beskadigelse eller ødelæggelse af arternes yngle- og rasteområder. Individbeskyttelsen forbyder forsætlig forstyrrelse, indfangning og drab på alle livsstadier. Beskyttelsen gælder også arter, der er almindelige i Danmark, herunder alle flagermusarter, odder, stor vandsalamander, spidssnudet frø og markfirben. EU-Domstolens nyere praksis understreger, at beskyttelsen af bilag IV-arter er mere omfattende end hidtil antaget i dansk praksis.

Påvirkningen skal vurderes ud fra områdets tilstand før de indgreb, der ændrer anvendelsen til en naturnationalpark med store græssere, fældninger, veteranisering og øget hydrologi. Projektplanen synes hverken at omfatte vurderinger af alle bilag IV-arter eller at belyse, om kumulative ændringer i habitatnaturtyperne vil påvirke arternes yngle- og rasteområder. Når et levested først er forsvundet, kan det være næsten umuligt at afgøre, om habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, er overtrådt.

Arts- og levestedsbeskyttelsen bør derfor inddrages allerede i høringsfasen og tidsnok til, at de nødvendige undersøgelser kan gennemføres. Alle bilag IV-arter bør være undersøgt før den offentlige høring. Inden projektet iværksættes, skal beslutningsgrundlaget og artsdataene kunne vurderes efter den højeste videnskabelige standard, som EU-retten kræver. Uden en fuldstændig liste over bilag IV-arter og en klar vurdering af trusselniveauet for alle arter synes der at foreligge en overtrædelse af habitatdirektivet. Forsigtighedsprincippet fra EU's direktiver synes ikke iagttaget i det udkast til projektplanen, der er sendt i høring.

2: Utilstrækkeligt datagrundlag

Krav til datagrundlaget

Udkastet til projektbeskrivelsen viser, at artsgrundlaget flere steder er ufuldstændigt. Der bør foreligge aktuelle data med en beskrivelse af de anvendte metoder for de arter og levesteder, der kan blive berørt ud fra eksisterende oplysninger og indgrebenes karakter, placering og virkninger. Det omfatter relevante vandhuller, yngle- og rasteområder, fuglelokaliteter og forekomster af bilag IV-arter.

Undersøgelsernes omfang og dækning

Undersøgelsernes omfang og detaljeringsgrad skal stå i forhold til risikoen for påvirkning. Samtidig skal undersøgelserne:

- gennemføres på relevante tidspunkter af sæsonen
- dække de arealer og perioder, hvor indgrebene har virkning
- gøre det muligt at skelne mellem manglende fund og manglende undersøgelse.

Betydning for vurdering og opfølgning

Uden et tilstrækkeligt datagrundlag kan myndigheden hverken vurdere påvirkningen på et retligt holdbart grundlag, fastlægge egnede afværgeforanstaltninger eller efterfølgende dokumentere, om naturtilstanden forringes.

3: Kumulative effekter

De forventede ændringer i hydrologien er i Naturnationalpark Bidstrupskovene meget lille, blot ophæves oprensning af få vandløb, men der fremlægger ikke en decideret hydrologisk baseline eller konkrete modeller for vandstand, strømningsveje, oversvømmelsesudbredelse og sæsonvariation. Det

er syes derfor ikke muligt at vurdere påvirkningen af søer, vandløb samt yngle- og rasteområder, fortidsminder, veje, redningsadgang og naboejendomme – uagtet der er tale om masser af naturlig hydrologi i området. Synes der at mangle en fuld analyse af, om ændringer ét sted forskyder vand, næringsstoffer eller belastninger til andre dele af området. De hydrologiske indgreb skal vurderes sammen med rydning, ændret fordampning, jordkomprimering og tramp fra store dyr samt ændrede adgangsforhold. Vurderingen bør angive de forventede virkninger, usikkerheder og geografiske influensområder for de enkelte indgreb og beskrive, hvordan uforudsete vandstandsstigninger, erosion eller påvirkninger uden for projektområdet skal opdages og håndteres.

Datagrundlag for levesteder og arter

Der mangler en tilstrækkelig baseline for eksisterende levesteder og artsforekomster som grundlag for rydning, veteranisering og strukturfældning. Det gælder bl.a. flagermus, ynglefugle, laver, svampe og arter knyttet til ældre træer.

Indgrebenes samlede påvirkning

Indgrebene skal vurderes samlet, ikke isoleret. Den kumulative analyse skal belyse deres samspil med hydrologiske ændringer, helårsgræsning, tramppåvirkning, øget lysåbenhed, ændret færdsel og hegn samt øvrige planer eller projekter, der påvirker de samme naturtyper og arter.

Virkninger, antagelser og usikkerheder

Analysen skal beskrive samtidige, tidsforskudte og irreversible virkninger og tydeliggøre de antagelser og usikkerheder, som konklusionerne bygger på.

4: Afgræsning og naturpleje.

Græsningstryk, dyretal og naturtyper

Det angivne græsningstryk og de forventede bestande ledsages ikke af de beregningsforudsætninger, GIS-opgørelser, føderessourceanalyser, sæsonvariationer eller følsomhedsanalyser, der gør konklusionerne efterprøvelige. Der mangler scenarier for tørke, hårde vintre, ændret træproduktion og konkurrence med den eksisterende bestand af hjortevildt. Det kan derfor ikke uden en særskilt faglig vurdering lægges til grund, at helårsgræsning med kvæg, heste eller hjortevildt giver samme plejeeffekt. Der mangler navnlig en naturtypespecifik vurdering af risikoen for overgræsning, undergræsning, tramp og påvirkning af den særligt værdifulde skov.

Dyrearter, hjortevildt og sikkerhed

Valg af reproducerende bestande

Muligheden for senere at udsætte reproducerende bestande af kvæg og heste mangler et dokumenteret grundlag for valget af dyretyper. Grundlaget bør belyse temperament, adfærd i reproducerende bestande og samspillet med områdets omfattende friluftsliv. En sådan beslutning kan ændre projektets påvirkninger væsentligt og bør derfor ikke behandles som en underordnet driftsdetalje.

Samspil med hjortevildt og naboejendomme

Det skal vurderes, hvordan de udsatte græssere påvirker fødegrundlaget og bevægelsesmulighederne for områdets kronhjorte, dådyr og rådyr. Analysen bør omfatte konkurrence om føde, eksisterende markskader og risikoen for yderligere hegning på naboejendomme. Den bør også belyse de samlede følger for vildtets frie bevægelighed og offentlighedens adgang.

Sikkerhed og stedsspecifik risikovurdering

Før store dyr udsættes, bør der foreligge en stedsspecifik risikovurdering af møder med gående, løbere, ryttere, cyklister, hundeluftere og børnefamilier.

Vurderingen skal omfatte:

- dyrenes adfærd, herunder i reproducerende bestande
- dyrenes ophold ved låger, veje og stier samt flugt- og omvejsmuligheder
- skiltning, ansvar, hændelsesregistrering og beredskab.

Erfaringer fra andre nationalparker kan indgå, men bør ledsages af oplysninger om kilde, hændelsesforløb og relevans for Bidstrupskovene.

5. Skov, kulturarv og beredskab.

Nåletræer og andre ikke-hjemmehørende træarter

Planlagt fjernelse og begrundelse

Planen beskriver, at Sitka, cypres, douglasgran, kæmpegran, nobilis, rødeg og europæisk lærk skal fjernes for at øge biodiversiteten og følge de overordnede retningslinjer for urørt skov.

Stedsspecifik dokumentation og alternativer

Fjernelsen bør begrundes med stedsspecifik dokumentation for de enkelte arters faktiske spredning og påvirkning af beskyttede naturtyper og arter. Dokumentationen bør angive:

- hvilke bevoksninger der berøres
- hvilke naturværdier bevoksningerne allerede rummer
- hvorfor fuld fjernelse er nødvendig frem for målrettet begrænsning.

Betydning for projektets grundlag

Emnet kan ikke i sig selv bære projektet, men understreger manglen på en lokal baseline, en vurdering af alternativer og dokumentation for de valgte indgreb.

Urørt skov og ændret skovstruktur

Generelle forventninger om biodiversitetsgevinst kan ikke erstatte en vurdering af de konkrete bevoksninger i Bidstrupskovene. Før rydning, veteranisering, strukturfældning eller ophør af drift bør der foreligge en baseline for eksisterende arter og levesteder samt en analyse af, hvilke naturværdier indgrebene forventes at skabe, hvilke værdier der kan gå tabt, og over hvilket tidsrum virkningerne indtræder. Lokal driftsviden bør indgå sammen med den øvrige faglige dokumentation.

Brandrisiko og beredskab

Brandrisiko og slukningsmuligheder

Projekt materialet belyser ikke tilstrækkeligt, hvordan ændret skovstruktur, dødt ved, længere tørkeperioder og nedsat fremkommelighed påvirker brandrisikoen og mulighederne for brandslukning i Hanstholm.

Krav til en stedsspecifik vurdering

Der bør foreligge en stedsspecifik brandrisikovurdering, som beskriver:

- forebyggende tiltag
- adgangsforhold og vandforsyning
- ansvar for vedligeholdelse
- beskyttelse af tilstødende naturarealer, ejendomme og friluftsbbrugere.

Diffus forurening af b.la. PFAS/PFOS og N deposition

Selvom skovene ikke har været direkte udledningssteder på samme måde som industriområder eller brandøvelsespladser, er stofferne i dag udbredt som en såkaldt diffus forurening i hele det danske miljø. Derudover så modtager mange danske skove og naturtyper mere kvælstof, end de kan tåle (tålegrænsen overskrides), hvilket i nogle urørte skove fører til markant nitratudvaskning til jordvand og grundvand.

Forurening og konsekvenser for dyrene

Projektmateriale bør oplyse, om arealerne til store græssere er forurenede med PFAS eller PFOS, og hvilke konsekvenser det har for dyrenes sundhed, flytning, slagtning, konsum og bortskaffelse.

Beredskabsplan og ansvar

Der bør foreligge en beredskabsplan for prøvetagning, ansvarsfordeling, tærskler for indgreb og håndtering efter de relevante biproduktregler.

Planens betydning for høringen

Beredskabsplanen bør indgå i høringsgrundlaget, hvis den kan påvirke valget af dyr, driften eller økonomien. Derudover så bør beredskabsplanen være noget mere specifik på udtag af dyr og støttefodring. Herunder om det er det naturlige vildt, som udtages først og om støttefodring anses som næringstilførsel og derfor er uønskeligt.

Fortidsminder

Kortlægning før indgreb

Registrerede diger og fortidsminder samt arealer, hvor der kan findes ikke-registrerede fortidsminder, bør kortlægges og undersøges, før rydning, hydrologiske ændringer og græsning iværksættes.

Beskyttelsesregler

Projektmateriale bør beskrive de beskyttelsesregler, der gælder for hver lokalitet, herunder museumslovens regler om beskyttede sten- og jorddiger og fortidsminder samt naturbeskyttelseslovens § 18 om fortidsmindebekyttelseslinjen.

Risici og sikringstiltag

Redegørelsen bør også belyse risikoen for stormfald, erosion, slid og optrampning samt behovet for frahegning, tilsyn eller andre konkrete sikringstiltag.

6: Friluftsliv, adgang og lokale forhold.

Samlet vurdering af friluftsliv og sikkerhed

Friluftsliv, adgang og sikkerhed skal vurderes samlet. Hegn, låger, færister, store græssere, hydrologiske ændringer og omlagte stier kan påvirke både områdets daglige brug, sikker færdsel og redningsadgang.

Behov for stedsspecifik dokumentation

De følgende afsnit uddyber behovet for stedsspecifik dokumentation af:

- adgangsregler og faktisk tilgængelighed
- berørte ruter og besøgsmaal
- trafik- og redningsforhold
- konsekvenser for forskellige brugergrupper.

Adgangsregler og faktisk tilgængelighed

Kortlægning af brug og tilgængelighed

Forvaltningsplanen mangler en stedsspecifik kortlægning af områdets nuværende brug og af, hvordan hegn, låger, færister, store græssere, vådere arealer og ændrede stiforløb påvirker forskellige brugergrupper. Ligeledes mangler der totalt angivelse af adgangsmuligheder for ryttere, hvilket må skyldes en fejltagelse, da der i bestyrelsen sidder flere repræsentanter for rytterorganisationerne.

Det skal dokumenteres:

- hvilke ruter og adgangspunkter der bevares, omlægges eller nedlægges
- om den samlede tilgængelighed forringes • hvordan sikker passage, redningsadgang og lige adgang sikres.

Lovlig adgang i praksis

Naturbeskyttelseslovens § 23 fastlægger efter de nærmere regler offentlighedens adgang til skove, herunder statsejede skove. Forvaltningsplanen bør derfor konkret beskrive, hvordan hegn, låger, færister, store græssere, vådere arealer og ændrede stiforløb påvirker den faktiske adgang. Den bør også angive, hvilke foranstaltninger der skal sikre, at lovlig færdsel fortsat kan ske sikkert og uden unødige praktiske hindringer.

Friluftsruter, trafik og redningsadgang

Trafiksikkerhed og påvirkning af ruter

Der mangler en trafiksikkerhedsvurdering og en kortlægning af, hvordan færister, hegning inde i områdets centrale del og store græssere påvirker vandre- og rideruter, daglig lokal færdsel, turisme, erhvervsliv og redningstjenestens adgang. Virkningerne bør dokumenteres for hvert berørt ruteforløb og adgangssted.

Tilgængelighed og tryk færdsel

Der mangler en analyse af, hvordan hegn og store græssere påvirker mennesker med handicap og sårbare borgere. Forvaltningsplanen bør beskrive deres nuværende adgang, særlige behov og konkrete tiltag, der sikrer tilgængelighed og tryk færdsel. Risici ved reproducerende bestande Hvis der senere udsættes reproducerende bestande, skal risikoen ved møder mellem dyr og brugere vurderes særskilt. Vurderingen skal omfatte hegnets længde, lågernes placering, flugtveje og mulighederne for at vælge dyrefrie ruter.

Dokumentation for besøgsmaal og adgangsveje

Projektet skal dokumentere virkningerne for de mest benyttede lokaliteter og adgangsveje.

Vurderingen bør omfatte:

- besøgstal og sæsonvariation
- trafik på de berørte veje
- adgang for gående, cyklister, ryttere, barnevogne og mennesker med handicap
- antal og placering af låger og færister
- redningstjenestens responstid.

Ændringer i stier og adgang

Det bør også præciseres, hvilke stier der nedlægges, oversvømmes eller omlægges, og hvordan ændringerne påvirker friluftslivets uhindrede adgang.

Samlet konklusion og anmodning

Vores Natur vurderer, at flere centrale virkninger af projektet endnu ikke er dokumenteret eller vurderet i høringsgrundlaget. Manglerne vedrører projektets udformning, omfang og alternativer samt mulige påvirkninger af Natura 2000-natur, beskyttede arter, kulturarv, friluftsliv og sikkerhed. Disse forhold kan derfor ikke udskydes til senere teknisk behandling. For særlig værdifuld skov og ekstra beskyttede naturtyper skal det især dokumenteres, hvordan aktiv pleje og bortførsel af biomasse, N deposition, forurening og næringsstoffer videreføres/adresseres, og hvordan græsdominans, tilgroning, opvækst og tab af karakteristiske arter forebygges.

Planen bør fastlægge bindende, naturtypespecifikke plejekrav, en dokumenteret baseline, målbare indikatorer og tærskler for korrigerende pleje. Vores Natur anmoder derfor Naturstyrelsen om hverken at vedtage den endelige forvaltningsplan eller søge etableringstilladelse, før projektbeskrivelsen er suppleret med nødvendige stedsspecifikke undersøgelser, miljø- og habitatretlige vurderinger, kumulative analyser og en reel analyse af alternativer.

Myndigheden anmodes desuden om i høringsnotatet og den endelige beslutning konkret at redegøre for vurderingen af hver hovedindsigelse, og om den har medført projektændringer. Hvis det supplerende materiale ændrer projektets rammer eller miljøpåvirkninger væsentligt eller indeholder oplysninger, som offentligheden ikke tidligere har kunnet kommentere på eller få efterprøvet anmoder Vores Natur om en fornyet offentlig høring før den endelige beslutning.

Med venlig hilsen
Vores Natur